

МОНГОЛ УЛС
МОНГОЛБАНК

Бага тойруу 3, Чингэлтэй дүүрэг, Улаанбаатар хот, 15160
Утас: (976-11) 31 03 92, Факс: (976-11) 31 14 71,
Цахим хуудас: www.mongolbank.mn

2026. 04. 09 № A-1/272
танай _____-ны № _____-т

「МОНГОЛ УЛСЫН ИХ ХУРЛЫН ЭДИЙН
ЗАСГИЙН БАЙНГЫН ХОРООНЫ ДАРГА
Р.СЭДДОРЖ ТАНАА

Төв банк (Монголбанк)-ны тухай хуулийн 30 дүгээр зүйлийн 3 дахь хэсэгт заасны дагуу Монголбанкны “ПрайсуотерхаусКуперс Аудит ХХК”-иар баталгаажуулсан 2025 оны жилийн эцсийн санхүүгийн тайланг хавсралтаар хүргүүлж байгааг үүгээр хүлээн авна уу.

Хавсралт 205 хуудастай.

Хүндэтгэсэн

ЕРӨНХИЙЛӨГЧ

С.НАРАНЦОГТ

1526030742

МОНГОЛБАНК

**Санхүүгийн Тайлан ба
Хараат бус Аудиторын Тайлан**

2025 оны 12 сарын 31

АГУУЛГА

ЗАХИРЛУУДЫН ЗӨВЛӨЛИЙН ХАРИУЦЛАГЫН ТАЛААРХ МЭДЭГДЭЛ

ХАРААТ БУС АУДИТОРЫН ТАЙЛАН

САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНГУУД

Санхүүгийн байдлын тайлан	1
Ашиг, алдагдал ба бусад дэлгэрэнгүй орлогын тайлан	2
Өмчийн өөрчлөлтийн тайлан	3
Мөнгөн гүйлгээний тайлан	4
1 Танилцуулга	6
2 Банкны үйл ажиллагааны орчин	7
3 Тайлан бэлтгэх үндэслэл	7
4 Нягтлан бодох бүртгэлд ашигласан ач холбогдол бүхий тооцоолол ба үндэслэл	10
5 Шинэ болон өөрчлөлт орсон стандартуудын тайлбар, хэрэгжилт	17
6 Нягтлан бодох бүртгэлийн шинээр батлагдсан мэдэгдэл	17
7 Мөнгө ба түүнтэй адилтгах хөрөнгө	18
8 Гадаадын санхүүгийн байгууллагад байршуулсан хөрөнгө	19
9 Дотоодын банкуудад олгосон зээл	23
10 Өрийн үнэт цаасаарх хөрөнгө оруулалт	31
11 Өмчийн үнэт цаасаарх хөрөнгө оруулалт	40
12 Урвуу буцаан худалдан авах хэлцэл	40
13 Мөнгөжсөн алт, үнэт метал	44
14 Эрдэнэсийн сан	45
15 Санхүүгийн үүсмэл хэрэгсэл	46
16 Засгийн газрын үнэт цаас	47
17 Засгийн газраас авах авлага	49
18 Бусад хөрөнгө	50
19 Үндсэн хөрөнгө ба биет бус хөрөнгө	55
20 Гүйлгээнд гаргасан бэлэн мөнгө	57
21 Төв банкны үнэт цаас	58
22 Засгийн газрын хөрөнгө	58
23 Дотоодын банкуудын хөрөнгө	60
24 Гадаад өр төлбөр	61
25 Бусад өр төлбөр	62
26 Дүрмийн сан болон бусад нөөц сан	63
27 Хүүгийн орлого ба зардал	66
28 Алт, үнэт металын арилжааны олз	67
29 Үйл ажиллагааны бусад орлого	67
30 Захиргааны ба үйл ажиллагааны бусад зардал	68
31 Санхүүжилтийн үйл ажиллагаатай холбоотой өр төлбөрийн хөдөлгөөн	69
32 Болзошгүй өр төлбөр ба үүрэг	70
33 Холбоотой талуудын ажил гүйлгээ	72
34 Санхүүгийн эрсдэлийн удирдлага	75
35 Бодит үнэ цэнийн тодруулга	96
36 Санхүүгийн хэрэгслийн хэмжилтийн ангиллаарх тодруулга	106
37 Капитал хөрөнгийн удирдлага	107
38 Тайлангийн дараах үйл явдал	108

ЗАХИРЛУУДЫН ЗӨВЛӨЛИЙН ХАРИУЦЛАГЫН ТАЛААРХ МЭДЭГДЭЛ

Монголбанк (цаашид "Банк")-ны санхүүгийн тайлангуудыг бэлтгэн гаргах нь Монголбанкны Захирлуудын Зөвлөлийн үүрэг байна.

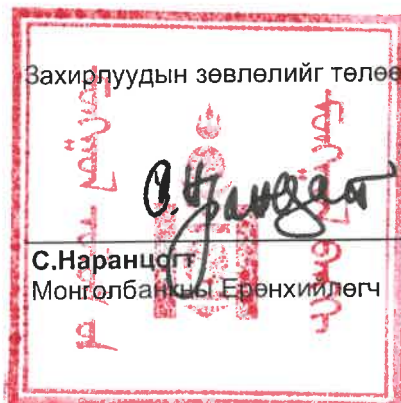
Банкны санхүүгийн тайлангуудыг НББОУСЗ-өөс батлан гаргасан Санхүүгийн Тайлагналын Олон Улсын Стандарт ("СТОУС Нягтлан бодох бүртгэлийн стандарт")-ын дагуу бэлтгэн гаргасан. Банкны 2025 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн санхүүгийн байдал болон тухайн өдрөөр дуусгавар болсон тайлант жилийн санхүүгийн гүйцэтгэл болон мөнгөн гүйлгээг эдгээр санхүүгийн тайлангуудад бодитойгоор илэрхийлэгдсэнийг Захирлуудын зөвлөл баталгаажуулах үүрэгтэй.

Банкны санхүүгийн байдлыг бодитойгоор илэрхийлэх, нягтлан бодох бүртгэлийг зохих ёсоор хөтлөхийг Захирлуудын зөвлөл хангах үүрэгтэй бөгөөд энэхүү бүртгэл нь санхүүгийн тайланг нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогод нийцүүлэн бэлтгэснийг баталгаажуулна.

Банкны хөрөнгийг хамгаалах, залилан, бусад зөрчил дутагдлаас урьдчилан сэргийлэх, илрүүлэх арга хэмжээг өөрийн эрх мэдлийн хүрээнд авч хэрэгжүүлэх нь Захирлуудын зөвлөлийн үндсэн үүрэг болно.

Захирлуудын зөвлөл нь 1-ээс 108 дугаар хуудсанд тусгасан санхүүгийн тайлангууд ба түүний тодруулгуудыг бэлтгэхдээ нягтлан бодох бүртгэлийн зохистой бодлогыг тууштай баримталж, үндэслэлтэй бөгөөд оновчтой үнэлэлт, тооцооллыг ашиглаж, нягтлан бодох бүртгэлийн бүхий л холбогдох стандартуудыг дагаж мөрдсөн гэж үзэж байна.

Захирлуудын зөвлөлийг төлөөлөн гарын үсэг зурсан:

С.Наранцогт
Монголбанкны Ерөнхийлөгч

Хараат бус Аудиторын Тайлан

Монголбанкны Захирлуудын Зөвлөлд

Санхүүгийн тайлангийн аудитын тайлан

Дүгнэлт

Бидний дүгнэлтээр, эдгээр санхүүгийн тайлангууд нь Монголбанк (“Банк” гэх)-ийн 2025 оны 12 сарын 31-ний өдрөөрх санхүүгийн байдал хийгээд тухайн өдрөөр дуусгавар болсон тайлант жилийн Банкны санхүүгийн гүйцэтгэл болон мөнгөн гүйлгээг бүх материаллаг зүйлсийн хувьд СТОУС Нягтлан бодох бүртгэлийн стандартын дагуу бодитойгоор илэрхийлэгдсэн байна.

Бид юунд аудит хийсэн талаар

Банкны санхүүгийн тайлангууд нь дараах хэсгүүдээс бүрдсэн. Үүнд:

- 2025 оны 12 сарын 31-ний өдрөөрх санхүүгийн байдлын тайлан;
- тухайн өдрөөр дуусгавар болсон тайлант жилийн ашиг, алдагдал ба бусад дэлгэрэнгүй орлогын тайлан;
- тухайн өдрөөр дуусгавар болсон тайлант жилийн өмчийн өөрчлөлтийн тайлан;
- тухайн өдрөөр дуусгавар болсон тайлант жилийн мөнгөн гүйлгээний тайлан; болон
- нягтлан бодох бүртгэлийн материаллаг бодлогууд болон бусад тайлбар мэдээллүүдийг агуулсан санхүүгийн тайлангуудын тодруулгууд.

Дүгнэлтийн үндэслэл

Бид аудитаа Аудитын олон улсын стандарт (АОУС)-ын дагуу хийж гүйцэтгэсэн. Уг стандартын дагуу бидний хүлээх үүрэг хариуцлагын талаар энэхүү тайлангийн Санхүүгийн тайлангийн аудитын хүрээнд аудиторын хүлээх үүрэг хариуцлага хэсэгт тусгасан.

Бидний олж авсан аудитын нотолгоо нь дүгнэлт гаргахад хангалттай бөгөөд зохистой үндэслэл болсон гэдэгт бид итгэж байна.

ПрайсуотерхаусКуперс Аудит ХХК, Монгол Улс, Улаанбаатар хот
14200, Сүхбаатар дүүрэг-8, Сүхбаатарын талбай, Сэнтрал Тауэр,
6 давхарт 601 тоот, Утас: +976 70009089

Хараат бус байдал

Олон нийтийн ашиг сонирхлын байгууллагын санхүүгийн тайлангийн аудитад хамааралтай Нягтлан Бодогчдын Ёс Зүйн Олон Улсын Стандартын Зөвлөлөөс баталсан Мэргэжлийн Нягтлан Бодогчдын Ёс Зүйн Олон Улсын Дүрэм (Хараат бус байдлын Олон Улсын Стандарт үүнд хамаарна) (НБЁЗОУСЗ-ийн Дүрэм)-ийн дагуу Банкнаас бид хараат бус болно. Бид НБЁЗОУСЗ-ийн дүрмийн бусад ёс зүйн үүрэг хариуцлагыг биелүүлж ажилласан.

Бусад мэдээлэл

Удирдлага бусад мэдээлэлтэй холбоотой үүрэг хариуцлагыг хүлээнэ. Энэхүү аудиторын тайланг гарсан өдрөөс хойш бид хүлээн авахаар хүлээгдэж буй бусад мэдээлэл гэдэгт 2025 оны Банкны жилийн тайлан (үүнд санхүүгийн тайлан болон аудиторын тайлан хамаарахгүй болно) орно.

Санхүүгийн тайланд өгсөн бидний дүгнэлт нь бусад мэдээлэлд хамаарахгүй бөгөөд үүнд ямар нэг төрлийн баталгаажуулах дүгнэлт гараагүй болно.

Санхүүгийн тайланд хийсэн аудиттай холбоотойгоор бидний хүлээх үүрэг хариуцлага нь дээр дурдсан бусад мэдээллийг уншиж танилцах бөгөөд ингэхдээ бусад мэдээлэл нь санхүүгийн тайлан болон аудитын явцад олж авсан бидний ойлголттой материаллаг зөрүүтэй эсвэл ямар нэг байдлаар материаллаг буруу илэрхийлэгдсэн эсэхийг шалгаж үзэх юм. 2025 оны Жилийн тайланг уншиж танилцах үед хэрэв бид энэхүү бусад мэдээлэлд материаллаг буруу илэрхийлэл байна гэж үзвэл засаглах эрх бүхий этгээдэд энэ талаар тайлагнах үүрэгтэй.

Удирдлага болон Засаглах эрх бүхий этгээдийн санхүүгийн тайланд хүлээх үүрэг хариуцлага

Санхүүгийн тайлангуудыг СТОУС Нягтлан бодох бүртгэлийн стандартын дагуу бэлтгэж, бодитойгоор тайлагнах болон залилан эсвэл алдааны улмаас үүсч болох материаллаг буруу илэрхийллээс ангид санхүүгийн тайлангуудыг бэлтгэхэд шаардлагатай дотоод хяналтын тогтолцоог бүрдүүлэх нь удирдлагын үүрэг хариуцлага юм.

Санхүүгийн тайланг бэлтгэхдээ удирдлагын зүгээс Банк үйл ажиллагаагаа тасралтгүй үргэлжлүүлэх чадвартай эсэхийг үнэлэх, шаардлагатай гэж үзвэл үйл ажиллагаагаа тасралтгүй үргэлжлүүлэхтэй холбоотой асуудлуудыг санхүүгийн тайланд тодруулах, Банкийг татан буулгах, үйл ажиллагааг нь зогсоох эсвэл ингэхээс өөр бодит сонголт байхгүй болсноос бусад тохиолдолд нягтлан бодох бүртгэлийн тасралтгүй үйл ажиллагааны зарчимд суурилан санхүүгийн тайлангаа бэлтгэх үүрэг хариуцлагыг хүлээнэ.

Засаглах эрх бүхий этгээд нь Банкны санхүүгийн тайлагналын үйл явцад хяналт тавих үүрэгтэй.

Санхүүгийн тайлангийн аудитад аудиторын хүлээх үүрэг хариуцлага

Бидний зорилго нь санхүүгийн тайлангууд бүхэлдээ залилан эсвэл алдааны улмаас үүсэх материаллаг буруу илэрхийллээс ангид эсэх талаар үндэслэлтэй баталгааг олж авах, мөн бидний дүгнэлтийг агуулсан аудиторын тайланг бэлтгэх юм. Үндэслэлтэй баталгаа гэдэг нь өндөр түвшний баталгаажуулалт боловч, АОУС-ын дагуу гүйцэтгэсэн аудит нь материаллаг буруу илэрхийлэл бүрийг байнга илрүүлнэ гэсэн баталгаа биш юм. Буруу илэрхийлэл нь залилан эсвэл алдааны улмаас үүсч болох ба эдгээр нь тус бүртээ эсвэл нийтдээ санхүүгийн тайланд үндэслэн гаргах хэрэглэгчдийн эдийн засгийн шийдвэрт нөлөөлөхүйц байвал материаллаг гэж үзнэ.

АОУС-ын дагуу аудит хийх явцдаа бид мэргэжлийн үнэлэмжүүдийг гаргадаг ба аудитын туршид мэргэжлийн үл итгэх байр сууринаас ханддаг. Мөн бид:

- Санхүүгийн тайланд залилан эсвэл алдааны улмаас үүсэх материаллаг буруу илэрхийлэл байх эрсдэлийг тодорхойлж, түүнийг үнэлэн, тэдгээр эрсдэлүүдэд нийцсэн аудитын горимыг боловсруулан хэрэгжүүлж, аудитын дүгнэлт гаргахад үндэслэл болохуйц хангалттай бөгөөд зохистой аудитын нотолгоог олж авдаг. Залилан нь хуйвалдаан, бичиг баримт хуурамчаар үйлдэх, санаатайгаар орхигдуулах, буруу илэрхийлэх болон эрх мэдлээ ашиглан дотоод хяналтыг зөрчих зэрэг үйлдлүүдийг агуулсан байдаг тул залилангаас үүдэлтэй материаллаг буруу илэрхийллийг олж илрүүлэхгүй байх эрсдэл нь алдааны улмаас үүсэх буруу илэрхийллийг илрүүлэхгүй байх эрсдэлээс өндөр байдаг.
- Банкны дотоод хяналтын үр нөлөөг дүгнэх зорилгоор бус тухайн нөхцөл байдалд тохирохуйц аудитын горим боловсруулахын тулд аудитын ажилтай холбоотой дотоод хяналтын талаар ойлголт олж авдаг.
- Удирдлагын зүгээс мөрдөж буй нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогуудын зохистой байдал болон хийсэн тооцоолуудын үндэслэлтэй байдал, холбогдох тодруулгуудыг үнэлдэг.
- Нягтлан бодох бүртгэлийн тасралтгүй байх суурийг удирдлага зохистой мөрдсөн эсэх, мөн олж авсан аудитын нотолгоонд үндэслэн, үйл ажиллагаагаа тасралтгүй үргэлжлүүлэх Банкны чадамжид мэдэгдэхүйц эргэлзээ үүсгэсэн үйл явдал, нөхцөл байдалтай холбоотой материаллаг тодорхой бус байдал байгаа эсэхийг дүгнэдэг. Хэрэв материаллаг хэмжээний тодорхой бус байдал байна гэж үзвэл аудиторын тайландаа санхүүгийн тайлангийн холбогдох тодруулгад анхаарал хандуулах эсвэл ийм тодруулгыг хангалтгүй гэж үзвэл дүгнэлтээ өөрчлөх шаардлага гардаг. Аудиторын тайлан гарах өдөр хүртэл олж авсан аудитын нотолгоондоо үндэслэн бид дүгнэлт өгдөг. Гэхдээ ирээдүйн үйл явдал, эсвэл нөхцөл байдал нь Банк тасралтгүй байх зарчмын дагуу үйл ажиллагаагаа үргэлжлүүлэх боломжгүй болоход хүргэж болно.

Санхүүгийн тайлангийн аудитад аудиторын хүлээх үүрэг хариуцлага (үргэлжлэл)

- Тодруулгуудыг оролцуулан санхүүгийн тайлангийн ерөнхий толилуулга, бүтэц болон агуулгыг үнэлдэг ба холбогдох ажил гүйлгээ болон үйл явдлуудыг санхүүгийн тайланд үнэн зөв тодруулах шаардлагыг хангахуйц байдлаар илэрхийлсэн эсэхийг үнэлдэг.

Бид төлөвлөсөн аудитын ажлын хамрах хүрээ, хугацаа болон аудитын явцад тодорхойлсон дотоод хяналтын аливаа мэдэгдэхүйц доголдол болон бусад асуудлуудыг багтаагаад аудитын томоохон илрүүлэлтийн талаар засаглах эрх бүхий этгээдтэй харилцдаг.

Гарын үсэг зурсан:

Дараагийн Баярмаа

Гүйцэтгэх захирал

ПрайсуотерхаусКуперс Аудит ХХК

Баталсан:

Айгуль Ахметова

Партнер

ПрайсуотерхаусКуперс Аудит ХХК

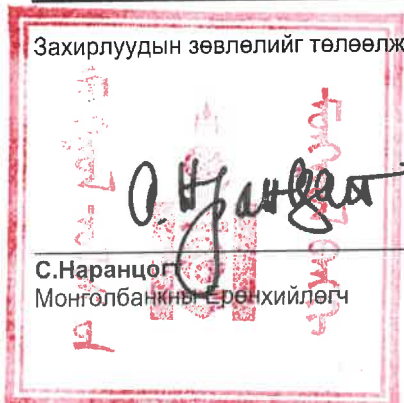
Монгол Улс, Улаанбаатар хот

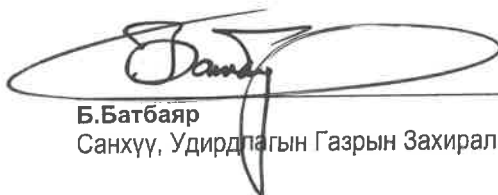
2026 оны 3 сарын 31-ний өдөр

МОНГОЛБАНК
Санхүүгийн Байдлын Тайлан

Сая төгрөгөөр	Тодруулга	2025 оны 12 сарын 31	2024 оны 12 сарын 31 (дахин тайлагнасан)	2024 оны 1 сарын 1 (дахин тайлагнасан)	
ХӨРӨНГӨ					
	Бэлэн мөнгө	7	395,506	95,661	309,414
	Гадаадын санхүүгийн байгууллагуудад байршуулсан хөрөнгө	8	9,686,207	6,546,326	7,168,909
	Дотоодын банкуудад олгосон зээл	9	179,323	1,421,867	1,562,975
	Өрийн үнэт цаасны хөрөнгө оруулалт	10	9,410,889	8,373,945	7,525,303
	Өмчийн үнэт цаасны хөрөнгө оруулалт	11	6,533	6,533	6,533
	Урвуу буцаан худалдан авах хэлцэл	12	10,070,627	8,261,033	4,955,616
	Алт ба үнэт метал	3,13	4,432,018	2,403,179	2,077,528
	Эрдэнэсийн сан	3,14	61,143	59,051	46,382
	Санхүүгийн үүсмэл хэрэгсэл	15	259,852	140,720	126,364
	Засгийн газрын үнэт цаас	16	54,633	55,720	42,100
	Засгийн газраас авах авлага	17	403,306	477,537	514,942
	Бусад хөрөнгө	18	27,289	30,342	58,111
	Үндсэн ба биет бус хөрөнгө	19	132,519	133,673	135,404
	Борлуулах зорилгоор эзэмшиж буй хөрөнгө		35,017	36,289	29,052
НИЙТ ХӨРӨНГӨ			35,154,862	28,041,876	24,558,633
ӨР ТӨЛБӨР					
	Гүйлгээнд гаргасан бэлэн мөнгө	20	1,244,350	1,222,179	1,151,700
	Төв банкны үнэт цаас	21	10,973,332	11,511,780	8,745,075
	Засгийн газрын хөрөнгө	22	6,402,201	6,843,279	4,597,302
	Дотоод банкуудын хөрөнгө	23	16,537,777	10,704,582	9,526,237
	Санхүүгийн үүсмэл хэрэгсэл	15	398,576	227,933	531,770
	Гадаад өр төлбөр	24	3,669,062	3,378,085	5,659,491
	Бусад өр төлбөр	25	734,338	109,096	600,653
НИЙТ ӨР ТӨЛБӨР			39,959,636	33,996,934	30,812,228
ӨӨРИЙН ХӨРӨНГӨ					
	Дүрмийн сан	26	60,000	60,000	60,000
	Хуримтлагдсан алдагдал	26	(6,839,698)	(7,472,493)	(7,429,287)
	Бусад нөөц	26	1,974,924	1,457,435	1,115,692
НИЙТ ӨӨРИЙН ХӨРӨНГӨ			(4,804,774)	(5,955,058)	(6,253,595)
НИЙТ ӨР ТӨЛБӨР БА ӨӨРИЙН ХӨРӨНГӨ			35,154,862	28,041,876	24,558,633

Захирлуудын зөвлөлийг төлөөлж 2026 оны 3 дугаар сарын 31-ний өдөр нийтлэхийг зөвшөөрч гарын үсэг зурав.

С.Наранцог
Монголбанкны Ерөнхийлөгч

Б.Батбаяр
Санхүү, Удирдлагын Газрын Захирал

МОНГОЛБАНК**Ашиг, алдагдал болон бусад дэлгэрэнгүй орлогын тайлан**

<i>Сая төгрөгөөр</i>	<i>Тодруулга</i>	<i>2025</i>	<i>2024</i>
Үр ашигт хүүгийн аргаар тооцсон хүүгийн орлого	27	756,067	908,268
Бусад адилтгах орлого	27	841	3,600
Хүүгийн зардал	27	(1,476,446)	(1,496,745)
Хүүгийн цэвэр зардал		(719,538)	(584,877)
Эрсдэлийн алдагдлын сан/Эрсдэлийн алдагдалын сангийн буцаалт		(122,535)	83,274
Эрсдэлийн алдагдлын сангийн зардлын дараах хүүгийн цэвэр зардал		(842,073)	(501,603)
Алт ба үнэт металын арилжааны олз	28	1,009,946	336,647
Алт ба үнэт металын ханшийн тэгшитгэлийн олз		738,120	162,373
Санхүүгийн үүсмэл хэрэгслийн дахин үнэлгээний олз		351,999	237,809
Гадаад валютын арилжааны олз/(гарз)		191,439	(48,290)
Засгийн газраас авах авлагын үнэ цэнийн бууралтын гарз	17	(74,231)	(37,405)
Гадаад валютын ханш хөрвүүлэлтийн (гарз)/ олз		(235,044)	187,094
Бодит үнэ цэнэ нь бусад дэлгэрэнгүй орлогоор хэмжигдэх өрийн хэрэгслийг борлуулах үеийн гарз		(553)	(39)
Өрийн үнэт цаасаарх хөрөнгө оруулалтын арилжааны олз		770	5
Бодит үнэ цэнэ нь ашиг алдагдлаар хэмжигдэх санхүүгийн хөрөнгийн олз		5,322	12,871
Үйл ажиллагааны бусад орлого	29	108,391	73,233
Захиргааны ба үйл ажиллагааны бусад зардал	30	(118,218)	(116,440)
ТАЙЛАНТ ЖИЛИЙН АШИГ		1,135,868	306,255
Бусад дэлгэрэнгүй орлого/(алдагдал):			
Ашиг, алдагдалд дахин ангилагдаж болзошгүй зүйлс:			
Бодит үнэ цэнэ нь бусад дэлгэрэнгүй орлогоор хэмжигдэх өрийн хэрэгсэл:			
- Тайлант жилийн олз/(гарз)	26	13,863	(7,757)
- Борлуулах үед ашиг, алдагдалд дахин ангилсан гарз	26	553	39
Тайлант жилийн бусад дэлгэрэнгүй орлого/(алдагдал)		14,416	(7,718)
ТАЙЛАНТ ЖИЛИЙН НИЙТ ДЭЛГЭРЭНГҮЙ ОРЛОГО		1,150,284	298,537

МОНГОЛБАНК

Өмчийн өөрчлөлтийн тайлан

Сая төгрөгөөр	Тодруулга	Дүрмийн сан	Бусад нөөц	Хуримтлагдсан алдагдал	Нийт өөрийн хөрөнгө
2024 оны 1 дүгээр сарын 1-ний үлдэгдэл (өмнө нь тайлагнасан)	26	60,000	2,177,456	(7,429,287)	(5,191,831)
Эрдэнэсийн сангийн дахин үнэлгээний буцаалт	3	-	(1,061,764)	-	(1,061,764)
2024 оны 1 дүгээр сарын 1-ний үлдэгдэл (дахин тайлагнасан)		60,000	1,115,692	(7,429,287)	(6,253,595)
Тайлант жилийн орлого		-	-	306,255	306,255
Бусад дэлгэрэнгүй алдагдал		-	(7,718)	-	(7,718)
2024 оны нийт дэлгэрэнгүй орлого		-	(7,718)	306,255	298,537
Үндсэн хөрөнгийн дахин үнэлгээний сангаас хуримтлагдсан алдагдал руу шилжүүлсэн	26	-	(8)	8	-
Хуримтлагдсан алдагдлаас бусад нөөц рүү шилжүүлсэн	26	-	349,469	(349,469)	-
2024 оны 12 дугаар сарын 31-ний үлдэгдэл (өмнө нь тайлагнасан)		60,000	2,519,199	(7,472,493)	(4,893,294)
Эрдэнэсийн сангийн дахин үнэлгээний буцаалт		-	(1,061,764)	-	(1,061,764)
2024 оны 12 дугаар сарын 31-ний үлдэгдэл (дахин тайлагнасан)	26	60,000	1,457,435	(7,472,493)	(5,955,058)
Тайлант жилийн орлого		-	-	1,135,868	1,135,868
Бусад дэлгэрэнгүй орлого		-	14,416	-	14,416
2025 оны нийт дэлгэрэнгүй орлого		-	14,416	1,135,868	1,150,284
Үндсэн хөрөнгийн дахин үнэлгээний сангаас хуримтлагдсан алдагдал руу шилжүүлсэн	26	-	(3)	3	-
Хуримтлагдсан алдагдлаас бусад нөөц рүү шилжүүлсэн	26	-	503,076	(503,076)	-
2025 оны 12 дугаар сарын 31-ний үлдэгдэл	26	60,000	1,974,924	(6,839,698)	(4,804,774)

Банк нь 2025 онд Эрдэнэсийн Сангийн хэмжилтэд өөрчлөлт оруулж, дахин үнэлгээний загвараас өртгийн загвар луу шилжсэн. Улмаар, Эрдэнэсийн Сангийн дахин үнэлгээний нэмэгдэлийг буцаан, санхүүгийн тайланд дахин тайлагнасан. Дэлгэрэнгүй мэдээллийг Тодруулга 3-аас харна уу.

Хуримтлагдсан алдагдлаас 2025 болон 2024 онд бусад нөөцөд шилжүүлсэн дүн нь мөнгөжсөн алт, үнэт металл болон гадаад валютын хөрвүүлэлтийн олзтой холбоотой. Дэлгэрэнгүй мэдээллийг Тодруулга 26-аас харна уу.

2025 онд үндсэн хөрөнгийн дахин үнэлгээний сангаас хуримтлагдсан алдагдал руу шилжүүлсэн дүн нь үл хөдлөх хөрөнгийг борлуулсантай холбоотой. Дэлгэрэнгүй мэдээллийг Тодруулга 26-аас харна уу.

МОНГОЛБАНК**Мөнгөн гүйлгээний тайлан**

<i>Сая төгрөгөөр</i>	Тодруулга	2025	2024
Үндсэн үйл ажиллагааны мөнгөн гүйлгээ			
Тайлант жилийн ашиг			
1,135,868			
306,255			
Тохируулгууд:			
Эрсдэлийн алдагдлын сан/Эрсдэлийн алдагдалын сангийн буцаалт			
122,535			
(83,274)			
Бодит үнэ цэнэ нь бусад дэлгэрэнгүй орлогоор хэмжигдэх өрийн хэрэгслийг борлуулах үеийн гарз			
553			
39			
Өрийн үнэт цаасаарх хөрөнгө оруулалтын арилжааны олз			
(770)			
(5)			
Алт ба үнэт металын дахин үнэлгээний олз			
(738,120)			
(162,373)			
Санхүүгийн үүсмэл хэрэгслийн дахин үнэлгээний цэвэр олз			
(351,999)			
(237,809)			
Гадаад валютын ханш хөрвүүлэлтийн гарз/(олз)			
235,044			
(187,094)			
Засгийн газраас авах авлагын үнэ цэнийн бууралтын гарз			
17		74,231	37,405
Үндсэн хөрөнгийн элэгдэл болон биет бус хөрөнгийн хорогдуулалтын зардал			
19,30		13,178	13,139
Данснаас хассан үндсэн хөрөнгө			
19		11	12
Бодит үнэ цэнэ нь ашиг алдагдлаар хэмжигдэх санхүүгийн хөрөнгийн бодит үнэ цэнийн олз			
(5,322)			
(12,871)			
Үр ашигт хүүгийн аргаар тооцсон хүүгийн орлого			
27		(756,067)	(908,268)
Бусад адилтгах орлого			
27		(841)	(3,600)
Хүүгийн зардал			
27		1,476,446	1,496,745
Үйл ажиллагааны хөрөнгө, өр төлбөрийн өөрчлөлтийн өмнөх үндсэн үйл ажиллагааны мөнгөн гүйлгээ			
1,204,747			
258,301			
Үйл ажиллагааны хөрөнгө, өр төлбөрийн өөрчлөлт:			
Алт, үнэт металын цэвэр (өсөлт)			
(1,290,719)			
(163,278)			
Урвуу буцаан худалдан авах хэлцлийн цэвэр (өсөлт)			
12		(1,830,973)	(3,299,793)
Дотоодын банкуудад олгосон зээлийн цэвэр (өсөлт)			
9		(55,867)	(254,779)
Бусад хөрөнгийн цэвэр бууралт			
18		12,563	29,400
Санхүүгийн үүсмэл хэрэгслийн цэвэр өсөлт/(бууралт)			
398,273			
(80,383)			
Төв банкны үнэт цаасны цэвэр (бууралт)/өсөлт			
(534,000)			
2,714,764			
Засгийн газрын хөрөнгийн цэвэр (бууралт)/өсөлт			
(703,689)			
2,272,222			
Дотоодын банкуудын хөрөнгийн цэвэр өсөлт			
5,533,432			
1,244,222			
Бусад өр төлбөрийн цэвэр өсөлт/(бууралт)			
646,024			
(490,077)			
Үндсэн үйл ажиллагаанаас олсон хүүгийн өмнөх цэвэр мөнгөн гүйлгээ			
3,379,791			
2,230,599			
Хүлээн авсан хүү			
671,447			
980,810			
Төлсөн хүү			
(1,489,146)			
(1,494,920)			
Үндсэн үйл ажиллагаанаас олсон нийт цэвэр мөнгөн гүйлгээ			
2,562,092			
1,716,489			

МОНГОЛБАНК**Мөнгөн гүйлгээний тайлан**

<i>Сая төгрөгөөр</i>	Тодруулга	2025	2024
Хөрөнгө оруулалтын мөнгөн гүйлгээ			
Үндсэн хөрөнгийн худалдан авалт	19	(14,450)	(12,819)
Үндсэн хөрөнгийн борлуулсны орлого	19	2,415	1,399
Эрдэнэсийн сангийн худалдан авалт	14	(2,092)	(12,669)
Бодит үнэ цэнэ нь бусад дэлгэрэнгүй орлогоор хэмжигдэх өрийн хэрэгслийн худалдан авалт	10	(6,500,096)	(6,728,187)
Бодит үнэ цэнэ нь бусад дэлгэрэнгүй орлогоор хэмжигдэх өрийн хэрэгслийн борлуулсны орлого	10	6,539,211	5,658,221
Хорогдуулсан өртгөөр хэмжигдэх өрийн хэрэгслийн эргэн төлөлтийн орлого	10	418,433	667,501
Хөрөнгө оруулалтын үйл ажиллагааны цэвэр мөнгөн гүйлгээ		443,421	(426,554)
Санхүүгийн үйл ажиллагааны мөнгөн гүйлгээ			
Гүйлгээнд гаргасан бэлэн мөнгөний цэвэр өсөлт	20	22,171	70,479
Гадаад өр төлбөрийн эргэн төлөлт	31	-	(2,100,025)
Буцаан худалдан авах хэлцлийн худалдан авалт	31	13,504,814	-
Буцаан худалдан авах хэлцлийн эргэн төлөлт	31	(13,530,708)	-
Санхүүгийн үйл ажиллагаанд зарцуулсан цэвэр мөнгөн гүйлгээ		(3,723)	(2,029,546)
Мөнгө ба түүнтэй адилтгах хөрөнгийн валютын ханшийн өөрчлөлтийн нөлөө		437,924	(96,724)
Мөнгө ба түүнтэй адилтгах хөрөнгийн цэвэр өсөлт/(бууралт)		3,439,714	(836,335)
Мөнгө ба түүнтэй адилтгах хөрөнгийн тайлант жилийн эхний үлдэгдэл	7	6,641,760	7,478,095
Мөнгө ба түүнтэй адилтгах хөрөнгийн тайлант жилийн эцсийн үлдэгдэл		10,081,474	6,641,760

1 Танилцуулга

Монголбанк (Цаашид "Банк")-ны 2025 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусгавар болсон тайлант жилийн эдгээр санхүүгийн тайлангуудыг Нягтлан Бодох Бүртгэлийн Олон Улсын Стандартын Зөвлөл (НББОУЗ)-өөс баталсан Санхүүгийн Тайлагналын Олон Улсын Стандарт (СТОУС Нягтлан бодох бүртгэлийн стандарт)-ын дагуу бэлтгэн гаргасан.

Банк нь Монгол Улсын Төв банк бөгөөд Үндсэн хууль, Төв банк (Монголбанк)-ны тухай хууль болон бусад холбогдох хууль тогтоомжийн дагуу үйл ажиллагаагаа явуулдаг. Банк нь Монгол Улсын Засгийн газрын 1924 оны 6 дугаар сарын 2-ны өдрийн тогтоолоор анх үүсгэн байгуулагдсан.

Банк нь Монгол Улсын нутаг дэвсгэрт бүх үйл ажиллагаагаа явуулдаг. Орон нутагт нийт 17 салбартай бөгөөд Их Британи улсын Лондон хот болон АНУ-ын Нью Йорк хотод тус тус төлөөлөгчийн газартай.

Үндсэн үйл ажиллагаа. Хууль, тогтоомжид зааснаар Банкны үндсэн зорилго нь Монгол Улсын үндэсний мөнгөн тэмдэгт болох төгрөгийн тогтвортой байдлыг хангах, санхүүгийн зах зээл болон банкны тогтолцооны тогтвортой байдлыг хангах замаар эдийн засгийн тэнцвэртэй, тогтвортой хөгжлийг дэмжихэд оршино.

Банк нь ашгийн бус байгууллага бөгөөд төрөөс үүсгэн байгуулсан тусгай хуулийн этгээдийн хувьд түүний үйл ажиллагааны санхүүгийн үр дүн, хөрөнгө, өр төлбөр болон өөрийн хөрөнгийн бүтэц нь Банкны хуульд заасан чиг үүрэг, үйл ажиллагааны онцлогоор тодорхойлогддог.

Төв банк (Монголбанк)-ны тухай хуулийн дагуу Банк нь дараах үндсэн чиг үүргийг хэрэгжүүлдэг. Үүнд:

- Монгол Улсын үндэсний мөнгөн тэмдэгтийг гүйлгээнд гаргах;
- Эдийн засаг дахь мөнгөний нийлүүлэлтийг зохицуулах замаар мөнгөний бодлого боловсруулж, хэрэгжүүлэх;
- Засгийн газар ("Засгийн газар" эсвэл "Төрийн")-ын санхүүгийн зуучлагчийн үүргийг гүйцэтгэх;
- Банкны салбарын үйл ажиллагааг зохицуулах, хяналт тавих;
- Үндэсний төлбөрийн системийг зохицуулах, хяналт тавих болон банк хоорондын төлбөр тооцооны системийн үйл ажиллагааг эрхлэх;
- Гадаад валютын улсын нөөцийг удирдах;
- Банкуудад эцсийн зээлдүүлэгчийн үүргийг гүйцэтгэх болон дахин санхүүжилтийн тогтолцоог зохион байгуулах;
- Монгол Улсын бусад хамтын ажиллагаа бүхий төв банкууд, олон улсын банк болон санхүүгийн байгууллагуудтай хамтран ажиллах хүрээнд төлөөлөх;
- Хуульд заасан эрх хэмжээний хүрээнд санхүү болон зээлийн бусад чиг үүргийг хэрэгжүүлэх;

Хуульд заасны дагуу Банк нь банкуудын төлбөр түргэн гүйцэтгэх чадварыг дэмжих зорилгоор банкуудад зээл олгох, хоёрдогч зах зээл дээр үнэт цаас худалдах, худалдан авах, гадаад валют, үнэт металл худалдах, худалдан авах, дотоод ба гадаадын зах зээл дээр үнэт металл болон бусад металлаар хийсэн дурсгалын зоосыг худалдах, Засгийн газрын үнэт цаас гаргах үйл ажиллагааг зохицуулах зэрэг чиг үүргийг хэрэгжүүлдэг. Мөн Банк нь Засгийн газар, түүний дотор Сангийн яам (Монгол Улсын Засгийн газрын санхүүгийн бодлогыг хэрэгжүүлэгч байгууллага)-ны дансыг хөтлөх, олон улсын байгууллагуудын дансыг байршуулах бөгөөд Банкны хуульд заасан чиг үүргийг хэрэгжүүлэхэд шаардлагатай бусад үйл ажиллагааг явуулдаг.

Банкны дүрмийн сангийн хөрөнгийг Монгол Улсын төр эзэмшдэг. Төв банкны тухай хуульд зааснаар Захирлуудын зөвлөлийн үндсэн үүрэг нь мөнгөний бодлогын зарчмыг тодорхойлох, түүний хэрэгжилтэд хяналт тавих юм. Түүнчлэн Монголбанкны Ерөнхийлөгч нь Банкны санхүүгийн тайланг батлах, ирэх оны орлого, зарлагын төсвийг батлах, түүний гүйцэтгэл болон тайлант жилийн ашгийн хуваарилалтын талаар олон нийтэд мэдээлэх, Монгол Улсын хууль тогтоомжид заасан эрхийн хүрээнд бусад чиг үүргийг хэрэгжүүлдэг.

Бүртгэгдсэн хаяг ба үйл ажиллагаа явуулж буй байршил. Монголбанкны албан ёсны хаяг нь Монгол Улс, Улаанбаатар хот 46, Бага Тойруу 3, 15160 байна.

Тайлагналын мөнгөн нэгж. Эдгээр санхүүгийн тайлангуудыг Банкны үйл ажиллагаа явуулж буй эдийн засгийн анхдагч орчны мөнгөн тэмдэгт бөгөөд Монгол Улсын үндэсний мөнгөн тэмдэгт болох "төгрөг"-өөр тайлагнасан. Өөрөөр тусгайлан заагаагүй бол бүх дүнг сая төгрөгөөр нарийвчилсан болно.

2 Банкны үйл ажиллагааны орчин

Монгол Улсын эдийн засаг 2025 онд тогтвортой өсөлтөө хадгалж, үүний гол дэмжлэг нь уул уурхайн салбарын хүчтэй өсөлт, ялангуяа зэс болон нүүрсний экспортын өсөлт, түүнчлэн өрхийн хэрэглээ болон төсвийн зарцуулалтын өсөлтөөс шалтгаалан тогтвортой тэлж байна. Гадаад төлбөрийн тэнцэл 2025 онд 1,034 сая ам.долларын ашиг (2024: 622 сая ам.долларын ашиг)-тай гарч, уул уурхайн салбарын бүтээгдэхүүн нийт экспортын 93%-ийг эзэлж байна.

Гадаад өрийн дахин санхүүжүүлтийг амжилттай хэрэгжүүлсний үр дүнд Монгол Улсын гадаад эрсдэл буурч, гадаад валютын албан нөөц 2025 онд түүхэн дээд хэмжээ буюу 7,005 сая ам.долларт (2024: 5,510 сая ам.доллар) хүрсэн. Энэхүү санхүүгийн тогтвортой байдал нь улсын зээлжих зэрэглэлийн үнэлгээнд эерэгээр нөлөөлж байна. Тухайлбал Монгол Улсын зээлжих зэрэглэлийг Фитч агентлаг 2025 оны 9 дүгээр сарын 01-ний өдөр "B+" буюу тогтвортой төлөвт хэвээр үлдээсэн бол Стандарт энд Пүүрс агентлаг 2025 оны 10 дугаар сарын 30-ны өдөр мөн "B+" буюу тогтвортой төлөвт хэвээр хадгалсан байна. Харин Мүүдис агентлаг 2025 оны 10 дугаар сарын 16-ны өдөр "B1" болгон ахиулж, тогтвортой төлөвтэй гэж үнэлжээ.

Банк 2025 онд бодлогын хүүг дотоод макро эдийн засгийн орчны нөхцөл байдал, инфляцын цаашдын төлөвийг харгалзан 2025 оны 3 дугаар 7-ны өдөр 2%-аар нэмэгдүүлэн 12% (2024: 10%)-д хүргэсэн. Инфляц 2025 оны эцэст зорилтот түвшинд буюу 7.5%-тай (2024: 9%) байна.

ОХУ болон Украин Улсын хоорондын дайнтай холбоотойгоор Украин дахь цэргийн ажиллагааны улмаас ОХУ-д тавьсан хориг арга хэмжээнүүд болон ОХУ-ын авч хэрэгжүүлсэн хариу арга хэмжээний үр дүнд байгалийн хий, цахилгаан эрчим хүчний үнэ өсөж, үнийн хэлбэлзэл нэмэгдсэн. Олон улсын түүхий эдийн үнэ түүхэн дээд түвшинд хүрч, дэлхий даяар инфляцын түвшин өндөр хэвээр байхад нөлөөлсөн боловч ОХУ болон Украины нөхцөл байдал нь Банкны үйл ажиллагаанд шууд нөлөө үзүүлэхгүй. Олон улс даяар инфляц өндөр түвшинд байгаагийн улмаас эцсийн бүтээгдэхүүний үнэ өссөн нь импортын бараа бүтээгдэхүүнээр дамжин Монгол Улсад мөн нөлөөлсөн байна.

3 Тайлан бэлтгэх үндэслэл

Банк эдгээр санхүүгийн тайлангуудыг Нягтлан Бодох Бүртгэлийн Олон Улсын Стандартын Зөвлөл (НББОУСЗ)-өөс баталсан Санхүүгийн Тайлагналын Олон Улсын Стандарт (СТОУС Нягтлан бодох бүртгэлийн стандарт)-ын дагуу бэлтгэн гаргасан.

Эдгээр санхүүгийн тайлангуудыг бэлтгэн гаргахдаа санхүүгийн хэрэгслийг анхлан бодит үнэ цэнээр, үндсэн хөрөнгө, мөнгөжсөн алт болон үнэт металлыг дахин үнэлгээгээр, мөн ашиг алдагдлаарх бодит үнэ цэнэ ("ААБҮЦ") болон бусад дэлгэрэнгүй орлогоорх бодит үнэ цэнэ ("БДОБҮЦ")-ээр ангилагдсан санхүүгийн хэрэгслийг дахин үнэлэх замаар өөрчлөгдсөн түүхэн өртгийн зарчимд үндэслэсэн. Эдгээр санхүүгийн тайлангуудыг бэлтгэхэд баримталсан нягтлан бодох бүртгэлийн үндсэн бодлогуудыг доор толилуулав. Эдгээр нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогуудыг өөрөөр зааснаас бусад тохиолдолд бүх тайлант жилүүдэд тасралтгүй мөрдөж ирсэн.

3 Тайлан бэлтгэх үндэслэл (Үргэжлэл)

Эдгээр санхүүгийн тайлангуудыг бэлтгэн гаргахдаа тайлантай танилцах үндсэн хэрэглэгчид нь мэдээллийг нарийн хянаж, дүн шинжилгээ хийх бизнесийн болон эдийн засгийн үйл ажиллагааны талаар зохих мэдлэгтэй байна гэж үзсэн. Гэсэн хэдий ч мэдээлэл сайтай, мэдлэгтэй хэрэглэгчид ч эдгээр санхүүгийн тайлангуудад тусгагдсан эдийн засгийн нарийн төвөгтэй үзүүлэлтүүдтэй холбоотой мэдээллийг ойлгохын тулд зарим тохиолдолд мэргэжлийн зөвлөхийн туслалцаа авах шаардлага үүсч болзошгүй байдаг.

Эдгээр санхүүгийн тайлангууд нь удирдлагын хувьд зөвхөн үндсэн хэрэглэгчдэд чухал гэж үзсэн мэдээллийг тодруулахад чиглэгдсэн. Иймд санхүүгийн тайлангийн холбогдох тодруулгад зөвхөн материаллаг нөлөөтэй нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын мэдээллийг толилуулсан болно.

Санхүүгийн байдлын тайланг түргэн хөрвөх чадварын эрэмбээр толилуулах. Банк тодорхой үйл ажиллагааны мөчлөггүй тул санхүүгийн байдлын тайланд эргэлтийн болон эргэлтийн бус хөрөнгө, богино болон урт хугацаат өр төлбөрийг тусад нь ангилан харуулдаггүй. Харин хөрөнгө болон өр төлбөрийг тэдгээрийн түргэн хөрвөх чадвараар нь эрэмбэлж толилуулдаг.

Санхүүгийн бус хөрөнгө, өр төлбөрөөс бусад эргэлтийн болон эргэлтийн бус хөрөнгө, богино болон урт хугацаат өр төлбөрийн талаарх мэдээллийг Тодруулга 34-т тусгасан. Санхүүгийн бус хөрөнгө, өр төлбөрт үндсэндээ барилга байгууламж, тоног төхөөрөмж, биет бус хөрөнгө болон Эрдэнэсийн сангийн хөрөнгийг бүртгэх ба тэдгээрийг тайлант хугацаанаас хойш 12 сараас дээш хугацаанд буцаан төлөх буюу барагдуулагдах төлөвтэй байна.

Дахин тайлагнал. Банк 2025 онд Эрдэнэсийн Сангийн хөрөнгийн хэмжилтийг дахин үнэлгээний загвараас өртгийн загварт шилжүүлсэн. Үүний үр дүнд, Банк НББОУС 8 “Нягтлан бодох бүртгэлийн бодлого, нягтлан бодох бүртгэлийн тооцооллын өөрчлөлт ба алдаа” стандартын дагуу эдгээр санхүүгийн тайлангуудад дараах үзүүлэлтүүдийг буцаан хэрэгжүүлэх зарчмаар дахин тайлагнасан:

2024 оны 1 сарын 1-ний өдрийн байдлаарх Санхүүгийн байдлын тайлангийн дахин тайлагналын нөлөөг дараах байдлаар тайлагнасан:

<i>Сая төгрөгөөр</i>	2024 оны 1 дүгээр сарын 1 (өмнө нь тайлагнасан)	1925 оны зоосны дахин үнэлгээний дахин тайлагнал (a)	Бусад соёлийн өвийн зүйлсийн бодлогын өөрчлөлт (b)	Тодруулга	2024 оны 1 дүгээр сарын 1 (дахин тайлагнасан)
Хөрөнгө					
Эрдэнэсийн сан	1,099,230	(906,788)	(146,060)	14	46,382
Дурсгалын зоос болон бусад үнэт зүйлс	25,539	-	(8,916)	13	16,623
Өөрийн хөрөнгө					
Бусад нөөц	(2,177,456)	906,788	154,976	26	(1,115,692)

3 Тайлан бэлтгэх үндэслэл (Үргэжлэл)

2024 оны 12 сарын 31-ний өдрийн байдлаарх Санхүүгийн байдлын тайлангийн дахин тайлагналын нөлөөг дараах байдлаар тайлагнасан:

<i>Сая төгрөгөөр</i>	2024 оны 12 дугаар сарын 31 (өмнө нь тайлагнасан)	1925 оны зоосны дахин үнэлгээний дахин тайлагнал (a)	Бусад соёлийн өвийн зүйлсийн бодлогын өөрчлөлт (b)	Тодруулга	2024 оны 12 дугаар сарын 31 (дахин тайлагнасан)
Хөрөнгө					
Эрдэнэсийн сан	1,111,899	(906,788)	(146,060)	14	59,051
Дурсгалын зоос болон бусад үнэт зүйлс	27,071	-	(8,916)	13	18,155
Өөрийн хөрөнгө					
Бусад нөөц	(2,519,199)	906,788	154,976	26	(1,457,435)

(a) Эрдэнэсийн Сан нь түүх соёлын хосгүй үнэт зүйлс болон 1925 онд Монгол Улсад албан ёсоор гүйлгээнд ашиглагдаж байсан төлбөрийн хэрэгсэл болон зоосон мөнгөнөөс бүрдэнэ. Гүйлгээнд ашиглагдаж байсан 1925 оны зоосыг 1938 онд гүйлгээнээс буцаан татсан бөгөөд Банкныг СТОУС Нягтлан бодох бүртгэлийн стандартад шилжих үед гүйлгээнд ашиглагдаагүй хэвээр байсан. Гүйлгээнд гаргасан цаасан болон зоосон мөнгөн тэмдэгт нь Тодруулга 20-д дурдсанчлан Банкны нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын баримт бичгийн дагуу гүйлгээнд гаргахаас өмнө болон дараа аль ч үед өр төлбөр хэсэгт нэрлэсэн үнээр бүртгэгддэг бөгөөд ямар ч тохиолдолд хөрөнгөөр бүртгэгддэггүй. Одоогоор Банкинд байгаа зооснууд хэсэг эсвэл бүхлээрээ өмнө нь Монгол Улсад гүйлгээнд ашиглагдаж байсан хүчин төгөлдөр зооснууд ба Банкнаас биетээр хэзээ ч гараагүй байж магадгүй юм. Тодруулга 14-т дурдсанчлан 2024 оны 12 дугаар 31-ний өдөр болон 2024 оны 1 сарын 1-ний өдрийн байдлаар Банк Эрдэнэсийн сангийн эд зүйлсийг үндсэн хөрөнгөтэй адилтган үзэж "НББОУС 16 Үндсэн хөрөнгө" стандартын хүрээнд дахин үнэлсэн. 2024 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн байдлаар дахин үнэлсэн дүн нь 906,788 сая төгрөг (2024 оны 1 дүгээр сарын 1-ний өдөр 906,788 сая төгрөг) ба дансны үнэ нь 908,476 сая төгрөг (2024 оны 1 дүгээр сарын 1-ний өдөр 908,476 сая төгрөг) байсан.

Гүйлгээнээс татагдсанаас хойш урт хугацаа өнгөрсөн тул эдгээр зооснууд нь гуравдагч этгээдийн эзэмшилд байгаад 1938 оноос хойш, өөрөөр хэлбэл зооснууд хууль ёсны төлбөрийн хэрэгсэл байхаа больсны дараа, хууль ёсны эзэмшигч болох гуравдагч этгээдээс эзэмшил шилжүүлэгдэж эсвэл Эрдэнэсийн сан руу хууль ёсны шилжүүлэг хийгдэж ирсэн болохыг нотлох баримт Банкинд хадгалагдаж үлдээгүй. Түүнчлэн, эдгээр зооснуудын бодит үнэ цэнээр бүгдийг нь зарахад ашиглагдах тооцох боломжтой найдвар төрүүлэх үнийн мэдээлэл байхгүй гэх үндэслэлээр эдгээр хөрөнгийн хэмжилтийн суурийг дахин хянаж, өртгийн аргаар хэмжихээр шийдвэрлэсэн ба дансны үнэ болох 1,688 сая төгрөгөөр буюу өртгөөр нь буцаан хэрэгжүүлэх зарчмын дагуу дахин тайлагнасан. Банкны үзэж байгаагаар зооснуудын түүхэн өртөг нь санхүүгийн тайлангийн хэрэглэгчдэд илүү найдвартай мэдээлэл өгдөг. Үүний үр дүнд Банк нь Эрдэнэсийн сангийн эд зүйлсийн дансны үнийг өртгийн аргаар дахин хэмжиж, 2024 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдөр болон 2024 оны 1 дүгээр сарын 1-ний өдрийн байдлаарх дансны үнийг буцаан хэрэгжүүлэх зарчмаар дахин тайлагнасныг дээрх хүснэгтэд тодруулсан.

(б) 2022 онд Эрдэнэсийн сангийн тухай хуульд нэмэлт өөрчлөлт орж, Эрдэнэсийн сангийн байнгын хэсэгт хамаарах эд зүйлсийг засгийн газрын зөвшөөрөлтэй эсэхээс үл хамааран захиран зарцуулахыг хориглосон. Энэхүү хориг нь Монгол Улсын Эрдэнэсийн санг хамгаалах хууль эрх зүйн арга хэмжээнүүдийн нэг гэж удирдлага үзсэн. Үүний үр дүнд Банк захиран зарцуулах боломжгүй хэдий ч худалдсан тохиолдолд үүсэх ашиг нь хадгалагдан үлдэхээс үнэ цэнийн хувьд харьцангуй бага байгаа учир удирдлага зооснууд болон Эрдэнэсийн санг хууль эрх зүйн үндэслэлийн дагуу өртгийн аргаар бүртгэхийг шийдвэрлэсэн. Үндсэн хөрөнгийн хэмжилтийн суурийг өөрчилсөн нь нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын өөрчлөлтөд хамаарах тул буцаан хэрэгжүүлэх зарчмыг баримталж дээрх хүснэгтэнд тусган тайлагнасан.

Санхүүгийн тайлан гаргасны дараах өөрчлөлт. Банкны удирдлага санхүүгийн тайлангуудыг нийтэлсний дараа түүнд өөрчлөлт оруулах бүрэн эрхтэй байна.

4 Нягтлан бодох бүртгэлд ашигласан ач холбогдол бүхий тооцоолол ба үндэслэл

Банк санхүүгийн тайлангуудад хүлээн зөвшөөрөгдсөн дүнд болон дараагийн санхүүгийн тайлант жилийн хөрөнгө болон өр төлбөрийн бүртгэлийн дүнд нөлөө үзүүлэх үнэлэлт болон тооцооллыг ашигладаг. Тооцоолол болон үнэлэлт нь үргэлж хянагддаг бөгөөд удирдлагын туршлага болон ирээдүйн үйл явдлын талаарх нөхцөл байдалд зохистой гэж үзсэн хүлээлт, таамаглал зэрэг бусад хүчин зүйлсэд суурилдаг. Удирдлага тооцоололд үнэлэлт хийхийн зэрэгцээ нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогыг хэрэгжүүлэх явцыг мөн үнэлж, тодорхой үнэлэлт, дүгнэлтийг гаргадаг. Санхүүгийн тайланд хүлээн зөвшөөрөгдсөн дүнд хамгийн их мэдэгдэхүйц нөлөө үзүүлэх үнэлэлт болон дараагийн санхүүгийн жилийн хөрөнгө, өр төлбөрийн бүртгэлийн дүнд мэдэгдэхүйц их хэмжээний залруулга хийх шаардлага үүсгэж болох тооцоололд дараах зүйлс хамаарна:

(а) Дараагийн санхүүгийн тайлант жилд материаллаг нөлөө үзүүлж болох өндөр эрсдэлтэй тооцооллууд

Хүлээгдэж буй эрсдэлийн алдагдал (ХБЭА)-ын тооцоолол, хэмжилт. ХБЭА-ын хэмжилт нь тодорхой арга зүй, загварчлал, мэдээллийн өгөгдлүүдийг тодорхойлох чухал тооцоолол ба ХБЭА-ын хэмжилтийн арга зүйн дэлгэрэнгүй мэдээллийг Тодруулга 34-т тусгасан. Эрсдэлийн алдагдлын сангийн тооцоололд дараах хүчин зүйлс чухал нөлөө үзүүлдэг. Үүнд:

- Банкнаас тогтоосон дефолтын тодорхойлолт;
- Зээлийн эрсдэл мэдэгдэхүйц өссөн эсэхийг үнэлэх шалгуур үзүүлэлтүүд;
- Дотоод зээлийн ангиллын загваруудыг боловсруулж, хэрэгжүүлэх бөгөөд эдгээр загварууд нь зээлийн эрсдэлийн ангилал бүрд харгалзах дефолтын болох магадлал (ДМ)-ыг тогтоодог;
- Санхүүгийн хэрэгсэл болон зээлийн үүрэгтэй холбоотой дефолт болох үеийн үлдэгдэл дүн (ДҮД)-г тооцоолоход ашиглагддаг дотоод загваруудыг боловсруулж, хөгжүүлэх;
- Дефолт болох үеийн алдагдлын хэмжээ (ДАХ), барьцаа хөрөнгийн үнэлгээнд баримталсан мэргэжлийн үнэлэлт, дүгнэлтийг хамруулах;
- Макро эдийн засгийн үзүүлэлтүүдийн хэтийн төлөвийн хувилбаруудыг сонгож, тэдгээрийн магадлалыг жинлэх;

Банк хүлээгдэж буй эрсдэлийн тооцоолол болон бодит эрсдэлийн алдагдалын хоорондын зөрүүг багсагах үүднээс загварын ооцоололд ашиглах өгөгдлүүдийг байнга үнэлж, хяналт тавьдаг.

Зээлийн эрсдэлийн мэдэгдэхүйц өсөлт (ЗЭМӨ). Зээлийн эрсдэл мэдэгдэхүйц өссөн эсэхийг тодорхойлохын тулд Банк тайлант өдрийн эцсийн байдлаарх санхүүгийн хэрэгслийн ашиглалтын хугацаанд дефолт үүсэх эрсдэлийг анх хүлээн зөвшөөрсөн өдрийн дефолт үүсэх эрсдэлтэй харьцуулан үнэлдэг. Үнэлгээгээр тайлант хугацааны эцэст тодорхой нэг зээлийн эрсдэлийн түвшинд хүрэхээс илүү зээлийн эрсдэлийн харьцангуй өсөлтийг харгалзан үздэг. Банк ХБЭА-ыг хэмжихдээ ашиглаж болохуйц, үндэслэлтэй ирээдүйд чиглэсэн бүх мэдээллийг, тэр дундаа макро эдийн засгийн таамаглалын загварын үр дүнг авч үздэг. Дэлгэрэнгүй мэдээллийг Тодруулга 34-өөс харна уу.

Санхүүгийн үүсмэл хэрэгслийн бодит үнэ цэнэ. Банк нийт валютын хүүгийн своп хэлцлүүдийн бодит үнэ цэнийг үнэлэх зорилгоор үнэлгээний загварыг боловсруулсан. Зах зээлийн бэлэн мэдээлэлд суурилсан таамаглалыг ашиглахад үнэлэгдсэн санхүүгийн хэрэгслийн бодит үнэ цэнийн талаарх мэдээллийг Тодруулга 35-д тусгасан.

Барилгын дахин үнэлгээ. Банк нь өөрийн барилга, байгууламжийг дахин үнэлэгдсэн дүнгээр хэмжиж үнэлдэг бөгөөд бодит үнэ цэнийн өөрчлөлтийг бусад дэлгэрэнгүй орлогод хүлээн зөвшөөрдөг. Барилга, байгууламжуудыг тайлант жил бүрийн эцэст зах зээлийн нотолгоонд тулгуурлан, хөрөнгийн шинж чанар, байршил болон ашиглалтын байдал зэрэг хүчин зүйлсийг харгалзан тохируулсан ижил төрлийн хөрөнгийн зах зээлийн үнэд тохируулга хийх замаар үнэлдэг. Барилгын үнэлгээг 2018 онд мэргэжлийн хөндлөнгийн үнэлгээний байгууллагаар хийлгэсэн. Удирдлага барилгын бодит үнэ цэнийг 2025 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдөр болон 2024 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн байдлаар дансны үнээс мэдэгдэхүйц өөрчлөгдөөгүй гэж дүгнэсэн. Энэхүү дүгнэлт нь эдгээр хөрөнгийн талаарх удирдлагын туршлага болон Тодруулга 19-т тодорхойлсон бусад таамаглалд тулгуурласан үнэлэлт, дүгнэлтийг шаарддаг. Зах зээлийн үнэ болон өгөгдөлд суурилагүй, таамаглал ашиглан үнэлэгдсэн хөрөнгийн бодит үнэ цэнэ, мэдрэмтгий байдлын шинжилгээний талаарх мэдээллийг Тодруулга 35-аас харна уу.

4 Нягтлан бодох бүртгэлд ашигласан ач холбогдол бүхий тооцоолол ба үндэслэл (Үргэлжлэл)**(б) Тайлант хугацаанд хүлээн зөвшөөрсөн дүнд чухал нөлөө үзүүлсэн нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын үндэслэлүүд**

Тасралтгүй байх зарчим. Удирдлага эдгээр санхүүгийн тайлангуудыг тасралтгүй байх зарчмын дагуу бэлтгэн гаргасан. Банкны өөрийн хөрөнгө нь 2025 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдөр болон 2024 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн байдлаар сөрөг утгатай байсан хэдий ч удирдлагын зүгээс Тодруулга 34-т тусгасан төлбөрийн чадварын болон бусад санхүүгийн эрсдэлийг тогтмол хянаж байдаг тул Банкны үйл ажиллагаа ойрын хугацаанд тасалдахгүй, үйл ажиллагаагаа тасралтгүй байх зарчмын дагуу явуулахгүй байх ямар нэгэн эрсдэл байхгүй гэж үзсэн. Төлбөрийн чадварын эрсдэлийн үнэлгээний гол эрсдэл нь Хятадын ардын банкнаас авсан зээлтэй холбоотой байна. Энэхүү зээлийн гэрээний хугацааг 2023 оны 7 дугаар сард хамгийн сүүлд гурван жилийн хугацаагаар 2026 оны 7 дугаар сар хүртэл сунгасан. 2025 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн байдлаар энэ зээлийн үлдэгдэл нь 6,000 сая юань буюу 3,052,680 сая төгрөг (2024: 6,000 сая юань буюу 2,811,420 сая төгрөг) байна. Удирдлага Засгийн газрын дэмжлэгтэйгээр энэхүү зээлийн хугацааг дахин гурван жилээр сунгах хэлцлийг идэвхтэй явуулж байгаа бөгөөд сунгалт 2026 оны дунд үе гэхэд амжилттай хийгдэнэ гэж үзэж байна. Энэхүү зээлийг өмнө нь нийт дөрвөн удаа сунгаж байсан. Дэлгэрэнгүй мэдээллийг Тодруулга 32-оос харна уу.

Түүнчлэн, шаардлагатай тохиолдолд Банк нь Монгол Улсын Төв Банкны тухай хуулийн 38 дугаар зүйлд заасны дагуу өөрийн хөрөнгийн хасах дүнг буюу алдагдлыг бууруулах зорилгоор Засгийн газрын үнэт цаас гаргах замаар дахин хөрөнгөжүүлэх асуудлыг Улсын Их Хурлаар хэлэлцүүлэх хүсэлт гаргах боломжтой. Тус хуулийн 38 дугаар зүйлд Төв Банкны алдагдал үүссэн тохиолдолд хуримтлагдсан алдагдлыг бууруулах зорилгоор Засгийн газар үнэт цаас гаргах эсэхийг Улсын Их Хурал шийдвэрлэнэ гэж заасан байдаг. Иймд Засгийн газар Банкны цэвэр алдагдлыг санхүүжүүлэх үүрэг хүлээхгүй. Гэсэн хэдий ч, Банкны үндсэн чиг үүргийг хэрэгжүүлэх болон үйл ажиллагаагаа тасралтгүй үргэлжлүүлэн явуулахад шаардлагатай гэж үзвэл, алдагдлыг нөхөх зорилгоор Засгийн газрын бонд гаргах нь Улсын Их Хурлын зүгээс авч хэрэгжүүлэх боломжит арга хэмжээ юм.

Иймд Банкны онцгой үүрэг, эрх зүйн статусыг харгалзан үзвэл, ойрын ирээдүйд Банк тасралтгүй үйл ажиллагаагаа үргэлжлүүлэн явуулах боломжгүй болох эрсдэл байхгүй гэж удирдлага үзэж байна.

Бизнес загварын үнэлгээ. Банк бизнес загварын үнэлгээг хийхдээ санхүүгийн хөрөнгийг тодорхой шинж чанараар нь багцалж нэгтгэх эсэхийг тодорхойлоход үнэлэлт, дүгнэлтийг ашиглан санхүүгийн хөрөнгийг зохих бизнес загварын түвшинд ангилдаг. Банк бизнесийг хэрхэн удирдаж байгаа байдал болон удирдлагад мэдээлэл хэрхэн тайлагнагдаж байгааг хамгийн сайн тусгасан бизнес загварын зорилгыг тодорхойлдог. Үнэлгээнд дараах мэдээллийг харгалзан үзнэ:

- Багцын гүйцэтгэлийг хэрхэн үнэлж, удирдлагад тайлагнах байдал;
- Бизнесийн загварын гүйцэтгэлд (мөн тухайн бизнесийн загварт багтсан санхүүгийн хөрөнгүүдэд) нөлөөлөх эрсдэл болон эдгээр эрсдэлийг хэрхэн удирдаж байгаа байдал;
- Багцыг удирдаж буй зорилго, бодлого болон эдгээр бодлогыг практикт хэрхэн хэрэгжүүлж байгаа байдал;
- Санхүүгийн хөрөнгийн борлуулалтын түүхэн давтамж, хугацаа, дүн, шалтгаан болон ирээдүйн борлуулалтын талаарх хүлээлт.

Зөвхөн эрсдэлийн стрессээс шалтгаалж, эсвэл Банкны удирдаж чадахгүй, урьдчилан таамаглах боломжгүй, онцгой үйл явдлын нөлөөгөөр санхүүгийн хөрөнгийг борлуулсан бол үүнийг тухайн бизнес загварыг өөрчлөхгүй бөгөөд энэ тохиолдолд санхүүгийн хөрөнгийн ангиллыг өөрчлөхгүй.

“Хугацааны эцэс хүртэл эзэмших” бизнес загвар гэж санхүүгийн хөрөнгийг зөвхөн гэрээнд заасан мөнгөн урсгалыг хугацааны эцэс хүртэл цуглуулах зорилгоор эзэмшихийг хэлнэ. Энэхүү бизнес загварын хүрээнд санхүүгийн хөрөнгийг борлуулах нь бизнесийн үндсэн стратегийн нэг хэсэг бус, харин дагалдах шинжтэй байна.

“Хугацааны эцэс хүртэл эзэмших ба зарж борлуулах” бизнес загвар гэж санхүүгийн хөрөнгийг гэрээнд заасан мөнгөн урсгалыг цуглуулах, тодорхой зорилгын хүрээнд буюу хөрвөх чадварыг хангах, өгөөж хүртэх, хөрөнгө, өр төлбөрийн хугацааг нийцүүлэх зорилгоор хөрөнгийн зарим хэсгийг зарж борлуулах боломжтой байхыг хэлнэ.

4 Нягтлан бодох бүртгэлд ашигласан ач холбогдол бүхий тооцоолол ба үндэслэл (Үргэлжлэл)

Дээрх 2 бизнес загварт хамаарахгүй санхүүгийн хөрөнгө нь “худалдан борлуулах зорилгоор эзэмших” бизнес загварт хамаарна. Энэ бизнес загварт ихэвчлэн идэвхтэй арилжаалагддаг санхүүгийн хөрөнгө багтах бөгөөд гэрээнд заасан мөнгөн урсгалыг цуглуулах нь энэ бизнес загварын үндсэн зорилго биш юм.

Банк өрийн үнэт цаасны ойролцоогоор 52% (2024: 55%)-ийг хөрвөх чадварын багц гэж тодорхойлон “хугацааны эцэс хүртэл эзэмших ба зарж борлуулах” гэж ангилсан бол үлдсэн өрийн үнэт цаасыг стрессийн нөхцөл байдлын үед борлуулна гэсэн таамаглалд үндэслэн “Хугацааны эцэс хүртэл эзэмших” гэж ангилсан.

Банк Тодруулга 9-т дурдсан дотоодын банкуудад олгосон ашиг, алдагдлаарх бодит үнэ цэнэ (ААБҮЦ)-ээр ангилагдсан зээлийн хүүгийн хувь хэмжээг дахин тогтоох нөхцөлтэй зээлүүдээс бусад бүх төрлийн зээлүүдийг “хугацааны эцэс хүртэл эзэмших” загварын шалгуурыг хангана гэж үзсэн.

Мөнгөн урсгал нь хүү болон үндсэн төлөлтөөс бүрдэж буй эсэх үнэлгээ. Санхүүгийн хөрөнгийн мөнгөн урсгал нь зөвхөн хүү болон үндсэн төлөлт (“ЗХҮТ”)-өөс бүрдэж буй эсэхийг тодорхойлох шаардлагатай байдаг бөгөөд тус үнэлгээг хийхдээ дараах хүчин зүйлсийг харгалзан үздэг. Үүнд:

- Ирээдүйд орж ирэх мөнгөн урсгалын дүн болон хугацаанд өөрчлөлт оруулж болзошгүй үйл явдал;
- Хөшүүргийн онцлог шинж;
- Урьдчилан төлөх болон хугацаа сунгах нөхцөл;
- Мөнгөний цаг хугацааны үнэлгээнд нөлөөлж болзошгүй нөхцөл (жишээ нь, хүүгийн хувь хэмжээг тодорхой хугацааны давтамжтай шинэчлэх буюу дахин тохируулах).

Мөнгөний цаг хугацааны үнэ цэнийн бүрэлдэхүүн хэсэг нь дараах байдлаар өөрчлөгдөх боломжтой, тухайлбал, гэрээний дагуу хүүгийн хувь хэмжээг тогтмол хугацаанд дахин шинэчилдэг боловч давтамж нь тухайн өрийн хэрэгслийн суурь хүүгийн хугацаатай нийцэхгүй байх тохиолдол үүсч болно. Жишээлбэл, зээл нь гурван сарын банк хоорондын хүүгийн түвшинд суурилсан боловч хүүгийн хувь хэмжээг сар бүр дахин шинэчилдэг байж болно.

Мөнгөний цаг хугацааны үнэ цэнийн өөрчлөлтийн нөлөөг тухайн санхүүгийн хэрэгслийн мөнгөн урсгалыг ЗХҮТ-ыг шалгуурыг хангах жишиг өрийн хэрэгслийн мөнгөн урсгалтай харьцуулан, тайлант үед тухайн хэрэгслийн ашиглалтын нийт хугацаанд хуримтлуулан үнэлдэг. Энэхүү үнэлгээг хийхдээ санхүүгийн зах зээлд учирч болзошгүй өсөлт болон хямралын нөхцөл байдлыг хамруулдаг. Хэрэв тухайн санхүүгийн хэрэгслийн мөнгөн урсгал нь жишиг өрийн хэрэгслийн мөнгөн урсгалаас материаллаг хэмжээгээр зөрүүтэй байвал энэхүү мөнгөн урсгалыг ЗХҮТ гэж үзэхгүй бөгөөд тухайн санхүүгийн хэрэгслийг ААБҮЦ-ээр хэмжигдэх ангилалд хамруулна. ЗХҮТ шалгуурыг хангаагүй, ААБҮЦ-ээр хэмжигдэх санхүүгийн хэрэгсэл болон түүнтэй холбоотой дотоодын банкуудад олгосон зээл, өрийн бичгийн дэлгэрэнгүй мэдээллийг Тодруулга 9 болон 18-аас харна уу.

Банк гэрээнд заасан мөнгөн урсгалын дүн болон хугацаанд өөрчлөлт оруулж болзошгүй нөхцөлийг үнэлдэг. Хэрэв тухайн зээлийг хугацаанаас өмнө төлөх боломжтой бөгөөд хугацаанаас өмнө төлөх дүн нь үндсэн зээлийн үлдэгдэл болон хуримтлагдсан хүү, түүнчлэн гэрээг хугацаанаас өмнө дуусгасны төлөө төлөх нэмэлт нөхөн төлбөрийг үндсэндээ илэрхийлж байвал энэ зээлийг ЗХҮТ-ийн шалгуурыг хангана гэж үзнэ. Санхүүгийн хөрөнгийн үндсэн төлбөрийн үлдэгдлийг анхны хүлээн зөвшөөрөлтийн үеийн бодит үнэ цэнээс төлбөрийн эргэн төлөлт (үр ашигт хүүгийн аргыг ашиглан тодорхойлогдсон хүүг хассан төлбөр)-ийг хассан дүнгээр тодорхойлно.

Энэхүү зарчмын онцгой тохиолдолд СТОУС 9-аар дараах нөхцөлийг хангасан хугацаанаас өмнө төлөгдөх нөхцөлтэй санхүүгийн хэрэгслийг ЗХҮТ-ийн шалгуурыг хангана гэж үзэхийг зөвшөөрдөг. Үүнд: i) санхүүгийн хэрэгсэл нь анх хүлээн зөвшөөрөгдөх үед хөнгөлөлт, урамшуулалтай ii) урьдчилан төлөх дүн нь гэрээний нэрлэсэн үнэ, хуримтлагдсан хүү болон гэрээг хугацаанаас өмнө цуцалсны нөхөн төлбөрийг багтаасан байх, iii) урьдчилан төлөх нөхцлийн бодит үнэ цэнэ нь анхны хүлээн зөвшөөрөлтийн үед материаллаг бус байх.

4 Нягтлан бодох бүртгэлд ашигласан ач холбогдол бүхий тооцоолол ба үндэслэл (Үргэлжлэл)

Орон сууцны ипотекийн зээлийн гэрээний дагуу Үнэ тогтворжуулах хөтөлбөрийн хүрээнд Банк дотоодын банкуудад олгосон орон сууцны ипотекийн зээлийг Монголын Ипотекийн Корпорациас гаргасан давуу эрхтэй ипотекийн зээлээр баталгаажсан бонд (ИЗББ)-оор солилцдог. Давуу эрхтэй ИЗББ-ын гэрээний нөхцөл нь тухайн бондын мөнгөн урсгалын дүнд нөлөөлөхгүй, мөнгөн урсгал нь зөвхөн үндсэн ба хүүгийн төлбөрөөс бүрдэнэ гэж үзсэн. Монголын Ипотекийн Корпораци нь тусгай зориулалтын компаниар дамжуулан ИЗББ гаргаж, дотоодын банкуудад олгосон ипотекийн зээлийн багцыг нэрлэсэн үнээр нь худалдан авдаг. Иймд Үнэ тогтворжуулах хөтөлбөрийн хүрээнд дотоодын банкуудад олгосон зээлүүд ЗХҮТ-ийн шалгуурыг хангаж байна. Энэ талаар дэлгэрэнгүй мэдээллийг “Дотоодын банкуудад олгосон орон сууцны зээлийн анхны хүлээн зөвшөөрөлт” хэсэгт тодруулсан болно.

Дотоодын банкуудад олгосон орон сууцны зээлийн анхны хүлээн зөвшөөрөлт. Банк нь Монгол Улсын Засгийн газартай хамтран Үнэ тогтворжуулах хөтөлбөрийн хүрээнд ипотекийн зээлийг санхүүжүүлсэн. Энэхүү зээлийг Банк, Монгол Улсын Засгийн газар, Монголын Ипотекийн Корпораци болон дотоодын банкуудын хооронд байгуулсан “Ипотекийн хөтөлбөрт хөрөнгө оруулах ерөнхий гэрээ”-ний дагуу санхүүжүүлсэн бөгөөд дотоодын банкууд зээлийн нөхцөлийг тодорхойлох эрхгүй. Банк гэрээний дагуу дотоодын банкуудад олгосон ипотекийн зээлийн төлбөрт МИК-аас гаргасан давуу эрхтэй ИЗББ-ыг хүлээн авдаг. Энэхүү зээл нь жилийн 2 хувь (2024: 2–6 хувь)-ийн хүүтэй бөгөөд зээлийг анх бүртгэх үед ашиг эсвэл алдагдал үүсэх эсэхийг авч үзсэн. Тус хөтөлбөр нь эдийн засаг дахь мөнгөний нийлүүлэлтийг зохицуулах, инфляцийг тогтворжуулах замаар мөнгөний бодлогыг хэрэгжүүлэх Төв банкны үндсэн чиг үүргийн хүрээнд хийгдэж буй үйл ажиллагаа тул ижил төстэй санхүүгийн хэрэгслийн зах зээл байхгүй буюу энэ нь анхдагч зах зээл байна гэж үзсэн. Үнэ тогтворжуулах хөтөлбөрийн хүрээнд дотоодын банкуудад олгосон зээлийн үлдэгдэл нь 2025 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн байдлаар 181,426 сая төгрөг (2024: 1,400,969 сая төгрөг) байна. Дотоодын банкуудад олгосон зээлийн талаар Тодруулга 9-д толилуулсан.

Дотоодын банкуудад олгосон орон сууцны зээлийн анхны хүлээн зөвшөөрөлт. Банк нь Монгол Улсын Засгийн газартай хамтран Үнэ тогтворжуулах хөтөлбөрийн хүрээнд ипотекийн зээлийг санхүүжүүлсэн. Энэхүү зээлийг Банк, Монгол Улсын Засгийн газар, Монголын Ипотекийн Корпораци болон дотоодын банкуудын хооронд байгуулсан “Ипотекийн хөтөлбөрт хөрөнгө оруулах ерөнхий гэрээ”-ний дагуу санхүүжүүлсэн бөгөөд дотоодын банкууд зээлийн нөхцөлийг тодорхойлох эрхгүй. Банк гэрээний дагуу дотоодын банкуудад олгосон ипотекийн зээлийн төлбөрт МИК-аас гаргасан давуу эрхтэй ИЗББ-ыг хүлээн авдаг. Энэхүү зээл нь жилийн 2 хувь (2024: 2–6 хувь)-ийн хүүтэй бөгөөд зээлийг анх бүртгэх үед ашиг эсвэл алдагдал үүсэх эсэхийг авч үзсэн. Тус хөтөлбөр нь эдийн засаг дахь мөнгөний нийлүүлэлтийг зохицуулах, инфляцийг тогтворжуулах замаар мөнгөний бодлогыг хэрэгжүүлэх Төв банкны үндсэн чиг үүргийн хүрээнд хийгдэж буй үйл ажиллагаа тул ижил төстэй санхүүгийн хэрэгслийн зах зээл байхгүй буюу энэ нь анхдагч зах зээл байна гэж үзсэн. Үнэ тогтворжуулах хөтөлбөрийн хүрээнд дотоодын банкуудад олгосон зээлийн үлдэгдэл нь 2025 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн байдлаар 181,426 сая төгрөг (2024: 1,400,969 сая төгрөг) байна. Дотоодын банкуудад олгосон зээлийн талаар Тодруулга 9-д толилуулсан.

Засгийн газраас авах авлагын анхны хүлээн зөвшөөрөлт болон үнэ цэнийн бууралт. УИХ-ын 2017 оны 2 дугаар сарын 10-ны өдрийн 23 дугаар тогтоолоор “Эрдэнэт үйлдвэр” ХХК болон “Монголросцветмет” ХХК-ийн 49 хувийг “Монголын зэс корпораци” ХХК-аас худалдан авахыг Засгийн газарт даалгасан. УИХ-ын 2017 оны 2 дугаар сарын 10-ны өдрийн 23 дугаар тогтоолыг хэрэгжүүлэх зорилгоор Засгийн газраас 2022 оны 6 дугаар сарын 29-ний өдрийн 258 дугаар, 2022 оны 8 дугаар сарын 24-ний өдрийн 315 дугаар тогтоолуудыг гаргасан. Эдгээр тогтоолуудаар Худалдаа, хөгжлийн банк (ХХБ)-нд олгосон зээл болон ХХБ-наас авсан өрийн бичгийг Эрдэнэт үйлдвэр ХХК болон Монголросцветмет ХХК-ийн 49 хувийн хувьцааг худалдан авах төлбөртэй харилцан суутгах талаар Банкинд чиглэл өгсөн.

4 Нягтлан бодох бүртгэлд ашигласан ач холбогдол бүхий тооцоолол ба үндэслэл (Үргэлжлэл)

Засгийн газрын тогтоолын дагуу Монгол Улсын Засгийн газар, Банк, "Монголын зэс корпораци" ХХК болон Худалдаа, хөгжлийн банк хооронд 2022 оны 6 дугаар сарын 30-ны өдөр болон 2022 оны 8 дугаар сарын 31-ний өдөр дөрвөн талт харилцан төлбөр барагдуулах тухай акт үйлдсэн. Харилцан төлбөр барагдуулах акт байгуулах үеийн холбогдох хөрөнгийн дансны үнэ 491,291 сая төгрөг болон 166,467 сая төгрөг байсан бөгөөд дэлгэрэнгүйг Тодруулга 17-оос харна уу.

Дээр дурдсан тогтоолууд болон дөрвөн талт харилцан төлбөр барагдуулах актын үр дүнд Банк нь Монгол Улсын Засгийн газраас нийт 657,758 сая төгрөгийн авлагыг нэхэмжлэх эрхтэй болж Засгийн газраас авах авлагыг хүлээн зөвшөөрсөн. "Монголын зэс корпораци" ХХК-д төлөх үлдэгдэл төлбөрийг Засгийн газар бүрэн төлж барагдуулсны дараа Засгийн газар болон Банкны хооронд байгуулах гэрээний нөхцлийг эцэслэн шийдвэрлэх юм.

Засгийн газар болон Банк хооронд байгуулагдах гэрээний нөхцөл, заалт нь Сангийн сайдаас 2026 оны 3 сарын 24-ний өдрийн Банкинд ирүүлсэн албан бичигт дурдсан нөхцөл, заалттай ижил байна гэж удирдлага үзэж байна. Энэхүү албан бичгээр Сангийн яам 657,758 сая төгрөгийн өр төлбөрийг баталгаажуулж, бодлогын хүүтэй тэнцүү хүүтэй, 10 жилийн хугацаатай гэрээ байгуулахаар төлөвлөж байгааг мэдэгдсэн.

Түүнчлэн Аж Үйлдвэр, Эрдэс Баялгийн Яам нь Засгийн газраас авах авлагыг барагдуулах арга хэмжээ авах зорилгоор 2024 оны 11 дүгээр сарын 19-ний өдөр ажлын хэсэг байгуулж, 2025 оны 1 дүгээр сарын 30-ны өдөр Банкинд цаашид авч хэрэгжүүлэх арга хэмжээний тухай дурдсан албан бичгийг ирүүлсэн.

Холбогдох нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын дагуу Засгийн газраас авах авлагын анхны хүлээн зөвшөөрөлтийн дүн нь 514,942 сая төгрөг байсан бөгөөд Засгийн газраас авах авлагыг анх хүлээн зөвшөөрөх үеийн гарзыг 133,482 сая төгрөг, Засгийн газраас авах авлагын үнэ цэнийн бууралтын гарзыг 9,334 сая төгрөгөөр тус тус хүлээн зөвшөөрсөн. Удирдлага 2025 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн байдлаарх авлагын дансны үнийг 403,306 сая төгрөг (2024: 477,537 сая төгрөг) гэж үнэлсэн бөгөөд Засгийн газартай гэрээ байгуулах үйл явц удааширсантай холбоотойгоор 74,231 сая төгрөг (2024: 37,405 сая төгрөг)-ийн үнэ цэнийн бууралтыг тайлант жилийн ашиг, алдагдалд хүлээн зөвшөөрсөн. Үнэ цэнийн бууралтын үнэлгээг хийхдээ болзошгүй эрсдэлийг бууруулах зорилгоор гурван хувилбараар тооцоо хийсэн бөгөөд авлага нь Сангийн яамны албан бичигт дурдсаны дагуу тухайн үеийн бодлогын хүүтэй тэнцүү хүүтэй, гэрээ байгуулагдснаас хойш 10 жилийн хугацаанд төлөгдөнө гэж авч үзсэн. Удирдлага нь Засгийн газартай 2027 оны эцсээс 2031 оны хооронд гэрээ байгуулах магадлалтай гэж үзэж байна. Засгийн газраас авах авлагын эргэн төлөлтийн талаарх дэлгэрэнгүй мэдээллийг Тодруулга 17-оос харна уу.

Эрдэнэс бондын ХБЭА-ын үнэлгээ. Банк нь 2020 оны 1 дүгээр сарын 10-ны өдөр батлагдсан "Тэтгэврийн зээлийг нэг удаа төрөөс төлөх тухай хууль"-ийн дагуу дотоодын банкуудаар дамжуулан "Эрдэнэс Монгол" ХХК-ийн гаргасан бондыг худалдан авах үүрэг хүлээсэн. Дотоодын банкууд 2019 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн байдлаарх иргэдийн тэтгэврийн зээлийн үлдэгдэл төлбөрт энэхүү бондыг хүлээн авсан. Банк нь 2025 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн байдлаар 849,807 сая төгрөг (2024: 849,807 сая төгрөг)-ийн дансны нийт дүнтэй Эрдэнэс бондыг эзэмшиж байна. Бонд нь нэгжийн 1 сая төгрөгийн нэрлэсэн үнэтэй, жилийн 6%-ийн хүүтэй, 2024 оны 12 дугаар сарын 30-ны өдөр эргэн төлөгдөх нөхцөлтэй байсан. Бондын ихэнх хэсэг нь 2025 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн байдлаар төлөгдөөгүй, эргэн төлөлтийн хугацаа тодорхойгүй болсон зэргийг үндэслэн Банк тус хөрөнгийг үнэ цэнийн бууралттай гэж үзэн 3-р шатлалд ангилсан. Үүний үр дүнд бондын хүлээгдэж буй эрсдэлийн алдагдлын сан 2025 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн байдлаар 228,190 сая төгрөг (2024: 84,317 сая төгрөг) байгаа бөгөөд тайлант хугацаанд 143,873 сая төгрөгийн үнэ цэнэ бууралтын санг нэмж байгуулсан байна. Дэлгэрэнгүйг Тодруулга 10-аас харна уу.

4 Нягтлан бодох бүртгэлд ашигласан ач холбогдол бүхий тооцоолол ба үндэслэл (Үргэлжлэл)

"Тэтгэврийн зээлийг нэг удаа төрөөс төлөх тухай хууль"-д зааснаар Эрдэнэс бондыг эзэмшсэнтэй холбоотойгоор Банкны өөрийн хөрөнгө буурсан тохиолдолд Засгийн газар нь энэхүү алдагдлыг үнэт цаасаар нөхөх үүрэгтэй. Үүний хүрээнд Монгол Улсын Засгийн газар нь 2025 оны 1 дүгээр сарын 22-ны өдрийн 32 дугаар тогтоолоор Эрдэнэс бондын эргэн төлөлтийг хангах зорилгоор 550,000 сая төгрөгийн Засгийн газрын баталгаа гаргах, эсвэл шаардлагатай бусад арга хэмжээг авах шийдвэрийг гаргасан. Дээрх нөхцөл байдлыг харгалзан Банк дефолт болох магадлал (ДМ)-ыг 100% гэж үзсэн ба дефолт болох үеийн үлдэгдэл (ДҮД)-ийг 3 өөр хувилбараар авч үзсэн. Ингэхдээ Тэтгэврийн зээлийг нэг удаа төрөөс төлөх тухай хуулийн дагуу Засгийн газар 2027-2029 оны хооронд үнэт цаас гаргах замаар Эрдэнэс бондын төлбөрийг нөхөн төлнө гэсэн төсөөлөлд үндэслэн алдагдлын хэмжээг тооцсон. ХБЭА-ын хэмжилтийн талаарх дэлгэрэнгүй мэдээллийг Тодруулга 34-өөс харна уу.

Хадгаламжийн даатгалын корпорац (ХДК)-д тавих хяналт. Удирдлага Монголбанк болон Хадгаламжийн даатгалын корпорац (ХДК)-ийн хоорондын харилцааны мөн чанар нь ХДК-ийг МБ хянаж байгаа эсэхийг тодорхойлохын тулд үнэлэлт, дүгнэлтийг гаргадаг. Энэхүү дүгнэлтийг гаргахдаа удирдлага дараах хүчин зүйлсийг харгалзан үздэг. Үүнд:

- ХДК-д нөлөөлөх эрх мэдэлтэй эсэх,
- ХДК дахь өөрийн эрх мэдлээ ашиглан Банкны хүртэх ашгийн хэмжээнд нөлөөлөх чадвар. ХДК-д оролцооноор үүсэх хувьсах өгөөжид өртөх, эсвэл тийм өгөөж авах эрхтэй эсэх; мөн тухайн өгөөжийн хэмжээнд нөлөөлөхийн тулд ХДК-д хамаарах эрх мэдлээ ашиглах боломжтой эсэх.

Банк нь ХДК-ийн үйл ажиллагаанд шууд оролцож, дангаараа удирдан чиглүүлэх эрхтэй нөхцөлд тухайн байгууллагад хяналт тогтоосон гэж үзнэ. ХДК-ийн дүрэмд тус байгууллагын удирдах дээд байгууллага болох Үндэсний хороо нь 7 гишүүнээс бүрдэх ба Монголбанкны Тэргүүн Дэд Ерөнхийлөгч тус хорооны дарга нь байна гэж заасан. Үндэсний хорооны бусад зургаан гишүүд нь дараах бүрэлдэхүүнтэй. Үүнд:

- Санхүү төсвийн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллагын Төрийн нарийн бичгийн дарга;
 - Санхүүгийн зохицуулах хорооны дэд дарга;
 - ХДК-ийн Гүйцэтгэх захирал;
- Гурван гишүүнийг Монголбанкны Ерөнхийлөгч, Сангийн сайд болон Монголын Банкны Холбоо (Монголбанкны гишүүнээрээ багтаадаггүй, дотоодын банк, санхүүгийн байгууллагуудаас бүрдсэн бие даасан, хөндлөнгийн холбоо)-оос тус тус нэр дэвшүүлж, Монголбанкны Ерөнхийлөгч болон Сангийн сайдын хамтарсан тушаалаар томилдог.

ХДК-ийн үйл ажиллагаатай холбоотой бүх шийдвэр нь Үндэсний хорооны 7 гишүүний саналын хураалтаар батлагддаг бөгөөд аль нэг гишүүн дангаар ХДК-ийн үйл ажиллагааг удирдах давуу эрхгүй. Монголбанкны Дэд Ерөнхийлөгч нь Үндэсний хорооны даргын үүргийг гүйцэтгэж байгаа хэдий ч тус албан тушаал нь ХДК-ийн үйл ажиллагаанд дангаараа нөлөөлөх эрхгүй. Түүнчлэн, Банк нь бусад гурван гишүүдийг томилох хязгаарлагдмал эрхтэй байгаа нь ХДК-д хяналт болон нөлөөгүй гэдгийг илэрхийлж байна. Иймд удирдлага нь ХДК-ийн үйл ажиллагааны үр дүнг санхүүгийн тайланд нэгтгэх шаардлагагүй гэж үзсэн.

Үндэсний баялгийн сан. Үндэсний баялгийн сангийн тухай хууль 2024 оны 4 дүгээр сарын 19-ний өдөр батлагдаж газрын хэвлийн баялгийн үр өгөөжийг Монгол Улсын одоогийн болон ирээдүйн иргэдэд тэгш, шударга хуваарилах зорилгоор (i) Хуримтлалын сан, (ii) Ирээдүйн өв сан, (iii) Хөгжлийн сан гэсэн гурван төрөлжсөн санг Сангийн яам Монголбанкинд эзэмшүүлж байна. Сангийн яам нь 2025 оны 12 дугаар сарын 31 болон 2024 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн байдлаар Хуримтлалын сан болон Ирээдүйн өв сангийн дансуудыг Монголбанкинд байршуулж байна.

4 Нягтлан бодох бүртгэлд ашигласан ач холбогдол бүхий тооцоолол ба үндэслэл (Үргэлжлэл)

Хуримтлалын сан. Монголбанк нь Сангийн яамтай Хуримтлалын сангийн хадгаламжийн дансыг удирдах болон өсгөх тухай 2024 оны 5 дугаар сарын 9-ний өдөр гэрээ байгуулсан бөгөөд уг хадгаламж нь нэг жилийн хугацаатай, бодлогын хүүтэй тэнцэх хүүгийн түвшинд байршуулсан. Гэрээний дагуу хуримтлалын сангаар санхүүжүүлсэн орон сууцны ипотекийн зээлийн үндсэн хөрөнгө оруулалтын шийдвэрийг Монголбанк гаргадаг тул зээлийн эрсдэлийг Монголбанк хүлээдэг байсан. Удирдлагын үзэж байгаагаар (2024 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн байдлаар) Монголбанк нь Хуримтлалын сангаар санхүүжүүлсэн ипотекийн зээлийн эрсдэл болон өгөөжийг хүлээж байгаа тул Хуримтлалын санг санхүүгийн тайланд нийт дүнгээр хүлээн зөвшөөрч бүртгэх нь зохистой гэж үзсэн.

Монгол Улсын Засгийн газрын баталсан 2025 оны 2 дугаар сарын 5-ны өдрийн 72 дугаар тогтоолоор Хуримтлалын сангийн хөрөнгийн удирдлагын журам болон эрх олголтыг тогтоосон, 2025 оны 5 дугаар сарын 7-ны өдрийн 228 дугаар тогтоолоор ипотекийн зээлийн хөтөлбөрийг санхүүжүүлэх зорилгоор Хуримтлалын сангийн нийт санхүүжилтийн хэмжээг тогтоосон. Засгийн газрын 72 болон 228 дугаар тогтоолуудын дагуу Банк 2025 оны 6 дугаар сарын 2-ны өдөр Сангийн яамтай Хуримтлалын сангийн хөрөнгийг үнэ цэнэ болон хөрвөх чадварыг хадгалан сангийн эх үүсвэрээр орон сууцны ипотекийн зээлийг санхүүжүүлж, үлдэгдэл хөрөнгөд бодлогын хүүгээр хүү тооцох, 1 жилийн хугацаатай удирдлагын гэрээ байгуулсан. Тус гэрээний дагуу Хуримтлалын сангийн эх үүсвэрээр олгосон орон сууцны ипотекийн зээлийн хөрөнгө оруулалтын үндсэн шийдвэрийг Сангийн яам гаргах болсон тул Банк уг зээлийн зээлийн эрсдэлийг хүлээхгүй болсон. Банк нь Хуримтлалын сангаар санхүүжүүлсэн ипотекийн зээлийн эрсдэл болон өгөөжийг хүлээхгүй тул Хуримтлалын санг санхүүгийн тайланд цэвэр дүнгээр санхүүгийн тайланд хүлээн зөвшөөрч бүртгэх нь зохистой гэж үзсэн. Иймд Банк 2025 оны 6 дугаар сарын 30-ны өдөр 480,211 сая төгрөгийн дансны үлдэгдэл бүхий өмнө олгогдсон орон сууцны ипотекийн зээлийг Сангийн яаманд шилжүүлсэн (Тодруулга 9-ийг харна уу). Хуримтлалын сангийн санхүүжилтийн дансны үлдэгдэл 2025 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн байдлаар 21,923 сая төгрөг байна (2024: 495,647 сая төгрөг). Энэхүү санхүүжилтын данс нь жилийн 12%-ийн хүүтэй (2024: 10%-ийн бодлогын хүү) байна. Тодруулга 22-ыг харна уу.

Ирээдүйн өв сан. Монгол Улсын Засгийн газар 2025 оны 2 дугаар сарын 5-ны өдөр Ирээдүйн өв сангийн хөрөнгийн удирдлагын журам болон эрх олголтыг тогтоосон 72 дугаар тогтоол гаргасан. Энэхүү тогтоолын дагуу Банк Сангийн яамтай 2025 оны 3 дугаар сарын 7-ны өдөр Ирээдүйн өв сангийн гадаад валютын хадгаламжийн гэрээг нэг жилийн хугацаатай байгуулсан. Хадгаламжийн гэрээний дагуу Сангийн яам нь Ирээдүйн өв сангийн хөрөнгөөр хийгдсэн хөрөнгө оруулалтаас олж буй өгөөжтэй тэнцэх хүүтэй, 90 хоногийн хугацаатай богино хугацааны гадаад валютын хадгаламжийг Банкинд байршуулдаг. Ирээдүйн өв сангийн хөрөнгөөр санхүүжүүлсэн хөрөнгө оруулалтын үндсэн шийдвэрийг Банк гаргадаг тул уг хөрөнгө оруулалтын зээлийн эрсдэлийг Банк хүлээдэг. Иймд Банк нь Ирээдүйн өв сангийн эрсдэл болон өгөөжийг хүлээж байгаа гэж үзсэн тул тус санг нийт дүнгээр санхүүгийн тайланд хүлээн зөвшөөрч бүртгэх нь зохистой гэж үзсэн. Ирээдүйн өв сангийн хадгаламжийн дансны үлдэгдэл 2025 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн байдлаар 1,336 сая ам.доллар буюу 4,762,664 сая төгрөгтэй тэнцэх (2024 онд 1,162 сая ам.доллар буюу 3,974,519 сая төгрөг) бөгөөд хадгаламж нь жилийн 3.78%-ийн хүүтэй, 90 хоногийн хугацаатай (2024: хүү тооцдоггүй харилцах данс). Тодруулга 22-ыг харна уу.

5 Шинэ болон өөрчлөлт орсон стандартуудын тайлбар, хэрэгжилт

Дараах өөрчлөлтүүд 2025 оны 1 дүгээр сарын 1-ний өдрөөс хэрэгжиж эхэлсэн:

“НББОУС 21 Гадаад валютын ханшийн өөрчлөлтийн үр нөлөө” стандартад орсон өөрчлөлт: Валютын үл хөрвөх байдал (2023 оны 8 дугаар сард батлагдан гарсан, 2025 оны 1 дүгээр сарын 1-ний өдөр болон түүнээс хойших тайлант хугацаануудад хүчин төгөлдөр болно). 2023 оны 8 сард НББОУСЗ нь НББОУС 21 стандартад нэмэлт өөрчлөлт оруулж, валют хоорондын солилцооны боломжгүй нөхцөлд байгууллагууд хоёр валютын хоорондын солилцооны боломжийг үнэлэх болон тухайн үеийн спот ханшийг тогтоох аргачлалтай болох боломжийг бүрдүүлсэн. Энэхүү нэмэлт өөрчлөлт нь тухайн байгууллагад тодорхой зорилгоор хэмжилтийн өдөрт гадаад валютыг өөр валют руу солих боломжгүй гүйлгээ эсвэл үйл ажиллагаа байгаа тохиолдолд хамаарна. НББОУС 21-ийн нэмэлт өөрчлөлт нь тухайн үеийн спот ханшийг хэрхэн тооцоолох талаар нарийвчилсан шаардлагыг тусгаагүй болно. Харин үүний оронд хэмжилтийн өдрийн тухайн үеийн спот ханшийг байгууллага тогтоох боломжтой хүрээг тогтоосон. Шинэ шаардлагыг хэрэгжүүлэхдээ өмнөх харьцуулсан мэдээллийг дахин тооцоолохыг зөвшөөрдөггүй. Харин анх удаа хэрэгжүүлэх өдрийн байдлаар нөлөөлөлд өртсөн дүнг тооцоологдсон тухайн үеийн спот ханшаар хөрвүүлэх шаардлагатай бөгөөд энэ үед зөрүүг хуримтлагдсан ашиг эсвэл хуримтлагдсан хөрвүүлэлтийн зөрүүгийн нөөц санд тохируулан бүртгэнэ.

Шинээр батлагдсан СТОУС болон нэмэлт өөрчлөлтүүдийг хэрэгжүүлэх нь Банкны санхүүгийн тайлангуудад материаллаг хэмжээний нөлөө үзүүлэхгүй.

6 Нягтлан бодох бүртгэлийн шинээр батлагдсан мэдэгдэл

2026 оны 1 дүгээр сарын 1-ний өдөр болон түүнээс хойших тайлант хугацаанд заавал мөрдөх стандарт болон тайлбарууд шинээр батлагдаж, хэвлэн нийтлэгдсэн ба эдгээрийг банк хугацаанаас нь өмнө хэрэгжүүлж эхлээгүй болно.

Шинэ стандарт, нэмэлт өөрчлөлтүүд	Дагаж мөрдөх хугацаа
Санхүүгийн хэрэгслийн ангилал ба хэмжилтэд орсон нэмэлт өөрчлөлтүүд СТОУС 9 болон СТОУС 7-д орсон нэмэлт өөрчлөлтүүд (2024 оны 5-р сарын 30-ны өдөр батлагдан гарсан бөгөөд 2026 оны 1-р сарын 1-ний өдрөөс эхлэн эсвэл түүнээс хойш хүчинтэй).	2026 оны 1 дүгээр сарын 1-ний өдөр
Сэргээгдэх эрчим хүч ашиглах гэрээ СТОУС 9 болон СТОУС 7-д орсон өөрчлөлтүүд (2024 оны 12-р сарын 18-ны өдөр нийтлэгдсэн бөгөөд 2026 оны 1-р сарын 1-ний өдрөөс хүчинтэй).	2026 оны 1 дүгээр сарын 1-ний өдөр
СТОУС Нягтлан бодох бүртгэлийн стандартын жилийн сайжруулалт (2024 оны 7-р сард нийтлэгдсэн бөгөөд 2026 оны 1-р сарын 1-ний өдрөөс хүчинтэй).	2026 оны 1 дүгээр сарын 1-ний өдөр
СТОУС 18 Санхүүгийн тайлангийн тодруулга ба толилуулга (2024 оны 4-р сарын 9-ний өдөр нийтлэгдсэн бөгөөд 2027 оны 1-р сарын 1-ний өдрөөс эхлэн эсвэл түүнээс хойш хүчинтэй).	2027 оны 1 дүгээр сарын 1-ний өдөр
СТОУС 19 Олон нийтэд хамааралгүй охин компаниуд (2024 оны 5-р сарын 9-ний өдөр нийтлэгдсэн бөгөөд 2027 оны 1-р сарын 1-ний өдрөөс хойш хүчинтэй).	2027 оны 1 дүгээр сарын 1-ний өдөр
СТОУС 14 Зохицуулалтаар хойшлогдсон дансууд (2014 оны 1-р сарын 30-ны өдөр нийтлэгдсэн)	Тодорхойгүй
Хөрөнгө оруулагч болон түүний холбоотой компани эсвэл хамтарсан компани хоорондын хөрөнгийн борлуулалт эсвэл хувь оролцоо – СТОУС 10 болон СТОУС 28-д оруулсан өөрчлөлтүүд (2014 оны 9-р сарын 11-ний өдөр нийтлэгдсэн бөгөөд НББОУСЗ-өөс тодорхойлогдох өдөр эсвэл түүнээс хойш хүчинтэй).	Тодорхойгүй

Дээр дурдсанаас бусад тохиолдолд Банк эдгээр нэмэлт, өөрчлөлтүүдийн санхүүгийн тайланд үзүүлэх нөлөөллийг одоогоор үнэлж байна.

Банк дээрх стандартын өөрчлөлтүүд санхүүгийн тайланд хэрхэн нөлөөлөх талаар судалж байна

7 Мөнгө ба түүнтэй адилтгах хөрөнгө

<i>Сая төгрөгөөр</i>	Тодруулга	2025 оны 12 дугаар сарын 31	2024 оны 12 дугаар сарын 31
Бэлэн мөнгө		395,506	95,661
Гадаадын санхүүгийн байгууллагуудад байршуулсан хөрөнгө:			
- Гадаад валютын богино хугацаат хадгаламж	8	7,600,098	5,159,918
- Хугацаагүй хадгаламж	8	1,772,411	1,077,794
- Зээлжих тусгай эрх	8	314,495	308,666
Хасах нь: Эрсдэлийн алдагдлын сан		(1,036)	(279)
Нийт мөнгө ба түүнтэй адилтгах хөрөнгө		10,081,474	6,641,760

Дээрх хүснэгтэд мөнгөн гүйлгээний тайлангийн зорилгоор мөнгө ба түүнтэй адилтгах хөрөнгийн дүнг толилуулсан бөгөөд ХБЭА-ын хэмжилтийн аргын талаар Тодруулга 34-өөс харна уу.

Мөнгө ба түүнтэй адилтгах хөрөнгөд бэлэн мөнгөнд түргэн хугацаанд хөрвөх боломжтой, үнэ цэнийн өөрчлөлтийн эрсдэл багатай хөрөнгийг хамруулна. Үүнд, бэлэн мөнгө болон шаардлагатай үед татан авах боломжтой, эсвэл гурван сараас бага хугацаатай, богино хугацаанд ашиглах боломжтой санхүүгийн хөрөнгө багтана. Гурван сараас дээш хугацаатай хөрөнгийг санхүүгийн байдлын тайлан болон мөнгөн гүйлгээний тайлан дах мөнгө ба түүнтэй адилтгах хөрөнгөд хамруулахгүй. Мөнгө ба түүнтэй адилтгах хөрөнгийг дараах үндэслэлийн дагуу ХӨ-өөр хэмжин тайлагнасан. Үүнд: (i) хөрөнгийг гэрээний мөнгөн урсгалыг цуглуулах зорилгоор эзэмшиж байгаа бөгөөд тухайн мөнгөн урсгал нь зөвхөн ЗХҮТ-ийн шалгуурыг хангадаг, (ii) хөрөнгө нь ААБҮЦ-ээр бүртгэгдээгүй.

Мөнгөн гүйлгээний тайланд тусгагдсан төлбөр болон орлого нь Банкны мөнгө ба түүнтэй адилтгах хөрөнгийн шилжүүлгийг илэрхийлдэг. Банкны харилцагч талуудын харилцах дансанд бүртгэсэн дүнг оролцуулан, зээлийн хүүгийн авлага, арилжааны банкуудын харилцагчдын харилцах данснаас суутгасан үндсэн төлбөр, харилцагчдад олгосон зээл ба зээлийн хүүгийн төлөлт зэргийг оролцуулах ба эдгээр төлөлтүүд нь харилцагчдын мөнгө ба түүнтэй адилтгах хөрөнгө болно.

Мөнгө ба түүнтэй адилтгах хөрөнгийн зээлийн эрсдэлийн чанарын үзүүлэлтийг 2025 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдөр болон 2024 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн байдлаар доорх хүснэгтэд тайлагнав. Банкны эрсдэлийн үнэлгээний талаарх дэлгэрэнгүй мэдээллийг Тодруулга 34-өөс харна уу.

МОНГОЛБАНК**Санхүүгийн тайлангийн тодруулга – 2025 оны 12 дугаар сарын 31****7 Мөнгө ба түүнтэй адилтгах хөрөнгө (Үргэлжлэл)**

<i>Сая төгрөгөөр</i>	2025 оны 12 дугаар сарын 31			2024 оны 12 дугаар сарын 31		
	Нийт дансны дүн	Эрсдэлийн алдагдлын сан	Дансны дүн	Нийт дансны дүн	Эрсдэлийн алдагдлын сан	Дансны дүн
Онц сайн						
Гадаад валютын богино хугацаат хадгаламж	7,600,098	(1,014)	7,599,084	5,159,918	(276)	5,159,642
Хугацаагүй хадгаламж	1,772,411	(22)	1,772,389	1,077,794	(3)	1,077,791
Зээлжих тусгай эрх	314,495	-	314,495	308,666	-	308,666

Нийт мөнгө ба түүнтэй адилтгах хөрөнгөнд багтах гадаадын санхүүгийн байгууллагуудад байршуулсан хөрөнгө, бэлэн мөнгийг оруулахгүйгээр

9,687,004	(1,036)	9,685,968	6,546,378	(279)	6,546,099
------------------	----------------	------------------	------------------	--------------	------------------

Мөнгө ба түүнтэй адилтгах хөрөнгийг ХБЭА-ын үнэлгээний зорилгоор шатлал 1-д ангилсан бөгөөд тухайн хөрөнгө байршиж буй гадаадын төв банк болон санхүүгийн байгууллага нь зээлжих зэрэглэлийн үнэлгээ хийлгэдэггүй (жишээ нь Английн Төв Банк) бол тухайн улсын зээлжих зэрэглэлийн үнэлгээг авч үздэг.

Банк нь бэлэн мөнгө болон ОУВС дээрх зээлийн тусгай эрхтэй холбоотой үүсч болох зээлийн эрсдэлийг бага гэж үнэлсэн. Мөнгө ба түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эрсдэлийн үнэлгээг Тодруулга 34-өөс, холбоотой талуудтай хийсэн гүйлгээ болон үлдэгдлийн талаарх мэдээллийг Тодруулга 33-аас тус тус харна уу.

8 Гадаадын санхүүгийн байгууллагад байршуулсан хөрөнгө

<i>Сая төгрөгөөр</i>	2025 оны 12 дугаар сарын 31	2024 оны 12 дугаар сарын 31
Гадаад валютын богино хугацаат хадгаламж	7,600,098	5,159,918
Хугацаагүй хадгаламж	1,772,411	1,077,794
Зээлжих тусгай эрх	314,495	308,666
Дэлхийн банкинд оруулсан хувь хөрөнгө	224	214
Бусад хувь хөрөнгө	15	13
Хасах нь: Эрсдэлийн алдагдлын сан	(1,036)	(279)
Нийт гадаадын санхүүгийн байгууллагад байршуулсан хөрөнгө	9,686,207	6,546,326

Банк нь гадаадын санхүүгийн байгууллага дахь харилцах, хадгаламжийн дансандаа мөнгө байршуулсан үед тухайн хөрөнгийг "гадаадын санхүүгийн байгууллагад байршуулсан хөрөнгөөр" хүлээн зөвшөөрдөг. Энэхүү хөрөнгийг дараах тохиолдолд ХӨ-өөр бүртгэнэ: (1) хөрөнгийг зөвхөн гэрээний мөнгөн урсгалыг цуглуулах зорилготой байршуулсан бөгөөд мөнгөн урсгал нь ЗХҮТ-өөс бүрдсэн (2) хөрөнгө нь ААБҮЦ-ээр бүртгэгдээгүй.

8 Гадаадын санхүүгийн байгууллагад байршуулсан хөрөнгө (Үргэлжлэл)

Банк нь бусад орнуудын төв банкууд болон нэр хүнд бүхий олон улсын байгууллагад харилцах, хадгаламж байршуулдаг бөгөөд зээлийн эрсдэлийн томоохон төвлөрөлтэй ба үүнд: Францын Төв Банкинд 3,735,043 сая төгрөг (2024: 3,395,427 сая төгрөг), Английн Төв Банкинд 2,946,863 сая төгрөг (2024: 393,846 сая төгрөг), бусад орны төв банк болон санхүүгийн байгууллагуудад нийтдээ 2,690,604 сая төгрөг (2024: 2,448,439 сая төгрөг)-ийг тус тус байршуулсан.

Эдгээр санхүүгийн байгууллага нь олон улсын зээлжих зэрэглэл тогтоогч Стандарт энд Пүүрс болон/эсвэл Фитч ба Мүүдисийн рейтингээр үнэлэхэд Аа3-аас Ааа зэрэглэлтэй буюу онц сайн үнэлгээтэй байна. Гадаадын санхүүгийн байгууллагад байршуулсан богино хугацаат хадгаламж болон хугацаагүй хадгаламжийн 9,372,509 сая төгрөг (2024: 6,237,712 сая төгрөг)-ийн үлдэгдэлд эрсдэлийн алдагдлын үнэлгээ хийсэн.

Гадаад валютын богино хугацаат хадгаламж. Гадаадын төв банк болон бусад санхүүгийн байгууллагад байршуулсан 90 хүртэлх хоногийн хугацаатай (2024: 90 хоног) ам.доллар, евро, фунт стерлинг, юанийн болон бусад валютаар илэрхийлэгдэх хугацаат хадгаламжуудын дүнг илэрхийлнэ.

Хугацаагүй хадгаламж. Гадаадын төв банк болон бусад санхүүгийн байгууллагад байршуулсан харилцах дансдын үлдэгдлийг илэрхийлнэ.

Зээлжих тусгай эрх (ЗТЭ). Монгол Улсын эзэмшиж буй ОУВС-тай холбоотой зээлжих тусгай эрхийн хадгаламжийг илэрхийлнэ. 2025 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн байдлаар 64.5 сая ЗТЭ (2024: 69.2 сая ЗТЭ)-ийн үлдэгдэлтэй байгаа бөгөөд 3.26% (2024: 3.44%)-ийн хүүтэй байна.

Дэлхийн банкинд оруулсан хувь хөрөнгө. Дэлхийн банкны гишүүнчлэлийн нөхцөлийн дагуу байршуулсан хөрөнгө. Энэхүү хөрөнгө нь харгалзах ер төлбөрийн дүнтэй тэнцүү ба хүү тооцдоггүй (Тодруулга 24-ийг харна уу). Тус хөрөнгийг Эдийн засгийн хамтын ажиллагаа хөгжлийн байгууллагын гишүүн орнуудын төв банк болон бусад нэр хүнд бүхий олон улсын байгууллагад байршуулсан тул үнэ цэнийн бууралт үүсэхгүй гэж үзсэн.

Бусад хувь хөрөнгө. Монгол Улс олон улсын гадаад төлбөр тооцооны СВИФТ системд нэгдэн орж гишүүн улс болох үед төлсөн хураамжийн дүнгээс бүрдэнэ.

ХБЭА-ын хэмжилтийн зорилгоор зээлийн эрсдэлийн үнэлгээнд тулгуурлан гадаадын санхүүгийн байгууллагад байршуулсан хөрөнгийн дүн болон зээлийн эрсдэлийн үзүүлэлтийг 2025 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдөр болон 2024 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн байдлаар доорх хүснэгтэд харууллаа.

Эдгээр хөрөнгийг Эдийн засгийн хамтын ажиллагаа, хөгжлийн байгууллагын гишүүн орнуудын төв банк болон нэр хүнд бүхий олон улсын байгууллагад байршуулсан тул ХБЭА-ын үнэлгээний 1-р шатлалд хамруулдаг. Банкны ашиглаж буй зээлийн эрсдэлийн үнэлгээ болон бусад банкуудад байршуулсан хөрөнгөд хамаарах хүлээгдэж буй эрсдэлийн алдагдал (ХБЭА)-ын хэмжилтийн аргачлал, үүнд дефолтын тодорхойлолт болон зээлийн эрсдэлийн мэдэгдэхүйц өсөлт (ЗЭМӨ)ийн тодорхойлолтыг багтаасан дэлгэрэнгүй мэдээллийг Тодруулга 34-өөс харна уу.

8 Гадаадын санхүүгийн байгууллагад байршуулсан хөрөнгө (Үргэлжлэл)

Доорх хүснэгтэд 2025 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдөр ба 2024 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн байдлаар гадаадын санхүүгийн байгууллагад байршуулсан хөрөнгийн дүн болон эдгээр хөрөнгийн эрсдэлд өртөх дээд хэмжээг харууллаа:

<i>Сая төгрөгөөр</i>	2025 оны 12 дугаар сарын 31			2024 оны 12 дугаар сарын 31		
	Нийт дансны дүн	Эрсдэлийн алдагдлын сан	Дансны дүн	Нийт дансны дүн	Эрсдэлийн алдагдлын сан	Дансны дүн
Онц сайн						
Гадаад валютын богино хугацаат хадгаламж	7,600,098	(1,014)	7,599,084	5,159,918	(276)	5,159,642
Хугацаагүй хадгаламж	1,772,411	(22)	1,772,389	1,077,794	(3)	1,077,791
Зээлжих тусгай эрх	314,495	-	314,495	308,666	-	308,666
Дэлхийн банкинд оруулсан хувь хөрөнгө	224	-	224	214	-	214
Бусад хувь хөрөнгө	15	-	15	13	-	13
Нийт гадаадын санхүүгийн байгууллагад байршуулсан хөрөнгө	9,687,243	(1,036)	9,686,207	6,546,605	(279)	6,546,326

ОУВС-ийн хувь хөрөнгө, Дэлхийн банкинд оруулсан хувь хөрөнгө, бусад хувь хөрөнгө нь Эдийн засгийн хамтын ажиллагаа, хөгжлийн байгууллагад харъяалагддаг орнуудын төв банкинд байршдаг тул зээлийн эрсдэл учруулахгүй гэж үзсэн.

Гадаадын санхүүгийн байгууллагад байршуулсан хөрөнгө нь барьцаа хөрөнгөөр баталгаажуулаагүй. Эдгээр хөрөнгийн бодит үнэ цэнийн үнэлгээний талаар дэлгэрэнгүй мэдээллийг Тодруулга 35, хүүгийн түвшний шинжилгээг Тодруулга 34-т тус тус тусган толилуулав.

Тайлант хугацааны гадаадын санхүүгийн байгууллагад байршуулсан хөрөнгийн дансны нийт дүн, эрсдэлийн алдагдлын сангийн дүн, тэдгээрийн өөрчлөлт, хөдөлгөөнийг доорх хүснэгтэд толилуулав.

МОНГОЛБАНК**Санхүүгийн тайлангийн тодруулга – 2025 оны 12 дугаар сарын 31**

8 Гадаадын санхүүгийн байгууллагад байршуулсан хөрөнгө (Үргэлжлэл)	2025 оны 12 дугаар сарын 31	2024 оны 12 дугаар сарын 31
<i>Сая төгрөгөөр</i>		
Нийт дансны дүн		
1 дүгээр сарын 1-ний үлдэгдэл	6,546,605	7,169,453
Шинээр бүртгэсэн болон худалдан авсан	53,664,646	50,788,165
Тайлант хугацаанд бүртгэлээс хассан	(50,840,218)	(51,297,097)
Хуримтлагдсан хүүгийн өөрчлөлт	(2,260)	(12,383)
Гадаад валютын хөрвүүлэлт	318,470	(101,533)
12 дугаар сарын 31-ний үлдэгдэл	9,687,243	6,546,605
Эрсдэлийн алдагдлын сан		
1 дүгээр сарын 1-ний үлдэгдэл	279	544
Шинээр бүртгэсэн болон худалдан авсан	815	148
Тайлант хугацаанд бүртгэлээс хассан	(58)	(413)
Тайлант хугацааны эрсдэлийн алдагдлын сангийн нийт өөрчлөлт	757	(265)
12 дугаар сарын 31-ний үлдэгдэл	1,036	279
Нийт гадаадын байгууллагад байршуулсан хөрөнгө	9,686,207	6,546,326

МОНГОЛБАНК**Санхүүгийн тайлангийн тодруулга – 2025 оны 12 дугаар сарын 31****9 Дотоодын банкуудад олгосон зээл**

<i>Сая төгрөгөөр</i>	2025 оны 12 дугаар сарын 31	2024 оны 12 дугаар сарын 31
Орон сууцны үнийг тогтворжуулах хөтөлбөр	181,426	1,400,969
Алт-2 хөтөлбөр	-	5,080
Бусад зээл	502	1,535
Хасах нь: Эрсдэлийн алдагдлын сан	(2,605)	(18,337)
Хорогдуулсан өртгөөрх дотоодын банкуудад олгосон зээл	179,323	1,389,247
ААБҮЦ-ээрх дотоодын банкуудад олгосон зээл	-	32,620
Нийт банкуудад олгосон зээл	179,323	1,421,867

Доорх хүснэгтэд 2025 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдөр болон 2024 оны 12 дугаар сарын 31-ний байдлаарх дотоодын банкуудад олгосон зээлийн өөрчлөлт, хөдөлгөөнийг харуулав.

<i>Сая төгрөгөөр</i>	Тодруулга	2025 оны 12 дугаар сарын 31	2024 оны 12 дугаар сарын 31
Дотоодын банкуудад олгосон зээлийн 1 дүгээр сарын 1-ний үлдэгдэл		1,421,867	1,562,975
<i>Мөнгөн гүйлгээ</i>			
Зээлийн эргэн төлөлт		(29,603)	(1,087,302)
Зээл олголт		566,806	1,342,081
Төлөгдсөн хүү		(20,184)	(133,560)
<i>Мөнгөн бус гүйлгээ</i>			
Давуу эрхтэй ИЗББ-руу шилжсэн	4,10	(1,318,254)	(373,197)
Зээл шилжүүлэлт*		(480,211)	-
Хуримтлуулсан хүү		19,202	86,444
Бусад өөрчлөлт		19,700	24,426
Дотоодын банкуудад олгосон зээлийн 12 дугаар сарын 31-ний үлдэгдэл		179,323	1,421,867

*Зээл шилжүүлэлт. 2024 оны 4 дүгээр сарын 19-ний өдөр батлагдсан Үндэсний баялгийн сангийн тухай хуулийн дагуу Банк орон сууцны ипотекийн зээлийг Хуримтлалын сангийн санхүүжилтээр арилжааны банкуудад олгосон. 2025 оны 6 дугаар сарын 2-ны өдөр Банк нь Сангийн яамтай Хуримтлалын сангийн мөнгөн хөрөнгийг удирдах, арившуулах гэрээг Засгийн газрын 2025 оны 2 дугаар сарын 5-ны өдрийн 72 тоот болон 2025 оны 5 дугаар сарын 7-ны өдрийн 228 тоот тогтоолын дагуу байгуулсан. Энэхүү гэрээний хүрээнд Банк өмнө олгосон орон сууцны ипотекийн зээлүүдийг 2025 оны 6 дугаар сарын 30-ны өдөр Сангийн яаманд шилжүүлсэн. Үүнтэй холбоотой удирдлагын дүгнэлтийг Тодруулга 4-өөс, Засгийн газрын хөрөнгөтэй холбоотой бууралтыг Тодруулга 22-оос тус тус харна уу.

МОНГОЛБАНК**Санхүүгийн тайлангийн тодруулга – 2025 оны 12 дугаар сарын 31****9 Дотоодын банкуудад олгосон зээл (Үргэлжлэл)**

Хорогдуулсан өртгөөр бүртгэсэн дотоодын банкуудад олгосон зээлийн дүн болон тэдгээрт байгуулсан эрсдэлийн алдагдлын санг 2025 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдөр болон 2024 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр доорх хүснэгтэд харуулав.

<i>Сая төгрөгөөр</i>	2025 оны 12 дугаар сарын 31			2024 оны 12 дугаар сарын 31		
	Нийт дансны дүн	Эрсдэлийн алдагдлын сан	Дансны дүн	Нийт дансны дүн	Эрсдэлийн алдагдлын сан	Дансны дүн
Орон сууцны ипотекийн зээл	181,426	(2,596)	178,830	1,400,969	(18,323)	1,382,646
Алт-2 хөтөлбөр	-	-	-	5,080	-	5,080
Бусад зээл	502	(9)	493	1,535	(14)	1,521
ХӨ-өөр бүртгэсэн харилцагчдад олгосон зээл болон урьдчилгааны нийт дүн	181,928	(2,605)	179,323	1,407,584	(18,337)	1,389,247

Банк дотоодын банкнаас авсан зээлийг бий болгох эсвэл худалдан авахад урьдчилгаа мөнгийг шилжүүлсэн үед банкуудад олгосон зээлийг хүлээн зөвшөөрөх ба бизнес загвар болон мөнгөн урсгалын онцлог шинжид үндэслэн тухайн зээлийг дараах ангиллын аль нэгээр бүртгэдэг: (i) ХӨ: гэрээнээс үүсэх мөнгөн урсгалыг цуглуулах, мөнгөн урсгал нь ЗХҮТ-өөс бүрдэж байгаа, тухайн хөрөнгийг ААБҮЦ гэж ангилаагүй, (ii) ААБҮЦ: зээл нь ЗХҮТ эсвэл ААБҮЦ-ээр хэмжигдэх ХӨ болон БДОБҮЦ-ийн бусад шалгуурыг хангаагүй.

Зээлийн үнэ цэнийн бууралтын санг байгуулахдаа ирээдүйд чиглэсэн ХБЭА-ын загварт суурилдаг бөгөөд ХБЭА-ын загварын хэмжилтэд ашигласан орц, таамаглал болон тооцоолсон аргачлалын талаарх дэлгэнгүй мэдээллийг Тодруулга 34-өөс харна уу.

Хорогдуулсан өртөг (ХӨ) гэдэг нь санхүүгийн хэрэгслийг анх хүлээн зөвшөөрсөн дүнгээс үндсэн төлбөрийн эргэн төлөлтийг хасаж, хуримтлагдсан хүүг нэмж, санхүүгийн хөрөнгийн хувьд хүлээгдэж буй эрсдэлийн алдагдлын хасагдуулгыг хассан дүн юм. Хуримтлагдсан хүүнд санхүүгийн хэрэгслийг анхлан хүлээн зөвшөөрөх үед хойшлогдсон гүйлгээний зардлын хорогдуулалт болон дуусгавар болох хугацаа хүртэлх үр ашигт хүүгийн аргыг ашиглан тооцоолсон хөнгөлөлт, урамшууллын дүн багтдаг. Хуримтлагдсан хүүгийн орлого болон хуримтлагдсан хүүгийн зардал нь хуримтлагдсан купон болон хорогдуулсан урамшуулал буюу хөнгөлөлт (хэрэв байгаа бол анх олголтын үед хойшлогдсон шимтгэлийг оролцуулан)-ийг хамрах бөгөөд эдгээрийг тусад нь тусган харуулахгүй, харин санхүүгийн байдлын тайланд холбогдох үзүүлэлтийн дансны үнэд багтаан бүртгэлд тусгадаг.

Үр ашигт хүүгийн арга гэдэг нь хүүгийн орлого эсвэл хүүгийн зардлыг холбогдох хугацааны туршид дансны үнээс тогтмол хувиар (үр ашигт хүүгийн түвшин) тооцож, хуваарилах арга юм. Үр ашигт хүүгийн түвшин гэдэг нь санхүүгийн хэрэгслийн ирээдүйд хүлээгдэж буй мөнгөн орлого эсвэл мөнгөн төлбөрийг (ирээдүйд гарах эрсдэлийн алдагдлыг хасаж) санхүүгийн хэрэгслийн хүлээгдэж буй ашиглалтын хугацаа эсвэл шаардлагатай тохиолдолд аль богино хугацаанд хөнгөлөлт тооцож, тухайн санхүүгийн хэрэгслийн нийт дансны дүнтэй тэнцүү байлгах хүүгийн түвшин юм.

9 Дотоодын банкуудад олгосон зээл (Үргэлжлэл)

Хувьсах хүүтэй хэрэгслийн хувьд мөнгөн урсгалыг дараагийн хүү өөрчлөгдөх хүртэлх хугацаанд үр ашигт хүүгийн аргаар хорогдуулах бөгөөд ингэхдээ урамшуулал болон хямдруулалтын дүнг өөрчлөхгүй. Учир нь хямдруулалт болон урамшуулал нь тухайн санхүүгийн хэрэгслийн хувьсах хүүг дагаж өөрчлөгддөггүй, харин хөвөгч хүүтэй холбоотой эрсдэлийн тархалт гэх мэт бусад хувьсагчаас хамаардаг. Урамшуулал болон хямдруулалтыг тухайн хэрэгслийн хүлээгдэж буй нийт хугацаагаар хорогдуулан тооцно. Өнөөгийн үнэ цэнийн тооцооллод тухайн санхүүгийн хэрэгсэлтэй холбоотой бүх хураамж, шимтгэлийн дүнг оруулах бөгөөд тэдгээр нь үр ашигт хүүгийн нэг бүрэлдэхүүн хэсэг болно. Үнэ цэнийн бууралттай хөрөнгө худалдаж авсан тохиолдолд үр ашигт хүү нь тухайн санхүүгийн хэрэгслийн гэрээнд заасан ирээдүйн мөнгөн урсгалд суурилахгүй харин хүлээгдэж буй мөнгөн урсгалд суурилна.

Гүйлгээний зардал нь санхүүгийн хэрэгслийг худалдан авах, шинээр гаргах эсвэл борлуулахтай шууд холбоотой нэмэгдэл зардал юм. Нэмэгдэл зардал гэдэг нь тухайн гүйлгээ хийгдээгүй бол үүсэхгүй байх байсан зардал байна. Гүйлгээний зардалд зуучлагч, борлуулагч (борлуулалтын агентын гүйцэтгэж буй ажилчид), зөвлөх, брокер, дилерт төлсөн хураамж шимтгэл, агент, зохицуулагч байгууллагууд болон хөрөнгийн биржийн ногдуулсан хураамж төлбөр, шилжүүлгэд ногдуулсан татвар хураамж хамаарна. Гүйлгээний зардалд өрийн хямдруулалт, урамшуулал, хүүгийн зардал, захиргааны болон хадгалалтын зардал хамаарахгүй.

Зээлийн эрсдэлийн сан - ХБЭА. Банк нь ХӨ болон БДОБҮЦ-ээр ангилах санхүүгийн хөрөнгөтэй холбоотой ХБЭА-ыг тооцохдоо ирээдүйн нөхцөл байдалд суурилж үнэлгээг хийдэг бөгөөд ХБЭА-ын

Алдагдлын өөрчлөлтийг тайлант хугацаа бүрийн эцэст хүлээн зөвшөөрдөг. ХБЭА нь (i) олон хувилбар бүхий үр дүнг магадлалаар жигнэж тодорхойлсон дүн; (ii) мөнгөний цаг хугацааны үнэ цэнэ; (iii) өнгөрсөн үйл явдал, одоогийн нөхцөл байдал болон ирээдүйн эдийн засгийн нөхцөл байдлын талаарх хялбар олдохуйц, бэлэн мэдээлэлд үндэслэн тооцоолсон дүн юм.

ХӨ-өөрх өрийн хэрэгслийг санхүүгийн байдлын тайланд ХБЭА-ын дүнг хассан дүнгээр тайлагнана. Санхүүгийн баталгааны хувьд ХБЭА-ыг санхүүгийн байдлын тайланд өр төлбөрөөр тусад нь тайлагнана. БДОБҮЦ-ээрх өрийн хэрэгслийн хорогдуулсан өртгийн өөрчлөлтийг ашиг, алдагдлаар хүлээн зөвшөөрөх бол бодит үнэ цэнийн өөрчлөлтийг бусад дэлгэрэнгүй орлогын тайланд олз, гарзаар тайлагнана.

Банк нь тухайн хөрөнгийг анх хүлээн зөвшөөрснөөс хойш ХБЭА-ын 3 шатлал бүхий загварыг ашиглан хөрөнгийн үнэ цэнийн бууралтыг хэмждэг бөгөөд үнэ цэнийн бууралт үүсээгүй хөрөнгө нь "Шатлал 1"-д ангилагдана. Энэ ангилал дах хөрөнгийн ХБЭА-г тооцохдоо тайлант өдрөөс хойш 12 сарын дотор тухайн хөрөнгөтэй холбоотой үүсч болох хүлээгдэж буй алдагдлын дүнг ашиглана.

Хэрэв анхны хүлээн зөвшөөрөлтөөс хойш тухайн хөрөнгийн эрсдэл нь мэдэгдэхүйц нэмэгдсэн байвал хөрөнгийг "Шатлал 2"-д ангилах бөгөөд ХБЭА-г тооцохдоо хугацааны эцэс хүртэл хүлээгдэж буй алдагдлын дүнг ашиглана. Зээлийн эрсдэлд мэдэгдэхүйц өөрчлөлт гарсан эсэхийг Банк хэрхэн хэмждэг талаар Тодруулга 34-өөс харна уу. Хэрэв Банк нь санхүүгийн хөрөнгийн үнэ цэнэ буурсан гэж үзвэл хөрөнгийг "3-р шатлал" руу ангилах ба ХБЭА-ыг хөрөнгийн нийт хугацааны эрсдэлийн алдагдлаар хэмжинэ. Үнэ цэнэ буурсан хөрөнгийн болон дефолтын тодорхойлолтыг Тодруулга 34-өөс харна уу. Үнэ цэнийн бууралттай санхүүгийн хэрэгслийг худалдаж авах үед ХБЭА-ыг тооцохдоо тухайн хөрөнгийн нийт хугацааны эрсдэлийг авч үзнэ. ХБЭА-ын үнэлгээнд ашигласан мэдээллийн дэлгэрэнгүйг Тодруулга 34-өөс харна уу.

Үнэ тогтворжуулах хөтөлбөрийн хүрээнд олгосон зээл

Орон сууцны ипотекийн зээл. Банк, Засгийн газар, Монголын ипотекийн корпораци хамтран байгуулсан "Ипотекийн зээлийг санхүүжүүлэх гэрээ"-ний дагуу эдгээр зээлийг олгодог бөгөөд Банк болон дотоодын банкууд зээлийн нөхцлийг тодорхойлох эрхгүй. Банк нь зээлийн төлбөрт давуу эрхтэй ИЗББ авдаг. Эдгээр зээлийн хүүгийн түвшин 2025 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн байдлаар жилийн 2 хувь (2024: 2%-6%), хугацаа нь 1-2 жил (2024: 1-9 жил) байна. Удирдлага нь эдгээр зээлийн анх хүлээн зөвшөөрсөн дүнд алдагдал тооцох шаардлагагүй гэж үзсэн. Удирдлагын дүгнэлтийн талаарх дэлгэрэнгүй мэдээллийг Тодруулга 4-өөс харна уу.

Алт - 2 хөтөлбөр. Зээл нь жилийн 10%-12% (2024: 10%-12%) хүүтэй, 2-3 жилийн хугацаатай (2024: 2-3 жил) бөгөөд 2025 оны 12 дугаар сарын 31-ний байдлаар Алт-2 хөтөлбөр бүрэн төлөгдсөн байна (2024: 5,080 сая төгрөг).

9 Дотоодын банкуудад олгосон зээл (Үргэлжлэл)

Бусад зээл

Төгрөгөөр олгосон зээл. Герман Улсын засгийн газрын (КФВ) дэмжлэгтэйгээр дотоодын банкинд олгосон зээл бөгөөд энэ нь 2025 оны 6 дугаар сарын 25-ны өдөр бүрэн төлөгдөж дууссан (2024: 971 сая төгрөг).

Гадаад валютын зээл. Дотоодын банкны мэргэжилтнүүдийн ур чадварыг дээшлүүлэх, банкны системийг сайжруулах хүрээнд АХБ-наас олгосон хөтөлбөрийн зээл бөгөөд 502 сая төгрөг (2024: 564 сая төгрөг)-ийн үлдэгдэлтэй байна.

Энэхүү зээлийг Монгол Улс болон Азийн хөгжлийн банк хооронд байгуулсан гэрээний дагуу “Ди-Эй-Ай” (Тайланд) Лимитед компанийн зохион байгуулсан сургалтыг санхүүжүүлэх зорилгоор олгосон бөгөөд 14 жилийн хугацаанд эргэн төлөгдөх нөхцөлтэй.

ААБҮЦ-ээрх дотоодын банкуудад олгосон зээл. 13 хувийн хүүтэй, 2 жилийн хугацаатай ипотекийн зээлийг дотоодын банкуудад олгосон бөгөөд 2025 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн байдлаар бүрэн төлөгдөж дууссан байна.

Тодруулга 34-т дурдсанчлан дотоодын томоохон банкууд нь олон улсын үнэлгээний агентлагуудаар зээлжих зэрэглэлийн үнэлгээ хийлгэдэг. Үнэлгээ хийгдээгүй банкуудын хувьд Монголбанк нь хөрөнгийн зээлийн чанарыг сүүлийн үеийн санхүүгийн мэдээлэл, зохистой харьцааны шалгуур үзүүлэлт болон холбогдох бусад мэдээлэлд үндэслэн үнэлдэг.

Дотоодын банкуудад олгосон зээлд байгуулсан хүлээгдэж буй эрсдэлийн алдагдлын санд орсон өөрчлөлт нь хэд хэдэн хүчин зүйлсээс шалтгаалдаг бөгөөд тайлант хугацаанд орсон өөрчлөлтийг доорх хүснэгтэд харууллаа:

- Зээлийн эрсдэлийн зэрэглэл болон үнэ цэнийн бууралтаас шалтгаалж 12 сар болон хугацааны эцэс хүртэлх ХБЭА-ын хооронд "ангилал ахих" (эсвэл "буух") хөдөлгөөн орж 1, 2 болон 3-р шатлал хооронд орсон шилжилт;
- Санхүүгийн хэрэгслүүдэд шинээр байгуулсан сангийн өөрчлөлт болон данснаас хассан санхүүгийн хэрэгслийн үнэ цэнийн бууралтын буцаалт

Дараах хүснэгтэд банкуудад олгосон ХӨ-өөр бүртгэгдсэн зээлийн дансны үнэ болон эрсдэлийн алдагдлын санд орсон өөрчлөлтийг харуулж тайлант хугацааны эхний болон эцсийн үлдэгдлүүдийг тайлагнав.

МОНГОЛБАНК

Санхүүгийн тайлангийн тодруулга – 2025 оны 12 дугаар сарын 31

9 Дотоодын банкуудад олгосон зээл (Үргэлжлэл)

Дараах хүснэгтэд 2025 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн байдлаарх ХӨ-өөр бүртгэгдсэн банкуудад олгосон зээлийн дансны нийт үнэ болон эрсдэлийн алдагдлын сангийн өөрчлөлтийг харууллаа:

	Шатлал 1			
	Унийн тогтворжуулалтын хөтөлбөрийн хүрээнд орон сууцны ипотекийн зээл (Шатлал 1)	АЛТ - 2 Хөтөлбөр (Шатлал 1)	Бусад зээл (Шатлал 1)	Нийт дүн
<i>Сая төгрөгөөр</i>				
Дансны нийт үнэ				
2025 оны 1 дүгээр сарын 1	1,400,969	5,080	1,535	1,407,584
<i>Тайлант жилийн эрсдэлийн алдагдлын сангийн зардлын нөлөөний өөрчлөлт:</i>				
- Шинээр бүртгэсэн болон худалдан авсан	566,806	-	-	566,806
- Тайлант хугацаанд бүртгэлээс хассан	(1,785,176)	(5,070)	(1,054)	(1,791,300)
- Хуримтлагдсан хүүгийн өөрчлөлт	(1,173)	(10)	(1)	(1,184)
Тайлант жилийн эрсдэлийн алдагдлын сангийн зардлын нөлөөний нийт өөрчлөлт	(1,219,543)	(5,080)	(1,055)	(1,225,678)
<i>Тайлант жилийн эрсдэлийн алдагдлын сангийн зардалд нөлөөлөхгүй өөрчлөлт:</i>				
Гадаад валютын ханшийн болон бусад өөрчлөлт	-	-	22	22
2025 оны 12 дугаар сарын 31	181,426	-	502	181,928
Эрсдэлийн алдагдлын сан				
2025 оны 1 дүгээр сарын 1	18,323	-	14	18,337
<i>Тайлант жилийн эрсдэлийн алдагдлын сангийн зардлын нөлөөний өөрчлөлт:</i>				
- Тайлант хугацаанд бүртгэлээс хассан	(15,727)	-	(7)	(15,734)
- Шинээр бүртгэсэн болон худалдан авсан	-	-	2	2
Тайлант хугацааны эрсдэлийн алдагдлын сангийн зардлын нөлөөний нийт өөрчлөлт	(15,727)	-	(5)	(15,732)
2025 оны 12 дугаар сарын 31	2,596	-	9	2,605

МОНГОЛБАНК

Санхүүгийн тайлангийн тодруулга – 2025 оны 12 дугаар сарын 31

9 Дотоодын банкуудад олгосон зээл (Үргэлжлэл)

Дараах хүснэгтэд 2024 оны ХӨ-өөр бүртгэгдсэн банкуудад олгосон зээлийн дансны нийт үнэ болон эрсдэлийн алдагдлын сангийн өөрчлөлтийг харууллаа.

	Шатлал 1					Нийт дүн
	Үнийн тогтворжуулалтын хөтөлбөрийн хүрээнд орон сууцны ипотекийн зээл (Шатлал 1)	Барьцаат зээл (Шатлал 1)	Шатахууны үнийг тогтворжуулах хөтөлбөр (Шатлал 1)	АЛТ - 2 Хөтөлбөр (Шатлал 1)	Бусад зээл (Шатлал 1)	
Сая төгрөгөөр						
Дансны үнэ	685,641	429,893	338,484	17,693	3,684	1,475,395
2024 оны 1 дүгээр сарын 1						
<i>Тайлант жилийн эрсдэлийн алдагдлын сангийн зардлын нөлөөний өөрчлөлт:</i>						
- Шинээр бүртгэсэн болон худалдан авсан	1,035,009	225,563	-	-	-	1,260,572
- Тайлант хугацаанд бүртгэлээс хассан	(320,719)	(654,563)	(292,386)	(12,583)	(2,147)	(1,282,398)
- Хуримтлагдсан хүүгийн өөрчлөлт	(66)	(893)	(46,098)	(30)	(2)	(47,089)
- Бусад өөрчлөлт	1,104	-	-	-	-	1,104
Тайлант жилийн эрсдэлийн алдагдлын сангийн зардлын нөлөөний нийт өөрчлөлт	715,328	(429,893)	(338,484)	(12,613)	(2,149)	(67,811)
2024 оны 12 дугаар сарын 31	1,400,969	-	-	5,080	1,535	1,407,584
Эрсдэлийн алдагдлын сан						
2024 оны 1 дүгээр сарын 1	14,674	9,248	6,791	-	101	30,814
<i>Тайлант жилийн эрсдэлийн алдагдлын сангийн зардлын нөлөөний өөрчлөлт:</i>						
- Шинээр бүртгэсэн болон худалдан авсан	13,519	-	-	-	2	13,521
- Тайлант хугацаанд бүртгэлээс хассан	(9,883)	(9,248)	(5,781)	-	(87)	(24,999)
- Хуримтлагдсан хүүгийн өөрчлөлт	13	-	(1,010)	-	(2)	(999)
Тайлант хугацааны эрсдэлийн алдагдлын сангийн зардлын нөлөөний нийт өөрчлөлт	3,649	(9,248)	(6,791)	-	(87)	(12,477)
2024 оны 12 дугаар сарын 31	18,323	-	-	-	14	18,337

МОНГОЛБАНК**Санхүүгийн тайлангийн тодруулга – 2025 оны 12 дугаар сарын 31****9 Дотоодын банкуудад олгосон зээл (Үргэлжлэл)**

ХӨ-өөр бүртгэгдсэн дотоодын банкуудад олгосон зээлийн хувьд эрсдэлийн чанар 2025 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн байдлаар дараах байдалтай байна:

<i>Сая төгрөгөөр</i>	Шатлал 1		Нийт дүн
	Орон сууцны ипотекийн зээл (Шатлал 1)	Бусад зээл (Шатлал 1)	
-Сайн	181,426	502	181,928
Нийт дансны үнэ	181,426	502	181,928
Эрсдэлийн алдагдлын сан	(2,596)	(9)	(2,605)
Дансны дүн	178,830	493	179,323

ХӨ-өөр бүртгэгдсэн дотоодын банкуудад олгосон зээлийн хувьд эрсдэлийн чанар 2024 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн байдлаар дараах байдалтай байна:

<i>Сая төгрөгөөр</i>	Шатлал 1			Нийт дүн
	Орон сууцны ипотекийн зээл (Шатлал 1)	Алт-2 хөтөлбөр (Шатлал 1)	Бусад зээл (Шатлал 1)	
-Сайн	1,400,969	5,080	1,535	1,407,584
Нийт дансны үнэ	1,400,969	5,080	1,535	1,407,584
Эрсдэлийн алдагдлын сан	(18,323)	-	(14)	(18,337)
Дансны дүн	1,382,646	5,080	1,521	1,389,247

МОНГОЛБАНК**Санхүүгийн тайлангийн тодруулга – 2025 оны 12 дугаар сарын 31****9 Дотоодын банкуудад олгосон зээл (Үргэлжлэл)**

ХӨ-өөр бүртгэгдсэн дотоодын банкуудад олгосон зээлийн барьцаа хөрөнгийн дүн 2025 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн байдлаар:

<i>Сая төгрөгөөр</i>	Орон сууцны ипотекийн зээл	Бусад зээл	Нийт дүн
Барьцаа хөрөнгөөр баталгаажуагүй	181,426	502	181,928
Дотоодын банкуудад олгосон нийт ХӨ-өөрх зээлийн дүн (дотоодын банкуудад олгосон зээлийн эрсдэлд өртөх ХӨ-өөрх зээлийн дүн)	181,426	502	181,928

ХӨ-өөр бүртгэгдсэн дотоодын банкуудад олгосон зээлийн барьцаа хөрөнгийн дүн 2024 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн байдлаар:

<i>Сая төгрөгөөр</i>	Орон сууцны ипотекийн зээл	Алт-2 хөтөлбөр	Бусад зээл	Нийт дүн
Зээлийн барьцаа хөрөнгө: -Төв банкны үнэт цаас	-	5,080	-	5,080
Нийт дүн	-	5,080	-	5,080
Барьцаа хөрөнгөөр баталгаажуагүй	1,400,969	-	1,535	1,402,504
Дотоодын банкуудад олгосон нийт ХӨ-өөрх зээлийн дүн (дотоодын банкуудад олгосон зээлийн эрсдэлд өртөх ХӨ-өөрх зээлийн дүн)	1,400,969	5,080	1,535	1,407,584

10 Өрийн үнэт цаасаарх хөрөнгө оруулалт

<i>Сая төгрөгөөр*</i>	2025 оны 12 дугаар сарын 31	2024 оны 12 дугаар сарын 31
БДОБҮЦ-ээрх өрийн үнэт цаас	4,867,855	4,579,412
ХӨ-өөрх өрийн үнэт цаас	4,543,034	3,794,533
Нийт өрийн үнэт цаасаарх хөрөнгө оруулалт	9,410,889	8,373,945

Банк тухайн хөрөнгийг удирдаж буй бизнес загвар болон мөнгөн урсгалын онцлогт үндэслэн өрийн үнэт цаасны хөрөнгө оруулалтыг ХӨ, БДОБҮЦ эсвэл ААБҮЦ-ээр ангилдаг. Өрийн үнэт цаасыг гэрээний мөнгөн урсгалыг цуглуулж авах зорилготой байршуулсан бөгөөд мөнгөн урсгал нь ЗХҮТ-ийн шалгуурыг хангаж, нягтлан бодох бүртгэлийн зөрүүг мэдэгдэхүйц хэмжээгээр бууруулах зорилгоор ААБҮЦ-ээр ангилагдаагүй бол ХӨ-өөр ангилдаг.

Хэрэв өрийн үнэт цаасыг худалдан борлуулах зорилгоор гэрээний мөнгөн урсгалыг цуглуулж аваад эзэмшсэн бол мөнгөн урсгал нь ЗХҮТ-ийн шалгуурыг хангасан, ААБҮЦ-ээр ангилагдаагүй бол өрийн үнэт цаасыг БДОБҮЦ-ээр бүртгэдэг. Эдгээр хөрөнгийн хүүгийн орлогыг үр ашигт хүүгийн аргыг ашиглан тооцоолж ашиг, алдагдалд хүлээн зөвшөөрдөг. ХБЭА-ын загварын ашиглан тооцоолсон үнэ цэнийн бууралтын хасагдуулгыг тайлант жилийн ашиг, алдагдалд хүлээн зөвшөөрч, бүртгэдэг. Бусад бүх дансны үнийн өөрчлөлтийг бусад дэлгэрэнгүй орлогод хүлээн зөвшөөрдөг. Өрийн үнэт цаасыг данснаас хасах үед бусад дэлгэрэнгүй орлогод хүлээн зөвшөөрсөн олз, гарзыг бусад дэлгэрэнгүй орлогоос ашиг, алдагдалд дахин ангилж бүртгэдэг.

Өрийн хэрэгсэлд оруулсан хөрөнгө оруулалтыг ХӨ болон БДОБҮЦ-ээрх ангилалд бүртгээгүй үед ААБҮЦ-ээрх ангилалд бүртгэнэ. Банк анх хүлээн зөвшөөрөх үедээ санхүүгийн хөрөнгө болон өр төлбөрийг нягтлан бодох бүртгэлийн өөр сууриар хүлээн зөвшөөрөх эсвэл хэмжихээс үүсэх нягтлан бодох бүртгэлийн зөрүүг мэдэгдэхүйц хэмжээгээр бууруулж байгаа тохиолдолд өрийн үнэт цаасанд оруулсан хөрөнгө оруулалтыг ашиг, алдагдлаарх бодит үнэ цэнээр тодорхойлж, эргэж буцалтгүйгээр ангилж болно.

Буцаан худалдан авах хэлцэл нь үнэт цаас барьцаалсан санхүүжилтийн нэг хэлбэр бөгөөд үнэт цаас барьцаалан зээл авч буй тал энэхүү үнэт цаасыг данснаас хасдаггүй. Мөн, үнэт цаас барьцаалан зээл олгож буй тал тухайн үнэт цаасыг цааш нь давхар барьцаалах эсхүл зарах эрх үүсээгүй нөхцөлд санхүүжилт авч буй тал барьцааны үнэт цаасны ангилалыг солихгүй. Хэрэв барьцаалагч тал үнэт цаасыг бусдад давхар барьцаалах, эсхүл зарах эрхтэй бол санхүүжилт авч буй тал тухайн үнэт цаасыг "буцаан худалдан авах хэлцлийн авлага" ангилалд бүртгэдэг. Үнэт цаасыг зарах, буцаан худалдан авах үнийн зөрүү нь тухайн санхүүжилтийн хүү болох бөгөөд үүнийг үр ашигт хүүгийн аргыг ашиглан хорогдуулдаг.

Доорх хүснэгтэд 2025 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн байдлаарх өрийн үнэт цаасаарх хөрөнгө оруулалтыг ангилал тус бүрээр харууллаа:

10 Өрийн үнэт цаасаарх хөрөнгө оруулалт (Үргэлжлэл)

<i>Сая төгрөгөөр</i>	БДОБҮЦ-ээрх өрийн үнэт цаас	ХӨ-өөрх өрийн үнэт цаас	Нийт дүн
Өрийн үнэт цаасаарх хөрөнгө оруулалт			
АНУ-ын засгийн газрын үнэт цаас	1,876,626	-	1,876,626
Олон улсын төлбөр тооцооны банкны бонд	1,322,675	-	1,322,675
РАМП хөрөнгө оруулалт	1,303,749	-	1,303,749
Олон улсын төлбөр тооцооны банкинд оруулсан хөрөнгө оруулалт	208,034	-	208,034
АХБ-ны бонд	138,652	-	138,652
Европын хөрөнгө оруулалтын банкны бонд	18,119	-	18,119
Давуу эрхтэй ИЗББ	-	3,803,343	3,803,343
Эрдэнэс бонд	-	849,807	849,807
Түрээсийн хөрөнгөөр баталгаажсан бонд	-	119,072	119,072
Нийт өрийн үнэт цаасны хөрөнгө оруулалт	4,867,855	4,772,222	9,640,077
Хасах нь: Эрсдэлийн алдагдлын сан	-	(229,188)	(229,188)
2025 оны 12 дугаар сарын 31-нээрх нийт өрийн үнэт цаасаарх хөрөнгө оруулалт (дансны үнэ)	4,867,855	4,543,034	9,410,889

МОНГОЛБАНК**Санхүүгийн тайлангийн тодруулга – 2025 оны 12 дугаар сарын 31****10 Өрийн үнэт цаасаарх хөрөнгө оруулалт (Үргэлжлэл)**

Доорх хүснэгтэд 2024 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн байдлаарх өрийн үнэт цаасаарх хөрөнгө оруулалтыг ангилал тус бүрээр харууллаа:

<i>Сая төгрөгөөр</i>	БДОБУЦ-ээрх өрийн үнэт цаас	ХӨ-өөрх өрийн үнэт цаас	Нийт дүн
Өрийн үнэт цаасаарх хөрөнгө оруулалт			
Олон улсын төлбөр тооцооны банкны бонд	2,706,858	-	2,706,858
РАМП хөрөнгө оруулалт	1,193,924	-	1,193,924
АНУ-ын засгийн газрын үнэт цаас	451,274	-	451,274
Олон улсын төлбөр тооцооны банкинд оруулсан хөрөнгө оруулалт	190,404	-	190,404
АХБ-ны бонд	20,092	-	20,092
Европын хөрөнгө оруулалтын банкны бонд	16,860	-	16,860
Давуу эрхтэй ИЗББ	-	2,900,604	2,900,604
Эрдэнэс бонд	-	849,807	849,807
Түрээсийн хөрөнгөөр баталгаажсан бонд	-	129,196	129,196
Нийт өрийн үнэт цаасны хөрөнгө оруулалт	4,579,412	3,879,607	8,459,019
Хасах нь: Эрсдэлийн алдагдлын сан	-	(85,074)	(85,074)
2024 оны 12 дугаар сарын 31-нээрх нийт өрийн үнэт цаасаарх хөрөнгө оруулалт (дансны үнэ)	4,579,412	3,794,533	8,373,945

(а) БДОБУЦ-ээр бүртгэгдэх өрийн үнэт цаасаарх хөрөнгө оруулалт

БДОБУЦ-ээр бүртгэгдэх өрийн үнэт цаас нь ХБЭА-ын шатлал 1-д ангилагдаж байгаа бөгөөд "онц сайн" үнэлгээтэй байна. Банкны ашигладаг зээлийн эрсдэлийн ангиллын систем болон хүлээгдэж буй эрсдэлийн алдагдлыг хэмжих аргачлал, түүний дотор бусад дэлгэрэнгүй орлогоорх бодит үнэ цэнээр хэмжигдэх өрийн үнэт цаасанд хамаарах зээлийн дефолтын тодорхойлолт болон зээлийн эрсдэлийн мэдэгдэхүйц өсөлт (ЗЭМӨ)-ийн тодорхойлолтын талаар дэлгэрэнгүйг Тодруулга 34-өөс харна уу.

АНУ-ын Засгийн газрын үнэт цаас. Санхүүгийн жилийн эцсийн байдлаар бонд нь 527.7 сая ам.доллар буюу 1,876,626 сая төгрөг (2024: 132 сая ам.доллар буюу 451,274 сая төгрөг)-ийн үлдэгдэлтэй, 1-5 жил (2024: 1-5 жил)-ийн хугацаатай, жилийн хүү болон өгөөж нь 0,75%-4.73% (2024: жилийн 2.88% -5%) байна.

Банк 2025 оны 10 дугаар сарын 5-ны өдөр Олон Улсын Төлбөр Тооцооны банк (ОУТТБ)-тай АНУ-ын Засгийн газрын үнэт цаас барьцаалан буцаан худалдан авах гэрээ байгуулсан. Гэрээний хүрээнд 2025 оны туршид нийт 13,669.957 сая төгрөг (2024: байхгүй)-ийн АНУ-ын Засгийн газрын үнэт цаасыг барьцаалсан байна. 2025 оны 12 дугаар сарын 31 болон 2024 оны 12 дугаар сарын 31-ний байдлаар ОУТТБ-ы буцаан худалдах авах гэрээний хувьд АНУ-ын Засгийн газрын үнэт цаасыг барьцаалаагүй байна. Дэлгэрэнгүйг тодруулга 31-ээс харна уу.

10 Өрийн үнэт цаасаарх хөрөнгө оруулалт (Үргэлжлэл)

Сая төгрөгөөр

**2025 оны 12
дугаар сарын 31**

Буцаан худалдан авах хэлцлийн авлагын 1 дүгээр сарын 1-ний үлдэгдэл

Мөнгөн бус гүйлгээ:

Буцаан худалдан авах хэлцлийн авлагын – барьцааны амлалт	13,669,957
Буцаан худалдан авах хэлцлийн авлагын – барьцааны буцаалт	(13,696,705)
Гадаад валютын ханшийн тэгшитгэл ба бусад өөрчлөлт	26,748

Буцаан худалдан авах хэлцлийн авлагын 12 дугаар сарын 31-ний үлдэгдэл

Олон улсын төлбөр тооцооны банкны (ОУТТБ) гаргасан бондыг зах зээлийн үнэд суурилсан бодит үнэ цэнээр хэмждэг ба хөрөнгийн биржид арилжаалагддаг өрийн үнэт цаасыг илэрхийлдэг. Санхүүгийн жилийн эцсийн байдлаар эдгээр бонд нь 244.5 сая ам.доллар, 890.6 сая юань буюу нийт 1,322,675 сая төгрөг (2024: 689.8 сая ам.доллар, 741.4 сая юань буюу нийт 2,706,858 сая төгрөг)-ийн үлдэгдэлтэй байна. Эдгээр бондын хугацаа нь 91-365 хоног (2024: 147-245 хоног) ба жилийн хүү болон өгөөж нь 0.92%-3.76% (2024: жилийн 1.49-4.82%) хүүтэй. Дэлгэрэнгүй мэдээллийг Тодруулга 34-өөс харна уу.

“Рамп” хөрөнгө оруулалтын данс. Гадаад валютын нөөцийн удирдлагыг сайжруулах зорилгоор Банк нь Дэлхийн банкны “Нөөцийн удирдлага болон нөөцийн удирдлагыг сайжруулахад зөвлөгөө өгөх” төслийг 2011 оноос хойш хэрэгжүүлсэн.

Хөрөнгө оруулалт дансны хөрөнгө нь 2025 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн байдлаар 0.28 сая ам.доллар буюу 1,028 сая төгрөг (2024: 0.26 сая ам.доллар буюу 905 сая төгрөг)-ийн мөнгөн хөрөнгө, 366.3 сая ам.доллар буюу 1,302,721 сая төгрөг (2024: 348.8 сая ам.доллар буюу 1,193,019 сая төгрөг) ийн гадаадын үнэт цааснаас тус тус бүрдэж байна. Хөрөнгө оруулалтын дансны хөрөнгийг АНУ-ын Нью-Йоркийн Холбооны нөөцийн банкинд байршуулсан бөгөөд барьцаа хөрөнгөөр баталгаажуулаагүй.

Хөрөнгө оруулалтын дансны хөрөнгийн дийлэнх хэсгийг бүрдүүлж буй үнэт цаасанд голчлон АНУ-ын Төрийн сангийн үнэт цаас болон бусад төрийн байгууллагаас гаргасан үнэт цаас багтдаг. Хөрөнгө оруулалтын дансны хөрөнгөнд багтсан өрийн үнэт цаасны зээлийн эрсдэлийн зэрэглэл нь онц сайн түвшинд байгаа бөгөөд Мүүдисийн үнэлгээгээр Аа3-аас Аа1 хүртэл, эсвэл Стандарт энд Пүүрс болон/эсвэл Фитчийн үнэлгээтэй дүйцэхүйц үнэлгээтэй байна. Дэлгэрэнгүй мэдээллийг Тодруулга 34-өөс харна уу.

Олон улсын төлбөр тооцооны банкны (ОУТТБ) хөрөнгө оруулалт. Гадаад валютын нөөцийн удирдлагыг сайжруулах зорилгоор ОУТТБ-тай “Нөөцийн удирдлагыг сайжруулах зөвлөгөө ба нөөцийн удирдлагын төсөл”-ийг 2019 оноос хэрэгжүүлсэн. Энэхүү хөрөнгө оруулалт нь 2025 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн байдлаар 58.5 сая ам.доллар буюу 208,034 сая төгрөгтэй тэнцэхүйц (2024: 55.7 сая ам.доллар буюу 190,404 сая төгрөгтэй тэнцэхүйц) үлдэгдэлтэй байна.

Хөрөнгө оруулалтын дансны хөрөнгийн дийлэнх хэсгийг бүрдүүлж буй үнэт цаасанд голчлон АНУ-ын Төрийн сангийн үнэт цаас багтдаг. Хөрөнгө оруулалтын дансны хөрөнгөнд багтсан өрийн үнэт цаасны зээлийн эрсдэлийн зэрэглэл нь онц сайн түвшинд байгаа бөгөөд Мүүдисийн үнэлгээгээр Аа3аас Аа1 хүртэл, эсвэл Стандарт энд Пүүрс болон/эсвэл Фитчийн үнэлгээтэй дүйцэхүйц үнэлгээтэй байна. Дэлгэрэнгүй мэдээллийг Тодруулга 34-өөс харна уу.

10 Өрийн үнэт цаасаарх хөрөнгө оруулалт (Үргэлжлэл)

Азийн хөгжлийн банкны бонд. Азийн хөгжлийн банкнаас гаргасан бонд бөгөөд 2025 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн байдлаар 39 сая ам.доллар буюу 138,652 сая төгрөг (2024: 5.9 сая ам.доллар буюу 20,092 сая төгрөг)-тэй тэнцэхүйц үлдэгдэлтэй байна.

Европын хөрөнгө оруулалтын банкны бонд. Европын хөрөнгө оруулалтын банкнаас гаргасан бонд бөгөөд 2025 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн байдлаар 5.1 сая ам.доллар буюу 18,119 сая төгрөг (2024: 4.9 сая ам.доллар буюу 16,860 сая төгрөг)-тэй тэнцэхүйц үлдэгдэлтэй байна.

БДОБҮЦ-ээрх өрийн үнэт цаас болон эрсдэлийн алдагдлын сангийн өөрчлөлт, хөдөлгөөнийг 2025 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн байдлаар доорх хүснэгтэд харуулав.

	Эрсдэлийн алдагдлын сан		Дансны нийт дүн	
	Шатлал 1 (12 сарын ХБЭА)	Нийт дүн	Шатлал 1 (12 сарын ХБЭА)	Нийт дүн
<i>Сая төгрөгөөр</i>				
2025 оны 1 дүгээр сарын 1	172	172	4,579,584	4,579,584
<i>Тайлант жилийн эрсдэлийн алдагдлын санд нөлөөлсөн өөрчлөлт:</i>				
Шинээр худалдан авсан	322	322	6,500,096	6,500,096
Бүртгэлээс хассан	(116)	(116)	(6,539,211)	(6,539,211)
Хуримтлагдсан хүүгийн өөрчлөлт	-	-	94,709	94,709
Бусад өөрчлөлт	-	-	27,081	27,081
Тайлант жилийн эрсдэлийн алдагдлын хасагдуулгын нөлөөг тусгасан нийт өөрчлөлт, хөдөлгөөн	206	206	82,675	82,675
<i>Тайлант жилийн эрсдэлийн алдагдлын санд нөлөөлөхгүй бусад өөрчлөлт:</i>				
Гадаад валютын ханшийн болон бусад өөрчлөлт	-	-	205,974	205,974
2025 оны 12 дугаар сарын 31	378	378	4,868,233	4,868,233

МОНГОЛБАНК**Санхүүгийн тайлангийн тодруулга – 2025 оны 12 дугаар сарын 31****10 Өрийн үнэт цаасаарх хөрөнгө оруулалт (Үргэлжлэл)**

БДОБҮЦ-ээрх өрийн үнэт цаас болон эрсдэлийн алдагдлын сангийн өөрчлөлт, хөдөлгөөнийг 2024 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн байдлаар доорх хүснэгтэд харууллаа:

Сая төгрөгөөр	Эрсдэлийн алдагдлын сан		Нийт дүн	
	Шатлал 1 (12 сарын ХБЭА)	Нийт дүн	Шатлал 1 (12 сарын ХБЭА)	Нийт дүн
2024 оны 1 дүгээр сарын 1	92	92	3,525,587	3,525,587
<i>Тайлант жилийн эрсдэлийн алдагдлын санд нөлөөлсөн өөрчлөлт:</i>				
Шинээр худалдан авсан	85	85	6,728,186	6,728,186
Бүртгэлээс хассан	(5)	(5)	(5,658,221)	(5,658,221)
Хуримтлагдсан хүүгийн өөрчлөлт	-	-	(13)	(13)
Бусад өөрчлөлт	-	-	(23,616)	(23,616)
Тайлант жилийн эрсдэлийн алдагдлын хасагдуулгын нөлөөг тусгасан нийт өөрчлөлт, хөдөлгөөн	80	80	1,046,336	1,046,336
<i>Тайлант жилийн эрсдэлийн алдагдлын санд нөлөөлөхгүй бусад өөрчлөлт:</i>				
Гадаад валютын ханшийн болон бусад өөрчлөлт	-	-	7,661	7,661
2024 оны 12 дугаар сарын 31	172	172	4,579,584	4,579,584

(б) Хорогдуулсан өртгөөрх өрийн үнэт цаас

МИК-ийн гаргасан давуу эрхтэй ипотекийн зээлээр баталгаажсан бонд. Банк 2013 оны 6 дугаар сарын 13-ны өдөр МИК болон дотоодын банкуудтай гурван талт “Орон сууцны ипотекийн зээлийн санхүүжилтийн ерөнхий гэрээ”-г байгуулсан. Банк Тодруулга 9-т дурдсан Үнийн тогтворжуулах хөтөлбөрийн орон сууцны ипотекийн дэд хөтөлбөрийн хүрээнд дотоодын банкуудад олгосон ипотекийн зээлийн төлбөрт МИК-аас гаргасан давуу эрхтэй ИЗББ-ыг дотоодын банкуудаас хүлээн авдаг. Бонд нь 30 хүртэлх жилийн хугацаатай, жилийн 1%, 2.25% болон 4.5 %-ийн хүүтэй. Дэлгэрэнгүй мэдээллийг Тодруулга 4 болон 9-өөс харна уу.

Эрдэнэс бонд. Банк нь 2025 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн байдлаар 849,807 сая төгрөг (2024: 849,807 сая төгрөг)-ийн тус бүр нь 1 сая төгрөгийн нэрлэсэн үнэтэй, жилийн 6 хувийн хүүтэй, 2024 оны 12 дугаар сарын 30-ны өдөр дуусах хугацаатай бондыг эзэмшиж байна. Удирдлага Эрдэнэс бондын хугацаа дуусах үед бүрэн төлөлт хийгдээгүйгээс шалтгаалж эргэн төлөлтийн хуваарьт тодорхой бус байдал үүсч, үнэ цэнийн бууралтад орох болсон гэж үзсэн тул бондыг Шатлал 3-т ангилсан. Дэлгэрэнгүй мэдээллийг Тодруулга 4-өөс харна уу.

Түрээсийн хөрөнгөөр баталгаажсан бонд. Төрийн болон тусгай албан хаагчдыг орон сууцжуулах хөтөлбөрийн хүрээнд “Нийслэлийн орон сууцны корпораци (НОСК)” ХК-аас гаргасан түрээсийн хөрөнгөөр баталгаажсан бондыг Банк 2020 оны 10 дугаар сарын 7-ны өдрөөс эхлэн худалдан авч эхэлсэн бөгөөд тайлант хугацааны байдлаар 100,000 төгрөгийн нэрлэсэн үнэтэй, жилийн 6-8 хувийн хүүтэй, 15 жилийн хугацаатай 1,123,054 (2024: 1,223,190) ширхэг бондыг эзэмшиж байна. Бонд нь НОСК ХК-ийн эзэмшилд байгаа түрээсийн орон сууц, тэдгээрийн түрээсийн орлогоор баталгаажсан.

МОНГОЛБАНК**Санхүүгийн тайлангийн тодруулга – 2025 оны 12 дугаар сарын 31****10 Өрийн үнэт цаасаарх хөрөнгө оруулалт (Үргэлжлэл)**

Доорх хүснэгтэд ХБЭА-ын үнэлгээний зорилгоор ХӨ-өөр бүртгэгдэх өрийн үнэт цаасаарх хөрөнгө оруулалтыг зээлийн чанараар 2025 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн байдлаар зээлийн эрсдэлийн зэрэглэл болон 3 шатлал бүрээр харууллаа. Банкны ашиглаж байгаа зээлийн эрсдэлийн зэрэглэлийн систем болон хүлээгдэж буй эрсдэлийн алдагдлын хэмжилтийн аргачлал, ХӨ-өөрх үнэт цаасанд хамаарах зээлийн эрсдэлийн мэдэгдэхүйц өсөлт, дефолтын тодорхойлолтын талаарх дэлгэрэнгүйг Тодруулга 34-өөс харна уу.

ХӨ-өөр бүртгэгдэх өрийн үнэт цаасаарх хөрөнгө оруулалтын дансны үнэ болон Банкны эдгээр хөрөнгийн зээлийн эрсдэлд хамгийн их өртөх дүнг 2025 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн байдлаар доорх хүснэгтэд харууллаа.

<i>Сая төгрөгөөр</i>	Шатлал 1 (12 сарын ХБЭА)	Шатлал 3 (хугацааны турш)	Нийт дүн
Сайн			
Давуу эрхтэй ИЗББ	3,803,343	-	3,803,343
Түрээсийн хөрөнгөөр батаагаажсан	119,072	-	119,072
Дефолт			
Эрдэнэс бонд	-	849,807	849,807
Дансны нийт үнэ	3,922,415	849,807	4,772,222
Эрсдэлийн алдагдлын сан	(998)	(228,190)	(229,188)
Нийт ХӨ-өөрх өрийн үнэт цаасны хөрөнгө оруулалт (дансны үнэ)	3,921,417	621,617	4,543,034

Өрийн үнэт цаасаарх хөрөнгө оруулалтын зээлийн чанарын хэмжээг 2024 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн байдлаар доорх хүснэгтэд харууллаа.

<i>Сая төгрөгөөр</i>	Шатлал 1 (12 сарын ХБЭА)	Шатлал 3 (хугацааны турш)	Нийт дүн
Сайн			
Давуу эрхтэй ИЗББ	2,900,604	-	2,900,604
Түрээсийн хөрөнгөөр батаагаажсан	129,196	-	129,196
Дефолт			
Эрдэнэс бонд	-	849,807	849,807
Дансны нийт үнэ	3,029,800	849,807	3,879,607
Эрсдэлийн алдагдлын сан	(757)	(84,317)	(85,074)
Нийт ХӨ-өөрх өрийн үнэт цаасны хөрөнгө оруулалт (дансны үнэ)	3,029,043	765,490	3,794,533

МОНГОЛБАНК
Санхүүгийн тайлангийн тодруулга – 2025 оны 12 дугаар сарын 31

10 Өрийн үнэт цаасаарх хөрөнгө оруулалт (Үргэлжлэл)

Өрийн үнэт цаасаарх хөрөнгө оруулалтын хорогдуулсан өртөөрх дансны үнэ болон эрсдэлийн алдагдлын сангийн өөрчлөлт, хөдөлгөөнийг 2025 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн байдлаар доорх хүснэгтэд харуулав.

Сая төгрөгөөр	Шатлал 1 (12 сарын ХБЭА)		Шатлал 3 (хугацааны туршид дахь ХБЭА, үнэ цэнэ буурсан)		Нийт дүн
	Давуу эрхтэй ИЗББ (ипотекийн зээлээр баталгаажсан)	Түрээсийн хөрөнгөөр баталгаажсан бонд (түрээсийн орон сууцаар баталгаажсан)	Эрдэнэс бонд		
Дансны нийт үнэ					
2025 оны 1 дүгээр сарын 1	2,900,604	129,196	849,807		3,879,607
Шилжүүлэлт:					
Шинээр бүртгэсэн болон худалдан авсан	1,318,254	-	-		1,318,254
Тайлант хугацаанд бүртгэлээс хассан	(408,420)	(10,013)	-		(418,433)
Хөнгөлөлтийн бууралт	8,148	-	-		8,148
Хуримтлагдсан хүүгийн өөрчлөлт	(15,244)	(110)	-		(15,354)
2025 оны 12 дугаар сарын 31	3,803,342	119,073	849,807		4,772,222
Эрсдэлийн алдагдлын сан					
2025 оны 1 дүгээр сарын 1	490	267	84,317		85,074
Шилжүүлэлт:					
Шинээр бүртгэсэн болон худалдан авсан	413	64	143,873		144,350
Тайлант хугацаанд бүртгэлээс хассан	(62)	(174)	-		(236)
2025 оны 12 дугаар сарын 31	841*	157*	228,190		229,188

*Илүү барьцаа хөрөнгөтэй

МОНГОЛБАНК

Санхүүгийн тайлангийн тодруулга – 2025 оны 12 дугаар сарын 31

10 Өрийн үнэт цаасаарх хөрөнгө оруулалт (Үргэлжлэл)

Өрийн үнэт цаасаарх хөрөнгө оруулалтын хорогдуулсан өртгөөрх дансны үнэ болон эрсдэлийн алдагдлын сангийн өөрчлөлт, хөдөлгөөнийг 2024 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн байдлаар доорх хүснэгтэд харууллаа.

Сая төгрөгөөр	Шатлал 1 (12 сарын ХБЭА)				Шатлал 3 (хугацааны туршид дахь ХБЭА, үнэ цэнэ буурсан)				Нийт дүн
	Давуу эрхтэй ИЗББ (ипотекийн зээлээр баталгаажсан)	Түрээсийн хөрөнгөөр баталгаажсан бонд	Эрдэнэс бонд	Эрдэнэс таван толгой бонд	Эрдэнэс бонд	Эрдэнэс таван толгой бонд	Эрдэнэс бонд	Эрдэнэс бонд	
Дансны үнэ									
2024 оны 1 дүгээр сарын 1	2,972,103	143,957	877,166	155,301	-	-	-	-	4,148,527
Тайлант жилийн эрсдэлийн алдагдлын санд нөлөөлсөн өөрчлөлт, хөдөлгөөн:									
Шилжүүлэлт:									
Зээлийн чанар буурсан (шатлал1-ээс шатлал 3)	-	-	(849,807)	-	-	-	849,807	-	-
Шинээр бүртгэсэн болон худалдан авсан	373,197	-	-	-	-	-	-	-	373,197
Тайлант хугацаанд бүртгэлээс хассан	(423,109)	(14,314)	(80,078)	(150,000)	-	-	-	-	(667,501)
Хөнгөлөлтийн бууралт	7,316	-	52,719	-	-	-	-	-	60,035
Хуримтлагдсан хүүгийн өөрчлөлт	(28,903)	(447)	-	(5,301)	-	-	-	-	(34,651)
2024 оны 12 дугаар сарын 31	2,900,604	129,196	-	-	849,807	-	849,807	-	3,879,607
Эрсдэлийн алдагдлын сан									
2024 оны 1 дүгээр сарын 1	936	574	135,487	11,722	-	-	-	-	148,719
Шилжүүлэлт:									
Зээлийн чанар буурсан (Шатлал1-ээс шатлал 3)	-	-	(71,410)	-	-	-	84,317	-	12,907
Шинээр бүртгэсэн болон худалдан авсан	-	46	-	-	-	-	-	-	46
Тайлант хугацаанд бүртгэлээс хассан	(446)	(353)	(64,077)	(11,722)	-	-	-	-	(76,598)
2024 оны 12 дугаар сарын 31	490*	267*	-	-	84,317	-	84,317	-	85,074

*Илүү барьцаа хөрөнгөтэй

11 Өмчийн үнэт цаасаарх хөрөнгө оруулалт

<i>Сая төгрөгөөр</i>	2025 оны 12 дугаар сарын 31	2024 оны 12 дугаар сарын 31
Өмчийн үнэт цаас	6,533	6,533
Нийт өмчийн үнэт цаасаарх хөрөнгө оруулалт	6,533	6,533

Өмчийн үнэт цаасанд оруулсан хөрөнгө оруулалтыг бусад дэлгэрэнгүй орлогоорх бодит үнэ цэнэ (БДОБҮЦ)-ээр хэмжиж бүргэдэг бөгөөд Банк анх хүлээн зөвшөөрөх үедээ өмчийн хөрөнгө оруулалтыг БДОБҮЦ-ээр үнэлэгдэхээр эргэж буцалтгүйгээр сонгодог. Банк өмчийн хөрөнгө оруулалтыг өөрийн бодлогын хүрээнд зөвхөн хөрөнгө оруулалтын ашиг хүртэх зорилгоор бус, стратегийн зорилгоор эзэмшдэг тул өмчийн хэрэгслийг дээрх ангиллаар ангилдаг. БДОБҮЦ-ийн сонголтыг ашигласан тохиолдолд бодит үнэ цэнийн олз, гарзыг бусад дэлгэрэнгүй орлогод хүлээн зөвшөөрөх бөгөөд дараа үед тэдгээрийг болон хөрөнгийг худалдан борлуулах үед ч ашиг, алдагдал дахин ангилж шилжүүлэхгүй. Түүнчлэн, өмчийн үнэт цаасаарх хөрөнгө оруулалтын үнэ цэнийн бууралт, тэдгээрийн буцаалтыг, хэрэв байгаа бол, бодит үнэ цэнийн бусад өөрчлөлтөөс тусдаа бүртгэдэггүй.

БДОБҮЦ-ээр хэмжигдэх өмчийн үнэт цаасаарх хөрөнгө оруулалт. Үүнд Олон Улсын Хөрөнгө Оруулалтын Банк болон Эдийн Засгийн Хамтын Ажиллагааны Олон Улсын Банкинд оруулсан хөрөнгө оруулалт багтдаг ба тэдгээрийг бодит үнэ цэнээр бүртгэдэг. Удирдлага бодит үнэ цэнийг хөрөнгө оруулалтын өртөгтэй ойролцоо байна гэж үзсэн.

12 Урвуу буцаан худалдан авах хэлцэл

<i>Сая төгрөгөөр</i>	2025 оны 12 дугаар сарын 31	2024 оны 12 дугаар сарын 31
Нью-Йоркийн Холбооны Нөөцийн банк	6,086,748	5,507,629
Дотоодын банкууд – Богино хугацаатай (овернайт)	3,918,083	2,475,427
Дотоодын банкууд - Урт хугацаатай (ТБҮЦ барьцаалсан)	65,803	232,218
Дотоодын банкууд - Урт хугацаатай (Хөрөнгөөр баталгаажсан үнэт цаасаар барьцаалсан)	-	27,470
Дотоодын банкууд - Урт хугацаатай (Орон сууцны зээлээр баталгаажсан үнэт цаасаар барьцаалсан)	-	18,351
Нийт ХӨ-өөрх буцаан худалдан авах хэлцэл (дансны нийт дүн)	10,070,634	8,261,095
Эрсдэлийн алдагдлын сан	(7)	(62)
Нийт ХӨ-өөрх буцаан худалдан авах хэлцэл (дансны дүн)	10,070,627	8,261,033

Буцаан худалдах нөхцөлтэйгээр худалдан авсан үнэт цаас (“урвуу буцаан худалдан авах хэлцэл”) нь Банкинд зээлдүүлэгчийн өгөөжийг бий болгодог тул холбогдох тохиолдолд урвуу буцаан худалдан авах хэлцэл хэлбэрээр бүртгэнэ. Худалдан авах үнэ болон буцаан худалдах үнийн зөрүүг, харилцагч талын цуглуулсан хүү болон ногдол ашгийн орлогоор тохируулан, хүүгийн орлогоор хүлээн зөвшөөрч, буцаан худалдах хэлцлийн хугацааны туршид үр ашигт хүүгийн аргыг ашиглан хуримтлуулан бүртгэдэг.

12 Урвуу буцаан худалдан авах хэлцэл (Үргэлжлэл)

Тогтмол шимтгэлийн төлбөртэйгээр харилцагч талд зээлдүүлсэн үнэт цаасыг, хэрэв харилцагч тал тухайн үнэт цаасыг гэрээний дагуу эсвэл зах зээлийн жишгээр зарах эсвэл дахин барьцаалах эрхгүй бол, санхүүгийн байдлын тайланд анхны ангиллаар нь хэвээр бүртгэнэ. Харин харилцагч талд ийм эрх олгогдсон тохиолдолд энэхүү үнэт цаасыг дахин ангилж, тусад нь тайлагнадаг. Тогтмол шимтгэлийн төлбөртэйгээр зээлж авсан үнэт цаасыг санхүүгийн тайланд бүртгэхгүй бөгөөд зөвхөн гуравдагч этгээдэд худалдсан тохиолдолд тухайн худалдан авалт, борлуулалтыг тайлант жилийн ашиг, алдагдалд арилжааны үнэт цааснаас үүсэх олз, гарзын цэвэр дүнгээр хүлээн зөвшөөрнө. Үнэт цаасыг буцаан олгох үүргийг бусад зээлсэн хөрөнгийн бодит үнэ цэнээр бүртгэдэг.

Банк буцаан худалдан авах хэлцлийн дагуу борлуулсан үнэт цаасны ангилалд үндэслэн урвуу буцаан худалдан авах хэлцлийг ХӨ-р ангилж бүртгэдэг.

Нью-Йоркийн Холбооны нөөцийн банк. Банк нь Нью-Йоркийн Холбооны нөөцийн банкинд байршуулсан хадгаламжийн данстай холбоотойгоор Автомат хөрөнгө оруулалтын хөтөлбөрийн хэлцэл байгуулсан. Энэхүү хөтөлбөрийн хүрээнд Нью-Йоркийн Холбооны нөөцийн банкинд байршуулсан харилцах дансны үлдэгдлийн 250,000 ам.доллараас илүү гарсан дүнгээр Нью-Йоркийн Холбооны нөөцийн банкны буцаан худалдан авах хэлцэлд хөрөнгө оруулах болно.

Буцаан худалдан авах хэлцэлд оруулсан хөрөнгө оруулалт нь 2025 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр 1,711 сая ам.доллар буюу 6,086,748 сая төгрөг (2024: 1,160 сая ам.доллар буюу 5,507,629 сая төгрөг)-тэй тэнцэхүйц байна. Энэхүү хөрөнгө оруулалт нь 2 хоног (2024: 2 хоног)-ийн хугацаатай бөгөөд жилийн 3.5%-ийн (2024: 4.3%-5.3%) хүүтэй. Холбогдох хөрөнгө оруулалтыг барьцаагаар баталгаажуулдаг боловч хөрөнгө оруулалтын хөтөлбөрт үндэслэн худалдан авах үнэт цаасыг тодорхойлох боломжгүй байдаг.

Богино хугацаатай урвуу буцаан худалдан авах хэлцлүүд (овернайт). Дотоодын банкуудтай байгуулсан төгрөгийн овернайт урвуу буцаан худалдан авах хэлцэл нь 2025 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн байдлаар 3,918,083 сая төгрөгийн үлдэгдэлтэй, 2 хоногийн хугацаатай, жилийн 14 хувийн хүүтэй (2024: 2,475,427 сая төгрөг, 2 хоногийн хугацаатай, жилийн 12 хувийн хүүтэй) байна. Эдгээр нь Төв банкны үнэт цаасаар бүрэн баталгаажсан.

Урт хугацаатай урвуу буцаан худалдан авах хэлцлүүд. Дотоодын банктай хийсэн урт хугацаат урвуу буцаан худалдан авах хэлцэл нь 1 жилийн хугацаатай, жилийн 14 хувийн хүүтэй (2024: 2-3 жилийн хугацаатай, жилийн 7%-14%) 65,803 сая төгрөг (2024: 232,218 сая төгрөг)-ийн үлдэгдэлтэй. Эдгээр нь Төв банкны үнэт цаасаар баталгаажсан.

Нью-Йоркийн холбооны нөөцийн банктай байгуулсан урвуу буцаан худалдан авах хэлцлийн зээлийн эрсдэлийн чанарын шинжилгээг 2025 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдөр болон 2024 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн байдлаар доорх хүснэгтэд харууллаа.

Сая төгрөгөөр	2025 оны 12 дугаар сарын 31	2024 оны 12 дугаар сарын 31
	Шатлал 1 (12 сарын ХБЭА)	Шатлал 1 (12 сарын ХБЭА)
Нью-Йоркийн Холбооны нөөцийн банк		
- Онц сайн	6,086,748	5,507,629
Дансны нийт дүн	6,086,748	5,507,629
Хасах нь: Эрсдэлийн алдагдлын сан	(7)	(5)
Дансны дүн	6,086,741	5,507,624

Дотоодын банктай байгуулсан урвуу буцаан худалдан авах хэлцэл нь зээлийн эрсдэлийн чанарын үнэлгээгээр Шатлал 1 буюу "сайн" (2024: Шатлал 1 буюу "сайн") гэсэн үнэлгээтэй байна. Дотоодын банктай байгуулсан урвуу буцаан худалдан авах хэлцэлтэй холбоотой Банкны ашиглаж байгаа зээлийн эрсдэлийн зэрэглэлийн систем, ХБЭА-ын хэмжилтийн аргачлал, дефолтын тодорхойлолт болон ЗЭМӨ-ийн талаарх дэлгэрэнгүй мэдээллийг Тодруулга 34-өөс харна уу.

МОНГОЛБАНК
Санхүүгийн тайлангийн тодруулга – 2025 оны 12 дугаар сарын 31

12 Урвуу буцаан худалдан авах хэлцэл (Үргэлжлэл)

Дараах хүснэгтэд ХӨ-өөрх урвуу буцаан худалдан авах хэлцлийн дансны нийт дүн болон эрсдэлийн алдагдлын сангийн өөрчлөлт, хөдөлгөөнийг тайлант жилийн эхэн болон эцсийн хугацааны туршид харууллаа:

	Шатлал 1					Нийт дүн
	Нью-Йоркийн Холбооны нөөцийн банк	Дотоодын банкууд – Богино хугацаатай (ТБУЦ барьцаалсан)	Дотоодын банкууд – Урт хугацаатай (ТБУЦ барьцаалсан)	Урт хугацаатай (Хөрөнгөөр баталгаажсан үнэт цаас барьцаалсан)	Урт хугацаатай (Орон сууцны зээлээр баталгаажсан үнэт цаас барьцаалсан)	
Сая төгрөгөөр						
Дансны нийт үнэ						
2025 оны 1 дүгээр сарын 1	5,507,629	2,475,427	232,218	27,470	18,351	8,261,095
<i>Тайлант жилийн эрсдэлийн алдагдлын сангийн нөлөөллийг багтаасан өөрчлөлт:</i>						
Шинээр бүртгэсэн болон худалдан авсан	695,954,082	19,235,227	-	-	-	715,189,309
Тайлант хугацаанд бүртгэлээс хассан	(695,369,573)	(17,793,260)	(150,889)	(27,470)	(17,144)	(713,358,336)
Хуримтлагдсан хүүгийн өөрчлөлт	592	689	(15,526)	-	(1,207)	(15,452)
Тайлант жилийн эрсдэлийн алдагдлын хасагдуулгын нөлөөг тусгасан нийт өөрчлөлт, хөдөлгөөн	585,101	1,442,656	(166,415)	(27,470)	(18,351)	1,815,521
<i>Эрсдэлийн алдагдлын санд нөлөөлөхгүй бусад өөрчлөлт:</i>						
Гадаад валютын ханшийн болон бусад өөрчлөлт	(5,982)	-	-	-	-	(5,982)
2025 оны 12 дугаар сарын 31	6,086,748	3,918,083	65,803	-	-	10,070,634
Эрсдэлийн алдагдлын сан 2025 оны 1 дүгээр сарын 1	5	-	-	57	-	62
<i>Тайлант жилийн эрсдэлийн алдагдлын сангийн нөлөөллийг багтаасан өөрчлөлт:</i>						
Шинээр бүртгэсэн болон худалдан авсан	7	-	-	106	-	113
Тайлант хугацаанд бүртгэлээс хассан	(5)	-	-	(163)	-	(168)
Тайлант жилийн эрсдэлийн алдагдлын хасагдуулгын нөлөөг тусгасан өөрчлөлт, хөдөлгөөн	2	-	-	(57)	-	(55)
2025 оны 12 дугаар сарын 31	7	-	-	-	-	7

МОНГОЛБАНК
Санхүүгийн тайлангийн тодруулга – 2025 оны 12 дугаар сарын 31

12 Урвуу буцаан худалдан авах хэлцэл (Үргэлжлэл)

Дараах хүснэгтэд 2024 оны туршид ХӨ-өөрх урвуу буцаан худалдан авах хэлцлийн дансны нийт дүн болон эрсдэлийн алдагдлын сангийн өөрчлөлт, хөдөлгөөнийг харууллаа:

Сая төгрөгөөр	Шатлал 1						Нийт дүн
	Нью-Йоркийн Холбооны нөөцийн банк	Дотоодын банкууд – Богино хугацаатай (ТБҮЦ барьцаалсан)	Дотоодын банкууд – Урт хугацаатай (ТБҮЦ барьцаалсан)	Урт хугацаатай (Хөрөнгөөр баталгаажсан үнэт цаас барьцаалсан)	Урт хугацаатай сууцны зээлээр баталгаажсан үнэт цаас барьцаалсан	Нийт дүн	
Дансны нийт үнэ							
2024 оны 1 дүгээр сарын 1	3,960,295	723,660	212,453	41,471	17,846	4,955,725	
Тайлант жилийн эрсдэлийн алдагдлын сангийн нөлөөллийг багтаасан өөрчлөлт:							
Шинээр бүртгэсэн болон худалдан авсан	1,004,523,220	12,421,951	135,420	-	13,937	1,017,094,528	
Тайлант хугацаанд бүртгэлээс хассан	(1,002,974,721)	(10,669,889)	(117,862)	(28,263)	(4,000)	(1,013,794,735)	
Хуримтлагдсан хүүгийн өөрчлөлт	(1,165)	(295)	2,207	14,262	(9,432)	5,577	
Тайлант жилийн эрсдэлийн алдагдлын хасагдуулгын нөлөөг тусгасан нийт өөрчлөлт, хөдөлгөөн	1,547,334	1,751,767	19,765	(14,001)	505	3,305,370	
2024 оны 12 дугаар сарын 31	5,507,629	2,475,427	232,218	27,470	18,351	8,261,095	
Эрсдэлийн алдагдлын сан							
2024 оны 1 дүгээр сарын 1	5	-	-	104	-	109	
Тайлант жилийн эрсдэлийн алдагдлын сангийн нөлөөллийг багтаасан өөрчлөлт:							
Шинээр бүртгэсэн болон худалдан авсан	1	-	-	163	-	164	
Тайлант хугацаанд бүртгэлээс хассан	(1)	-	-	(210)	-	(211)	
Тайлант жилийн эрсдэлийн алдагдлын хасагдуулгын нөлөөг тусгасан нийт өөрчлөлт, хөдөлгөөн	-	-	-	(47)	-	(47)	
2024 оны 12 дугаар сарын 31	5	-	-	57*	-*	62	

* Илүү барьцаа хөрөнгөтэй

МОНГОЛБАНК**Санхүүгийн тайлангийн тодруулга – 2025 оны 12 дугаар сарын 31****13 Мөнгөжсөн алт, үнэт метал**

<i>Сая төгрөгөөр</i>	2025 оны 12 дугаар сарын 31	2024 оны 12 дугаар сарын 31 (дахин тайлагнасан дүн)	2024 оны 1 дүгээр сарын 1 (дахин тайлагнасан дүн)
Бодит үнэ цэнээр			
Мөнгөжсөн алт	3,901,306	2,115,101	1,828,140
Мөнгөжсөн мөнгө	10,185	4,489	20,561
Өртгөөр			
Алт олборлогчдоос худалдан авсан алт, мөнгө	457,987	258,999	196,352
Цэвэршүүлэхээр ачуулсан алт	43,015	6,435	15,852
Дурсгалын зоос, үнэт метал	19,525	18,155	16,623
Нийт мөнгөжсөн алт, үнэт метал	4,432,018	2,403,179	2,077,528

Мөнгөжсөн алт, мөнгө нь гадаадын банкууд болон Банкны сейфэнд хадгалагдаж байгаа олон улсын стандартын алтан гулдмайн нөөцөөс бүрдэнэ. Мөнгөжсөн алт, мөнгө нь олон улсын нөөцийн нэг хэсгийг төлөөлдөг. Мөнгөжсөн алтыг трой унцаар буюу биет жингээр бүртгэдэг бөгөөд Банкны албан ханш болох төгрөгөөр үнэлдэг. Албан ханшийг Лондонгийн Алтны Зах Зээлийн Холбооны оролцогчдын тогтоосон (тогтмол) алтны үнийн талаарх мэдээллийг үндэслэн Банкны албан ханш буюу төгрөг/ам.долларын ханшаар төгрөгт хөрвүүлэн тооцдог.

Мөнгөжсөн алт, мөнгийг бодит үнэ цэнээр нь өдөр бүр үнэлж, дахин үнэлгээний олз, гарзыг ашиг, алдагдалд бүртгэдэг. Алт, үнэт металыг худалдсан тохиолдолд жигнэсэн дундаж ханшаар тооцож дахин үнэлгээний олз, гарзын данснаас буцааж, үнэт металлын бодит ашиг, алдагдалд хүлээн зөвшөөрдөг. Банк нь жил бүр бодит үнэ цэнийн өөрчлөлтийн бодит бус олз, гарзыг хуримтлагдсан алдагдлаас "Гадаад валют, үнэт металын дахин үнэлгээний сан"-д шилжүүлэн бүртгэдэг (Тодруулга 26-г харна уу). Гадаадын банкуудад хадгалагдаж буй болон Банкны сейфэнд хадгалагдаж байгаа олон улсын стандартын мөнгөжсөн алт, мөнгөжсөн мөнгийг санхүүгийн байдлын тайланд бодит үнэ цэнээр хэмжиж, дахин үнэлгээг өдөр тутам хийдэг. Удирдлага цэвэршүүлсэн алт, мөнгийг валют эсвэл санхүүгийн хөрөнгийг орлох шинжтэй гэж үзэн, эдгээр санхүүгийн тайлангуудын тодруулгын зорилгоор санхүүгийн хэрэгсэл гэж бүртгэдэг. Алт, мөнгөний бодит үнэ цэнийг зах зээлийн үнэд тулгуурлан тодорхойлдог. Дахин үнэлгээний үр дүнд үүсэх олз, гарзыг мөнгөжсөн алт болон үнэт металлын ханшийн зөрүүнээс үүсэх олз, гарз гэж тайлант жилийн ашиг, алдагдалд хүлээн зөвшөөрнө. Өмнө нь ханшийн зөрүүнээс үүсэх олз, гарзаар хүлээн зөвшөөрөгдсөн дахин үнэлгээний олз, гарзыг тухайн гүйлгээ дуусах үед буцаан залруулж, мөнгөжсөн алт болон үнэт металлын арилжаанаас үүсэх олз, гарз гэж тайлант жилийн ашиг, алдагдалд хүлээн зөвшөөрнө. Жил бүр бодит үнэ цэнийн өөрчлөлтөөс үүссэн хэрэгжээгүй олз, гарзыг хуримтлагдсан алдагдлаас өмчийн бусад нөөцийн бүрэлдэхүүнд багтах "Мөнгөжсөн алт болон гадаад валютын дахин үнэлгээний нөөц" дансанд шилжүүлэн бүртгэдэг (Тодруулга 26-г харна уу).

Банк мөнгөжсөн алт хэлбэрээр алт эзэмшихээс гадна Монгол Улсын үйлдвэрлэгчид болон аж ахуйн нэгжүүдээс цэвэршүүлээгүй алт, мөнгө худалдан авч, алт, мөнгөний арилжаа эрхэлдэг. Цэвэршүүлээгүй алт, мөнгө болон дурсгалын зоосыг оролцуулсан бусад үнэт металлыг бараа материал гэж хүлээн зөвшөөрч, өртөг болон цэвэр боломжит үнэ цэнийн аль бага дүнгээр үнэлдэг.

13 Мөнгөжсөн алт, үнэт металл (Үргэлжлэл)

Эрдэнэсийн сангийн тухай хуулийн дагуу Эрдэнэсийн сан нь үндсэн болон гүйлгээ сангаас бүрдэнэ. Гүйлгээ сан нь мөнгөжсөн алт болон үнэт металын ангилал дах дурсгалын зоос болон үнэт металл багтдаг. Үндсэн бус буюу гүйлгээ санд цэвэршүүлэхээр хүлээгдэж буй үнэт метал, судалгааны болон дурсгалын журмаар хадгалж буй үнэт метал, үндсэн санд багтаагүй бусад эд зүйлс хамаарна. Банк 2025 онд нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын баримт бичигт өөрчлөлт оруулж Эрдэнэсийн Сангийн эд зүйлсийг дахин үнэлгээний аргаас өртгийн арга руу өөрчилсөн. Энэхүү өөрчлөлт орсонтой холбогдуулан санхүүгийн тайлангийн дурсгалын зоос болон үнэт металлуудыг буцаан хэрэгжүүлэх зарчмын дагуу дахин тайлагнасан. Дэлгэрэнгүй мэдээллийг Тодруулга 3-аас харна уу.

14 Эрдэнэсийн сан

<i>Сая төгрөгөөр</i>	2025 оны 12 дугаар сарын 31	2024 оны 12 дугаар сарын 31 (дахин тайлагнасан дүн)	2024 оны 1 дүгээр сарын 1 (дахин тайлагнасан дүн)
Үндсэн сан - Байнгын бус	60,687	58,595	45,926
Үндсэн сан - Байнгын	456	456	456
Нийт Эрдэнэсийн сан	61,143	59,051	46,382

Эрдэнэсийн сангийн тухай хуулинд “Эрдэнэс” гэж түүхий эд, хайлш, химийн нэгдэл, бүтээгдэхүүн зэрэг ямар ч байдалд байгаа үнэт метал, эрдэнийн чулуу, түүх, соёлын хосгүй үнэт, үнэт дурсгалт зүйл, байгалийн төрц багтана гэж тодорхойлсон. Эрдэнэсийн сан нь үндсэн болон гүйлгээ сангаас бүрдэнэ.

Үндсэн сан нь байнгын болон байнгын бус сангаас бүрдэнэ. Эрдэнэсийн сангийн байнгын сан нь Улсын Их Хурлаар баталсан “Түүх, соёлын болон өв уламжлалын үнэт зүйлс”ийн жагсаалтад багтсан түүх, соёлын дурсгалт зүйл буюу хосгүй үнэт түүхэн эд зүйлсээс бүрддэг. Байнгын бус санд олон улсын жишгээр цэвэршүүлсэн үнэт метал, засаж өнгөлсөн эрдэнийн чулуу, түүх, соёлын үнэт дурсгалт зүйл, үнэт болон бусад металаар хийж нөөцөд авсан зоос багтана.

Банк 2025 онд нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын баримт бичигт өөрчлөлт оруулж Эрдэнэсийн Сангийн эд зүйлсийг дахин үнэлгээний аргаас өртгийн арга руу өөрчилсөн. Энэхүү өөрчлөлт орсонтой холбогдуулан санхүүгийн тайлангийн Эрдэнэсийн Сангийн дахин үнэлгээний сангийн үзүүлэлтийг буцаан хэрэгжүүлэх зарчмын дагуу дахин тайлагнасан. Дэлгэрэнгүй мэдээллийг Тодруулга 3-аас харна уу.

Хэмжилт: Удирдлага Эрдэнэсийн сангийн хөрөнгийг үнэт өв хөрөнгө гэж үздэг бөгөөд тодорхойгүй ашиглалтын хугацаатай гэж үздэг. Тиймээс Эрдэнэсийн сангийн эд зүйлсийг элэгдүүлдэггүй.

МОНГОЛБАНК**Санхүүгийн тайлангийн тодруулга – 2025 оны 12 дугаар сарын 31****14 Эрдэнэсийн сан (Үргэлжлэл)**

Эрдэнэсийн сангийн өөрчлөлтийг 2025 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдөр болон 2024 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн байдлаар доорх хүснэгтэд харууллаа:

<i>Сая төгрөгөөр</i>	Байнгын	Байнгын бус		Нийт дүн
		Зоос	Соёлын үнэт зүйлс	
2024 оны 1 дүгээр сарын 1 (дахин тайлагнасан дүн)	456	3,602	42,324	46,382
Нэмэгдсэн	-	169	12,500	12,669
2024 оны 12 дугаар сарын 31 (дахин тайлагнасан дүн)	456	3,771	54,824	59,051
Нэмэгдсэн	-	1,623	469	2,092
2025 оны 12 дугаар сарын 31- ний дансны дүн	456	5,394	55,293	61,143

15 Санхүүгийн үүсмэл хэрэгсэл

Банк гадаад валютын урсгалыг дэмжих, хүүгийн түвшин, гадаад валютын зээлийн өсөлтийг хязгаарлах зорилгоор дотоодын банкуудтай санхүүгийн үүсмэл хэрэгслийн гэрээ байгуулдаг. Санхүүгийн үүсмэл хэрэгслийг бодит үнэ цэнээр нь бүртгэж, ашигтай байвал хөрөнгө талд, алдагдалтай бол өр төлбөр талд бүртгэдэг. Санхүүгийн хөрөнгө болон өр төлбөрийн нийт бодит үнэ цэнэ нь хугацааны туршид мэдэгдэхүйц хэлбэлзэлтэй байж болно. Санхүүгийн үүсмэл хэрэгслийн бодит үнэ цэнэд гарсан өөрчлөлтийг тайлант жилийн ашиг, алдагдлаар хүлээн зөвшөөрдөг. Банк хэджийн бүртгэлийг ашигладаггүй.

Урт хугацаат своп хэлцэл нь 1-8 жилийн хугацаатай, төгрөг болон ам.долларын ханшийн зөрүүг хүүгийн хамт солилцох нөхцөлтэй. Банк ийм хэлцлүүдийн бодит үнэ цэнийг үнэлэх хорогдуулсан мөнгөн гүйлгээний загварыг ашигладаг ба энэ загвар нь зах зээл дээрх ажиглагдах өгөгдөл мэдээлэлд үндэслэсэн байдаг. Дэлгэрэнгүйг Тодруулга 35-аас харна уу.

Доорх хүснэгт нь хөрөнгө, өр төлбөрөөр хүлээн зөвшөөрсөн санхүүгийн үүсмэл хэрэгслийн бодит үнэ цэнийг харуулж байгаа ба тус үүсмэл хэрэгслүүд нь дотоодын банк болон олон улсын санхүүгийн байгууллагуудтай байгуулсан урт хугацааны нийт валютаар илэрхийлэгдсэн хүүгийн своп хэлцлүүдээс бүрдэж байна:

<i>Сая төгрөгөөр</i>	2025 оны 12 дугаар сарын 31	2024 оны 12 дугаар сарын 31
Урт хугацааны нийт валютаар илэрхийлэгдсэн хүүгийн своп: тайлант хугацааны эцсээрх бодит үнэ цэнэ		
ААБҮЦ-ээрх санхүүгийн хөрөнгө	259,852	140,720
ААБҮЦ-ээрх санхүүгийн өр төлбөр	(398,576)	(227,933)
ААБҮЦ-ээрх санхүүгийн өр төлбөр, цэвэр дүнгээр	(138,724)	(87,213)

МОНГОЛБАНК**Санхүүгийн тайлангийн тодруулга – 2025 оны 12 дугаар сарын 31****15 Санхүүгийн үүсмэл хэрэгсэл (Үргэлжлэл)**

Доорх хүснэгтэд тайлант хугацааны эцсийн өдрийн байдлаарх Банкны байгуулсан урт хугацааны нийт валютаар илэрхийлэгдсэн хүүгийн своп хэлцлүүдээр үүссэн авлага, өглөгийн бодит үнэ цэнийг харууллаа. Хүснэгтэд харилцагч талын позици (төлбөр)-тэй цэвэршүүлээгүй нийт позицыг харуулсан бөгөөд холбогдох тайлант хугацааны эцсийн өдрөөс хойших хугацаанд төлбөр тооцоо хийгдэх хэлцлүүдийг мөн багтаасан.

<i>Сая төгрөгөөр</i>	2025 оны 12 дугаар сарын 31		2024 оны 12 дугаар сарын 31	
	Бодит үнэ цэнийн зерэг утгатай гэрээ	Бодит үнэ цэнийн сөрөг утгатай гэрээ	Бодит үнэ цэнийн зерэг утгатай гэрээ	Бодит үнэ цэнийн сөрөг утгатай гэрээ
- Ам долларын өглөг (-)	(4,908,484)	(7,905,679)	(3,398,169)	(4,516,464)
-Төгрөгийн авлага (+)	5,168,336	7,507,103	3,538,889	4,288,531
Гадаад ваютын ханшийн форвард болон своп хэлцлийн цэвэр бодит үнэ цэнэ	259,852	(398,576)	140,720	(227,933)

16 Засгийн газрын үнэт цаас

<i>Сая төгрөгөөр</i>	2025 оны 12 дугаар сарын 31	2024 оны 12 дугаар сарын 31
Засгийн газрын үнэт цаас	54,633	55,720

Зах зээлийн хүүгийн түвшингээс доогуур хүүтэй Засгийн газрын үнэт цаас. Засгийн газрын үнэт цаасны бодит үнэ цэнэ нь анх хүлээн зөвшөөрөх үед 123,668 сая төгрөг байсан. Анхны хүлээн зөвшөөрөлтийн үеийн бодит үнэ цэнэ болон нэрлэсэн үнийн зөрүү болох 330,044 сая төгрөгийг анхны хүлээн зөвшөөрөлтөөр 2016 онд алдагдлаар хүлээн зөвшөөрсөн. Засгийн газрын үнэт цаас нь 2025 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн байдлаар 96,600 сая төгрөгийн нэрлэсэн үнэтэй, жилийн 1.0 хувийн хүүтэй, 15 жилийн хугацаатай (2024: 96,600 сая төгрөг, жилийн 1.0 хувийн хүүтэй, 15 жилийн хугацаатай) байсан бөгөөд дансны үнэ нь 54,633 сая төгрөг (2024: 55,720 сая төгрөг) байсан. Бодит үнэ цэнийн мэдээллийг Тодруулга 35-аас харна уу.

МОНГОЛБАНК

Санхүүгийн тайлангийн тодруулга – 2025 оны 12 дугаар сарын 31

16 Засгийн газрын үнэт цаас (Үргэлжлэл)

Банк БДОБУЦ-ээр хэмжигдсэн 639 сая төгрөг (2024: 468 сая төгрөг)-ийн Засгийн газрын үнэт цаасны ХБЭА-ын хасагдуулгыг тайлант жилийн бусад дэлгэрэнгүй орлогын холбогдох өөрчлөлтийн дүнд бүртгэсэн.

2025 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдөр болон 2024 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн байдлаарх үнэт цаасны үлдэгдлийн зээлийн эрсдэлд өртөх хамгийн их дүнг доорх хүснэгтэд харууллаа. Банкны ашиглаж байгаа зээлийн эрсдэлийн зэрэглэлийн систем болон ХБЭА-ын хэмжилтийн аргачлалын тайлбарыг Тодруулга 34-өөс харна уу.

Дараах хүснэгтэд БДОБУЦ-ээр хэмжигдсэн Засгийн газрын үнэт цаасны мэдээллийг харууллаа:

<i>Сая төгрөгөөр</i>	2025 оны 12 дугаар сарын 31	2024 оны 12 дугаар сарын 31
	Шатлал 1 (12 сарын ХБЭА)	Шатлал (12 сарын ХБЭА)
Засгийн газрын үнэт цаас		
Сайн	42,257	36,639
Хорогдуулсан өртгөөрх дансны нийт дүн	42,257	36,639
Хасах нь: Эрсдэлийн алдагдлын сан	(639)	(468)
Нэмэх нь: Бодит үнэ цэнийн тохируулга (ХӨ-өөс БҮЦ-рүү)	13,015	19,549
Дансны дүн (бодит үнэ цэнэ)	54,633	55,720

Дараах хүснэгтэд тайлант болон харьцуулсан өмнөх хугацааны эхэн ба төгсгөлийн хооронд бусад дэлгэрэнгүй орлогоорх бодит үнэ цэнээр бүртгэгдсэн засгийн газрын үнэт цаасны эрсдэлийн алдагдлын сан болон дансны нийт үнийн өөрчлөлтийг харууллаа:

<i>Сая төгрөгөөр</i>	Эрсдэлийн алдагдлын сан	Нийт дүн
	Шатлал 1 (12 сарын ХБЭА)	Шатлал 1 (12 сарын ХБЭА)
БДОБУЦ-ээрх Засгийн газрын үнэт цаас		
2025 оны 1 дүгээр сарын 1	468	36,639
<i>Эрсдэлийн алдагдлын санд нөлөөлсөн хөдөлгөөн:</i>		
ХБЭА-ын хэмжилтийн таамаглалд орсон өөрчлөлт	171	-
Хямдруулалтын хорогдуулалт	-	5,618
2025 оны 12 дугаар сарын 31	639	42,257
БДОБУЦ-ээрх Засгийн газрын үнэт цаас		
2024 оны 1 дүгээр сарын 1	413	31,884
<i>Эрсдэлийн алдагдлын санд нөлөөлсөн хөдөлгөөн:</i>		
ХБЭА-ын хэмжилтийн таамаглалд орсон өөрчлөлт	55	-
Хямдруулалтын хорогдуулалт	-	4,755
2024 оны 12 дугаар сарын 31	468	36,639

МОНГОЛБАНК**Санхүүгийн тайлангийн тодруулга – 2025 оны 12 дугаар сарын 31****17 Засгийн газраас авах авлага**

<i>Сая төгрөгөөр</i>	2025 оны 12 дугаар сарын 31	2024 оны 12 дугаар сарын 31
Засгийн газраас авах авлага	403,306	477,537
Нийт засгийн газраас авах авлага	403,306	477,537

Засгийн газраас авах авлага нь Банкны төлбөр тооцооны үндсэн дээр бүртгэсэн худалдан авсан санхүүгийн бус хөрөнгийг илэрхийлнэ. Авлагыг анх хүлээн зөвшөөрөхдөө өртөг буюу тухайн үед хамгийн сайн мэдэгдэж байсан мэдээлэлд тулгуурлан хорогдуулсан мөнгөн урсгалын аргаар үнэлсэн бодит үнэ цэнээр бүртгэсэн. Авлагын эргэн төлөгдөх дүнг хорогдуулсан мөнгөн урсгалын аргыг ашиглан тооцоходоо 2025 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн байдлаар 12%-ийн хорогдуулалтын хувиар тооцсон (2024: 10%). Удирдлага 2025 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн байдлаар авлагын эргэн төлөгдөх дүнг 403,306 сая төгрөг (2024: 477,537 сая төгрөг) гэж үнэлсэн бөгөөд Засгийн газартай гэрээ байгуулах ажил хойшилсонтой холбоотойгоор тайлант жилд 74,231 сая төгрөг (2024: 37,405 сая төгрөг)-ийн үнэ цэнийн бууралтыг нэмж ашиг, алдагдалд хүлээн зөвшөөрсөн. Удирдлагын дүгнэлтийг Тодруулга 4-өөс харна уу.

Доорх хүснэгтэд тайлант жилийн болон өмнөх харьцуулагдах хугацааны Засгийн газраас авах авлагын өртгийн өөрчлөлтийг тодруулан харууллаа:

<i>Сая төгрөгөөр</i>	2025	2024
1 дүгээр сарын 1-ний нийт дансны үнэ	524,275	524,275
1 дүгээр сарын 1-ний хуримтлагдсан үнэ цэнийн бууралтын гарз	(46,738)	(9,333)
1 дүгээр сарын 1-ний дансны үнэ	477,537	514,942
Үнэ цэнийн бууралтын гарз	(74,231)	(37,405)
12 дугаар сарын 31-ний дансны үнэ	403,306	477,537
12 дугаар сарын 31-ний нийт дансны үнэ	524,275	524,275
12 дугаар сарын 31-ний хуримтлагдсан үнэ цэнийн бууралтын гарз	(120,969)	(46,738)
12 дугаар сарын 31-ний дансны үнэ	403,306	477,537

МОНГОЛБАНК**Санхүүгийн тайлангийн тодруулга – 2025 оны 12 дугаар сарын 31****18 Бусад хөрөнгө**

<i>Сая төгрөгөөр</i>	2025 оны 12 дугаар сарын 31	2024 оны 12 дугаар сарын 31
ХӨ-өөрх бусад санхүүгийн хөрөнгө		
Хадгаламжийн Даатгалын Корпорациас авах авлага	85,000	85,000
Капитал банкны эрх хүлээн авагчаас авах авлага	67,371	67,371
Татан буугдсан Анод банкнаас хүлээн авсан хөрөнгө	53,765	56,424
Аж ахуйн нэгжээс авах авлага	49,773	71,657
Гадаадын санхүүгийн байгууллагуудаас авах авлага	31,094	29,901
Татан буугдсан Капитал банкны өрийн бичиг	5,320	9,896
Бусад санхүүгийн авлага	31,519	18,062
Хасах нь: Эрсдэлийн алдагдлын сан	(302,868)	(329,292)
Хорогдуулсан өртгөөрх нийт бусад санхүүгийн хөрөнгө	20,974	9,019
Бусад санхүүгийн бус хөрөнгө		
Урьдчилж төлсөн зардал	1,849	3,133
Бусад	4,466	3,532
Нийт бусад санхүүгийн бус хөрөнгө	6,315	6,665
Нийт ХӨ-өөрх бусад хөрөнгийн дансны дүн	27,289	5,684
ААБҮЦ-ээрх бусад хөрөнгө		
Өрийн бичгийн авлага	-	14,658
Нийт ААБҮЦ-ээрх бусад хөрөнгийн дансны дүн	-	14,658
Нийт бусад хөрөнгө	27,289	30,342

Бусад хөрөнгө нь авлага, урьдчилгаа санхүүжилт, урьдчилж төлсөн зардлаас бүрдэх бөгөөд өрийн бичгийн авлагаас бусад авлагыг хорогдуулсан өртгөөр тооцож, хуримтлуулан бүртгэдэг. Авлагын гэрээний дагуу бүртгэдэг.

Урьдчилж төлсөн төлбөрийг төлбөр хийгдсэн өдөр бүртгэж, тухайн ажил үйлчилгээг хүлээн авсан үед ашиг, алдагдлын тайланд зардлаар хүлээн зөвшөөрдөг. Авлагын үнэ цэнийн бууралтын хасагдуулгыг ирээдүйд чиглэсэн ХБЭА-ын загварт үндэслэн тодорхойлдог. Тодруулга 34-т ХБЭА-ын загварыг хэмжихэд ашигласан мэдээлэл, таамаглал болон тооцооллын аргуудын талаарх мэдээллийг оруулсан.

18 Бусад хөрөнгө (Үргэлжлэл)

Хадгаламжийн даатгалын корпорациас авах авлага. Хадгаламжийн даатгалын корпорациас авах авлагад жилийн тэг хувийн хүүтэй, 85,000 сая төгрөгийн санхүүгийн дэмжлэгийг бүртгэдэг бөгөөд энэхүү санхүүгийн дэмжлэгийг 2014 оноос хойш төлөгдөөгүй тул нөөц санг байгуулж, шатлал 3-т ангилсан. Санхүүгийн дэмжлэг нь 2014 оны 12 дугаар сарын 25-ны өдөр Төрийн банк ЖК-ны хувьчлалаас эргэн төлөгдөх нөхцөлтэй боловч тайлант жилийн эцсийн байдлаар төлөгдөөгүй байна. Засгийн газар ойрын хугацаанд хувьчлалын үйл явцыг эхлүүлэхээр төлөвлөж байна. Санхүүгийн дэмжлэгийн хүлээгдэж буй эрсдэлийн алдагдал (ХБЭА)-ыг тухайн хөрөнгийн эргэн төлөлтийн хуваарийг харгалзан үнэлсэн. 2025 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн байдлаар энэ авлагын нийт дүнгээр хүлээгдэж буй эрсдэлийн алдагдлын санг байгуулсан.

Капитал банкны эрх хүлээн авагчаас авах авлага. Энэхүү авлагад Капитал банктай холбоотой үүссэн клирингийн авлагын 5,215 сая төгрөг (2024: 5,215 сая төгрөг), заавал байлгах нөөцийн торгуулийн авлагын 4,602 сая төгрөг (2024: 4,602 сая төгрөг), ХДК-тай холбоотой үүссэн авлагын 44,663 сая төгрөг (2024: 44,663 сая төгрөг), Капитал банкинд олгосон ипотекийн зээлтэй холбоотой авлагын 12,891 сая төгрөг (2024: 12,891 сая төгрөг) багтаж байна. Банк нь 2025 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн байдлаар Капитал банкны эрх хүлээн авагчаас авах авлагад чанаргүйдлийн магадлал болон алдагдалд хүргэх чанаргүйдлийн 100%-ийн санг байгуулсан (2024: 100% сан байгуулсан).

Татан буугдсан Анод банкнаас авах авлага. Банк нь 2015 онд Анод банкны эрх хүлээн авагчийн ажиллагаа дуусгавар болсонтой холбогдуулан бусад эргэлтийн бус хөрөнгө болон зээлийн багцыг багтаасан нийт 73,662 сая төгрөгийн дансны үнэ бүхий хөрөнгийг хүлээн авсан. 2025 онд нийт 2,674 сая төгрөг (2024: 1,192 сая төгрөг)-ийн эргэн төлөлт хийгдсэн. Банк тус авлагад нийт 53,765 сая төгрөг (2024: 56,424 сая төгрөг)-ийн санг байгуулсан. СТОУС 9-ийн дагуу хөрөнгийн чанаргүйдлийн магадлал болон алдагдалд хүргэх чанаргүйдлийн 100%-ийн санг байгуулж, шатлал 3-т ангилсан.

Аж ахуйн нэгжээс авах авлага. Үүнд алт олборлогч компаниудтай байгуулсан алтны опцион гэрээний дагуу 2004 онд хугацаа нь дууссан боловч үүргээ биелүүлээгүй авлага багтсан бөгөөд 2025 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн байдлаар 26,360 сая төгрөг (2024: 48,752 сая төгрөг)-ийн үлдэгдэлтэй байна. Үүнээс гадна банк бус байгууллагаас авах авлагын үлдэгдэл 23,413 сая төгрөг (2024: 22,684 сая төгрөг) байна. Банк эдгээр байгууллагын эсрэг ойрын хугацаанд шүүхийн нэхэмжлэх үүсгэхээр төлөвлөж байна. Эдгээр авлагад өнгөрсөн хугацаанд 100%-ийн үнэ цэнийн бууралтын сан байгуулсан бөгөөд чанаргүйдлийн магадлал болон алдагдалд хүргэх чанаргүйдлийн 100%-ийн санг байгуулж, шатлал 3-т ангилсан.

Гадаадын санхүүгийн байгууллагаас авах авлага. Энэхүү авлага нь Eastern Gates компанитай холбоотой үүссэн авлага бөгөөд тус байгууллага үйл ажиллагаагаа зогсоосон учир банк нь тус авлагыг эргэн төлөгдөхгүй гэж үзэж 100%-ийн санг байгуулсан. Банк тухайн этгээдийн эсрэг шүүхийн нэхэмжлэл гаргахаар төлөвлөж байгаа бөгөөд хөрөнгийн чанаргүйдлийн магадлал болон алдагдалд хүргэх чанаргүйдлийг 100% гэж үнэлээд хөрөнгийг шатлал 3-т ангилсан.

Капитал банкны эрх хүлээн авагчаас авах өрийн бичгийн авлага. Банк 2020 оны 6 дугаар сард дотоодын нэг компаниас ААБҮЦ-ээр хэмжигдэж байсан өрийн бичгийн эргэн төлөлтөд Капитал банкны эрх хүлээн авагчаас гаргасан өрийн бичгийг хүлээн авсан. Авлагын дүнгээс 2025 онд 4,576 сая төгрөг (2024: 11,810 сая төгрөг) эргэн төлөгдсөн. Өрийн бичгийн үлдэгдэл 2025 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн байдлаар 5,320 сая төгрөг (2024: 9,896 сая төгрөг) байна.

Өрийн бичгийн авлага. Өрийн бичгийн авлага нь хорогдуулсан өртгийн ангиллын ЗХҮТ-ийн шалгуурыг хангаагүй тул ААБҮЦ-ээр бүртгэгддэг. Өрийн бичгийн гэрээ нь гэрээний анхны хүүгийн түвшин өндөр байхаар заасан бөгөөд хэрэв тодорхой нөхцөл байдал хангагдсан бол зээлийн хүүг зах зээлийн хүүгээс доогуур түвшин хүртэл бууруулах боломжтой. Банк 2024 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн байдлаар 9 жилийн хугацаатай 15,625 сая төгрөгийн нэрлэсэн үнэтэй дотоодын компанийн гаргасан өрийн бичгийг эзэмшиж байсан бөгөөд 2025 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн байдлаар өрийн бичиг нь бүрэн төлөгдсөн байна.

МОНГОЛБАНК**Санхүүгийн тайлангийн тодруулга – 2025 оны 12 дугаар сарын 31****18 Бусад хөрөнгө (Үргэлжлэл)**

Эрсдэлийн алдагдлын сан. ХӨ-өөрх бусад санхүүгийн хөрөнгийн зээлийн эрсдэлийн шинжилгээг 2025 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн байдлаар доорх хүснэгтэд харууллаа:

<i>Сая төгрөгөөр</i>	Шатлал 1 (12-сарын ХБЭА)	Шатлал 3 (хугацааны туршид дахь ХБЭА, үнэ цэнэ буурсан)	Нийт дүн
-Сайн	11,513	-	11,513
-Дефолт	-	312,329	312,329
Хорогдуулсан өртгөөрх дансны нийт үнэ	11,513	312,329	323,842
Эрсдэлийн алдагдлын сан	(75)	(302,793)	(302,868)
Хорогдуулсан өртгөөрх дансны нийт үнэ	11,438	9,536	20,974

ХӨ-өөрх бусад санхүүгийн хөрөнгийн зээлийн эрсдэлийн шинжилгээг 2024 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн байдлаар доорх хүснэгтэд харууллаа:

<i>Сая төгрөгөөр</i>	Шатлал 1 (12-сарын ХБЭА)	Шатлал 3 (хугацааны туршид дахь ХБЭА, үнэ цэнэ буурсан)	Нийт дүн
Бусад санхүүгийн хөрөнгө			
-Хангалттай	3,985	-	3,985
-Дефолт	-	334,326	334,326
Хорогдуулсан өртгөөрх дансны нийт үнэ	3,985	334,326	338,311
Эрсдэлийн алдагдлын сан	(6)	(329,286)	(329,292)
Хорогдуулсан өртгөөрх дансны нийт үнэ	3,979	5,040	9,019

Бусад санхүүгийн хөрөнгийн үнэ цэнийн бууралтын сангийн 2025 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн байдлаарх өөрчлөлт, хөдөлгөөнийг доорх хүснэгтэд харууллаа:

МОНГОЛБАНК

Санхүүгийн тайлангийн тодруулга – 2025 оны 12 дугаар сарын 31

18 Бусад хөрөнгө (Үргэлжлэл)

	Шатлал 1			Шатлал 3			Нийт дүн			
	Бусад санхүүгийн хөрөнгө (Шатлал 1)	Бусад ААН-ээс авах авлага (Шатлал 1)	Анод банкаас авах санхүүгийн хөрөнгө авлага (Шатлал 3)	Бусад санхүүгийн хөрөнгө (Шатлал 3)	Капитал ЭХА-аас өрийн бичгийн авлага (Шатлал 3)	ХДК-аас авах авлага (Шатлал 3)		Капитал банкны ЭХА-аас авах авлага (Шатлал 3)	Санхүүгийн бус байгууллагаас авах авлага (Шатлал 3)	Бусад ААН-ээс авах авлага (Шатлал 3)
Дансны нийт үнэ	3,764	221	56,424	14,298	9,896	85,000	67,371	29,901	71,436	338,311
2025 оны 1 дүгээр сарын 1										
<i>Тайлант хугацааны эрсдэлийн алдагдлын сангийн өөрчлөлт, хөдөлгөөн:</i>										
- Шатлал 1 болон 2-оос Шатлал 3 руу шилжсэн	-	(221)	-	221	-	-	-	-	-	-
- Шинээр бүртгэсэн болон худалдан авсан	9,034	-	-	5,700	-	-	-	-	433	15,167
- Тайлант хугацаанд бүртгэлээс хассан	(1,285)	-	(2,674)	(219)	(4,576)	-	-	-	(1,394)	(10,148)
Тайлант хугацааны эрсдэлийн алдагдлын сангийн нийт өөрчлөлт	7,749	(221)	(2,674)	5,702	(4,576)	-	-	-	(961)	5,019
<i>Тайлант хугацааны эрсдэлийн алдагдлын сангаас бусад өөрчлөлт, хөдөлгөөн:</i>										
- Гадаад валютын ханшийн болон бусад өөрчлөлт	-	-	15	6	-	-	-	1,193	2,549	3,763
- Данснаас хасалт	-	-	-	-	-	-	-	-	(23,251)	(23,251)
2025 оны 12 дугаар сарын 31	11,513	-	53,765	20,006	5,320	85,000	67,371	31,094	49,773	323,842
Эрсдэлийн алдагдлын сан	6	-	56,424	11,704	7,450	85,000	67,371	29,901	71,436	329,292
2025 оны 1 дүгээр сарын 1										
<i>Тайлант хугацааны эрсдэлийн алдагдлын сангийн өөрчлөлт, хөдөлгөөн:</i>										
- Шатлал 1 болон 2-оос Шатлал 3 руу шилжсэн	-	(4)	-	4	-	-	-	-	-	-
- Шинээр бүртгэсэн болон худалдан авсан	75	4	-	2,283	-	-	-	-	-	2,362
- Тайлант хугацаанд бүртгэлээс хассан	(6)	-	(2,674)	(1,986)	(3,669)	-	-	-	(968)	(9,303)
Тайлант хугацааны эрсдэлийн алдагдлын сангийн нийт өөрчлөлт	69	-	(2,674)	301	(3,669)	-	-	-	(968)	(6,941)
<i>Тайлант хугацааны эрсдэлийн алдагдлын сангаас бусад өөрчлөлт, хөдөлгөөн:</i>										
- Гадаад валютын ханшийн болон бусад өөрчлөлт	-	-	15	4	-	-	-	1,193	2,556	3,768
- Данснаас хасалт	-	-	-	-	-	-	-	-	(23,251)	(23,251)
2025 оны 12 дугаар сарын 31	75	-	53,765	12,009	3,781	85,000	67,371	31,094	49,773	302,868

19 Үндсэн хөрөнгө ба биет бус хөрөнгө

<i>Сая төгрөгөөр</i>	Барилга байгууламж	Дуусаагүй барилга	Тавилга, компьютер төхөөрөм	Нийт биет хөрөнгө	Биет бус хөрөнгө	Нийт дүн
2024 оны 1 сарын 1- ний өртөг	140,641	685	36,943	178,269	32,497	210,766
Хуримтлагдсан элэгдэл/хорогдуулалт	(52,301)	-	(16,320)	(68,621)	(6,741)	(75,362)
2024 оны 1 сарын 1- нээрх дансны дүн	88,340	685	20,623	109,648	25,756	135,404
Нэмэгдсэн	-	7,475	5,344	12,819	-	12,819
Хасагдсан -өртгөөр	(1,567)	-	-	(1,567)	-	(1,567)
Акталсан -өртгөөр	-	-	(59)	(59)	-	(59)
Шилжүүлсэн	518	(518)	-	-	-	-
Элэгдэл/хорогдуулалт	(2,463)	-	(5,528)	(7,991)	(5,148)	(13,139)
Хасагдсан - хуримтлагдсан элэгдэл	168	-	-	168	-	168
Акталсан хуримтлагдсан элэгдэл	-	-	47	47	-	47
2024 оны 12 сарын 31-ний өртөг эсвэл үнэлгээ	139,592	7,642	42,227	189,461	32,497	221,958
Хуримтлагдсан элэгдэл/хорогдуулалт	(54,596)	-	(21,800)	(76,396)	(11,889)	(88,285)
2024 оны 12 сарын 31-нээрх дансны дүн	84,996	7,642	20,427	113,065	20,608	133,673
Нэмэгдсэн	-	6,953	7,497	14,450	-	14,450
Хасагдсан -өртгөөр	(2,620)	-	(1)	(2,621)	-	(2,621)
Акталсан -өртгөөр	(1)	-	(195)	(196)	(37)	(233)
Шилжүүлсэн	162	(162)	-	-	-	-
Элэгдэл/хорогдуулалт	(2,449)	-	(5,858)	(8,307)	(4,871)	(13,178)
Хасагдсан - хуримтлагдсан элэгдэл	205	-	1	206	-	206
Акталсан - хуримтлагдсан элэгдэл	1	-	184	185	37	222
2025 оны 12 сарын 31-ний өртөг эсвэл үнэлгээ	137,133	14,433	49,528	201,094	32,460	233,554
Хуримтлагдсан элэгдэл/хорогдуулалт	(56,839)	-	(27,473)	(84,312)	(16,723)	(101,035)
2025 оны 12 сарын 31-нээрх дансны дүн	80,294	14,433	22,055	116,782	15,737	132,519

Барилга байгууламжийг доор тайлбарласны дагуу дахин үнэлсэн дүнгээр, хуримтлагдсан элэгдэл болон шаардлагатай тохиолдолд үнэ цэнийн бууралтын гарзыг хассан дүнгээр бүртгэдэг.

Банк барилга байгууламжийг анхны өртгөөр нь хүлээн зөвшөөрдөг ба барилга байгууламжийг тайлант үеийн эцэст тодорхойлогдох бодит үнэ цэнээс бүртгэлийн дүн нь мэдэгдэхүйц зөрүүтэй болохооргүй байлгахын тулд тогтмол бөгөөд хангалттай давтамжтайгаар дахин үнэлгээ хийдэг.

19 Үндсэн хөрөнгө ба биет бус хөрөнгө (Үргэлжлэл)

Дансны үнэ дахин үнэлгээгээр нэмэгдсэн тохиолдолд нэмэгдлийг бусад дэлгэрэнгүй орлогод хүлээн зөвшөөрч, дөөрийн хөрөнгийн бусад нөөц дансанд холбогдох дахин үнэлгээний санд хүлээн зөвшөөрдөг. Тухайн хөрөнгийн өмнө нь хүлээн зөвшөөрсөн дахин үнэлгээний өсөлтийг нөхөж буй бүртгэлийн дүнгийн бууралтыг бусад дэлгэрэнгүй орлогод хүлээн зөвшөөрч, өөрийн хөрөнгөд өмнө нь бүртгэсэн дахин үнэлгээний илүүдлийг бууруулж бүртгэдэг. Үүнээс бусад бүх бууралтыг тайлант жилийн ашиг, алдагдалд хүлээн зөвшөөрнө. Өөрийн хөрөнгөнд бүртгэсэн барилга байгууламжийн дахин үнэлгээний нөөцийг илүүдэл бодитоор хэрэгжих үед хуримтлагдсан алдагдал эсвэл хуримтлагдсан ашиг руу шууд шилжүүлэ бүртгэдэг.

Банк нь эзэмшиж буй эд хогшил, тоног төхөөрөмжийг анхны өртгөөс үнэ цэнийн бууралт болон элэгдлийг хассан дүнгээр бүртгэдэг. Урсгал засварын зардлыг гарсан тухай бүрт нь хүлээн зөвшөөрдөг бол барилга байгууламж, тоног төхөөрөмжийн аль нэг бүрэлдэхүүн хэсгийг солих зорилгоор томоохон зардал гаргасан бол тэдгээрийг капиталжуулах буюу хөрөнгийн өртөгт шингээдэг.

Үндсэн хөрөнгийн үнэ цэнэ буурсан эсэхийг тайлант хугацааны эцэст үнэлж, үнэ цэнийн бууралт үүссэн бол тухайн хөрөнгийн нөхөгдөх дүнг тооцдог. Нөхөгдөх дүн гэж хөрөнгийн бодит үнэ цэнээс тухайн хөрөнгийг борлуулах зардлыг хассан дүн болон түүний ашиглалтын үнэ цэнийн аль өндөр дүнг нь хэлнэ. Өмнөх тайлант жилүүдэд тухайн хөрөнгөд хүлээн зөвшөөрсөн үнэ цэнийн бууралтыг, тухайн хөрөнгийн ашиглалтын үнэ цэнэ эсвэл борлуулахтай холбоотой зардлыг хассан бодит үнэ цэнийг тодорхойлоход ашигласан тооцоололд өөрчлөлт орсон тохиолдолд буцаан хүлээн зөвшөөрнө.

Банк үндсэн хөрөнгийг данснаас хасахдаа тухайн хөрөнгийн дансны үнэ болон борлуулсан үнийн зөрүүг тайлант жилийн ашиг, алдагдалд буюу үйл ажиллагааны бус орлого, зардалд бүртгэдэг.

Банк барилга байгууламжийг зах зээлийн ханшаар жил бүр дахин үнэлэхдээ жишиг хөрөнгө буюу ижил төстэй барилгатай харьцуулах замаар үнэлдэг ба тухайн жишиг хөрөнгийн үнэд байршил, барилгын бүтэц, хийцлэл, ашиглалтын байдалд тохируулга хийх замаар харьцуулж, үнэлдэг. Хөрөнгийн үнэлгээг хүлээн зөвшөөрөгдсөн, холбогдох мэргэжлийн ур чадварын гэрчилгээтэй хараат бус, гадны үнэлгээчнээр таван жил тутамд нэг удаа хийлгэдэг. Зах зээлээс олж авах боломжгүй мэдээлэлд суурилсан таамаглалаар үнэлэгдсэн хөрөнгийн бодит үнэ цэнийн талаарх мэдээлэл болон мэдрэмтгийн байдлын шинжилгээг Тодруулга 35-т тусгасан.

Удирдлага барилга байгууламжийн бодит үнэ цэнэ 2025 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдөр болон 2024 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн байдлаар дансны үнээс мэдэгдэхүйц өөрчлөгдөөгүй гэж үзсэн. Өнөөгийн эдийн засгийн нөхцөл байдалд барилгын үнэ буурах хандлага ажиглагдахгүй байгаа бөгөөд барилга байгууламжийн боломжит үнийн өсөлт нь санхүүгийн тайлангийн хэрэглэгчдийн шийдвэр гаргалтад материаллаг нөлөө үзүүлэхгүй гэж үзэж байна.

<i>Сая төгрөгөөр</i>	2025 оны 12 дугаар сарын 31	2024 оны 12 дугаар сарын 31
Санхүүгийн байдлын тайланд барилга, байгууламжийн дахин үнэлэгдсэн дүн	80,294	84,996
Өмчийн өөрчлөлтийн тайлан дахь дахин үнэлгээний нөөц	(30,320)	(30,323)
Барилга, байгууламжийн өртгөөс хасах нь хуримтлагдсан элэгдэл	49,974	54,673

2025 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдөр болон 2024 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн байдлаар зээлийн барьцаанд тавьсан үндсэн хөрөнгө болон биет бус хөрөнгө байхгүй болно.

Үндсэн хөрөнгийн дахин үнэлгээний нөөц: Өмчийн өөрчлөлтийн тайлан дахь дахин үнэлгээний нөөцөөс тухайн хөрөнгийг данснаас хасах буюу борлуулах үед дахин үнэлгээний нэмэгдлийг нь хуримтлагдсан алдагдал руу шилжүүлдэг.

19 Үндсэн хөрөнгө ба биет бус хөрөнгө (Үргэлжлэл)

Элэгдэл. Банк дуусаагүй барилгад элэгдэл тооцдоггүй бөгөөд харин бусад үндсэн хөрөнгийн хувьд тэдгээрийн өртгийг үлдэх өртөг хүртэл хуваарилан доорх тооцоолсон ашиглалтын хугацааны турш шулуун шугамын аргыг ашиглан элэгдүүлдэг:

	Ашиглалтын хугацаа, жилээр
Барилга байгууламж	6 – 60 жил
Оффис, конторын тавилга болон компьютер, тоног төхөөрөмж	3 – 20 жил

Биет бус хөрөнгө. Биет бус хөрөнгөд программ хангамжийн лицензүүд багтдаг ба эдгээр нь тодорхой ашиглалтын хугацаатай. Худалдан авсан компьютерийн программ хангамжийн лицензийг тухайн программ хангамжийг худалдан авч, ашиглахад бэлэн болгоход гарсан зардлын дүнгээр капиталжуулна. Биет бус хөрөнгийн өртгийг үлдэх өртөг хүртэл бууруулан 4-8 жилийн тооцоолсон ашиглалтын хугацааны турш шулуун шугамын аргыг ашиглан хорогдуулдаг.

20 Гүйлгээнд гаргасан бэлэн мөнгө

<i>Сая төгрөгөөр</i>	2025 оны 12 дугаар сарын 31	2024 оны 12 дугаар сарын 31
Гүйлгээнд гаргасан мөнгөн тэмдэгт	1,244,350	1,222,179
Гүйлгээнд гаргасан бэлэн мөнгө	1,244,350	1,222,179

Гүйлгээнд гаргасан бэлэн мөнгө нь Монголбанкнаас 1993 оны 9 дүгээр сараас хойш гүйлгээнд гаргасан цаасан болон зоосон мөнгөн тэмдэгтээс бүрдэнэ. Банк нь дотоодын банкуудын бэлэн мөнгийг зузаатгах, бусад шаардлагаар харилцагчдад олгох үед гүйлгээнд гаргасан мөнгөн тэмдэгтийг нэрлэсэн үнээр өр төлбөрт бүртгэдэг ба Банкинд буцаан татагдах үед бүртгэлээс хасдаг.

Гүйлгээнд гаргасан бэлэн мөнгө 2025 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн байдлаар:

<i>Сая төгрөгөөр</i>	Эхний үлдэгдэл	Нэмэгдсэн	Хасагдсан	Эцсийн үлдэгдэл
Гүйлгээнд гаргасан мөнгөн тэмдэгт	1,222,179	1,293,829	(1,271,658)	1,244,350
Гүйлгээнд гаргасан бэлэн мөнгө	1,222,179	1,293,829	(1,271,658)	1,244,350

МОНГОЛБАНК**Санхүүгийн тайлангийн тодруулга – 2025 оны 12 дугаар сарын 31****20 Гүйлгээнд гаргасан бэлэн мөнгө (Үргэлжлэл)**

Гүйлгээнд гаргасан бэлэн мөнгө 2024 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн байдлаар:

<i>Сая төгрөгөөр</i>	Эхний үлдэгдэл	Нэмэгдсэн	Хасагдсан	Эцсийн үлдэгдэл
Гүйлгээнд гаргасан мөнгөн тэмдэгт	1,151,700	1,524,335	(1,453,856)	1,222,179
Гүйлгээнд гаргасан бэлэн мөнгө	1,151,700	1,524,335	(1,453,856)	1,222,179

21 Төв банкны үнэт цаас

<i>Сая төгрөгөөр</i>	2025 оны 12 дугаар сарын 31	2024 оны 12 дугаар сарын 31
Төв банкны үнэт цаас	10,973,332	11,511,780
Нийт төв банкны үнэт цаас	10,973,332	11,511,780

Банк нь өөрийн гаргасан үнэт цаасыг анхлан бодит үнэ цэнээр бүртгэж, дараа нь үр ашигт хүүгийн аргыг ашиглан хорогдуулалтын өртгөөр тооцож бүртгэдэг. Хорогдуулсан өртгийг тооцохдоо үр ашигт хүүгийн бүрэлдэхүүн хэсэг болох зардал болон үнэт цаасыг гаргах үеийн хөнгөлөлт эсвэл урамшууллыг харгалзан тооцоолдог. Төв банкны үнэт цаас нь 2025 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн байдлаар 28 хоног (2024: 28 хоног)-ийн хугацаатай, жилийн 12 хувь (2024: жилийн 10 хувь)-ийн хүүтэй байна.

22 Засгийн газрын хөрөнгө

<i>Сая төгрөгөөр</i>	2025 оны 12 дугаар сарын 31	2024 оны 12 дугаар сарын 31
Сангийн яамны хадгаламжийн данс	4,784,587	495,647
Сангийн яамны харилцах данс	1,295,047	5,926,667
Сангийн яаманд төлөх зээлийн өр төлбөр:		
- Олон Улсын Валютын Сан (ОУВС)	286,545	379,948
- Азийн Хөгжлийн Банк (АХБ)	36,022	40,127
- Олон улсын хөгжлийн ассоциаци (ОУХА)	-	890
Нийт засгийн газрын хөрөнгө	6,402,201	6,843,279

Засгийн газар болон засгийн газрын агентлагуудын дансууд нь Засгийн газарт болон бусад харилцагчдад төлөх санхүүгийн үүсмэл бус өр төлбөр бөгөөд үр ашигт хүүгийн аргыг ашиглан хорогдуулсан өртгөөр бүртгэдэг. Засгийн газрын хөрөнгөд Сангийн Яамны харилцах, хадгаламж, Олон Улсын Валютын Сан (ОУВС), Азийн Хөгжлийн Банк (АХБ), болон Олон улсын хөгжлийн ассоциаци (ОУХА)-ийн санхүүжилттэй хөтөлбөрийн хүрээнд Сангийн яамнаас авсан урт хугацаат зээл багтдаг.

22 Засгийн газрын хөрөнгө (Үргэлжлэл)

Сангийн яамны хадгаламжийн данс. Үндэсний баялгийн сангийн тухай хууль 2024 оны 4 дүгээр сарын 19-ний өдөр батлагдсанаар Банк 2024 оны 5 дугаар сарын 9-ний өдөр Сангийн яамтай 1 жилийн хугацаатай, бодлогын хүүтэй тэнцүү хүүтэй Хуримтлалын сангийн мөнгөн хөрөнгийг арвижуулах хадгаламжийн гэрээг байгуулсан. Гэрээний дагуу Банк Хуримтлалын сангийн санхүүжилтээр арилжааны банкуудад ипотекийн зээл олгосон. Тус дансны үлдэгдэл 2024 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн байдлаар жилийн 10%-ийн хүүтэй 495,647 сая төгрөг байсан. Тодруулга 4-өөс удирдлагын дэлгэрэнгүй дүгнэлтийг харна уу.

Банк 2025 оны 6 дугаар сарын 2-ны өдөр Хуримтлалын сангийн үнэ цэнийг хадгалж, хөрвөх чадварыг алдагдуулахгүйгээр өсгөн нэмэгдүүлэх зорилгоор бодлогын хүүтэй тэнцэх хүүгийн нөхцөлтэй, 1 жилийн хугацаатайгаар Хуримтлалын сангийн хөрөнгийг удирдан зарцуулах гэрээг Сангийн яамтай байгуулсан. 2025 оны 6 дугаар сарын 2-ны өдрийн Хуримтлалын сангийн хөрөнгийн удирдлагын гэрээний дагуу Банк өмнө олгосон орон сууцны ипотекийн зээлүүдтэй холбоотой гэрээний дагуух мөнгөн гүйлгээний эрхийг 2025 оны 6 дугаар сарын 30-ны өдөр Сангийн яаманд шилжүүлсэн. Үүний үр дүнд Хуримтлалын сангийн хадгаламжийн дансны үлдэгдэл 480,211 сая төгрөгөөр буурсан. Тус дансны үлдэгдэл нь 2025 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн байдлаар 21,923 сая төгрөг (2024: 495,647 сая төгрөг), жилийн 12% хүүтэй (2024: бодлын хүү 10%) байна. Тодруулга 4-өөс удирдлагын дэлгэрэнгүй дүгнэлтийг болон Тодруулга 9-өөс олгосон орон сууцны ипотекийн зээлийн дэлгэрэнгүйг харна уу.

Банк 2025 оны 3 дугаар сарын 7-ны өдөр Сангийн яамтай Ирээдүйн өв сангийн гадаад валютаар хадгаламжийн гэрээг 1 жилийн хугацаатай байгуулсан. Ирээдүйн өв сангийн хадгаламж данс нь 2025 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн байдлаар 1,336 сая ам.доллар буюу 4,762,664 сая төгрөг үлдэгдэлтэй (2024: 1,162 сая ам.доллар буюу 3,974,519 сая төгрөг)-ийн үлдэгдэлтэй бөгөөд жилийн 3.78%-ийн хүүтэй, 90 хоногийн хугацаатай байна (2024: хүү хуримтлуулдаггүй харилцах данс). Тодруулга 4-өөс харна уу.

Сангийн яамны харилцах данс. Монголбанкинд байршуулсан Сангийн яамны нэлээд олон харилцах дансдууд багтдаг. Ихэнх харилцах дансдууд нь хугацаагүй бөгөөд хүү тооцогддоггүй. Нэг харилцах дансны үлдэгдэл 204,049 сая төгрөг (2024: 650,782 сая төгрөг) байгаа ба энэхүү харилцах дансны үлдэгдэлд жилийн 3 хувийн хүү тооцдог.

Сангийн яаманд төлөх ОУ-ын байгууллагуудын зээлийн өр төлбөр. Эдгээр өр төлбөр нь Монгол Улсын Засгийн газрын Олон Улсын Валютын Сан (ОУВС), Азийн Хөгжлийн Банк (АХБ), болон Олон улсын хөгжлийн ассоциаци (ОУХА)-аас авсан зээл бөгөөд эдгээр гэрээнүүдэд Сангийн Яам санхүүгийн зуучлагчаар, Монголбанк нь төслийн хэрэгжүүлэгчээр ажиллаж байна.

Олон Улсын Валютын Сан (ОУВС). Монгол Улсын эдийн засгийн реформыг дэмжих зорилгоор ОУВС-аас Өргөтгөсөн Санхүүжилтийн Хөтөлбөр (ӨСХ)-ийг 2017 оны 5 дугаар сарын 24-ний өдөр 3 жилийн хугацаатай баталсан. Тус хөтөлбөрийн хүрээнд ОУВС-аас Монгол Улсын Засгийн газарт 314,5 сая ЗТЭ-ийн дүн бүхий зээл олгосон бөгөөд энэ нь жилийн 1.53%-1.59%-ийн хүүтэй. Монголбанк болон Сангийн Яамны хооронд 2017 оны 5 дугаар сарын 25-ны өдөр байгуулсан харилцан ойлголцлын санамж бичигт үндэслэн санхүүжилтийг Банкин дахь Сангийн Яамны холбогдох дансанд шилжүүлсэн. Эдгээр зээл нь Сангийн яамны үүрэг хариуцлагад хамаарна. Сангийн яам нь Монгол Улсын санхүүгийн зуучлагчийн үүрэг гүйцэтгэдэг тул Олон улсын валютын сангийн Өргөтгөсөн санхүүжилтийн хөтөлбөрийн хүрээнд олгосон зээлийн эргэн төлөлттэй холбоотойгоор ОУВС-д өрийн бичиг гаргаж, гарын үсэг зурж баталгаажуулсан. Иймд ОУВС-ийн зээлүүдтэй холбогдох үүрэг хариуцлага нь Сангийн яаманд хамаарна. Зээлийн эргэн төлөлт нь ЗТЭ-ээр илэрхийлэгдсэн бөгөөд Банк Сангийн яамны өмнөөс ОУВС-д 2026 оны эцэс гэхэд төлж дуусгана. ӨСХ-ийн хүрээнд Сангийн яаманд төлөх өр төлбөрийн хэмжээ 2025 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн байдлаар 59 сая ЗТЭ буюу 286,545 сая төгрөг (2024: 85 сая ЗТЭ буюу 379,948 сая төгрөг)-тэй тэнцэхүйц байна.

22 Засгийн газрын хөрөнгө (Үргэлжлэл)

Азийн Хөгжлийн Банк (АХБ)-ны зээл. Төлбөрийн системийн шинэчлэл төслийн хүрээнд АХБ-аас авсан зээл бөгөөд энэ нь жилийн 2,5 хувийн хүүтэй, 16 жилийн анхны тохиролцсон хугацаатай болно. Банк нь ОУВС болон АХБ-ны өмнө төлбөрийн үүрэг хүлээхгүй бөгөөд Сангийн Яам нь Засгийн газрын санхүүгийн зуучлагчийн үүрэг тул Сангийн Яаманд төлөх үүрэгтэй. Банк төсөл хэрэгжүүлэгчийн хувьд энэхүү санхүүжилтээс дотоодын банкуудад дамжуулан олгох, үлдэгдлийг гадаад валютын нөөц хэлбэрээр хадгалах үүрэгтэй. Сангийн яам болон Монголбанкны хооронд байгуулсан зохицуулалтын гэрээний дагуу Монголбанк нь Сангийн Яамнаас, Сангийн Яамны Олон улсын валютын сан болон Азийн хөгжлийн банктай байгуулсан зээлийн гэрээтэй ижил нөхцөлөөр холбогдох санхүүжилтийг зээлж авсан. Мөн Монголбанк нь хадгаламжийн үүрэг гүйцэтгэж, ОУВС болон АХБ-тай холбоотойгоор Сангийн Яамны данснудаас хийх төлбөр тооцоог гүйцэтгэх үүрэгтэй. Тус эх үүсвэрээс банкуудад олгосон зээлийн талаарх мэдээллийг Тодруулга 9-өөс харна уу.

Олон улсын хөгжлийн ассоциацаас авсан зээл. Хувийн хэвшлийг дэмжих төсөл болон Санхүүгийн чадавхыг дээшлүүлэх зорилгоор Олон улсын хөгжлийн ассоциацаас Сангийн Яамны авсан зээл бөгөөд жилийн 1-3 хувийн хүүтэй, 14-15 жилийн анхны тохиролцсон хугацаатай. Энэхүү зээл нь 2025 оны 12 дугаар сарын 25-ны өдөр бүрэн төлөгдөж дууссан.

2025 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдөр болон 2024 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн байдлаар зээлийн холбогдох гэрээний нөхцөлүүдийг бүрэн мөрдөж ажилласан.

23 Дотоодын банкуудын хөрөнгө

<i>Сая төгрөгөөр</i>	2025 оны 12 дугаар сарын 31	2024 оны 12 дугаар сарын 31
Харилцах дансууд:		
- төгрөгөөр	9,566,805	6,335,095
- валютаар	4,522,956	3,511,587
Гадаад валютын хугацаатай хадгаламж	2,277,970	857,900
Төгрөгийн овернайт хадгаламж	170,046	-
Нийт дотоодын банкуудын хөрөнгө	16,537,777	10,704,582

Харилцагч банкуудаас Монголбанкинд мөнгө шилжин орж ирэхэд дотоодын банкуудын хөрөнгийг хүлээн зөвшөөрдөг. Монголбанк нь үүсмэл бус ер төлбөрийг ХӨ-өөр ангилж, бүртгэдэг.

Харилцах данс. Банкинд байршуулсан дотоодын банкуудын заавал байлгах нөөцийн үлдэгдэл болон бусад төрлийн харилцах дансаас бүрдэх бөгөөд хадгаламж эзэмшигчдэд хамаарах эрх бүхий ер төлбөрийн тодорхой хувиар тооцож бүртгэдэг. Банкуудын харилцах данс дах заавал байлгах нөөцийн үлдэгдэл нь 2025 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн байдлаар 7,429,675 сая төгрөг (2024: 5,416,920 сая төгрөг) байна.

Гадаад валютын хугацаатай хадгаламж. Дотоодын банкуудын байршуулсан валютын хугацаатай хадгаламж нь 2025 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн байдлаар 640 сая ам.доллар буюу 2,277,970 сая төгрөгийн үлдэгдэлтэй, жилийн 3.7%-3.83%-ийн хүүтэй, 7-30 хоног (2024: 251 сая ам.доллар буюу 857,900 сая төгрөгийн үлдэгдэлтэй, жилийн 4.4%-4.7%-ийн хүүтэй, 7-90 хоног)-ийн хугацаатай байна.

Овернайт хадгаламж. Овернайт хадгаламж нь дотоодын банкуудын байршуулсан жилийн 10 хувийн хүүтэй 3 өдрийн хугацаатай төгрөгийн овернайт хадгаламж байна (2024: үлдэгдэл байхгүй).

24 Гадаад өр төлбөр

<i>Сая төгрөгөөр</i>	2025 оны 12 дугаар сарын 31	2024 оны 12 дугаар сарын 31
ХАБ-аас авсан санхүүжилт	3,091,014	2,849,601
ОУВС-ийн ЗТЭ-ийн хуваарилалт	575,794	526,574
Дэлхийн банкны харилцах данс	1,931	1,596
Дэлхийн банкинд оруулсан хөрөнгө	223	214
АХБ-ны харилцах данс	61	61
ОУХА-д оруулсан хувь хөрөнгө	39	39
Нийт гадаад өр төлбөр	3,669,062	3,378,085

Гадаадын банк, санхүүгийн байгууллагад төлөх өр төлбөрийг анхлан бодит үнэ цэнээр бүртгэж, дараа нь үр ашигт хүүгийн аргыг ашиглаж хорогдуулсан өртгөөр хэмжиж бүртгэдэг. Банк нь БНХАУ-ын Ардын банкттай холбоотой зээлийн эрсдэлийн өндөр төвлөрөлтэй байна.

Хятадын Ардын банкнаас авсан санхүүжилт. Энэхүү үлдэгдэл нь Банкнаас дотоодын банкуудад БНХАУ-ын юаниар санхүүжилт олгоход ашигласан, БНХАУ-ын Ардын банкнаас авсан юаниар илэрхийлэгдсэн санхүүжилт юм. Хүүгийн түвшин нь Шанхайн банк хоорондын захын хүүгийн түвшин дээр 175 суурь нэгж нэмсэнтэй тэнцүү (2024: Шанхайн банк хоорондын захын хүүгийн түвшин дээр 175 суурь нэгж нэмсэнтэй тэнцүү) хүү байна. Санхүүжилтийн гэрээг 2023 оны 7 дугаар сард 3 жилийн хугацаагаар сунгасан бөгөөд 2025 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн байдлаар 6,000 сая юань буюу 3,052,680 сая төгрөг (2024: 6,000 сая юань буюу 2,811,420 сая төгрөг)-ийн үлдэгдэлтэй байна. Тодруулга 4-өөс харна уу.

Зээлжих тусгай эрхийн хуваарилалт. ОУВС-ийн гишүүн орнуудад ОУВС-д оруулсан хөрөнгийн хэмжээтэй хувь тэнцүүлэн хуваарилсан ЗТЭ-ээр илэрхийлэгдэх хөрөнгө бөгөөд эдгээр хуваарилалт нь Банкны хувьд ОУВС-ийн өмнө хүлээсэн идэвхгүй шинжтэй өр төлбөрийг илэрхийлэх бөгөөд үүний эсрэгээр ОУВС-ээс хүлээн авсан хөрөнгө нь ЗТЭ-ийн дансанд бүртгэгддэг (Тодруулга 8-ыг харна уу). 2025 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн байдлаар 575,794 сая төгрөг буюу 118,053 сая ЗТЭ (2024: 526,574 сая төгрөг буюу 118,053 сая ЗТЭ)-ийн үлдэгдэлтэй байна.

Олон Улсын Валютын Сантай холбоотой гүйлгээ. Монгол Улс болон Олон Улсын Валютын Сан (ОУВС)-ийн хоорондын харилцаан дахь Банкны үндсэн үүргээс шалтгаалж Банк нь ОУВС-тай холбоотой үйл ажиллагаанд оролцдог. Банк нь санхүүгийн тайландаа СТОУС-ийн хүрээнд хөрөнгө ба өр төлбөрийн тодорхойлолтын нөхцөлийг хангасан ОУВС-тай холбоотой тооцоог хүлээн зөвшөөрсөн байдаг. Банк нь СТОУС-ын хүрээнд хөрөнгө болон өр төлбөрийн тодорхойлолтод нийцэхгүй ОУВС-д хамаарал бүхий тооцоог санхүүгийн тайланд хүлээн зөвшөөрөхгүй.

Банкны ОУВС-тай холбоотой хөрөнгө ба өр төлбөр. Санхүүгийн тайланд хүлээн зөвшөөрсөн ОУВС-тай холбоотой өр төлбөрт ЗТЭ-ийн хуваарилалт бүхий өр төлбөр багтдаг (Тодруулга 8-ыг харна уу). ЗТЭ-ээр илэрхийлэгдсэн өр төлбөрийг тайлант өдрийн ЗТЭ-ийн төгрөгтэй харьцах Монголбанкны албан ханшаар төгрөгт хөрвүүлэн бүртгэдэг. Төгрөг, ЗТЭ-ийн албан ханшийг ОУВС-ийн тогтоосон ЗТЭ-ийн ам.доллартай харьцах ханшийн мэдээлэл болон тайлант өдрийн Монголбанкны ам.долларын төгрөгтэй харьцах албан ханшид үндэслэн тооцсон.

Монгол Улсын Засгийн газрын ОУВС-тай холбоотой хөрөнгө болон өр төлбөр. ОУВС-аас худалдан авалттай холбоотой гэрээт эрх, үүрэг Монголбанкинд байхгүй тул ОУВС-тай холбоотой хөрөнгүүд СТОУС-д заасан хөрөнгө ба өр төлбөрийн тодорхойлолтод нийцдэггүй. Эдгээр хөрөнгөд ОУВС-д хувь нийлүүлсэн хөрөнгө болон ОУВС-аас Өргөтгөсөн Санхүүжилтийн Хөтөлбөрийн хүрээнд авсан зээл багтана. ОУВС-тай холбоотой Монгол Улсын Засгийн газрын данс нь Монголбанкинд байршдаг. Сангийн яам нь Монгол Улсын санхүүгийн зуучлагчийн үүргийг гүйцэтгэдэг. Иймд, Монгол Улсын ОУВС-аас авах авлага болон (ОУВС-д нийлүүлсэн хувь хөрөнгө зэрэг) ОУВС-д төлөх өр төлбөр нь Сангийн яамны хөрөнгө, өр төлбөр болох учир Монголбанкны санхүүгийн тайланд тусгаагүй.

24 Гадаад өр төлбөр (Үргэлжлэл)

ОУВС-д нийлүүлсэн хувь хөрөнгө. Энэхүү хувь хөрөнгө нь Монгол Улсын ОУВС-д гишүүн орноор нэгдсэнтэй холбоотойгоор төлсөн тусгай төрлийн хөрөнгө бөгөөд улс орон тус бүрийн хувьд эдийн засгийн хэмжээ, цар хүрээнд тулгуурлан ОУВС-гийн Удирдах Зөвлөлөөс тогтоодог. Квот нь гишүүн байгууллагын саналын эрх, тусгай сангаас хүртэх санхүүгийн нөөцийн хязгаар болон зээлжих тусгай эрх (оруулсан хөрөнгийн хэмжээтэй нь хувь тэнцүүлэн)-д үндэслэн оролцогчийн хүртэх хувь хязгаарыг тодорхойлдог. Монгол Улсын хувь нийлүүлсэн хөрөнгийн дийлэнх хэсэг нь Сангийн яамны зүгээс баталгаажуулсан үнэт цааснаас бүрдэх ба энэхүү үнэт цаас нь хүүгүй. Мөн үлдэх хэсэг нь ОУВС-д өгөх төлбөрөөс бүрдэх ба данс №1, №2 –ын талаар тодруулсан болно. Зээлжих тусгай эрхийн хуваарилалтын хувьд 2025 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн байдлаар 72.3 сая ЗТЭ (2024: 72.3 сая ЗТЭ) байна. Сангийн яам нь өрийн бичиг гаргаж энэхүү нийлүүлсэн хувь хөрөнгийн төлбөрийг хийдэг тул Сангийн яамны хөрөнгөд бүртгэгдэнэ.

ОУВС-д гаргасан үнэт цаас. Энэхүү үнэт цаас нь ОУВС-ийн зүгээс Монгол Улсын үндэсний валютад хуваарилагдах хувийг төлөөлөх ба дээр дурдсан хувь нийлүүлсэн хөрөнгийн тооцоонд үндэслэн баталгаажуулсан өрийн бичиг юм. Сангийн яам нь ОУВС-тай зээлийн эрхийн ашиглалтын талаар гэрээ хийх тохиолдолд өрийн бичгээр баталгаажуулдаг.

ОУВС-ийн данс №1 болон №2. ОУВС-ийн санхүүжилт авах, эргүүлэн төлөх болон хувь нийлүүлсэн хөрөнгийн ажил гүйлгээ гүйцэтгэхэд данс №1-г ашигладаг. Монгол төгрөгөөр гүйцэтгэх ажил гүйлгээнд данс №2-г ашигладаг. Данс №1 болон №2 нь 2025 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн байдлаар 174,438 сая төгрөг (2024: 112,319 сая төгрөг)-ийн үлдэгдэлтэй байна.

Дэлхийн банк ба Олон улсын хөгжлийн агентлагт оруулсан хувь хөрөнгө. Энэ нь Банкны зүгээс Дэлхийн банк болон Олон улсын хөгжлийн агентлаг (ОУХА)-т оруулсан хувь хөрөнгө юм.

2025 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдөр болон 2024 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн байдлаар БНХАУ-ын Ардын Банкнаас авсан санхүүжилттэй холбоотой зээлийн гэрээний нөхцөлүүдийг зөрчөөгүй байна.

25 Бусад өр төлбөр

<i>Сая төгрөгөөр</i>	2025 оны 12 дугаар сарын 31	2024 оны 12 дугаар сарын 31
Бусад санхүүгийн өр төлбөр		
Банкнаас бусад санхүүгийн байгууллагаас байршуулсан харилцах, хадгаламж	629,219	25,853
Банкны тогтворжуулалтын сан	57,799	38,299
Бусад өглөг	46,715	42,976
Бусад санхүүгийн бус өр төлбөр		
Нийгмийн хөгжлийн сан	606	1,968
Нийт бусад өр төлбөр	734,338	109,096

Банкнаас бусад санхүүгийн байгууллагаас байршуулсан хадгаламж. Хадгаламжийн даатгалын корпорацийн харилцах, хадгаламж, Үнэт цаасны төлбөр тооцооны төв болон Үнэт цаасны төвлөрсөн хадгаламжийн төвийн харилцах дансууд хамаардаг. 2025 оны 12 дугаар сарын 30-ны өдөр Хадгаламжийн даатгалын корпораци 143 сая ам.доллар буюу 508,744 сая төгрөгийг, жилийн 3%-ийн хүүтэй 90 хоногийн хугацаатай хадгаламж байршуулсан.

Банкны тогтворжуулалтын сан. Банкны тухай хуулийн дагуу дотоодын банкуудын бүтцийн өөрчлөлт хийх зардлыг санхүүжүүлэх, шаардлагатай бусад арга хэмжээг авах зорилгоор байгуулсан сан юм. Монголбанкны шийдвэрийн дагуу дотоодын банкуудын бүтцийн өөрчлөлтийг хэрэгжүүлдэг бөгөөд санхүүжилт нь сангийн нийт хэмжээнээс хэтрэхгүй. Сангийн хөрөнгийг Монгол Улсад системийн хэмжээнд нөлөө бүхий дотоодын банкуудаас төлдөг жил бүрийн хураамжаас бүрдүүлдэг. Энэ санд 2025 онд нийт 57,799 сая төгрөг (2024: 38,299 сая төгрөг)-ийн жилийн хураамжийг төвлөрүүлсэн.

25 Бусад өр төлбөр (Үргэлжлэл)

Нийгмийн хөгжлийн сан. Банкны дотоод дүрэм, журмын зохицуулалтыг үндэслэн ажилтнуудын ажлын нөхцөл, амьдралын чанарыг сайжруулах буюу нийгмийн баталгааг сайжруулах зорилгоор тодорхой хэмжээний хөрөнгийг Нийгмийн хөгжлийн санд зардлаар хуваарилдаг. Энэхүү сан нь ажилтанд тэтгэмж, тусламж олгох, орон сууц худалдан авахад болон шаардлагатай бусад санхүүгийн дэмжлэг үзүүлэхэд зориулсан. Удирдлага нийгмийн хөгжлийн санд хуваарилсан хөрөнгө нь тухайн санхүүгийн жилийн хүлээгдэж буй санхүүжилтуудыг хангахад хүрэлцээтэй гэж үздэг.

26 Дүрмийн сан болон бусад нөөц сан

<i>Сая төгрөгөөр</i>	2025 оны 12 дугаар сарын 31	2024 оны 12 дугаар сарын 31
Дүрмийн сан	60,000	60,000

Банк нь төрөөс үүсгэн байгуулсан хуулийн этгээд бөгөөд Төв банкны тухай хуулийн дагуу дүрмийн сан нь Банкин дах төрийн эзэмшлийг илтгэх хөрөнгө юм.

Ерөнхий нөөцийн сан. Төв банкны тухай хуулийн дагуу цэвэр орлогын 40%-аас багагүй хувийг Банк нь Ерөнхий нөөцийн санд хуваарилах үүрэгтэй бөгөөд Монголбанкны үйл ажиллагаанаас үүсэх алдагдлыг хаахад ашигладаг. Үлдсэн 60 хүртэлх хувийг улсын төсвийн данс руу шилжүүлдэг. Ерөнхий нөөцийн санд зөвхөн цэвэр орлогын тодорхой хувийг хуримтлуулдаг бөгөөд Банк нь зарцуулах бүрэн эрхтэй байдаг.

2025 болон 2024 онд Банк хуримтлагдсан алдагдалтай байсан тул улсын төсөвт орлого шилжүүлээгүй болно.

Бусад нөөц. Бусад нөөц нь БДОБҮЦ-ээр хэмжигдэх санхүүгийн хөрөнгө оруулалт, үндсэн хөрөнгө, эрдэнэсийн сан, гадаад валют болон мөнгөжсөн алт, үнэт металл дахин үнэлгээний сангаас бүрддэг. Банк нь өөрийн нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын дагуу ашиг, алдагдлын тайланд өмнө нь хүлээн зөвшөөрөгдсөн мөнгөжсөн алт болон үнэт металлын дахин үнэлгээнээс үүссэн олз, гарз мөн гадаад валютын ханшийн зөрүүнээс үүссэн олз, гарзыг тайлант жилийн эцэст бусад нөөц дансанд шилжүүлдэг.

Мөнгөжсөн алт болон гадаад валюттай холбоотой ханшийн зөрүүнээс үүссэн гарзын хувьд тухайн нөөцийг зөвхөн дахин үнэлгээний нөөцөд байгаа үлдэгдлийн хэмжээгээр бууруулна.

Банк нь 2025 онд нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын баримт бичигт өөрчлөлт оруулж Эрдэнэсийн Сангийн эд зүйлсийг дахин үнэлгээний аргаар бус өртгийн аргаар үнэлж бүртгэх болсон. Энэхүү өөрчлөлт орсонтой холбогдуулан санхүүгийн тайлангийн Эрдэнэсийн Сангийн дахин үнэлгээний сангийн үзүүлэлтийг буцаан хэрэгжүүлэх зарчмын дагуу дахин тайлагнасан. Дэлгэрэнгүй мэдээллийг Тодруулга 3-аас харна уу.

МОНГОЛБАНК

Санхүүгийн тайлангийн тодруулга – 2025 оны 12 дугаар сарын 31

26 Дүрмийн сан болон бусад нөөц сан (Үргэлжлэл)

Бусад нөөц сангийн дэлгэрэнгүйг дор үзүүлэв:

<i>Сая төгрөгөөр</i>	БДОБУЦ-ээр ангиллын үнэт цаасны дахин үнэлгээний сан	Үндсэн хөрөнгийн дахин үнэлгээний сан	Үнэт металын дахин үнэлгээний сан	Гадаад валютын дахин үнэлээний сан	Нийт дүн
2024 оны 1 дүгээр сарын 1 (дахин тайлагнасан дүн)	22,957	30,331	944,898	117,506	1,115,692
Бодит үнэ цэнийн өөрчлөлтийн гарз БУЦ-ийн өөрчлөлтөөс үүссэн ХБЭА-ын хэмжилт	(7,892)	-	-	-	(7,892)
Борлуулах үед ашиг алдагдал руу шилжүүлсэн	135	-	-	-	135
Үндсэн хөрөнгийн дахин үнэлгээний сангийн буцаалт	39	-	-	-	39
Хуримтлагдсан алдагдлаас бусад нөөц рүү шилжүүлсэн	-	(8)	-	-	(8)
	-	-	162,373	187,096	349,469
2024 оны 12 дугаар сарын 31 (дахин тайлагнасан дүн)	15,239	30,323	1,107,271	304,602	1,457,435
Бодит үнэ цэнийн өөрчлөлтийн олз БУЦ-ийн өөрчлөлтөөс үүссэн ХБЭА-ын хэмжилт	13,828	-	-	-	13,828
Борлуулах үед ашиг алдагдал руу шилжүүлсэн	35	-	-	-	35
Үндсэн хөрөнгийн дахин үнэлгээний сангийн буцаалт	553	-	-	-	553
Хуримтлагдсан алдагдлаас бусад нөөц рүү шилжүүлсэн/(бусад нөөцөөс хуримтлагдсан алдагдал руу шилжүүлсэн)	-	(3)	-	-	(3)
	-	-	738,120	(235,044)	503,076
2025 оны 12 дугаар сарын 31-ний дүн	29,655	30,320	1,845,391	69,558	1,974,924

БДОБУЦ-ээр ангилах өрийн үнэт цаасны дахин үнэлгээний сан. БДОБУЦ-ээр ангилах өрийн үнэт цаасны бодит үнэ цэнийн өөрчлөлтийг энэхүү санд бүртгэнэ. Хүлээгдэж буй эрсдэлийн алдагдлын өөрчлөлтөд бусад дэлгэрэнгүй орлогоорх бодит үнэ цэнээр хэмжигддэг засгийн газрын үнэт цаас болон өрийн үнэт цаасны хөрөнгө оруулалтад хүлээн зөвшөөрсөн ХБЭА-ыг бүртгэдэг.

Үндсэн хөрөнгийн дахин үнэлгээний сан. Банкны барилгын дахин үнэлгээнээс үүссэн нэмэгдлийг үндсэн хөрөнгийн дахин үнэлгээний нөөц санд бүртгэдэг. Дэлгэрэнгүйг Тодруулга 19-өөс харна уу.

Мөнгөжсөн алт, үнэт металын дахин үнэлгээний сан. Энэхүү санд мөнгөжсөн алт, үнэт металын ханшийн тэгшитгэлээс үүссэн бодит бус олзыг бүртгэдэг.

Гадаад валютын хөрвүүлэлт. Банкны үйл ажиллагааны мөнгөн тэмдэгт нь үйл ажиллагаа явуулж буй эдийн засгийн үндэсний мөнгөн тэмдэгт байна. Үйл ажиллагааны болон тайлагналын мөнгөн тэмдэгт нь Монгол Улсын үндэсний мөнгөн тэмдэгт болох "Монгол төгрөг" юм.

26 Дүрмийн сан болон бусад нөөц сан (Үргэлжлэл)

Гадаад валютын дахин үнэлгээний сан. Банк нь гадаад валютаар илэрхийлэгдэх хөрөнгө, өр төлбөрийг тухайн тайлант жилийн эцсийн валютын албан ханшаар хөрвүүлж бүртгэх үед үүсэх ханшийн зөрүүний олз, гарзыг ашиг, алдагдалд хүлээн зөвшөөрдөг. Мөнгөөр илэрхийлэгдэх хөрөнгө, өр төлбөрийг тайлант жилийн эцсийн байдлаарх үйл ажиллагааны мөнгөн тэмдэгт болох Монгол төгрөгийн албан ханшид хөрвүүлэхээс үүссэн гадаад валютын ханшийн зөрүүгийн олз, гарзыг тухайн жилийн ашиг, алдагдлын тайланд гадаад валютын ханшийн зөрүүгийн олз, гарзад хүлээн зөвшөөрнө. Банк нь өөрийн нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын дагуу гадаад валютын ханшийн зөрүүгийн олз, гарзыг дахин үнэлгээний нөөцөд шилжүүлдэг. Ханшийн зөрүүгийн гарз үүссэн тохиолдолд гарзыг дахин үнэлгээний нэмэгдэл дүнтэй дүйцүүлэн хасна. Хэрэв ханшийн зөрүүгийн гарз нь дахин үнэлгээний нэмэгдэл дүнгээс илүү гарсан, эсвэл дахин үнэлгээний нэмэгдэл байхгүй тохиолдолд илүү гэрсэн дүнг ашиг, алдагдлын тайланд гадаад валютын ханшийн зөрүүгийн гарзаар хүлээн зөвшөөрдөг.

Түүхэн өртгөөр хэмжигддэг мөнгөн бус зүйлсэд жилийн эцсийн хөрвүүлэлтийн ханш нөлөөлөхгүй. Өмчөөрх хөрөнгө оруулалт зэрэг гадаад валютаарх бодит үнэ цэнээр хэмжигддэг мөнгөн бус зүйлсийг тухайн бодит үнэ цэнийг тогтоосон өдрийн валютын ханшийг ашиглан хөрвүүлдэг.

Гадаад валютаар илэрхийлэгдсэн хөрөнгө, өр төлбөрийн үлдэгдлийг 2025 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдөр болон 2024 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдөр хөрвүүлэхэд ашигласан ханш:

	2025 оны 12 дугаар сарын 31 (Төгрөг)	2024 оны 12 дугаар сарын 31 (Төгрөг)
Ам.доллар	3,556.66	3,420.25
Зээлжих тусгай эрх	4,877.40	4,460.47
Евро	4,186.72	3,566.98
Юань	508.78	468.57
Иен	22.81	21.67

МОНГОЛБАНК

Санхүүгийн тайлангийн тодруулга – 2025 оны 12 дугаар сарын 31

27 Хүүгийн орлого ба зардал

<i>Сая төгрөгөөр</i>	2025 оны 12 дугаар сарын 31	2024 оны 12 дугаар сарын 31
Үр ашигт хүүгийн аргаар тооцсон хүүгийн орлого		
ХӨ-өөр ангилсан гадаадын санхүүгийн байгууллагуудад байршуулсан хөрөнгө	272,917	232,435
БДОБҮЦ-ээр ангилсан өрийн үнэт цаас	159,450	168,768
ХӨ-өөр ангилсан буцаан худалдан авах хэлцэл	151,476	244,849
ХӨ-өөр ангилсан өрийн үнэт цаас	110,211	171,913
Буцаан худалдан авах хэлцлийн авлага	36,436	-
ХӨ-өөр ангилсан дотоодын банкуудад олгосон зээл	18,996	84,579
БДОБҮЦ-ээр ангилсан Засгийн газрын үнэт цаас	6,581	5,724
Үр ашигт хүүгийн аргаар тооцсон нийт хүүгийн орлого	756,067	908,268
Бусад адилтгах орлого		
ААБҮЦ-ээр ангилсан банкуудад олгосон зээл	206	1,865
ААБҮЦ-ээр аангилсан бусад хөрөнгө	635	1,735
Нийт бусад адилтгах орлого	841	3,600
Нийт хүүгийн орлого	756,908	911,868
Хүүгийн зардал		
Төв банкны үнэт цаас	(995,068)	(1,078,920)
Засгийн газарт төлөх өр төлбөр	(235,532)	(128,986)
Гадаад өр төлбөр	(107,181)	(146,076)
Дотоодын банкуудын хөрөнгө	(92,473)	(99,987)
Буцаан худалдан авах хэлцэл	(40,683)	-
Бусад хүүгийн зардал	(5,509)	(4,880)
Дотоодын банкуудын заавал байлгах нөөцийн биелэлтэд олгосон урамшуулал	-	(37,896)
Нийт хүүгийн зардал	(1,476,446)	(1,496,745)
Цэвэр хүүгийн зардал	(719,538)	(584,877)

Хүүгийн орлого, зардлыг ААБҮЦ-ээр илэрхийлдэгээс бусад өрийн хэрэгслийн аккруэл суурьд үндэслэн үр ашигт хүүгийн аргыг ашиглан тооцоолж бүртгэнэ. Энэ арга нь талуудын хооронд гэрээний дагуу төлөгдсөн эсвэл хүлээн авсан бүх хураамж, гүйлгээний зардал болон бүх үнийн нэмэгдэл буюу хөнгөлөлтийг үр ашигт хүүнд оруулан тооцож, цаг хугацааны хувьд хойшлуулан хүүгийн орлого эсвэл зардал болгон бүртгэдэг. ААБҮЦ-ээр илэрхийлдэг өрийн хэрэгслийн (өрийн бичиг) хүүгийн орлогыг нэрлэсэн хүүгээр тооцоолж ашиг, алдагдлын тайланд "Бусад адилтгах орлого" хэсэгт харуулна.

Худалдан авах эсвэл шинээр гаргах үед үнэ цэнийн бууралттай "ХАШГҮЦБ" байсан санхүүгийн хөрөнгийн хувьд үр ашигт хүү нь (анхны ХБЭА-ыг багтаасан) ирээдүйн мөнгөн урсгалыг тухайн хөрөнгийн (анх хүлээн зөвшөөрөлтийн үеийн) бодит үнэ цэнэд хямдруулсан хувь болно. Ингэснээр үр ашигт хүүд эрсдэлийн алдагдлын тохируулга хийгдэнэ.

27 Хүүгийн орлого ба зардал (Үргэлжлэл)

Хүүгийн орлогыг санхүүгийн хөрөнгийн нийт дүнгээс үр ашигт хүүгээр тооцон гаргана. Харин (i) үнэ цэнэ буурсан санхүүгийн хөрөнгийн хувьд (шатлал 3) хүүгийн орлогыг хорогдуулсан өртгөөс (ХБЭА-ын хасагдуулгыг хасаад) үр ашигт хүүгийн хувиар тооцдог бөгөөд (ii) ХАШГҮЦБ-тай байсан санхүүгийн хөрөнгийн хувьд анхны эрсдэлийн алдагдлаар тохируулсан үр ашигт хүүг хорогдуулсан өртөгөөр үржүүлэн тооцно.

Шатлал 3-т ангилсан байсан санхүүгийн хөрөнгийн эрсдэлийн алдагдал нь багагүй буурч, чанаргүй гэсэн ангиллаас гарсан тохиолдолд (мөн энэ үйл явдал нь тус ангилалд орсны дараа болсон тохиолдолд) хөрөнгийг шатлал 3-аас гарган дахин ангилах бөгөөд хүүгийн орлогыг нийт дансны үнээс үр ашигт хүүгийн хувиар тооцно. Өмнө нь шатлал 3-т ангилагдсан учраас ашиг алдагдалд хүлээн зөвшөөрөгддөггүй байсан нэмэлт хүүгийн орлого нь хөрөнгийн чанар сайжирснаас хойш үнэ цэнэ бууралтын буцаалт гэж бүртгэгдэнэ.

28 Алт, үнэт металын арилжааны олз

<i>Сая төгрөгөөр</i>	2025 оны 12 дугаар сарын 31	2024 оны 12 дугаар сарын 31
Мөнгөжсөн алт, үнэт металл борлуулсны олз	793,864	258,339
Мөнгөжсөн алт, үнэт металл цэвэршүүлэлтийн зөрүүнээс үүссэн олз	216,082	78,308
Алт, үнэт металын арилжааны олз	1,009,946	336,647

29 Үйл ажиллагааны бусад орлого

<i>Сая төгрөгөөр</i>	2025	2024
Шимтгэлийн орлого	56,350	50,377
Хуримтлалын сангийн хүүгийн зөрүүнээс үүссэн орлого	21,681	-
Дотоодын банкуудын торгуулийн орлого	4,951	5,560
Үндсэн хөрөнгийн түрээсийн орлого	2,180	1,174
Үйл ажиллагааны бусад орлого	23,228	16,122
Нийт үйл ажиллагааны бусад орлого	108,391	73,233

Банк шимтгэлийн орлогыг гүйцэтгэлийн үүргээ биелүүлсэн үед, ихэвчлэн тухайн гүйлгээг хэрэгжүүлсэн үед тухайн хугацааны туршид хүлээн зөвшөөрдөг. Хүлээн авсан буюу авах шимтгэлийн дүн нь бие даасан гүйцэтгэлийн үүрэг гэж тодорхойлогдсон үйлчилгээний гүйлгээний үнийг илэрхийлнэ. Энэ төрлийн орлогод банкны авч буй бэлэн бус гүйлгээний шимтгэл болон бэлэн мөнгөний гүйлгээний шимтгэл багтдаг.

Үүнээс гадна банк хоорондын их болон бага дүнтэй гүйлгээ, картын болон гадаад валютын гүйлгээнээс авч буй шимтгэлийн орлого багтдаг.

Үндэсний Баялгийн Сангийн тухай хууль 2024 оны 4 дүгээр сарын 19-ний өдөр батлагдаж Банк Хуримтлалын сангийн эх үүсвэрээр дотоодын банкуудад орон сууцны ипотекийн зээл олгосон. Банк нь 2024 оны 5 дугаар сарын 9-ний өдөр Сангийн яамтай Хуримтлалын сангийн мөнгөн хөрөнгийг арвижуулах хадгаламжийн гэрээг нэг жилийн хугацаатай, бодлогын хүүтэй тэнцүү хүүтэй байгуулсан. Гэрээний дагуу (i) Хуримтлалын сангийн эх үүсвэрээр дотоодын банкуудад олгосон ипотекийн зээлээс хүлээн авах Банкны хүүгийн орлого болон (ii) Сангийн яамнаас байршуулсан Хуримтлалын сангийн хадгаламжид төлөх Банкны хүүгийн зардлын зөрүүг Гэр бүл, Хөдөлмөр, Нийгмийн хамгааллын яамнаас төлсөн. Удирдлагын дүгнэлтийг тодруулга 4-өөс харна уу.

29 Үйл ажиллагааны бусад орлого (Үргэлжлэл)

Банк нь банкны салбарын зохицуулагч байгууллагын хувьд өөрийн тогтоосон зохицуулалтын шаардлагын дагуу дотоодын банкуудаас заавал байлгах нөөцийг төвлөрүүлдэг. Банк нь дотоодын банкуудын заавал байлгах нөөцийн хэмжээг 14 хоногоор тооцдог (Тодруулга 23-ыг харна уу) бөгөөд заавал байлгах нөөцийн шаардлагыг хангаагүй банкуудаас торгууль авдаг. Нөөц хангаагүй банкуудаас авсан торгуулийн орлогын дүн 2025 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн байдлаар 4,951 сая төгрөг (2024: 5,560 сая төгрөг) байна.

Үйл ажиллагааны бусад орлогыг ерөнхийдөө тодорхой гүйлгээг гүйцэтгэсэн байдлаар, нийт үзүүлэх үйлчилгээтэй харьцуулахад бодитоор үзүүлсэн үйлчилгээний хувь хэмжээнд үндэслэн хуримтлуулан бүртгэж хүлээн зөвшөөрдөг. Үйл ажиллагааны бусад орлогод мөнгөн тэмдэгт болон зоос борлуулсны орлогыг бүртгэдэг.

30 Захиргааны ба үйл ажиллагааны бусад зардал

<i>Сая төгрөгөөр</i>	2025 оны 12 дугаар сарын 31	2024 оны 12 дугаар сарын 31
Цалингийн зардал	55,763	52,075
Мөнгөн тэмдэгт хэвлүүлэх зардал	19,202	15,255
Үндсэн хөрөнгө ба биет бус хөрөнгийн элэгдэл/хорогдуулалт	13,178	13,139
Харилцаа холбоо, ашиглалтын зардал	5,185	4,739
Лиценз ба техник хангамжийн зардал	4,369	7,547
Харуул хамгаалалтын зардал	3,440	3,230
Алт цэвэршүүлэх, тээвэрлэх, хүргүүлэхтэй холбоотой зардал	3,094	4,396
Тээврийн болон албан томилолтын зардал	2,776	2,503
Байгууламж, зохион байгуулалтын төлбөр	1,944	1,883
Үндсэн хөрөнгийн засварын зардал	1,570	1,124
Гишүүнчлэл болон мэргэжлийн үйлчилгээний зардал	1,341	1,414
Зар сурталчилгааны зардал	1,147	1,200
Сургалтын зардал	212	146
Бусад зардал	4,997	7,788
Нийт захиргааны ба үйл ажиллагааны бусад зардал	118,218	116,440

Цалин хөлс болон түүнтэй адитгах бусад зардлуудыг (ээлжийн амралт, өвчтэй байх үеийн нөхөн олговор, нэмэгдэл хөлс болон мөнгөн бус тэтгэмж гэх мэт) ажилтнуудын холбогдох ажил үйлчилгээ үзүүлсэн жилд харгалзуулан зардал гэж хүлээн зөвшөөрдөг. Ээлжийн амралт зэрэг богино хугацаанд хуримтлагдах нөхөн олговорыг ажилтнуудад ирээдүйд авах амралтын эрхийг үүсгэх буюу үйлчилгээг үзүүлсэн үед зардал болгон хүлээн зөвшөөрнө.

Монголбанк нь Монгол Улсын цаасан мөнгөн дэвсгэрт болон зоосон мөнгийг гүйлгээнд гаргадаг. Цаасан мөнгөн дэвсгэрт болон зоосыг хэвлүүлэхтэй холбоотой урьдчилж гарсан зардал нь "Бусад хөрөнгө" хэсэгт бүртгэгдэх ба тэдгээрийг үйлдвэрлэлээс бэлтгэл санд шилжих үед зардлаар хүлээн зөвшөөрч "Захиргааны ба үйл ажиллагааны бусад зардал"-д толилуулдаг.

Аудитын төлбөр 2025 оны санхүүгийн жилд 527 сая төгрөг (2024: 614 сая төгрөг) байсан.

МОНГОЛБАНК**Санхүүгийн тайлангийн тодруулга – 2025 оны 12 дугаар сарын 31****31 Санхүүжилтийн үйл ажиллагаатай холбоотой өр төлбөрийн хөдөлгөөн**

Доорх хүснэгтэд тайлант хугацаа тус бүрийн хувьд Банкны санхүүжилтийн үйл ажиллагаанаас үүссэн өр төлбөрийн өөрчлөлтийг харуулсан. Эдгээр өр төлбөрийн зүйлс нь мөнгөн гүйлгээний тайланд санхүүгийн үйл ажиллагааны мөнгөн урсгалд тусгагдсан.

<i>Сая төгрөгөөр</i>	Санхүүгийн үйл ажиллагаатай холбоотой өр төлбөр		Нийт дүн
	Гадаад байгууллагуудтай холбоотой өр төлбөр	Буцаан худалдан авах хэлцэл	
2024 оны 1 сарын 1-нээрх санхүүгийн үйл ажиллагаатай холбоотой өр төлбөр	5,659,491	-	5,669,491
<i>Мөнгөн гүйлгээ:</i>			
Мөнгөн гүйлгээний гарах урсгал	(2,100,025)	-	(2,100,025)
Төлсөн хүү	(184,445)	-	(184,445)
<i>Мөнгөн бус гүйлгээ:</i>			
Хуримтлуулсан хүү	147,002	-	147,002
Гадаад валютын ханшийн тэгшитгэл	(143,938)	-	(143,938)
2024 оны 12 сарын 31-нээрх санхүүгийн үйл ажиллагаатай холбоотой өр төлбөр	3,378,085	-	3,378,085
<i>Мөнгөн гүйлгээ:</i>			
Мөнгөн гүйлгээний орох урсгал	-	13,504,814	14,504,814
Мөнгөн гүйлгээний гарах урсгал	-	(13,530,708)	(13,530,708)
Төлсөн хүү	(111,946)	(40,699)	(152,645)
<i>Мөнгөн бус гүйлгээ:</i>			
Хуримтлуулсан хүү	107,181	40,699	147,880
Гадаад валютын ханшийн тэгшитгэл	295,742	25,894	321,636
2025 оны 12 сарын 31-нээрх санхүүгийн үйл ажиллагаатай холбоотой өр төлбөр	3,669,062	-*	3,669,062

***Буцаан худалдан авах хэлцэл.** Банк 2021 оын 10 дугаар сарын 5-ны өдөр АНУ-ын Засгийн газрын үнэт цаас барьцаалан буцаан худалдан авах хэлцэл хийх гэрээг ОУТГБ-тай байгуулсан (Тодруулга 10-аас харна уу). Энэхүү гэрээний хүрээнд Банк 2025 оны туршид нийт 13,549,338 сая төгрөгийн (2024: байхгүй) буцаан худалдан авах хэлцлийг 30 хоногоос бага хугацаатайгаар байгуулсан бөгөөд 2025 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн байдлаар бүрэн төлөгдсөн байна.

32 Болзошгүй өр төлбөр ба үүрэг

Шийдэгдээгүй хэрэг. Банк нь 2025 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдөр болон 2024 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн байдлаар болзошгүй үүрэг хүлээгээгүй ба материаллаг хэмжээний гарз учруулах аливаа шүүн таслах ажиллагаанд оролцогчоор дуудагдаагүй байна. Удирдлага эдгээр санхүүгийн тайлангуудад нөөц санг байгуулах шаардлагагүй гэж үзсэн.

Зээлтэй холбоотой төлбөрийн үүрэг. Банк зээлийн шинжтэй үүргүүдэд хамаарах гэрээнүүдийг байгуулдаг ба үүнд аккредитив болон БНХАУ-ын Ардын Банк (БНХАУ-ын төв банк, “ХАБ”)-тай байгуулсан гэрээний зохицуулалтууд багтана. Эдгээр зохицуулалтууд нь чанарын хувьд ХАБ-аас Монголбанк (“МБ”)-д юаниар олгосон зээлийн шугам болон Монголбанкаас ХАБ-д төгрөгөөр олгосон зээлийн шугамыг тус тус илэрхийлнэ.

Тайлант жилийн эцэст төлбөрийн үүрэг хариуцлага нь 1) хорогдуулаагүй төлбөрийн үлдэгдэл дээр нэмээд 2) хүлээгдэж буй алдагдлын загвараар тодорхойлсон ХБЭА-ын сангийн дүнгээр хэмжигддэг. Хэрэв ашиглаагүй үүрэг хариуцлагын дүнд хураамж авдаг бол энэ хураамж нь тухайн үүргийн хүчинтэй хугацаанд орлого гэж хүлээн зөвшөөрөгддөг.

Банк нь Монгол Улсын Засгийн газар, түүний харьяа байгууллагуудын хүсэлтээр Монгол Улсын хувьд чухал ач холбогдол бүхий салбарт (бараа үйлчилгээ экспортлох гэх мэт) санхүүжилтийн баталгаа гаргаж, төлбөрийн үүрэг хүлээдэг. Эдгээр хэрэгслүүдийн гол зорилго нь Засгийн газар болон холбогдох бусад талуудыг шаардлагатай эх үүсвэрээр хангахад оршино.

Гаргасан аккредитивүүд нь зээл болж гараагүй буюу ашиглагдаагүй үлдсэн үүргээс бүрдэнэ. Банк ийм зээлтэй холбоотой төлбөрийн үүргийн хувьд тухайн зээлээс ашиглагдаагүй үлдсэн хэмжээгээр алдагдал хүлээх эрсдэлтэй юм.

Гэвч ихэнх зээл нь эрсдэл багатай харилцагчдад олгогддог тул энэхүү болзошгүй алдагдлын хэмжээ нь нийт ашиглагдаагүй байгаа төлбөрийн үүргийн хэмжээнээс бага байна. Зээлтэй холбоотой төлбөрийн хариуцлагын хэмжээг дор харууллаа:

<i>Сая төгрөгөөр</i>	2025 оны 12 дугаар сарын 31 Шатлал 1 (12 сарын ХБЭА)	2024 оны 12 дугаар сарын 31 Шатлал 1 (12 сарын ХБЭА)
Болзошгүй өр төлбөр		
Импортын аккредитив	15,768	14,227
Төлбөрийн үүрэг хариуцлага		
Ашиглаагүй зээлийн шугам	7,547,220	7,103,140
Нийт зээлтэй холбоотой үүрэг хариуцлага	7,562,988	7,117,367

32 Болзошгүй өр төлбөр ба үүрэг (Үргэлжлэл)

2025 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдөр болон 2024 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн байдлаар зээлтэй холбоотой үүрэг хариуцлагын зээлийн эрсдэлийн үнэлгээ нь дараах байдалтай байна:

<i>Сая төгрөгөөр</i>	2025 оны 12 дугаар сарын 31	2024 оны 12 дугаар сарын 31
	Шатлал 1 (12 сарын ХБЭА)	Шатлал 1 (12 сарын ХБЭА)
Импортын аккредитив		
- Хангалттай	15,768	14,227
Хүлээн зөвшөөрөөгүй нийт дүн	15,768	14,227
Төлбөрийн үүрэг хариуцлага		
- Онц сайн	7,547,220	7,103,140
Хүлээн зөвшөөрөөгүй нийт дүн	7,562,988	7,117,367

ХБЭА-ыг тооцох зорилгоор болзошгүй өр төлбөр болон үүрэг хариуцлагыг шатлал 1-д ангилсан бөгөөд ХБЭА-ыг тооцсон дүн нь нөлөө бүхий дүн биш байсан тул 2025 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдөр болон 2024 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн байдлаар ХБЭА-ыг байгуулаагүй. Удирдлага нь аккредитивийн гэрээ болон зээлийн шугамтай холбоотой өр төлбөрийн бодит үнэ цэнэ нь материаллаг бус гэж үзсэн. Эдгээр ашиглагдаагүй зээлийн шугам болон аккредитивын нийт гэрээт үлдэгдэл дүн нь эдгээр санхүүгийн хэрэгслүүд санхүүжилт хийгдэлгүйгээр хугацаа дуусах эсвэл цуцлагдах боломжтой тул ирээдүйн мөнгөн гүйлгээний хэрэгцээг заавал илэрхийлэхгүй.

ХБЭА-ын хэмжилтийг зээлийн хөрвүүлгийн факторын аргыг ашиглан үнэлсэн бөгөөд эдгээр үлдэгдлийн хүлээгдэж буй эрсдэлийн алдагдал нь материаллаг бус дүнг илтгэнэ. Иймд Банк зээлийн үүрэг хариуцлагын болон санхүүгийн баталгааны хувьд эрсдэлийн алдагдлын санг хүлээн зөвшөөрөх шаардлагагүй гэж үзсэн.

Импортын аккредитив. Импортын аккредитивыг голчлон Монгол Улсын Засгийн газарт импортын зохицуулалттай холбоотойгоор гаргадаг. Гаргасан аккредитивын хүрээнд Банк нь Засгийн газар, түүний харьяа байгууллагуудын өмнөөс Засгийн газрын хүсэлтээр Засгийн газар, түүний харьяа байгууллага эсвэл бусад этгээдэд үйлчилгээ үзүүлсэн, эсвэл бараа нийлүүлсэн гадаадын хуулийн этгээдэд төлбөр хийх үүрэг хүлээдэг.

Хятадын Ардын банктai байгуулсан своп хэлцэл. Хятадын юань болон Монгол төгрөг солилцох своп хэлцлийг анх 2011 оны 5 дугаар сард байгуулж, 2014 оны 8 дугаар сар, 2017 оны 7 дугаар сар, 2020 оны 7 дугаар сар, 2023 оны 7 сард тус тус сунгасан. ХАБ-тай байгуулсан энэхүү гэрээг хамгийн сүүлд 2023 оны 7 дугаар сард шинэчлэн гурван жилийн хугацаатайгаар сунгасан. Хоёр улсын төв банкууд тухайн своп хэлцлийн санхүүжилтийг хоёр улс хоорондын худалдааг дэмжих, санхүүгийн зах зээлийг тогтворжуулах, богино хугацаанд хөрвөх чадварыг хангах зорилгоор ашигладаг.

Гэрээний дагуу Хятадын Ардын банк болон Банк нь хятадын юаниар төгрөг, монгол төгрөгөөр юань худалдан авах, худалдах хэлцлийг цаашид тодорхой хугацаанд хийх боломжтой. Гэрээний дагуу аль нэг банк нь нөгөө банкны зөвшөөрлийн үндсэн дээр сангийн хөрөнгийг ашиглах хүсэлт гаргах боломжтой. Хөрөнгө ашиглах хүсэлтийн дээд хэмжээ нь Банкны хувьд 15,000 сая юань (2024: 15,000 сая юань), Хятадын Ардын банкны хувьд 7,547,220 сая төгрөг (2024: 7,103,140 сая төгрөг)-өөр хязгаарлагдана.

Зээлийн шугамаас Банкны ашигласан дүн 2025 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн байдлаар 6,000 сая юань буюу 3,052,680 сая төгрөг (2024: 6,000 сая юань буюу 2,811,620 сая төгрөг) ба ашиглаагүй дүн 9,000 сая юань буюу 4,579,020 сая төгрөг (2024: 9,000 сая юань буюу 4,217,130 сая төгрөг) байна.

33 Холбоотой талуудын ажил гүйлгээ

Холбоотой талууд гэдэг нь хэрэв талууд нэг төвлөрсөн удирдлагатай, эсвэл талуудын аль нэг нь нөгөө байгууллагынхаа санхүү болон үйл ажиллагаатай холбоотой шийдвэр гаргах түвшинд нөлөөлөх, хянах чадвартай байхыг хамруулан ойлгоно. Холбоотой талуудын хамаарлыг авч үзэхдээ зөвхөн хуулийн хэлбэрийг бус хамаарлын мөн чанарыг чухалчлан анхаарна.

Банк нь 2025 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдөр болон 2024 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн байдлаар доорх холбоотой талуудыг тодруулсан:

- Монгол Улсын Засгийн газрын хэрэгжүүлэгч агентлагууд – Монгол улсын Сангийн Яам, удирдлагыг Монгол Улсын Засгийн газраас томилон ажиллуулдаг.
- Төрийн Банк – УИХ-аас удирдлагыг томилох бөгөөд хувьцааны 94.3 хувийг Монгол Улсын Сангийн Яам, 5.7 хувийг олон нийт эзэмшдэг.
- Хөгжлийн Банк – Монгол Улсын Засгийн газраас удирдлагыг томилох бөгөөд Засгийн газрын бүрэн эзэмшлийн төрийн өмчит байгууллага.
- Хадгаламжийн Даатгалын Корпораци (ХДК) нь Монгол Улсын Засгийн газрын 100 хувийн өмчит байгууллага юм. ХДК-ийн үйл ажиллагаатай холбоотой бүх шийдвэрийг Банкны Тэргүүн дэд ерөнхийлөгч даргалдаг Үндэсний хорооны долоон гишүүний саналаар баталдаг. ХДК-д хяналт тогтоож байгаа эсэхтэй холбоотой удирдлагын дүгнэлтийг Тодруулга 4-өөс харна уу.
- Эрдэнэс Монгол ХХК нь Засгийн газрын 100 хувийн өмчит байгууллага.
- Нийслэлийн Орон Сууцны Корпораци нь Засгийн газрын 100 хувийн өмчит байгууллага.

Банк нь НББОУС 24-ийн дагуу Засгийн газартай хамаарал бүхий байгууллагуудын хувьд тодруулгын шаардлагаас хасах чөлөөлөлтийг ашигласан. Үүний үр дүнд, Засгийн газартай хамаарал бүхий байгууллагуудтай хийсэн материаллаг бус гүйлгээг энэхүү санхүүгийн тайланд толилуулаагүй болно.

МОНГОЛБАНК
Санхүүгийн тайлангийн тодруулга – 2025 оны 12 дугаар сарын 31

33 Холбоотой талуудын ажил гүйлгээ (Үргэлжлэл)

Холбоотой талуудын орлого, зардлын үзүүлэлтийг 2025 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн байдлаар харууллаа:

Сая төгрөгөөр	Засгийн Газар	Төрийн Банк	Монгол Улсын Хөгжлийн Банк	Эрдэнэс Монгол	НЗДТГ	НОСК	Нийт дүн
Хүүгийн орлого	6,581	22,403	13,457		8,827	9,112	60,380
Хүүгийн зардал	(202,858)	(115,118)	(22,179)		(3,116)	-	(343,271)
Хураамж шимтгэлийн орлого	2,398	5,773	-		-	-	8,171
Эрсдэлийн алдагдлын сан/сангийн буцаалт	(171)	-	-	(143,873)	-	110	(143,934)
Засгийн газрын авлагад тооцсон үнэ цэнийн бууралтын гарз	(74,231)	-	-	-	-	-	(74,231)
Нийт дүн	(268,281)	(86,942)	(8,722)	(143,873)	5,711	9,222	(492,885)

Холбоотой талуудтай хийсэн ажил гүйлгээний үр дүнд үүссэн хөрөнгө, өр төлбөрийн дансны үлдэгдлийг 2025 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн байдлаар доорх хүснэгтэд харууллаа:

Сая төгрөгөөр	Тодруулга	Засгийн газар	Төрийн Банк	Монгол Улсын Хөгжлийн Банк	ХДК	Эрдэнэс Монгол ХХК	НЗДТГ	НОСК	Нийт дүн
16	Засгийн газрын үнэт цаас	55,272	-	-	-	-	-	-	55,272
17	Засгийн газраас авах авлага	403,306	-	-	-	-	-	-	403,306
18	Санхүүгийн бус байгууллагуудад олгосон зээл	-	-	-	85,000	-	-	-	85,000
10	Эрдэнэс Бонд	-	-	-	-	849,807	-	-	849,807
10	Түрээсийн хөрөнгөөр баталгаажсан бонд	-	-	-	-	-	-	119,072	119,072
15	Санхүүгийн үүсмэл хэрэгсэл	-	1,401	(2,677)	-	-	(8,586)	-	(9,862)
	2025 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн байдлаарх санхүүгийн хөрөнгийн эрсдэлийн алдагдлын сангийн зардал	(639)	-	-	(85,000)	(228,190)	-	(157)	(313,986)
21	Төв банкны үнэт цаас	-	(1,130,000)	-	-	-	-	-	(1,130,000)
23	Дотоодын банкуудын хөрөнгө	-	(695,536)	(376,537)	-	-	-	-	(1,072,073)
25	Банк бус санхүүгийн байгууллагуудын хөрөнгө	-	-	-	(613,931)	-	-	-	(613,931)
22	Засгийн газарт төлөх өр төлбөр	(6,402,201)	-	-	-	-	-	-	(6,402,201)
Нийт дүн		(5,944,262)	(1,824,135)	(379,214)	(613,931)	621,617	(8,586)	118,915	(8,029,596)

МОНГОЛБАНК
Санхүүгийн тайлангийн тодруулга – 2025 оны 12 дугаар сарын 31

33 Холбоотой талуудын ажил гүйлгээ (Үргэлжлэл)

Холбоотой талуудын орлого, зардлын дүнг 2024 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн байдлаар доорх хүснэгтэв харууллаа:

Сая төгрөгөөр	Засгийн Газар	Төрийн Банк	Монгол Улсын Хөгжлийн Банк	Эрдэнэс Монгол ХХК	Эрдэнэс Таван Толгой ХК	НОСК	Нийт дүн
Хүүгийн орлого	5,724	2,694	28,510	52,719	9,699	12,019	111,365
Хүүгийн зардал	(80,837)	(134,580)	(8,731)	-	-	-	(224,148)
Хураамж шимтгэлийн орлого	2,563	5,310	-	-	-	-	7,873
Эрсдлийн алдагдлын сан/ сангийн буцаалт	(55)	(704)	-	51,171	11,722	306	62,440
Засгийн газраас авах авлагад тооцсон үнэ цэнийн бууралтын гарз	(37,405)	-	-	-	-	-	(37,405)
Нийт дүн	(110,010)	(127,280)	19,779	103,890	21,421	12,325	(79,875)

Холбоотой талуудтай хийсэн ажил гүйлгээний үр дүнд үүссэн хөрөнгө, өр төлбөрийн дансны үлдэгдлийг 2024 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн байдлаар доорх хүснэгтэд харууллаа:

Сая төгрөгөөр	Тодруулга	Засгийн газар	Төрийн Банк	Монгол Улсын Хөгжлийн Банк	ХДК	Эрдэнэс Монгол ХХК	НОСК	Нийт дүн
16	Засгийн газрын үнэт цаас	56,187	-	-	-	-	-	56,187
17	Засгийн газраас авах авлага	477,537	-	-	-	-	-	477,537
9	Дотоодын банкуудад олгосон зээл	-	154,024	-	-	-	-	154,024
18	Санхүүгийн бус байгууллагуудад олгосон зээл	-	-	-	85,000	-	-	85,000
10	Эрдэнэс Банк	-	-	-	-	849,807	-	849,807
10	Түрээсийн хөрөнгөөр баталгаажсан бонд	-	-	-	-	-	129,196	129,196
15	Санхүүгийн үүсмэл хэрэгсэл	-	275	(2,230)	-	-	-	(1,955)
	2024 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн байдлаарх санхүүгийн хөрөнгийн эрсдэлийн алдагдлын сангийн зардал	(468)	(1,975)	-	(85,000)	(84,317)	(268)	(172,028)
21	Төв Банкны үнэт цаас	-	(1,350,000)	-	-	-	-	(1,350,000)
23	Дотоодын банкуудын хөрөнгө	-	(552,203)	(89,252)	-	-	-	(641,455)
25	Банк бус санхүүгийн байгууллагуудын хөрөнгө	-	-	-	(14,646)	-	-	(14,646)
22	Засгийн газарт төлөх өр төлбөр	(6,843,279)	-	-	-	-	-	(6,843,279)
	Нийт дүн	(6,310,023)	(1,749,879)	(91,482)	(14,646)	765,490	128,928	(7,271,612)

33 Холбоотой талуудын ажил гүйлгээ (Үргэлжлэл)

Дээр дурдсан үлдэгдэл дүн нь Банкны үндсэн үйл ажиллагааны үр дүнд үүссэн болно. Удирдлага холбоотой талуудын ажил гүйлгээнд анх хүлээн зөвшөөрөлтийн олз/гарз бүртгэх шаардлагатай эсэхийг үнэлдэг бөгөөд дээрх ажил гүйлгээ нь анхдагч зах зээлд хийгдсэн эсэхийг шалгадаг. Дэлгэрэнгүйг Тодруулга 4-өөс харна уу.

Тайлант хугацааны эцэст холбоотой талуудтай байгуулсан Эрдэнэс бонд, Түрээсийн хөрөнгөөр баталгаажсан бондоос бусад хөрөнгө нь барьцаагүй. 2025 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдөр болон 2024 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн байдлаар Монгол улсын Хөгжлийн Банк нь Эрдэнэс бондтой холбоотойгоор 550,000 сая төгрөгийн баталгаа гаргасан байна. Бусад холбоотой талуудын өглөг эсвэл авлагад зориулж ямар нэгэн хүлээн авсан эсвэл гаргасан баталгаа байхгүй.

Импортын аккредитивүүд. Холбоотой талуудад 2025 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн байдлаар 15,768 сая төгрөг (2024: 14,227 сая төгрөг)-ийн импортын аккредитив гарган өгч үүрэг хүлээсэн. Тодруулга 32-оос дэлгэрэнгүй мэдээллийг харна уу.

Банкны Захирлуудын зөвлөлийн гишүүдийн цалин хөлс болон бусад тэтгэмжийн талаарх мэдээллийг дор харууллаа:

<i>Сая төгрөгөөр</i>	2025 оны 12 дугаар сарын 31	2024 оны 12 дугаар сарын 31
Цалин хөлс	1,548	1,526
Нийгмийн болон тэтгэврийн санд төлсөн шимтгэл	193	191
Тэтгэмжүүд	20	10
Нийт дүн	1,761	1,727

34 Санхүүгийн эрсдэлийн удирдлага

Банк нь мөнгөний бодлогыг хэрэгжүүлэх, санхүүгийн тогтвортой байдлыг хангах, гадаад валютын улсын нөөцийг удирдах чиг үүргээ хэрэгжүүлэхдээ санхүүгийн эрсдэлд өртөж болзошгүй байдаг. Эрсдэлийг зөв тодорхойлон хэмжиж, хянаснаар эрсдэлийг хязгаарлаж, удирдах боломжтой. Эрсдэлийг үр дүнтэй удирдсанаар төв банк нь мөнгөний бодлогыг амжилттай хэрэгжүүлж (инфляцын зорилтыг хангах), санхүүгийн тогтвортой байдлыг хангаж ажилладаг. Зарим тохиолдолд Банк эрсдэлд хэт өртөмтгий болох, үндсэн зорилгоо биелүүлэхэд хүндрэл үүсэх боломжтой. Энэ нь санхүүгийн гэнэтийн алдагдал хүлээх, тухайлбал гадаад валютаар илэрхийлэгдсэн хөрөнгөөс ханшийн хөрвүүлгийн алдагдал хүлээх магадлалтай байдаг. Ийм төрлийн алдагдал нь бүх төрлийн санхүүгийн эрсдэлтэй холбоотойгоор үүсч болзошгүй.

Банк нь олон төрлийн эрсдэлд өртөх боломжтой ба үүнд зээлийн, төлбөрийн чадварын, зах зээлийн, үйл ажиллагааны, нэр хүндийн болон хууль, эрх зүйн эрсдэлүүд хамаарна.

Одоогоор Банк эрсдэлийн удирдлагын төвлөрсөн бус тогтолцоотой үйл ажиллагаа явуулж байна. Монгол Улсын төв банк болохын хувьд Банкинд онцгойлон хамаарах эрсдэлийг Банкны стратеги төлөвлөлтийн үйл явцаар дамжуулан хянаж, удирддаг. Банк "Гурван шатлалт хамгаалалтын загвар"-ыг ашиглан эрсдэлийн удирдлагыг хэрэгжүүлдэг.

1. Нэгдүгээр шугамд - газар нэгж тус бүр эрсдэлийн бие даасан хяналтыг хэрэгжүүлэх бөгөөд өөрийн үйл ажиллагааны чиглэлийн хүрээнд эрсдэлийг хянах үүрэгтэй.
2. Хоёрдугаар шугамд - банкны эрсдэлийн удирдлагын бодлого, зохицуулалтыг боловсруулан гаргах, зөвлөмж чиглэл өгөх, эрсдэлийн мониторинг хийх үйл ажиллагааг хариуцдаг газар нэгжүүдээс тавьж буй хяналт хамаардаг.
3. Гуравдугаар шугамд - нэгдүгээр болон хоёрдугаар шугамын үйл ажиллагаанд үнэлэлт, дүгнэлт өгөх дотоод аудитын нэгжийн үйл ажиллагаа хамаарна.

Эрсдэлийн удирдлагын бүтэц. Эрсдэлийг хянах, удирдах үйл ажиллагааг бие даасан зохион байгуулалтын нэгжүүд хийж гүйцэтгэдэг боловч эцсийн үүрэг хариуцлагыг Захирлуудын зөвлөл хүлээдэг.

34 Санхүүгийн эрсдэлийн удирдлага (Үргэлжлэл)

Захирлуудын зөвлөл. Эрсдэлийн удирдлагын ерөнхий шийдвэрийг гаргаж, эрсдэлтэй холбоотой асуудлаар Ерөнхийлөгч, Тэргүүн Дэд Ерөнхийлөгч, Дэд Ерөнхийлөгчтэй зөвлөлддөг.

Хяналтын Зөвлөл. Банкны дотоод бүтэц, зохион байгуулалтад харьяалагддаггүй, хараат бус хөндлөнгийн хяналт шалгалтыг хэрэгжүүлдэг бөгөөд Банкны дотоод хяналтын үйл ажиллагаа, хөндлөнгийн аудитын санал, зөвлөмжийн хэрэгжилт, Банкны бусад үйл ажиллагаанд хяналт тавих үүрэгтэй ажилладаг.

Хөрөнгө оруулалтын хороо. Монголбанкны гадаад валютын улсын нөөцийг эзэмших, удирдах үйл ажиллагаанд үүсч болох санхүүгийн эрсдлээс сэргийлэх, удирдах, зах зээлийн өөрчлөлттэй уялдуулан шаардлагатай арга хэмжээг авах талаар шийдвэр гаргахад Монголбанкны Ерөнхийлөгчид зөвлөх чиг үүрэгтэй ажилладаг. Хөрөнгө оруулалтын хороо нь 5 гишүүнтэй бөгөөд үүнд Тэргүүн дэд Ерөнхийлөгч, Эрсдэлийн удирдлагын албаны дарга, Санхүү бүртгэлийн газрын захирал, Судалгаа, статистикийн газрын захирал, Санхүүгийн зах зээлийн газрын Нөөцийн удирдлагын хэлтсийн захирал багтдаг.

Хөрөнгө оруулалтын хороо нь нөөцийн удирдлагын хүрээнд хөрөнгө оруулалтын бүтэц, бенчмарк, харилцагч байгууллагын жагсаалт, тэдгээрт олгох лимит тогтоож, идэвхитэйгээр удирдах хөрөнгө оруулалтын багцын хэмжээ, гарч болох аливаа эрсдэлийг тодорхойлж, хөрөнгө оруулалтын бүтцийн гүйцэтгэл, лимитийн хэрэгжилтэд хяналт тавьж, цаашид авах арга хэмжээний саналыг хэлэлцэж Монголбанкны Ерөнхийлөгчид танилцуулдаг. Нөөцийн бүтэц нь хөрөнгө оруулалтын гадаад валютаарх бүтэц, хөрөнгө оруулалтын хуваарилалтын харьцаа, бүтээгдэхүүний төрөл, эдгээрийн өөрчлөлт хөдөлгөөний боломжит хязгаар, хөрөнгө оруулалтын хугацаа, тухайн нэг харилцагч байгууллагад байршуулах хөрөнгийн лимит зэргийг тусгасан байдаг.

Гадаад валютын нөөцийг байршуулахад баримтлах лимитийг Ерөнхийлөгчийн тушаалаар улирал тутам шинэчлэн батлуулдаг ба зээлийн, хөрвөх чадварын, хүүгийн эрсдэлийг харгалзан үздэг.

Банкны нийт хөрөнгийн дийлэнх хувийг гадаад валютаарх хөрөнгө эзэлдэг тул гадаад валютын нөөцтэй холбоотой эрсдэл хамгийн гол анхаарах асуудал байдаг. Тиймээс Хөрөнгө оруулалтын хороо болон Эрсдэлийн удирдлагын чиг үүрэг хариуцсан нэгжийн үйл ажиллагаа нь гадаад валютаарх хөрөнгө оруулалтын эрсдэлийг удирдахад төвлөрдөг. Хөрөнгө оруулалтын хороо нь Банкны санхүүгийн актив, пассивтай холбоотой санхүүгийн эрсдэлийг улирдаж буй Эрсдэлийн удирдлагын алба болон холбогдох бусад газар нэгж нь үйл ажиллагаандаа банкны хөрөнгө оруулалтын бодлогыг бүхэлд нь мөрдөж байгаа эсэхэд хяналт тавих үүрэгтэй. Санхүүгийн эрсдэлийг удирдах аргачлалыг доор дэлгэрэнгүй тайлбарлав.

Эрсдэлийн удирдлагын алба. Эрсдэлийн удирдлагын алба (ЭУА) нь гадаад валютын нөөцийн удирдлага батлагдсан бенчмарк, бүтэц, лимиттэй нийцтэй байгаа, эрсдэлийн удирдлагын бодлого, зарчмын дагуу хэрэгжиж байгаа эсэхэд өдөр тутам хяналт тавьж, гадаад валютын улсын нөөцийн эрсдэлийн удирдлагын тайлагналыг хариуцдаг.

Гадаад валютын улсын нөөцийн удирдлагын журамд зааснаар нөөцийн удирдлагын үндсэн зорилго нь төрийн мөнгөний бодлогыг хэрэгжүүлэх, төгрөгийн тогтвортой байдлыг хангахад оршино. Гадаад валютын улсын нөөцийг эзэмшиж буй зорилго нь:

- Мөнгөний бодлогыг дэмжих;
- Валютын зах зээлийн ханшийн хэт хэлбэлзлийг зохицуулах;
- Засгийн газрын гадаад өр төлбөрийг барагдуулах;
- Төлбөрийн тэнцлийн алдагдлыг хямралын үед санхүүжүүлэхэд оршино.

Гадаад валютын нөөцийн эрсдэлийн удирдлага нь санхүүгийн болон үйл ажиллагааны эрсдэлд өртөх байдлыг стратегийн түвшинд удирдан хянах замаар эдгээр зорилтуудыг хангахад хувь нэмэр оруулдаг. Банк гадаад эрсдэлд өртөх байдлыг удирдах зорилгоор хөрөнгийн сонголт болон хөрөнгийн хуваарилалтын стратегийг тодорхойлдог. Үүнд хөрвөх чадвартай валютын бэлэн байдлыг хангах зорилгоор валютын эзэмшил, бүтэцтэй холбоотой шалгуурыг тогтоох, хөрвөх чадвар болон аюулгүй байдлын шаардлагыг хангасан хөрөнгө оруулалтын хэрэгслийн зөвшөөрөгдөх хүрээг тодорхойлох, мөн хүүгийн эрсдэлд өртөх байдлыг хязгаарлах зорилгоор хугацааны хязгаарыг тогтоох зэрэг орно.

34 Санхүүгийн эрсдэлийн удирдлага (Үргэлжлэл)

Санхүүгийн зах зээлийн газар. Санхүүгийн зах зээлийн газар нь хөрөнгө оруулалтын бодлого, стратегийг хэрэгжүүлэх үүрэгтэй бөгөөд тус газрын захирал нь хөрөнгө оруулалтын багцын бүтэц буюу хөрөнгө оруулалтын бүрдэл, хэрэгслүүд, харилцагч талууд, дуусгавар болох хугацаа, гадаад валютын нөөцөд тавигдах лимит зэргийг удирдах, хянах үүрэгтэй ажилладаг.

Дотоод аудитын газар. Банк бодлогоо хэрэгжүүлэхэд дотоод хяналтын тогтолцоо зохистой, үр ашигтай байгаа эсэхийг шалгаж, үнэлэх нь дотоод аудитын зорилго юм. Дотоод аудитын газар (ДАГ) нь Банкны бүх шатны эрсдэлийн удирдлагын тогтолцоо нь үр дүнтэй хэрэгжиж байгаа, Банкны үйл ажиллагаа холбогдох хууль, журам зааврын дагуу явагдаж байгаа эсэхийг үнэлж, дүгнэх үүрэгтэй. ДАГ нь эрсдэлийн ерөнхий болон тусгайлсан үнэлгээг хийдэг. Эрсдэлийн ерөнхий үнэлгээг аудитын урт хугацааны болон жилийн төлөвлөгөөг боловсруулах явцад хийж байгаа нь аудитын нөөц бололцоог эрсдэлийн зэрэглэлд нийцүүлэн зөв хуваарилах ач холбогдолтой. Харин тодорхой салбар, асуудалд нарийвчилсан хяналт тавих зорилгоор тусгайлсан үнэлгээ хийдэг. Банкны Дотоод аудитын газар нь 2025 болон 2024 оны санхүүгийн жилүүдэд батлагдсан аудитын хөтөлбөр болон жилийн аудитын төлөвлөгөөний дагуу үйл ажиллагаагаа хэрэгжүүлсэн.

ДАГ-ын үйл ажиллагааны зорилго нь газар, нэгжүүдэд гарч болзошгүй эрсдэлийн түвшинг тодорхойлох юм. Энэхүү үйл ажиллагааны хүрээнд эрсдэлийн шалгуур үзүүлэлтийг боловсруулж, ач холбогдлоос нь шалтгаалан тухайн шалгуур үзүүлэлтүүдийг жинлэж оноо өгдөг. Эрсдэлийн шалгуур үзүүлэлтийн жинлэсэн дундаж онооноос шалтгаалан эрсдэлийн зэргийг тодорхойлдог бөгөөд эрсдэлийн зэргээр нь өндөр, дунд, бага гэж ангилна.

Дотоод хяналтын тогтолцоог үнэлэх ажил нь дотоод аудитын ажлын чухал хэсэг юм. Энэхүү үнэлгээний зорилго нь үйл ажиллагааны зохистой горим байгаа эсэх, ажилчдын чадвар, газар нэгжүүдийн үйл ажиллагаа нь холбогдох хууль журамд нийцтэй байгаа эсэх, санхүүгийн тайлагналын системийн найдвартай байдал зэргийг үнэлж дүгнэхэд оршино. ДАГ нь аудитын үр дүн, зөвлөмжийг Ерөнхийлөгч, Хяналтын зөвлөлд тайлагнадаг. Үнэлгээ бүрийн эцэст ДАГ удирдлагуудтай аудитын үр дүнг хэлэлцэж, хэрэгжүүлсэн арга хэмжээний биелэлтэд эргэн хяналт тавьдаг.

Зээлийн эрсдэл. Зээлийн эрсдэл нь гэрээний нөгөө тал үүргээ биелүүлж чадахгүйд хүрснээс шалтгаалж Банк алдагдал хүлээх эрсдэл юм. Банк харилцагч талуудад зээл олгох болон бусад гүйлгээ хийх, санхүүгийн хөрөнгө, тэнцлийн гадуурх зээлийн шинжтэй үүрэг амлалтаас шалтгаалж зээлийн эрсдэл бий болдог.

Хөрөнгийн зээлийн эрсдэлийн дээд лимит нь тухайн хөрөнгийн дансны үнээр хязгаарлагдана. Харин банкны бусдын өмнө гаргасан санхүүгийн баталгаа, ашиглаагүй зээлийн шугам, импортын аккредитивын хувьд зээлийн эрсдэлд өртөх дээд хэмжээ нь тухайн баталгаа, үүрэг хариуцлагын дүнгээр хязгаарлагдана.

Зээлийн эрсдэлийн удирдлага. Зээлийн эрсдэлийг тухайн хөрөнгө оруулж буй санхүүгийн хэрэгслийн төрөл, хөрөнгийн хэмжээг зөв сонгож тодорхойлох, хөрөнгө оруулалтын зээлийн чанарыг хянах замаар удирддаг. Хөрөнгө оруулалтын төрөл, оролцогч талуудын зээлийн эрсдэлд лимит тогтоохдоо удирдлагаас зөвшөөрөл авдаг. Эдгээр лимитийг байнгын хяналтад байлгаж, жилд нэг удаа эсвэл шаардлагатай тохиолдолд илүү давтамжтайгаар үнэлдэг.

Гадаад валютын нөөцийн зээлийн эрсдэлийг бууруулахын тулд нөөцийг олон улсын зээлжих зэрэглэл тогтоогч байгууллагаас “Ааа”-аас “Аа3” үнэлгээ авсан гадаад улсын Засгийн газар, Төв банкууд, “Ааа” үнэлгээтэй олон улсын санхүүгийн байгууллагын үнэт цаасанд, “А3” үнэлгээ бүхий олон улсын санхүүгийн байгууллагын мөнгөний захын хэрэгсэлд хөрөнгө оруулдаг. Хамтран оролцогч тал нь нэгээс олон байгууллагаар зэрэглэл тогтоолгосон тохиолдолд хамгийн бага үнэлгээг ашигладаг.

Банк нь мөнгөний бодлогыг хэрэгжүүлэх явцад үүсч болох зээлийн эрсдэлийг бууруулахын тулд барьцаа хөрөнгийн бодлогыг тодорхойлдог. Монголбанкны дахин санхүүжилтийн журмын дагуу дотоодын банкинд зээл, санхүүжилт олгохдоо дараах санхүүгийн хөрөнгийг барьцаалдаг. Үүнд:

1. Төв банкны үнэт цаас (ТБҮЦ);
2. Хэвийн зээлээр баталгаажсан давуу эрхтэй үнэт цаас;
3. Орон сууцны зээлээр баталгаажсан давуу эрхтэй бонд;

Зээлдэгдэгч нь Банкнаас тогтоосон өөрийн хөрөнгийн зохистой харьцааны шалгуур үзүүлэлтийг хангах үүрэгтэй.

34 Санхүүгийн эрсдэлийн удирдлага (Үргэлжлэл)

Зээлийн лимит. Гадаад валютын нөөцийн зээлийн эрсдэлийн удирдлагын хүрээнд Банк нь гадаад улсын харилцагч банк, санхүүгийн байгууллагад зээлийн лимит тогтоодог бөгөөд лимитийн хэмжээ нь харилцагчийн зээлжих зэрэглэл, хөрөнгийн хэмжээ, бусад хүчин зүйлсээс хамаардаг. Лимитийг улирал бүр Ерөнхийлөгчийн тушаалаар батлах бөгөөд тухайн банк, санхүүгийн байгууллагад байршуулах гадаад валютын нөөцийн хэмжээ баталсан лимитийн хүрээнд байгаа эсэхэд ЭУА өдөр бүр хяналт тавьдаг.

Тодруулга 32-т толилуулснаар Банк нь Монгол Улсын хувьд чухал ач холбогдол бүхий арга хэмжээнд зориулан (бараа бүтээгдэхүүн экспортлох эсвэл үйлчилгээ авах), эсвэл Монгол Улсын засгийн газар, эсвэл түүний харьяа байгууллагуудын хүсэлтээр холбогдох талуудад төлбөрийн баталгаа гаргадаг ба энэ нь төлбөр хүлээн авагч талд төлбөр найдвартай төлөгдөх баталгаа болж өгдөг. Төлбөрийн баталгааны гол зорилго нь шаардлагатай бол эдгээр зохицуулалтын хүрээнд Засгийн газар болон бусад холбогдох талуудад санхүүжилт бэлэн байгаа гэдгийг батлахад оршино. Гаргасан аккредитивууд нь энэхүү зохицуулалтыг хүссэн тал нь гуравдагч этгээдийн өмнө хүлээсэн үүргээ биелүүлж чадахгүй, мөн ижил хяналтын явц, бодлогоор бууруулж байгаа зээлийн ижил төстэй эрсдэлд Банк учирч болзошгүй тохиолдолд Банк төлбөр хийнэ гэсэн эргэлт буцалтгүй баталгааг илэрхийлдэг.

Банкны зээлийн шугамын үүрэг амлалт нь ХАБ-тай байгуулсан своп хэлцлийн хүрээнд (Тодруулга 32-оос харна уу) ХАБ-ны ашиглаагүй зээлийн үлдэгдлээс бүрдэж буй ба удирдлагын зүгээс харилцагч талын эрсдэл бага гэж үзсэн.

Банкны зээлийн эрсдэлд өртөх боломжит позицын дээд хэмжээ нь санхүүгийн байдлын тайланд туссан мөнгөн хөрөнгийн дансны дүнгээр хязгаарлагддаг. Урвуу буцаан худалдан авах хэлцлийн хувьд зээлийн эрсдэл нь Тодруулга 12-д заасан барьцаа хөрөнгөөр буурч тооцогддог. Аккредитив болон зээлийн шугамын үүрэг амлалтын хувьд зээлийн эрсдэл нь нийт хүлээгдэж буй үүргийн нийт дүнгээр хязгаарлагддаг (Тодруулга 32-оос харна уу).

Хүлээгдэж буй эрсдэлийн алдагдал (ХБЭА)-ын хэмжилт. Хүлээгдэж буй эрсдэлийн алдагдал нь ирээдүйд учирч болзошгүй алдагдал (өгөгдсөн хугацаанд дефолт болох магадлалаар жинлэгдсэн алдагдлын дундаж)-ын магадлалаар жинлэсэн ирээдүйн мөнгөн урсгалын тасалдлын өнөөгийн үнэ цэнийн тооцоолол юм. Олон хувилбар бүхий нөхцөл байдлыг таамаглаж, үнэлсний үр дүнд ХБЭА-ын хэмжээг дөрвөн төрлийн хувьсагчийг ашиглан тооцдог. Үүнд дефолт болох магадлал ("ДМ"), дефолт болох үеийн дүн ("ДҮД"), дефолтын алдагдлын хэмжээ ("ДАХ"), хямдруулалтын хувь хамаарна.

ДҮД гэдэг нь тухайн тайлант хугацаанаас хойш эрсдэлд өртөх боломжтой санхүүгийн хөрөнгийн дансны үлдэгдэл, түүнд хуримтлуулсан хүүгийн нийлбэр дүн юм. Төлбөрийн үүргийн хувьд зээлийн үүргийн биелэлт бодитой болох магадлалыг харуулсан коэффициент болох "зээлийн хувиргалтын фактор" ("ЗХФ")-ыг ашиглан ДҮД-г тооцдог. ДМ нь зээлдэгч өгөгдсөн хугацаанд дефолт болох магадлалыг харуулсан коэффициентийг, ДАХ нь дефолт болох үед хүлээх алдагдлыг хэлнэ. ДАХ нь зээлдэгчийн төлөх боломжтой дүн болон барьцаа хөрөнгийн үүргийг хэрэгжүүлэх замаар орж ирэх мөнгөн дүнгийн нийлбэрийг гэрээний нийт мөнгөн урсгалын дүнгээс хасч, ДҮД-д эзлэх хувиар тодорхойлогдоно. Хүлээгдэж буй алдагдлыг тухайн санхүүгийн хэрэгслийн бодит хүүгийн хувь эсвэл түүнтэй ойролцоо хувиар хямдруулж, өнөөгийн үнэ цэнэд шилжүүлэн тооцдог. Энэ үед ашиглагдах хямдруулалтын хувь нь тухайн санхүүгийн хэрэгслийн бодит хүүгийн хувь эсвэл түүнтэй ойролцоо хувь байна.

Банкны удирдлага тухайн санхүүгийн хөрөнгийн нийт хугацааны ХБЭА-ыг загварчлан ашигладаг ба тухайн санхүүгийн хэрэгслийн үлдэгдэл ашиглалтын хугацааны туршид үүсэх боломжтой бүх дефолтын үйл явдлаас шалтгаалан бий болох алдагдал гэж тооцоолдог. 12 сарын ХБЭА нь тайлагналын өдрөөс хойших 12 сарын хугацаанд, эсвэл хэрэв санхүүгийн хэрэгслийн үлдэгдэл ашиглалтын хугацаа 12 сараас богино бол тухайн үлдэгдэл хугацаанд үүсэх боломжтой дефолтын үйл явдлаас шалтгаалан бий болох хугацааны туршид дахь хүлээгдэж буй эрсдэлийн алдагдлын тодорхой хэсгийг илэрхийлнэ.

34 Санхүүгийн эрсдэлийн удирдлага (Үргэлжлэл)

Эдгээр санхүүгийн тайлангийн зорилгоор удирдлагын тооцоолсон хүлээгдэж буй эрсдэлийн алдагдал нь тухайн хугацааны үнэлгээ бөгөөд зохицуулалтын зорилгоор түгээмэл ашиглагддаг мөчлөгийн туршид суурилсан үнэлгээ биш юм. ХБЭА-ыг тооцохдоо ирээдүйд суурилсан өгөгдлийг ашигладаг. Эдгээр өгөгдөл нь магадлалаар жинлэсэн, зээлийн эрсдэлд нөлөөлөх боломжтой макро эдийн засгийн гол хувьсах хүчин зүйлс байдаг. Худалдан авах эсвэл шинээр гаргах үед үнэ цэнийн бууралт (“ХАШГҮЦБ”)-тай байсан санхүүгийн хөрөнгийн хувьд ХБЭА-ын тооцоолол нь дээрхтэй ижил зарчмаар хийгдэх боловч: (а) нийт дансны үнэ болон хямдруулалтын хувь нь хөрөнгийг анх хүлээн зөвшөөрөх үед нөхөгдөх боломжтой байсан мөнгөн урсгалд суурилдаг, (б) ХБЭА нь үргэлж хөрөнгийн нийт хугацааны ХБЭА байна. ХАШГҮЦБ-тай санхүүгийн хөрөнгө нь өнгөрсөн бизнесийн нэгдэлд худалдан авсан үнэ цэнийн бууралттай зээл зэрэг анхны хүлээн зөвшөөрөлтөөр үнэ цэнийн бууралтад орсон санхүүгийн хөрөнгө юм.

Зээлийн эрсдэлийн үнэлгээний систем. Банк зээлийн эрсдэлийг хэмжихийн тулд санхүүгийн хэрэгслийг зээлийн эрсдэлийн дүнгээр үнэлэх зорилгоор олон улсын зээлжих зэрэглэл тооцох байгууллага (Мүүдис, Стандарт энд Пүүрс, Фитч)-аас тооцоолон гаргасан үнэлгээг ашигладаг бөгөөд доорх хүснэгтэд тухайн байгууллагаас гаргадаг зээлжих зэрэглэлийн үнэлгээг харууллаа:

Зээлийн эрсдэлийн үнэлгээний үндсэн хэмжүүр	Хөндлөнгийн үнэлгээний агентлагийн өгсөн тохирох үнэлгээ	
	С&П	Мүүдис
Онц сайн	AAA -аас A-	AAA -аас A3
Сайн	BBB+ -аас B-	Baa1 -аас B3
Хангалттай	CCC+ -аас CCC-	Сaa1 -аас Сaa3
Тусгайлан хянах	CC -аас C	Ca -аас C
Дефолт	Дефолт	Дефолт

Эрсдэлийн үнэлгээний үндсэн хэмжүүр бүрээр зээлжих чадварын зэргийг тодорхойлох:

- *Онц сайн* – зээлийн чанар маш сайн, хүлээгдэж буй эрсдэлийн эрсдэл бага;
- *Сайн* – зээлийн чанар сайн, зээлийн эрсдэл дунд зэрэг;
- *Хангалттай* – зээлийн чанар дунд зэрэг, зээлийн эрсдэл хангалттай;
- *Тусгайлан хянах* – удирдлагын менежментийг сайжруулж, нарийн хянах шаардлагатай;
- *Дефолт* – дефолт болсон хэрэгсэл.

Монгол Улсын томоохон арилжааны банкууд олон улсын үнэлгээний байгууллагаар зээлжих зэрэглэл тогтоолгодог учир дотоодын банкуудад байршуулсан санхүүгийн хөрөнгийг энэхүү үнэлгээнд тулгуурлан үнэлдэг. Үнэлгээ хийлгээгүй арилжааны банкуудын хувьд тэдгээртэй ижил хэмжээтэй, үнэлгээ хийлгэдэг банкуудтай харьцуулах замаар эрсдэлийн үнэлгээг хийдэг. Ингэхдээ тэдгээрийн зохистой харьцааны шалгуур үзүүлэлтийн гүйцэтгэл, санхүүгийн тайлан, сүүлийн үеийн санхүүгийн мэдээллийг Хяналт шалгалтын газар болон бусад газар нэгжээс авч харьцуулалт хийдэг.

Санхүүгийн хөрөнгийн дефолтын тодорхойлолт, санхүүгийн хөрөнгийг хүлээгдэж буй эрсдэлийн алдагдлын шатлалаар ангилах зарчим. Банк нь дараах шалгуур үзүүлэлтийн аль нэг нь биелэгдсэн тохиолдолд тухайн санхүүгийн хөрөнгө дефолт болсон гэж тодорхойлдог:

- Зээлдэгч тал гэрээгээр хүлээсэн санхүүгийн үүргээ хугацаанд нь биелүүлэлгүй 90-с дээш хоног хэтэрсэн.
- Арилжааны банкны зохистой харьцааны шалгуур үзүүлэлтийг зээлдэгч банк нь хангах боломжгүй болсон.
- Зээлдэгч тал дампуурсан, эсвэл бүрэн эрхт төлөөлөгч томилогдож гэрээгээр хүлээсэн төлбөр төлөх магадлал маш бага эсвэл төлж чадахгүй болсон нь тогтоогдсон.

Банк нь санхүүгийн хөрөнгийг хүлээгдэж буй эрсдэлийн зэрэглэлээр доорх 3 шатлалд холбогдох шалгуур үзүүлэлтийн дагуу ангилдаг:

34 Санхүүгийн эрсдэлийн удирдлага (Үргэлжлэл)

№	Шалгуур үзүүлэлт	Шатлал 1	Шатлал 2	Шатлал 3
1	Гэрээгээр хүлээсэн төлбөрийн хоцролтын хоног	30 хоногоос доош	30-90 хоног	90 хоногоос дээш
2	Гэрээнд заасан эргэн төлөлтийн хуваарийн дагуу төлөлт хийгдэж буй байдал	Эргэн төлөлт нь хуваарийн дагуу хийгдэж байгаа	Эргэн төлөлт нь хуваарийн дагуу хийгдээгүй саадсан боловч талууд эргэн төлөлт хийх дээр тохиролцсон	Эргэн төлөлт нь хуваарийн дагуу хийгдээгүй бөгөөд хэзээ хийгдэх нь тодорхой бус
3	Арилжааны банкны зохистой харьцааны шалгуур үзүүлэлтийг хангаж буй байдал	Монголбанкнаас тогтоосон зохистой харьцааны шалгуур үзүүлэлтийг хангаж байгаа	Монголбанкнаас тогтоосон зохистой харьцааны шалгуур үзүүлэлтийг хангаж чадахгүй болсон	Монголбанкнаас тогтоосон зохистой харьцааны шалгуур үзүүлэлтийг хангаж чадахгүй болсоноос гадна дампуурах нь тодорхой болсон

Дээрх шалгуур үзүүлэлтээс гадна Банк нь харилцагч талын төлбөрийн чадваргүй болох магадлал, харилцагчийн зээлжих зэрэглэл, эргэн төлөлтийн хуваарь, барьцаа хөрөнгийн үнэлгээ, харилцагчийн гаргасан бусад өрийн болон өмчийн хэрэгслийн зах зээлийн үнэ цэнийн өөрчлөлт, зээл-үнэлгээний харьцаа, зээлийн спрэйд, зээлдэгчийн гаргасан CDS (Credit default swap)-ийн үнийн өөрчлөлт, үйл ажиллагаа явуулж буй салбарын нөхцөл байдал, дотоод үнэлгээний аргачлалаар тооцсон үнэлгээ, эдийн засаг, санхүү, бизнесийн орчинд гарч буй өөрчлөлт, хууль эрх зүй, технологийн өөрчлөлтийг хянаж, шаардлагатай тохиолдолд эрсдэлийн алдагдлын тооцоололд тусгадаг.

ХБЭА-ын тооцоолол нь зээлдэгчийн зээлийн эрсдэлд мэдэгдэхүйц өсөлт гарсан эсэхэд суурилсан бөгөөд санхүүгийн хөрөнгийг дээрх 3 шатлалаар ангилсан. Тухайн хөрөнгийг анх хүлээн зөвшөөрөх үед үнэ цэнийн бууралтгүй, зээлийн эрсдэлийн мэдэгдэхүйц өсөлт (ЗЭМӨ) байхгүй бол ойрын 12 сард харгалзах ХБЭА-ыг (шатлал 1) тооцож эрсдэлийн алдагдлын санг байгуулна. Анхны хүлээн зөвшөөрөлтөөс хойш ЗЭМӨ мэдэгдсэн бол санхүүгийн хөрөнгийг шатлал 2-т дахин ангилдаг бөгөөд хараахан үнэ цэнэ буурсан хөрөнгө гэж хүлээн зөвшөөрдөггүй боловч хөрөнгийн нийт хугацаанд харгалзах ХБЭА-ыг тооцдог. Санхүүгийн хөрөнгийн үнэ цэнэ буурсан гэж үзсэн үед Шатлал 3-т ангилах бөгөөд хөрөнгийн нийт хугацаанд ХБЭА-ыг тооцдог. Үнэ цэнэ буурч шатлал 3-т ангилсан хөрөнгөд хүүгийн орлого тооцохдоо ХБЭА-ын дүнг хассан дүнгээс тооцдог.

Банк нь улс орнуудын засгийн газар, төв банкуудын зээлийн эрсдэлд өөрчлөлт гарсан эсэхийг тооцохдоо эдийн засгийн өсөлтийн таамаг, инфляц, гадаад цэвэр нөөцийн хэмжээ, улс төрийн эрсдэл, гадаад өр төлбөр зэргийг нэмэлтээр харгалзан үздэг бол банкуудын эрсдэлийн өөрчлөлтийг тооцохдоо эрсдэлээр жигнэсэн активын зохистой харьцааны үзүүлэлт, хөрвөх чадвар, найдваргүй зээлийн нийт зээлд эзлэх хувь хэмжээ зэргийг үндэслэдэг. Банкнаас бусад компаниудын зээлийн эрсдэлийг үнэлэх үед төлбөрийн чадварын харьцаа, хөрвөх чадвар, ашигт ажиллагааны харьцааны үзүүлэлт, үйл ажиллагааны харьцааны үзүүлэлт, ирээдүйн цэвэр мөнгөн урсгалын төсөөлөл, компанийн засаглалын индекс зэргийг харгалзан үздэг.

Хөрөнгөд ЗЭМӨ гарахаа больсон гэх баримт, мэдээлэл байгаа үед хөрөнгийг буцаан Шатлал 1-д ангилна. Хөрөнгийг чанарын үзүүлэлт ашиглан үнэлж, шатлал 2-т ангилсан бол Банк тухайн чанарын үзүүлэлт хангагдаж байгаа эсэхийг дахин хянана.

Худалдан авах эсвэл шинээр гаргах үед үнэ цэнийн бууралттай санхүүгийн хөрөнгийн хувьд нийт хугацаанд харгалзах ХБЭА-ыг тооцох тул банк нийт хугацаанд харгалзах ХБЭА-д орсон хуримтлагдсан өөрчлөлтийг хүлээн зөвшөөрдөг.

ХБЭА нь дээр дурдсан ДҮД, ДАХ, ДМ зэрэг эрсдэлийн параметруудийн үржвэрийг хөрөнгийн үр ашигт хүүгийн аргаар хямдруулж өнөөгийн үнэ цэнээр үнэлсэн дүн юм. Эдгээр гурван үзүүлэлтийн үржвэрт эргэн төлөгдөх магадлалын тохируулга хийдэг (жишээ нь, өмнөх сард эргэн төлөгдсөн, эсвэл дефолт болсон). Энэхүү аргаар ирээдүйн тайлант үед ХБЭА-ыг тооцон гаргадаг бөгөөд дараа нь тайлагналын өдөр хүртэл хямдруулалтыг тооцож, нэгтгэдэг. ХБЭА-ын тооцоололд ашиглаж байгаа хямдруулалтын хувь нь анхны үр ашигт хүү, эсвэл түүнтэй ойролцоо утга авах тооцоолсон хүү байна.

34 Санхүүгийн эрсдэлийн удирдлага (Үргэлжлэл)

Дефолт болох үеийн дүн. Дефолт болох үеийн дүнг ирээдүйд орж ирэх төлөлт болон бусад хүчин зүйлсэд үндэслэн тооцдог. ДҮД нь зээлдэгчийн 12 сарын хугацаанд эргэн төлөх дүн, эсвэл санхүүгийн хөрөнгийн гэрээнд заасан хугацаа дуусах хүртэлх эргэн төлөлтийн дүнгээр тодорхойлогддог ба зээлдэгч хугацаанаасаа өмнө төлөлт хийвэл дахин тооцоолол хийгдэнэ. Тооцоололд эргэн төлөлт болон дахин санхүүжилтийн таамаглалыг ДҮД-ийн тооцоонд оруулдаг.

Шатлал 1-д буй зээлийн ДҮД-г тооцоолохын тулд тухайн зээлийг ойрын 12 сарын хугацаанд чанаргүй болоход хүргэх хүчин зүйлсийг үнэлж 12 сарын ХБЭА тооцдог. Бусад шатлал буюу 2 болон 3-р шатлалуудад буй хөрөнгийн ДҮД-г тодорхойлохдоо нийт хугацааны туршид тухайн зээлийг чанаргүй болоход хүргэх хүчин зүйлсийг авч үзнэ.

Дефолтын магадлал. ХБЭА-ыг тооцоход хоёр төрлийн ДМ-ыг ашигладаг. Үүнд 12 сарын болон нийт хугацааны ДМ орно. 12 сарын ДМ-ыг хамгийн сүүлийн байдлаар мэдэгдэж байгаа түүхэн өгөгдөл ашиглан гаргадаг бол нийт хугацааны ДМ-ын тооцоолол нь санхүүгийн хөрөнгийн үлдэх хугацаанд дефолт болох магадлалыг илэрхийлэх бөгөөд энэ нь санхүүгийн хэрэгслийн нийт хугацаанд гарч болох 12 сарын ДМ-ын нийлбэр юм.

Дефолтын алдагдлын хэмжээ. ЭУА нь дефолтын алдагдлын хэмжээ (ДАХ)-г санхүүгийн хөрөнгө тус бүрийн хувьд улирал бүр үнэлдэг. ДАХ нь санхүүгийн хөрөнгө чанаргүй болох үеийн алдагдлын түвшинг илтгэдэг. ДАХ нь харилцагч буюу зээлдэгч тал, нэхэмжлэлийн төрөл болон зэрэглэл, барьцаа хөрөнгө зэргээс шалтгаалан харилцан адилгүй байдаг. ДАХ нь чанаргүй болох үеийн өртгийн нэгж тутамд гарах алдагдлын хувиар илэрхийлэгддэг. ДАХ-г 12 сар, эсвэл нийт хугацааны туршид тооцдог бөгөөд 12 сарын ДАХ-г дараагийн 12 сард чанаргүй болох тохиолдолд гарах алдагдлын хувиар тооцдог. Нийт хугацааны турш дахь ДАХ-г үлдэж буй нийт хугацаанд гарах алдагдлын хувиар тооцдог.

Санхүүгийн хэрэгсэлд барьцаа хөрөнгө байхгүй, чанаргүйдлийн түүхэн өгөгдөл хангалтгүй байгаа тохиолдолд шинжээчдийн дүгнэлтийг ашигладаг.

ДАХ-г тоон мэдээллийн хүрэлцээтэй байдлаас хамаарч дараах байдлаар тооцдог. Үүнд:

- Төлбөрийн чадваргүй болсон тохиолдолд тухайн санхүүгийн хөрөнгөөс ДАХ-г тооцох урт хугацааны түүхэн тоон мэдээлэл байгаа тохиолдолд эконометрик, машин сургалт, бусад санхүүгийн болон статистик загвар ашиглаж ДАХ-г тооцно.
- ДАХ-ний урт хугацааны түүхэн тоон мэдээлэл байхгүй тохиолдолд зээлжих зэрэглэлтэй харилцагч байгууллагын барьцаагүй санхүүгийн хөрөнгийн хувьд Moody's, Standard & Poor's болон Fitch зэрэг байгууллагаас тогтоосон зээлжих зэрэглэлд харгалзах Thomson Reuters-ийн хамгийн сүүлийн боломжит ДАХ-гээр төлөөлүүлэн тооцно.
- Зээлжих зэрэглэлгүй харилцагч байгууллагад байршуулсан барьцаагүй санхүүгийн хөрөнгийн ДАХ-г тооцохдоо ижил төстэй байгууллагын зээлжих зэрэглэлээр төлөөлүүлэн тооцно. Хэрэв ижил төстэй байгууллагын мэдээлэл байхгүй тохиолдолд улсын зэрэглэлийг 1-2 шатлалаар бууруулж зээлжих зэрэглэлийг тодорхойлно.

Түүхэн мэдээллийн хязгаарлагдмал байдлаас Банк нь ДАХ-г тооцоолохдоо Thomson Reuters мэдээллийн сангаас гаргасан, байгууллага болон компанийн зээлийн зэрэглэл болон үлдэгдэл хугацаанд тохирох эргэн төлөлтийн хувь хэмжээг ашигладаг.

Доорх хүснэгтэд санхүүгийн хөрөнгийн ангилал бүрээрх ДАХ-ний хувийг харууллаа.

	Гадаадын санхүүгийн байгууллагад байршуулсан хөрөнгө Тодруулга (8)	Өрийн үнэт цаасаарх хөрөнгө оруулалт Тодруулга (10)	Урвуу буцаан худалдан авах хэлцэл Тодруулга (12)	Засгийн газрын үнэт цаас Тодруулга (16)	Дотоодын банкуудад олгосон зээл Тодруулга (9)	Бусад санхүүгийн хөрөнгө Тодруулга (18)
2025	60.0%-60.4%	60%-60.8%	0%-60.4%	64.1%	64.1%	0%-100%
2024	59.9%-60.0%	59.9%-60.0%	0%-60.0%	65.0%	0%-65.0%	65.0%-100%

34 Санхүүгийн эрсдэлийн удирдлага (Үргэлжлэл)

Зээлжих зэрэглэл тогтоолгоогүй харилцагч байгууллагад байршуулсан барьцаагүй санхүүгийн хөрөнгийн хувьд ДАХ-г тооцохдоо дараах аргачлалаас эрэмбийн дагуу сонгож ашиглана. Үүнд:

- Ижил төстэй буюу тухайн байгууллагыг төлөөлж чадахуйц байгууллагын зээлжих зэрэглэлээр төлөөлүүлэн тооцох.
- Ижил төстэй байгууллагын мэдээлэл байхгүй тохиолдолд тухайн улсын зэрэглэлийг 1-2 шатлалаар бууруулж зээлжих зэрэглэлийг тодорхойлох.

ДАХ-г 10%-аар өсгөж 2025 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн байдлаар нийт ХБЭА-ыг тооцоход 23,061 сая төгрөгөөр өсөхөөр байна (2024: 14,857 сая төгрөгөөр өсөх).

Зээлийн эрсдэлийн мэдэгдэхүйц өсөлт (ЗЭМӨ). Банк нь шаардлагатай бүх санхүүгийн хөрөнгөд ХБЭА үүссэн эсэхийг тасралтгүй хянадаг бөгөөд тухайн хөрөнгөд зээлийн эрсдэлийн мэдэгдэхүйц өсөлт үүссэн эсэхэд үндэслэн тухайн хөрөнгийн үнэ цэнийн бууралтыг 12 сарын ХБЭА эсвэл нийт хугацааны ХБЭА-аар тодорхойлдог.

Банк хөрөнгийн эрсдэл мэдэгдэхүйц өссөн эсэхийг тодорхойлохдоо чанарын шинжилгээ хийдэг ба зарим тохиолдолд “дефолтын тодорхойлолт” хэсэгт дурдагдсан хүчин зүйлсийг ЗЭМӨ-ийг бий болох үндэслэл гэж үздэг.

ХБЭА-ын загварын ирээдүйн мэдээллийн тохируулга. Банк макро эдийн засгийн хувьсагчуудын ирээдүйн өөрчлөлтийн нөлөөллийг ДМ-д тохируулга хийх замаар ХБЭА-ын тооцоололд оруулдаг. Ингэснээр ХБЭА-ын загварт ирээдүйн макро эдийн засгийн нөхцөл байдал хэрхэн нөлөөлж болохыг тусгадаг. Банк нь ДМ-ыг санхүүгийн хөрөнгийн шинж чанар, онцлогоос хамаарч хөрөнгө тус бүрийн хувьд тооцоолж, үүнд ашиглагдах макро эдийн засгийн хувьсагчуудыг урьдчилж сонгохдоо хамаарлын шинжилгээ буюу корреляцийн шинжилгээг хийсэн. Улмаар энгийн регрессийн шинжилгээний аргаар коэффициентуудын утгыг тодорхойлсон. Тодорхойлогдсон коэффициентуудын утгад үндэслэн ДМ-ын төсөөлсөн дүнг тооцдог ба үүнийг дефолтын дундаж түүхэн дүнтэй хувьчлах замаар макро эдийн засгийн хүчин зүйлсийн ДМ-д нөлөөлөх нөлөөллийн тохируулгыг тооцсон. ДМ тооцоход Банкны ашигласан өгөгдөл, мэдээллийг доор харуулав.

- Дотоодын банкуудад олгосон зээл

Банк нь олон улсын зээлжих зэрэглэл тогтоогч байгууллага (Стандарт энд Пүүрс)-ын нийтлэн гаргадаг хөрөнгө оруулалтын бус зэрэглэлтэй хөрөнгийн ДМ-ын түүхэн мэдээлэл болон доорх макро эдийн засгийн үзүүлэлтэд үндэслэн банкинд олгосон зээлийн ДМ-ыг тооцсон.

- Жилийн ДНБ
- Зээлийн хүүгийн түвшин (1 улирлын хоцрогдолтой)
- Ажилгүйдлийн түвшин (1 улирлын хоцрогдолтой)

Банк сүүлийн 24 жилийн хугацаан дах макро эдийн засгийн хувьсагчдын тоон өгөгдөл болон ДМ-ын түүхэн өгөгдөлд шугаман регрессийн шинжилгээ хийсэн бөгөөд энэхүү шинжилгээгээр эдгээр хувьсагчид нь статистикийн хувьд чухал ач холбогдолтой болох нь нотлогдсон.

- Дотоодын банкуудад олгосон барьцаатай зээл

Банк олон улсын зээлийн зэрэглэл тогтоогч байгууллагаас (Стандарт энд Пүүрс) нийтэлсэн “хамгийн сул холбоос”-ын түүхэн дефолтын түвшинг ашиглаж, холбогдох макро эдийн засгийн хүчин зүйлсийг харгалзан ирээдүйг тусгасан, магадлалаар жинлэсэн дефолтын магадлалыг тооцоолдог. Үүнд дараах гол макро эдийн засгийн үзүүлэлтийг авч үздэг:

- Жилийн ДНБ

Банк сүүлийн 26 жилийн хугацаан дах макро эдийн засгийн хувьсагчдын тоон өгөгдөл болон ДМ-ын түүхэн өгөгдөлд шугаман регрессийн шинжилгээ хийсэн бөгөөд энэхүү шинжилгээгээр эдгээр хувьсагчид нь статистикийн хувьд чухал ач холбогдолтой болох нь нотлогдсон.

- ИЗББ болон Түрээсийн Орлогоор Баталгаажсан бонд

34 Санхүүгийн эрсдэлийн удирдлага (Үргэлжлэл)

Банк өөрийн сайтаар олон нийтэд нийтэлдэг нийт ипотекийн зээлд эзлэх чанаргүй зээлийн хувь болон доорх макро эдийн засгийн үзүүлэлтэд үндэслэн ирээдүйд учирч болох ДМ-ыг тооцсон.

- Улирлын ДНБ (2 улирлын хоцрогдолтой)
- Нийт зээлд эзлэх чанаргүй зээлийн хувь (1 улирлын хоцрогдолтой)
- Ажилгүйдлийн түвшин (1 улирлын хоцрогдолтой)

Банк дээрх макро эдийн засгийн хувьсагчид болон нийт ипотекийн зээлд эзлэх чанаргүй зээлийн сүүлийн 15 жилийн хугацаан дах улирлын түүхэн тоон үзүүлэлтэд шугаман регрессийн шинжилгээ хийсэн бөгөөд энэхүү шинжилгээгээр эдгээр хувьсагчид нь статистикийн хувьд чухал ач холбогдолтой болох нь нотлогдсон.

- Эрдэнэс бонд

Эрдэнэс бондын хувьд 2024 оноос эхлэн шатлал 3-т ангилагдсан тул Банк дефолтын магадлалыг 100 хувь гэж тооцсон. ДАХ-ийг суурь хувилбар 60%, муу хувилбар 30%, өөдрөг хувилбар 10% гэсэн жинлэлтэй гурван өөр хувилбарын дагуу тооцоолсон бөгөөд эдгээр нь эрсдэлийн илүү өргөн тархалт, уул уурхайн салбарын тогтвортой байдал болон улсын төсвийн орлогын өсөлтийг харгалзан ирээдүйг тусгасан таамаглалд суурилсан болно. Эрдэнэс бондын хүлээгдэж буй эрсдэлийн алдагдлын талаарх дэлгэрэнгүй мэдээллийг Тодруулга 4-өөс харна уу.

Эдгээр тохируулгын хүчин зүйлс болон тохируулагдсан ДМ-ын хувь нь ирээдүйн эдийн засгийн нөхцөл байдлын талаар сайн төсөөлөл өгч чадах тул түүнийг ХБЭА-ын загварын суурь төсөөлөл гэж үзсэн. Дефолтын түүхэн тоон үзүүлэлтийг макро эдийн засгийн түүхэн тоон үзүүлэлттэй харьцуулах замаар ДМ-ыг тохируулдаг ба эдийн засгийн нөхцөл байдал хамгийн сайн болон муу байх үеийн тохируулагдсан ДМ-ын түүхэн тоон үзүүлэлтийн өгөгдлөөс сонгож хамгийн сайн болон муу байх үеийн ДМ-ыг тодорхойлдог.

Банк нь хөрөнгөд ХБЭА-ыг тооцохдоо эдийн засгийн ирээдүйн нөхцөл байдлын хувилбар тус бүрийг авч үздэг бөгөөд эдгээр 3 хувилбарын жинлэсэн дунджаар ХБЭА-ыг тодорхойлдог. Энэхүү 3 хувилбарын жинг тооцохдоо ДНБ-ий өсөлтийн сүүлийн 15 жилийн бодит болон таамагласан утгын зөрүүг ашиглан тооцсон. Ингэснээр эдийн засагт эерэг болон сөрөг шок орж ирэх магадлалыг илэрхийлнэ гэсэн таамаглалыг дэвшүүлсэн. Түүхэн мэдээлэлд үндэслэн дараах магадлалыг оноосон. Үүнд: суурь хувилбар – 60%, муу хувилбар – 30%, өөдрөг хувилбар – 10%. Хувилбар тус бүрийн эрсдэлийн алдагдлыг тухайн хувилбарын дагуу тооцоолсон дефолтын магадлалд үндэслэн тодорхойлдог. Үүний үр дүнд 2024 оны хүлээгдэж буй эрсдэлийн алдагдлын бодит дүн нь гурван хувилбарын жинлэсэн дунджаар тооцогдож, суурь хувилбар – 55%, муу хувилбар – 36%, өөдрөг хувилбар – 9%-тай байна.

Доорх хүснэгтэд хүлээгдэж буй эрсдэлийн алдагдлын тооцоололд ашигласан хувилбар тус бүрийн ирээдүйг тусгасан макро эдийн засгийн таамаглалуудыг харуулсан. Бусад хувьсагч үзүүлэлтүүдийг хоцрогдолтой үзүүлэлт гэж үздэг тул тухайн тохиолдолд бодит түүхэн статистик мэдээллийг ашигласан:

Түлхүүр үзүүлэлтүүд	ХБЭА-ын хувилбар	2025 оны 12 сарын 31		2024 оны 12 сарын 31	
		Жин	2025 оны таамаглал	Жин	2024 оны таамаглал
ДНБ-ий өсөлтийн %	Өөдрөг	10%	7.0%	9%	7.5%
	Суурь	60%	6.5%	55%	7.3%
	Муу	30%	3.8%	36%	6.4%
Ажилгүйдлийн түвшин	Өөдрөг	10%	3.6%	9%	4.1%
	Суурь	60%	7.4%	55%	7.9%
	Муу	30%	11.0%	36%	11.3%
Орон сууцны зээлд эзлэх чанаргүй зээлийн %	Өөдрөг	10%	0.8%	9%	0.9%
	Суурь	60%	1.2%	55%	1.1%
	Муу	30%	1.8%	36%	1.3%

34 Санхүүгийн эрсдэлийн удирдлага (Үргэлжлэл)

Дээрх макро эдийн засгийн суурь төсөөллийг 10%-аар бууруулж тооцоход ХБЭА-ын дүн 2025 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн байдлаар 7,125 сая төгрөг (2024: 10,499 сая төгрөгөөр нэмэгдэх байсан)-өөр нэмэгдэж тусгагдахаар байна.

Дараах хүснэгтэд зээлдэгчийн зээлжих зэрэглэлд суурилагүй санхүүгийн хөрөнгө тус бүрийн ДМ-ыг харууллаа:

Санхүүгийн хөрөнгө	ДМ-ын суурь
Засгийн газрын үнэт цаас	C&П өгөгдмөл суурь
Дотоодын банкуудад олгосон зээл	C&П өгөгдмөл суурь
Дотоодын банкуудтай хийсэн урвуу буцаан худалдан авах хэлцэл	C&П өгөгдмөл суурь
<i>Өрийн үнэт цаасаарх хөрөнгө оруулалт</i>	
Давуу эрхтэй ИЗББ	Ипотекийн зээлд эзлэх муу зээлийн %
Түрээсийн хөрөнгөөр баталгаажсан бонд	Орон сууцны зээлд эзлэх муу зээлийн %

Хүснэгтэд харуулсан үржүүлэгч нь макро эдийн засгийн ирээдүйн нөхцөл байдлыг тухайн хөрөнгийн ДМ-ын хувь хэмжээнд өөрчлөлт оруулах замаар ХБЭА-ын дүнд шингээсэн тохируулгын дүн юм. Үржүүлэгчийг тооцохдоо жил бүрийн түүхэн ДМ-ын дүн болон дээр дурдсан макро эдийн засгийн хувьсагч хооронд регрессийн шинжилгээ хийсэн. Дараах хүснэгтэд 2025 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн байдлаарх ХБЭА-ын загварт ашигласан үржүүлэгч болон ДМ тус бүрийг тусган харуулав.

Хувилбар	Дотоодын банкуудад олгосон зээл		Давуу эрхтэй ИЗББ		ТХББ	
	Үржүүлэгч	ДМ	Үржүүлэгч	ДМ	Үржүүлэгч	ДМ
Өөдрөг	0.94	1.54%-4.85%	0.96	0.07%	0.96	0.78%
Суурь	1.02	1.67%-5.26%	1.33	0.09%	1.33	1.08%
Муу	1.36	2.23%-7.02%	1.87	0.13%	1.87	1.51%

Доорх хүснэгтэд 2024 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн байдлаарх ХБЭА-ын загварт ашигласан үржүүлэгч болон ДМ тус бүрийг тусган харуулав.

Хувилбар	Дотоодын банкуудад олгосон зээл		Давуу эрхтэй ИЗББ		ТХББ	
	Үржүүлэгч	ДМ	Үржүүлэгч	ДМ	Үржүүлэгч	ДМ
Өөдрөг	0.75	2.05%-4.00%	0.78	0.08%	0.78	0.83%
Суурь	0.77	2.10%-4.10%	1.00	0.11%	1.00	1.07%
Муу	0.87	2.38%-4.64%	1.23	0.13%	1.23	1.31%

Гадаадын санхүүгийн байгууллагад байршуулсан санхүүгийн хөрөнгө, өрийн үнэт цаасаарх хөрөнгө оруулалт зэрэгт ХБЭА-ыг тооцохдоо Блуумберг терминалын Чанаргүйдэх Магадлалын Үнэлгээний Судалгааг ашигласан ба үүнд зээлдэгч талын зээлийн үнэлгээ нь ирээдүйн мэдээллээр тохируулагдсан гэж таамагласан. Тус хөрөнгүүдэд ойрын 12 сарын ХБЭА-ыг тооцсон бөгөөд дээрхтэй ижил зарчмаар буюу эдийн засгийн ирээдүйн нөхцөл байдлын хувилбар бүрийн хувьд чанаргүйдэх магадлалд тодорхой жин өгч тооцсон.

Гадаадын банк, санхүүгийн байгууллагад байршуулсан хөрөнгийн ДМ-ыг 10%-аар өснө гэж үзвэл 2025 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн байдлаар тус хөрөнгөд нийт 566 сая төгрөг (2024: 2,400 сая төгрөг нэмэгдэх байсан)-ийн ХБЭА-ын сан нэмж байгуулахаар байна.

34 Санхүүгийн эрсдэлийн удирдлага (Үргэлжлэл)

Зах зээлийн эрсдэл. Санхүүгийн хэрэгслийн бодит үнэ цэнэ нь хүүгийн түвшин, валютын ханшийн өөрчлөлтөөс шалтгаалан хэлбэлзэх эрсдэлийг зах зээлийн эрсдэл гэнэ. Зах зээлийн болон төлбөрийн чадварын эрсдэлийг үнэлэхдээ гадаад валютын захад хийх интервенцийн хэмжээ, гадаадын байгууллагад төлөх богино хугацаат өр төлбөрийн эргэн төлөлтийг анхаарч үздэг. Банк нь гадаад өрийн эргэн төлөлтийг биелүүлэх хангалттай нөөц байгаа эсэхийг хянаж, мэдрэмтгий байдлын шинжилгээг хийдэг. Банк нь гадаад валютын төвлөрөл, алт болон ЗТЭ-ээс бусад зах зээлийн өндөр эрсдэл байхгүй гэж үзсэн. Удирдлага нь мөнгөжсөн алт болон мөнгөжсөн мөнгийг валют эсвэл санхүүгийн хөрөнгийн орлох шинж чанартай гэж үздэг. Иймд эдгээр хөрөнгийг энэхүү санхүүгийн тайланд валютын ханшийн эрсдэлийн удирдлагын тодруулгын хүрээнд тусган харуулсан. Банк бусад үнийн эрсдэлд мэдэгдэхүйц хэмжээнд өртөөгүй байна.

Ханшийн эрсдэл. Ханшийн эрсдэл гэдэг нь санхүүгийн хэрэгслийн үнэ цэнэ валютын ханшийн хэлбэлзлээс шалтгаалж өөрчлөгдөх эрсдэлийг хэлнэ. Ханшийн эрсдэлийг гадаад валютын багцыг төрөлжүүлэх замаар удирдаж болох ба дараах параметрээр тодорхойлно:

- Гадаад валютын нөөцийн удирдлага
- Гадаад валютын нөөц болон гадаад валютаар илэрхийлэгдэх урт ба богино хугацаат хөрөнгө оруулалтын багцад эзлэх тухайн гадаад валютын хамгийн их байх хэмжээ

Гадаад валютын нөөцийг бүрдүүлэх валютын бүтцийг Хөрөнгө оруулалтын хорооноос жил бүр баталдаг.

Доорх хүснэгтэд тайлагналын өдрийн байдлаар Банкны бүртгэлийн валюттай харьцуулахад гадаад валют, алт болон ТЗЭ-ийн ханшид гарч болох боломжит өөрчлөлтийн нөлөөг, бусад бүх хувьсагч тогтмол байна гэж үзэн, ашиг, алдагдал болон өөрийн хөрөнгөнд хэрхэн нөлөөлөхийг харуулсан. Хүснэгтэд үзүүлсэн сөрөг дүн нь ашиг, алдагдлын цэвэр бууралтыг, харин эерэг дүн нь цэвэр есөлтийг илэрхийлнэ:

<i>Сая төгрөгөөр</i>	2025 оны 12 сарын 31-нээрх ашиг/(алдагдал) болон өрийн хөрөнгө дэх нөлөө	2024 оны 12 сарын 31-нээрх ашиг/(алдагдал) болон өөрийн хөрөнгө дэх нөлөө
Ам.доллар 10%-аар чангарахад (10%-аар чангарахад)	(684,291)	206,011
Ам.доллар 10%-аар сулрахад (10%-аар сулрахад)	684,291	(206,011)
Юань 10%-аар чангарахад (10%-аар чангарахад)	(164,301)	(171,433)
Юань 10%-аар сулрахад (10%-аар сулрахад)	164,301	171,433
Евро 10%-аар чангарахад (10%-аар чангарахад)	6,960	31,314
Евро 10%-аар сулрахад (10%-аар сулрахад)	(6,960)	(31,314)
ЗТЭ 10%-аар чангарахад (10%-аар чангарахад)	(54,784)	(59,786)
ЗТЭ 10%-аар сулрахад (10%-аар сулрахад)	54,784	59,786
Алт 10%-аар чангарахад (10%-аар чангарахад)	390,131	211,510
Алт 10%-аар сулрахад (10%-аар сулрахад)	(390,131)	(211,510)
Бусад валют 10%-аар чангарахад (10%-аар чангарахад)	11,218	10,237
Бусад валют 10%-аар сулрахад (10%-аар сулрахад)	(11,218)	(10,237)

Дээрх дүнг Банкны бүртгэлийн валютаас өөр валютаар илэрхийлэгдсэн мөнгөн зүйлс, түүнчлэн ТЗЭ болон алт хэлбэрээр илэрхийлэгдсэн мөнгөн зүйлсийн үлдэгдэлд үндэслэн тооцоолсон.

МОНГОЛБАНК

Санхүүгийн тайлангийн тодруулга – 2025 оны 12 дугаар сарын 31

34 Санхүүгийн эрсдэлийн удирдлага (Үргэлжлэл)

Доорх хүснэгтэд 2025 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн байдлаар Банк нь мөнгөөр илэрхийлэгдэх хөрөнгө (үүнд мөнгөжсөн алт болон үнэт металлыг багтаасан) болон мөнгөөр илэрхийлэгдсэн өр төлбөрийн хүрээнд валют, алт болон ЗТЭ-ийн мэдэгдэхүйц өртөлттэй байх дүнг харуулсан:

Сая төгрөгөөр	Монгол төгрөг	Ам.доллар	Юань	Евро	ЗТЭ	Алт	Бусад	Нийт дүн
Бэлэн мөнгө	-	310,841	60,799	8,818	-	-	15,048	395,506
Гадаадын санхүүгийн байгууллага дахь хөрөнгө	-	7,055,951	1,360,509	382,173	314,495	-	573,079	9,686,207
Дотоодын банкуудад олгосон зээл	178,820	503	-	-	-	-	-	179,323
Өрийн үнэт цаасаарх хөрөнгө оруулалт	4,514,906	4,438,128	457,855	-	-	-	-	9,410,889
Өмчийн үнэт цаасаарх хөрөнгө оруулалт	-	-	-	6,533	-	-	-	6,533
Урвуу буцаан худалдан авах хэлцэл	3,983,879	6,086,748	-	-	-	-	-	10,070,627
Мөнгөжсөн алт ба үнэт металл	-	-	-	-	-	3,901,306	10,185	3,911,491
Застийн газрын үнэт цаас	54,633	-	-	-	-	-	-	54,633
Бусад санхүүгийн хөрөнгө	16,879	4,095	-	-	-	-	-	20,974
Нийт санхүүгийн хөрөнгө	8,749,117	17,896,266	1,879,163	397,524	314,495	3,901,306	598,312	33,736,183
Гүйлгээнд гаргасан бэлэн мөнгө	(1,244,350)	-	-	-	-	-	-	(1,244,350)
Төв банкны үнэт цаас	(10,973,332)	-	-	-	-	-	-	(10,973,332)
Застийн газрын хөрөнгө	(255,274)	(5,697,840)	-	(162,542)	(286,545)	-	-	(6,402,201)
Дотоодын банкуудын хөрөнгө	(9,736,851)	(5,718,252)	(431,156)	(165,382)	-	-	(486,136)	(16,537,777)
Гадаад өр төлбөр	(2,031)	(223)	(3,091,014)	-	(575,794)	-	-	(3,669,062)
Бусад санхүүгийн өр төлбөр	(224,983)	(508,749)	-	-	-	-	-	(733,732)
Нийт санхүүгийн өр төлбөр	(22,436,821)	(11,925,064)	(3,522,170)	(327,924)	(862,339)	-	(486,136)	(39,560,454)
Санхүүгийн үүсмэл хэрэгсэл	12,675,439	(12,814,163)	-	-	-	-	-	(138,724)
Цэвэр позиц	(1,012,265)	(6,842,961)	(1,643,007)	69,600	(547,844)	3,901,306	112,176	(5,962,995)

МОНГОЛБАНК
Санхүүгийн тайлангийн тодруулга – 2025 оны 12 дугаар сарын 31

34 Санхүүгийн эрсдэлийн удирдлага (Үргэлжлэл)

Доорх хүснэгтэд 2024 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн байдлаар Банк нь мөнгөөр илэрхийлэгдэх хөрөнгө (үүнд мөнгөсөн алт болон үнэт металлыг багтаасан) болон мөнгөөр илэрхийлэгдсэн өр төлбөрийн хүрээнд валют, алт болон ЗТЭ-ийн мэдэгдэхүйц өртөлттэй байх дүнг харуулсан:

Сая төгрөгөөр	Монгол төгрөг	Ам.доллар	Юань	Евро	ЗТЭ	Алт	Бусад	Нийт дүн
Бэлэн мөнгө	-	8,056	67,708	11,258	-	-	8,639	95,661
Гадаадын санхүүгийн байгууллага дахь хөрөнгө	-	4,240,751	1,186,757	535,256	308,666	-	274,896	6,546,326
Дотоодын банкуудад олгосон зээл	1,421,303	564	-	-	-	-	-	1,421,867
Өрийн үнэт цаасаарх хөрөнгө оруулалт	3,794,532	4,229,015	350,398	-	-	-	-	8,373,945
Өмчийн үнэт цаасаарх хөрөнгө оруулалт	-	-	-	6,533	-	-	-	6,533
Урвуу буцаан худалдан авах хэлцэл	2,753,404	5,507,629	-	-	-	2,115,101	4,489	8,261,033
Мөнгөсөн алт ба үнэт металл	-	-	-	-	-	-	-	2,119,590
Засгийн газрын үнэт цаас	55,720	-	-	-	-	-	-	55,720
Бусад санхүүгийн хөрөнгө	23,677	-	-	-	-	-	-	23,677
Нийт санхүүгийн хөрөнгө	8,048,636	13,986,015	1,604,863	553,047	308,666	2,115,101	288,024	26,904,352
Гүйлгээнд гаргасан бэлэн мөнгө	(1,222,179)	-	-	-	-	-	-	(1,222,179)
Төв банкны үнэт цаас	(11,511,780)	-	-	-	-	-	-	(11,511,780)
Засгийн газрын хөрөнгө	(5,926,668)	(536,663)	-	-	(379,947)	-	(1)	(6,843,279)
Дотоодын банкуудын хөрөнгө	(6,335,095)	(3,474,344)	(469,588)	(239,906)	-	-	(185,649)	(10,704,582)
Гадаад өр төлбөр	(1,695)	(215)	(2,849,601)	-	(526,574)	-	-	(3,378,085)
Бусад санхүүгийн өр төлбөр	(107,077)	(51)	-	-	-	-	-	(107,128)
Нийт санхүүгийн өр төлбөр	(25,104,494)	(4,011,273)	(3,319,189)	(239,906)	(906,521)	-	(185,650)	(33,767,033)
Санхүүгийн үүсмэл хэрэгсэл	7,827,420	(7,914,633)	-	-	-	-	-	(87,213)
Цэвэр позиц	(9,228,438)	2,060,109	(1,714,326)	313,141	(597,855)	2,115,101	102,374	(6,949,894)

Хүүгийн түвшний эрсдэл. Хүүгийн түвшний хэлбэлзлээс ирээдүйд орж ирэх мөнгөн урсгал эсвэл санхүүгийн хэрэгслийн бодит үнэ цэнэ өөрчлөгдөх эрсдэлийг хүүгийн түвшний эрсдэл гэнэ. Хүүгийн түвшний эрсдэлийг удирдаж буй гол зорилго нь эрсдэлийг холбогдох бодлогод заасан түвшнээс хэтрүүлэхгүйгээр хөрөнгө оруулалтын өгөөжийг тогтвортой түвшинд хадгалахад оршино.

МОНГОЛБАНК

Санхүүгийн тайлангийн тодруулга – 2025 оны 12 дугаар сарын 31

34 Санхүүгийн эрсдэлийн удирдлага (Үргэлжлэл)

Банкны эзэмшиж буй хөрөнгө, өр төлбөрийн дийлэнх нь тогтмол хүүгийн түвшинтэй эсвэл хүүгүй байгаа нь хүүгийн түвшний эрсдэлийг их хэмжээгээр бууруулдаг. Банк хүүгийн түвшний эрсдэлийг хязгаарлах зорилгоор гадаад валютын нөөцийн багцын дуусах хугацааны шаардлагыг бэнчмаркийн бодлогодоо тусгаж, хэрэгжилтийг өдөр бүр хянадаг. Хөрөнгө оруулалтын хугацааг хэвтээ шинжилгээний аргаар үнэлдэг ба нэг жилийн хөрөнгө оруулалтын хугацааг ашигладаг. Энэ хүрээнд сөрөг өгөөжийг хамгийн бага өгөөж гэж тодорхойлж, зөвшөөрөгдөх хэлбэлзэл 5% хүртэл байхаар тооцдог.

Доорх хүснэгтэд банкны хүүгийн эрсдэлд өртөх позициг үзүүлэв. Нийт санхүүгийн хөрөнгө (мөнгөжсөн алт болон үнэт металлыг багтаасан), өр төлбөрийн дансны үлдэгдлийг тухайн санхүүгийн хэрэгслийн дуусах хугацаагаар ангилсан ба санхүүгийн хэрэгслийн гэрээнд заасан хүү шинэчлэх хугацаа нь хөрөнгийн дуусах хугацааны өмнө байвал хүү шинэчлэх хугацааг дуусах хугацаагаар сонгоно:

Сая төгрөгөөр	Хугацаагүй ба 1 сараас бага				Хүүгийн өөрчлөлтөд мэдрэг бус		Нийт дүн
	1-6 сар	6-12 сар	12 сараас дээш	Нийт хүүтэй	Нийт хүүтэй өөрчлөлтөд мэдрэг бус		
2025 оны 12 сарын 31-нээрх							
Нийт санхүүгийн хөрөнгө	14,025,982	1,866,296	4,671,211	27,611,743	6,384,292	33,996,035	
Нийт санхүүгийн өр төлбөр	(29,213,414)	(3,118,398)	(221,890)	(37,857,035)	(2,101,995)	(39,959,030)	
	(15,187,432)	(1,252,102)	4,449,321	(10,245,292)	4,282,297	(5,962,995)	
2024 оны 12 сарын 31-нээрх							
Нийт санхүүгийн хөрөнгө	13,328,001	2,495,091	3,423,958	20,185,482	6,859,592	27,045,074	
Нийт санхүүгийн өр төлбөр	(24,472,613)	(851,475)	(3,295,569)	(28,643,675)	(5,351,291)	(33,994,966)	
	(11,144,612)	1,643,616	128,389	(8,458,193)	1,508,301	(6,949,892)	

Банк дараах хөрөнгө болон өр төлбөрт хувьсах хүү тооцож хуримтлуулдаг: 3ТЭ (Тодруулга 8), 3ТЭ-ийн хуваарилалт, Хятадын Ардын банкнаас авсан зээл (Тодруулга 24).

2025 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн байдлаар тайлагналын өдрийн хүүгийн түвшин бусад бүх хувьсагч тогтмол байна гэж үзвэл 100 суурь нэгжээр буурсан эсвэл өссөн тохиолдолд тухайн тайлант жилийн ашиг MNT 148,426 сая төгрөгөөр өсөх эсвэл буурах байсан (2024: 123,082 сая төгрөг), энэ нь үндсэндээ Хятадын Ардын Банкнаас авсан санхүүжилтийн хүүгийн зардал буурах эсвэл өсөхтэй холбоотой. Өөрийн хөрөнгийн бусад бүрэлдэхүүн хэсэг 45,973 сая төгрөгөөр буурах эсвэл өсөх байсан (2024: 38,500 сая төгрөг) бөгөөд энэ нь үндсэндээ бусад дэлгэрэнгүй орлогоорх бодит үнэ цэнээр хэмжигдэх тогтмол хүүтэй санхүүгийн хөрөнгийн бодит үнэ цэнэ буурах эсвэл өсөхөөс шалтгаална.

34 Санхүүгийн эрсдэлийн удирдлага (Үргэлжлэл)

Банк санхүүгийн хэрэгслийн хүүгийн түвшинг тогтмол хянадаг. Доорх хүснэгтэд тайлант өдрөөрх удирдлагын эрх бүхий албан тушаалтны шалгасан тайланд үндэслэн хүүгийн түвшинг тухайн валютаар илэрхийлэгдэх хөрөнгийн ангилал бүрээр нэгтгэж харууллаа. Хөрөнгийн биржид бүртгэлтэй үнэт цаасны хувьд хүүгийн түвшин нь тайлант өдрийн байдлаарх зах зээл дээрх өгөөжийн түвшинг илэрхийлнэ.

Жилийн хүү	2025				2024			
	Төгрөг	Ам. доллар	Юань	Бусад	Төгрөг	Ам. доллар	Юань	Бусад
Хөрөнгө								
Гадаадын санхүүгийн байгууллагуудад байршуулсан хөрөнгө	-	3.89%	1.51%	2.99%	-	3.25%	1.84%	1.98%
Өрийн үнэт цаасаарх хөрөнгө оруулалт	4.03%	4.02%	1.42%	-	3.96%	4.23%	2.05%	-
Урвуу буцаан худалдан авах хэлцэл	14.00%	3.75%	-	-	11.23%	4.25%	-	-
Засгийн газрын үнэт цаас	1.00%	-	-	-	1.00%	-	-	-
Дотоодын банкуудад олгосон зээл	2.00%	1.00%	-	-	2.98%	1.00%	-	-
Өр төлбөр								
Төв банкны үнэт цаас	12.00%	-	-	-	10.00%	-	-	-
Засгийн газрын хөрөнгө	7.5%	3.51%	-	3.26%	2.00%	2.50%	-	-
Дотоодын банкуудын хөрөнгө	10.00%	3.77%	-	-	8.00%	4.58%	-	-
Гадаад өр төлбөр	-	-	3.40%	-	-	-	3.96%	-
Бусад өр төлбөр	3.00%	-	-	-	-	-	-	-

Хүснэгт дэх "-" тэмдэг нь тухайн валютад харгалзах хөрөнгө, өр төлбөргүйг илтгэнэ.

МОНГОЛБАНК

Санхүүгийн тайлангийн тодруулга – 2025 оны 12 дугаар сарын 31

34 Санхүүгийн эрсдэлийн удирдлага (Үргэлжлэл)

Газар зүйн эрсдэлийн төвлөрөл. Санхүүгийн хөрөнгө (мөнгөжсөн алт ба үнэт металлыг багтаасан), өр төлбөрийн газар зүйн төвлөрлийг 2025 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн байдлаарх доорх хүснэгтээр харууллаа:

<i>Сая төгрөгөөр</i>	Монгол	ЭЗХАХБ- ын орнууд	ОУВС	ЭЗХАХБ- ын бус орнууд	Нийт дүн
Хөрөнгө					
Бэлэн мөнгө	395,506	-	-	-	395,506
Гадаадын санхүүгийн байгууллагуудад байршуулсан хадгаламж	-	7,748,783	314,495	1,622,929	9,686,207
Дотоодын банкуудад олгосон зээл	179,323	-	-	-	179,323
Өрийн үнэт цаасаарх хөрөнгө оруулалт	4,543,034	4,867,855	-	-	9,410,889
Өмчийн үнэт цаасаарх хөрөнгө оруулалт	-	6,533	-	-	6,533
Урвуу буцаан худалдан авах хэлцэл	3,983,879	6,086,748	-	-	10,070,627
Мөнгөжсөн алт ба үнэт металл	1,945,844	1,965,647	-	-	3,911,491
Санхүүгийн үүсмэл хэрэгсэл	259,852	-	-	-	259,852
Засгийн газрын үнэт цаас	54,633	-	-	-	54,633
Бусад санхүүгийн хөрөнгө	20,974	-	-	-	20,974
Нийт санхүүгийн хөрөнгө	11,383,045	20,675,566	314,495	1,622,929	33,996,035
Өр төлбөр					
Гүйлгээнд гаргасан бэлэн мөнгө	(1,244,350)	-	-	-	(1,244,350)
Төв банкны үнэт цаас	(10,973,332)	-	-	-	(10,973,332)
Төрийн байгууллагуудад төлөх өр төлбөр	(6,402,201)	-	-	-	(6,402,201)
Банкуудын хөрөнгө	(16,537,777)	-	-	-	(16,537,777)
Санхүүгийн үүсмэл хэрэгсэл	(398,576)	-	-	-	(398,576)
Гадаад өр төлбөр	-	(2,254)	(575,794)	(3,091,014)	(3,669,062)
Бусад санхүүгийн өр төлбөр	(733,732)	-	-	-	(733,732)
Нийт санхүүгийн өр төлбөр	(36,289,968)	(2,254)	(575,794)	(3,091,014)	(39,959,030)
2025 оны 12 сарын 31- нээрх цэвэр позиц	(24,906,923)	20,673,312	(261,299)	(1,468,085)	(5,962,995)
Зээлтэй холбоотой төлбөрийн үүрэг (Тодруулга 32)	15,768	-	-	7,547,220	7,562,988

МОНГОЛБАНК**Санхүүгийн тайлангийн тодруулга – 2025 оны 12 дугаар сарын 31****34 Санхүүгийн эрсдэлийн удирдлага (Үргэлжлэл)**

Санхүүгийн хөрөнгө (мөнгөжсөн алт ба үнэт металлыг багтаасан, өр төлбөрийн газар зүйн төвлөрлийг 2024 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн байдлаар доорх хүснэгтээр харууллаа:

<i>Сая төгрөгөөр</i>	Монгол	ЭЗХАХБ- ЫН орнууд	ОУВС	ЭЗХАХБ- ЫН БУС орнууд	Нийт дүн
Хөрөнгө					
Бэлэн мөнгө	95,661	-	-	-	95,661
Гадаадын санхүүгийн байгууллагуудад байршуулсан хадгаламж	-	5,728,371	308,666	509,289	6,546,326
Дотоодын банкуудад олгосон зээл	1,421,867	-	-	-	1,421,867
Өрийн үнэт цаасаарх хөрөнгө оруулалт	3,794,533	4,579,412	-	-	8,373,945
Өмчийн үнэт цаасаарх хөрөнгө оруулалт	-	6,533	-	-	6,533
Урвуу буцаан худалдан авах хэлцэл	2,753,404	5,507,629	-	-	8,261,033
Мөнгөжсөн алт ба үнэт металл	-	2,119,590	-	-	2,119,590
Санхүүгийн үүсмэл хэрэгсэл	140,720	-	-	-	140,720
Засгийн газрын үнэт цаас	55,720	-	-	-	55,720
Бусад санхүүгийн хөрөнгө	23,677	-	-	-	23,677
Нийт санхүүгийн хөрөнгө	8,285,582	17,941,535	308,666	509,289	27,045,072
Өр төлбөр					
Гүйлгээнд гаргасан бэлэн мөнгө	(1,222,179)	-	-	-	(1,222,179)
Төв банкны үнэт цаас	(11,511,780)	-	-	-	(11,511,780)
Засгийн газрын хөрөнгө					
Төрийн байгууллагуудад төлөх өр төлбөр	(6,843,279)	-	-	-	(6,843,279)
Банкуудын хөрөнгө	(10,704,582)	-	-	-	(10,704,582)
Санхүүгийн үүсмэл хэрэгсэл	(227,933)	-	-	-	(227,933)
Гадаад өр төлбөр	-	(1,910)	(526,574)	(2,849,601)	(3,378,085)
Бусад санхүүгийн өр төлбөр	(107,128)	-	-	-	(107,128)
Нийт санхүүгийн өр төлбөр	(30,616,881)	(1,910)	(526,574)	(2,849,601)	(33,994,966)
2024 оны 12 сарын 31-нээрх цэвэр позиц	(22,331,299)	17,939,625	(217,908)	(2,340,312)	(6,949,894)
Зээлтэй холбоотой төлбөрийн үүрэг (Тодруулга 32)	(14,227)	-	-	(7,103,140)	(7,117,367)

Бусад эрсдэлийн төвлөрөл. Удирдлага харилцагч талуудын батлагдсан лимитийн хүрээнд зээлдэгчдэд ногдох эрсдэлд өртөлтийг тусгасан тайлангуудыг ашиглан зээлийн эрсдэлийн төвлөрлийг хянаж, дээр дурдсанчлан тодруулж тайлагнадаг. Банк бусад санхүүгийн байгууллагуудтай холбоотой зээлийн эрсдэлийн мэдэгдэхүйц өндөр төвлөрөлтэй байна. Дэлгэрэнгүйг Тодруулга 8, 10 болон 24-өөс харна уу

34 Санхүүгийн эрсдэлийн удирдлага (Үргэлжлэл)

Төлбөрийн чадварын эрсдэл. Банк нь төлбөрийн үүргээ гүйцэтгэж чадахгүй байх эрсдэлийг төлбөрийн чадварын эрсдэл гэнэ. Гадаад валютаар илэрхийлэгдсэн өр төлбөрөө төлж барагдуулахтай холбоотой төлбөрийн чадварын эрсдэл нь банкны хувьд гол эрсдэлийн нэг юм. Банкны хөрөнгө оруулалтын бодлого нь өгөөжийг нэмэгдүүлэхэд чиглэгддэг хэдий ч энэ нь зөвхөн төлбөрийн чадварын болон хөрөнгө оруулалтын аюулгүй байдлын шаардлага хангагдсан үед хэрэгждэг. Импортын өндөр хамаарал, Засгийн газрын гадаад өрийн үйлчилгээний тасралтгүй хэрэгцээ, дотоодын зах зээл дэх гадаад валютын эрэлт, нийлүүлэлтийн хэлбэлзэл зэргээс шалтгаалан гадаад валютын нөөцийн удирдлагад төлбөрийн чадвар нь хамгийн чухал анхаарах асуудал болдог. Төлбөрийн чадварын эрсдэлийг удирдахдаа гадаад валютын нөөцийг хоёр багцад хуваадаг. Үүнд:

- Богино хугацаат хөрөнгө оруулалтын багц (бэлэн мөнгөний удирдлага эсвэл хөрвөх чадварын багц орно): Энэ багцыг зээл төлөх, валютын зах зээлийн үйл ажиллагааг тогтвортой байлгах зорилгоор ашигладаг бөгөөд энэ нь бэлэн мөнгө, овернайт ба хугацаагүй хадгаламжаас гадна хугацаат хадгаламж, хөрвөх чадвар сайтай мөнгөний захын хэрэгсэл, долоо хоногоос 12 сар хүртэлх дуусах хугацаа бүхий үнэт цаас болон мөнгөжсөн алтнаас бүрддэг.
- Урт хугацаат хөрөнгө оруулалтын багц: Энэ багц нь дунд болон урт хугацаатай, хөрвөх чадвар бүхий Засгийн газрын бонд, үнэт цаас зэргээс бүрддэг.

Хөрөнгө оруулалтын хороо нь гадаад валютын багцын лимитийг санал болгодог. Банк төлбөрийн хөрвөх эрсдэлийг бууруулахдаа гадаад валютын улсын нөөцийн удирдлагын журмын дагуу дараах хөрөнгийн бүтцийг дагаж мөрддөг:

- Нийт хөрөнгийн тодорхой хувиас багагүй хэсгийг богино хугацаат (1 жил хүртэлх) хөрөнгө оруулалт буюу харилцах данс, бэлэн мөнгө хэлбэрээр байршуулах;
- Нийт хөрөнгийн тодорхой хувиас багагүй хэсгийг богино хугацаат (1 жил хүртэлх) хөрөнгө оруулалт буюу 6 сар хүртэлх хугацаатай хадгаламж хэлбэрээр байршуулах.

Гадаад валютын арилжаанд тогтоосон лимит нь хөрвөх чадварын эрсдэлийг бууруулахад чиглэгдэх бөгөөд гадаад арилжааны алдагдлын дээд лимит 400,000 ам.доллар, арилжааны нэгжийн дээд лимит 100,000 ам.доллар байх бөгөөд нэг удаагийн арилжааны лимит 50,000 ам.доллар байна.

Доорх хүснэгтэд 2025 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн байдлаарх өр төлбөрийг үлдсэн гэрээний дуусгавар болох хугацаагаар ангилан харуулсан. Хугацааны ангиллын хүснэгтэд тусгасан дүн нь зээлийн нийт үүрэг болон санхүүгийн баталгааг багтаасан, гэрээний дагуу хорогдуулалт тооцоогүй мөнгөн гүйлгээг илэрхийлнэ. Эдгээр хорогдуулалт тооцоогүй мөнгөн гүйлгээ нь санхүүгийн байдлын тайланд тусгагдсан дүнгээс ялгаатай бөгөөд санхүүгийн байдлын тайланд тусгагдсан дүн нь хорогдуулалт тооцсон мөнгөн гүйлгээнд суурилсан байдаг. Санхүүгийн үүсмэл бус хэрэгслийг гэрээний дагуу төлөгдөх эсвэл хүлээн авах дүнгээр, өөрөөр хэлбэл нийт дүнгээр тооцогдох форвард болон своп хэлцлийн төлбөрийг холбогдох мөнгөн орлоготой хамтад нь тусгасан.

Олгосон аккредитивын дагуу шаардагдах төлбөрийн чадварын хэрэгцээ нь хугацааны ангиллын шинжилгээнд тусгасан гэрээний дүнгээс нэлээд бага байдаг бөгөөд Банк нь гуравдагч талуудад эдгээр хэлцлийн хүрээнд санхүүжилт татах магадлал багатай гэж ерөнхийдөө үздэг. Доорх хүснэгтэд тусгасан зээл олголтын гэрээнүүдийн нийт үлдэгдэл дүн нь заавал ирээдүйн мөнгөн гүйлгээний хэрэгцээг илэрхийлэхгүй бөгөөд эдгээр гэрээнүүд санхүүжилт хийгдэхгүйгээр дуусгавар болох эсвэл хүчингүй болох боломжтой.

Төлөх дүн нь тогтмол биш тохиолдолд тодруулсан дүнг тайлант жилийн эцэст хүчин төгөлдөр байсан нөхцөлд тулгуурлан тодорхойлно. Гадаад валютаар хийгдэх төлбөрийг тайлант жилийн эцсийн спот ханшаар хөрвүүлсэн болно.

МОНГОЛБАНК

Санхүүгийн тайлангийн тодруулга – 2025 оны 12 дугаар сарын 31

34 Санхүүгийн эрсдэлийн удирдлага (Үргэлжлэл)

Санхүүгийн өр төлбөрийн дуусгавар болох хугацааны шинжилгээг 2025 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн байдлаар доорх хүснэгтэд харууллаа:

<i>Сая төгрөгөөр</i>	1 сараас бага сар	1-6 сар	6-12 сар	12 сараас дээш	Нийт дүн
Өр төлбөр					
Гүйлгээнд байгаа бэлэн мөнгө	1,244,350	-	-	-	1,244,350
Төв банкны үнэт цаас	11,029,000	-	-	-	11,029,000
Засгийн газарт өгөх өр төлбөр	1,592,730	4,811,097	3,295	30,261	6,437,383
Дотоодын банкуудын хадгаламж	16,543,227	-	-	-	16,543,227
Гадаад өр төлбөр	578,048	-	3,157,250	-	3,735,298
Бусад санхүүгийн өр төлбөр	272,036	465,796	-	-	737,832
<i>Нийт своп хэлцэл:</i>					
- Орох мөнгөн урсгал	(173,518)	(1,383,524)	(1,769,277)	(5,551,296)	(8,877,615)
- Гарах мөнгөн урсгал	169,363	1,247,710	1,577,538	5,412,314	8,406,925
<i>Зээлтэй адилтгах хөрөнгөнд хамаарах үүрэг:</i>					
- Хятадын Ардын Банкны ашиглаагүй зээлийн шугамын үлдэгдэл	7,547,220	-	-	-	7,547,220
-Бусад болзошгүй өр төлбөр	15,768	-	-	-	15,768
Санхүүгийн үүрэг хариуцлагын хүрээнд ирээдүйн хугацаанд төлж болзошгүй өр төлбөр	38,818,224	5,141,079	2,968,806	(108,721)	46,819,388

Санхүүгийн өр төлбөрийн дуусгавар болох хугацааны шинжилгээг 2024 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн байдлаар доорх хүснэгтэд харууллаа:

<i>Сая төгрөгөөр</i>	1 сараас бага сар	1-6 сар	6-12 сар	12 сараас дээш	Нийт дүн
Өр төлбөр					
Гүйлгээнд байгаа бэлэн мөнгө	1,222,179	-	-	-	1,222,179
Төв банкны үнэт цаас	11,566,084	-	-	-	11,566,084
Засгийн газарт өгөх өр төлбөр	5,936,384	498,909	3,256	412,666	6,851,215
Дотоодын банкуудын хадгаламж	10,430,965	273,636	-	-	10,704,601
Гадаад өр төлбөр	528,484	-	102,607	2,922,868	3,553,959
Бусад санхүүгийн өр төлбөр	107,128	-	-	-	107,128
<i>Нийт биелсэн своп болон форвард хэлцэлүүд:</i>					
- Орох мөнгөн урсгал	(12,651)	(809,240)	(685,368)	(3,642,053)	(5,149,312)
- Гарах мөнгөн урсгал	10,250	815,103	609,701	3,504,706	4,939,760
<i>Зээлтэй адилтгах хөрөнгөнд хамаарах үүрэг:</i>					
- Хятадын Ардын Банкны ашиглаагүй зээлийн шугамын үлдэгдэл	7,103,140	-	-	-	7,103,140
-Бусад болзошгүй өр төлбөр	14,227	-	-	-	14,227
Санхүүгийн үүрэг хариуцлагын хүрээнд ирээдүйн хугацаанд төлж болзошгүй өр төлбөр	36,906,190	778,408	30,196	3,198,187	40,912,981

34 Санхүүгийн эрсдэлийн удирдлага (Үргэлжлэл)

Дотоодын банкуудаас татсан хадгаламж болон төрийн байгууллагад хамаарах өр төлбөрийн мэдэгдэхүйц их хэмжээний хэсэг нь үндсэн хадгаламжийг бүрдүүлдэг. Үүнтэй адил, гүйлгээнд буй мөнгө нь төлбөрийг хойшлуулах болзолгүй гэрээт эрх Банкинд байхгүй хэдий ч тогтвортой санхүүжилтийн эх үүсвэрт тооцогддог. Иймд доор хүлээгдэж буй хугацаанд суурилсан хугацааны шинжилгээг харна уу.

Банк төлбөрийн чадварыг удирдахад өр төлбөрийн хөнгөлөлт хийгдээгүй гэрээт хугацаанд суурилсан дээрх хугацааны шинжилгээг ашигладаггүй. Үүний оронд Банк мөнгөжсөн алт болон үнэт металлыг багтаасан санхүүгийн хөрөнгийн дансны үнийн хүлээгдэж буй хугацаа, түүнчлэн санхүүгийн өр төлбөрийн хүлээгдэж буй хугацааг хянаж, үүнээс үүсэх хүлээгдэж буй хөрвөх чадварын зөрүүг үнэлдэг. Доорх хүснэгтэд санхүүгийн хөрөнгө болон өр төлбөрийг хүлээгдэж буй хугацаанд суурилан ангилсан хугацааны шинжилгээг харуулсан.

Санхүүгийн хөрөнгө, өр төлбөрийн дуусгавар болох хугацааны шинжилгээг 2025 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн байдлаар доорх хүснэгтэд харууллаа:

<i>Сая төгрөгөөр</i>	Хугацаагүй болон 1 сараас бага сар	1-6 сар	6-12 сар	12 сараас дээш	Нийт дүн
Хөрөнгө					
Бэлэн мөнгө	395,506	-	-	-	395,506
Гадаадын санхүүгийн байгууллагуудад байршуулсан хөрөнгө, хадгаламж	3,842,744	5,843,463	-	-	9,686,207
Дотоодын банкуудад олгосон зээл	5	-	178,825	493	179,323
Өрийн үнэт цаасаарх хөрөнгө оруулалт	2,025,510	1,149,586	1,684,045	4,551,748	9,410,889
Өмчийн үнэт цаасаарх хөрөнгө оруулалт	-	-	-	6,533	6,533
Урвуу буцаан худалдан авах хэлцэл	10,016,427	54,200	-	-	10,070,627
Мөнгөжсөн алт ба үнэт металл *	3,911,491	-	-	-	3,911,491
Санхүүгийн үүсмэл хэрэгсэл	-	190,997	4,039	64,816	259,852
Засгийн газрын үнэт цаас	479	-	-	54,154	54,633
Бусад санхүүгийн хөрөнгө	20,974	-	-	-	20,974
Нийт санхүүгийн хөрөнгө	20,213,136	7,238,246	1,866,909	4,677,744	33,996,035
Өр төлбөр					
Гүйлгээнд байгаа бэлэн мөнгө	(1,244,350)	-	-	-	(1,244,350)
Төв банкны үнэт цаас	(10,973,332)	-	-	-	(10,973,332)
Засгийн газрын хөрөнгө	(1,592,636)	(4,776,459)	(2,845)	(30,261)	(6,402,201)
Банкуудын хөрөнгө	(16,537,777)	-	-	-	(16,537,777)
Санхүүгийн үүсмэл хэрэгсэл	(4,198)	(139,665)	(63,084)	(191,629)	(398,576)
Гадаад өр төлбөр	(616,382)	-	(3,052,680)	-	(3,669,062)
Бусад санхүүгийн өр төлбөр	(271,366)	(462,366)	-	-	(733,732)
Нийт санхүүгийн өр төлбөр	(31,240,041)	(5,378,490)	(3,118,609)	(221,890)	(39,959,030)
Хөрвөх чадварын цэвэр зөрүү	(11,026,905)	1,859,756	(1,251,700)	4,455,854	(5,962,995)

* Энд дурдсан мөнгөжсөн алт болон үнэт металл нь зөвхөн бодит үнэ цэнээр хэмжигдэж буй хөрөнгийг хамарна.

34 Санхүүгийн эрсдэлийн удирдлага (Үргэлжлэл)

Санхүүгийн хөрөнгө, өр төлбөрийн дуусгавар болох хугацааны шинжилгээг 2024 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн байдлаар доорх хүснэгтэд харууллаа:

Сая төгрөгөөр	Хугацаагүй болон 1 сараас бага сар				Нийт дүн
	1-6 сар	6-12 сар	12 сараас дээш		
Хөрөнгө					
Бэлэн мөнгө	95,661	-	-	-	95,661
Гадаадын санхүүгийн байгууллагуудад байршуулсан хөрөнгө, хадгаламж	5,234,697	1,311,629	-	-	6,546,326
Дотоодын банкуудад олгосон зээл	998,795	362,052	1,241	59,779	1,421,867
Өрийн үнэт цаасаарх хөрөнгө оруулалт	2,300,967	1,929,837	867,193	3,275,948	8,373,945
Өмчийн үнэт цаасаарх хөрөнгө оруулалт	-	-	-	6,533	6,533
Урвуу буцаан худалдан авах хэлцэл	8,011,330	190,948	58,755	-	8,261,033
Мөнгөжсөн алт ба үнэт металл *	2,119,590	-	-	-	2,119,590
Санхүүгийн үүсмэл хэрэгсэл	2,454	99,844	5,674	32,748	140,720
Засгийн газрын үнэт цаас	476	-	-	55,244	55,720
Бусад санхүүгийн хөрөнгө	9,202	8,903	5,572	-	23,677
Нийт санхүүгийн хөрөнгө	18,773,172	3,903,213	938,435	3,430,252	27,045,072
Өр төлбөр					
Гүйлгээнд байгаа бэлэн мөнгө	(1,222,179)	-	-	-	(1,222,179)
Төв банкны үнэт цаас	(11,511,780)	-	-	-	(11,511,780)
Засгийн газрын хөрөнгө	(5,929,377)	(498,828)	(3,181)	(411,893)	(6,843,279)
Банкуудын хөрөнгө	(10,430,962)	(273,620)	-	-	(10,704,582)
Санхүүгийн үүсмэл хэрэгсэл	(26)	(134,791)	(20,840)	(72,276)	(227,933)
Гадаад өр төлбөр	(566,665)	-	-	(2,811,420)	(3,378,085)
Бусад санхүүгийн өр төлбөр	(107,128)	-	-	-	(107,128)
Нийт санхүүгийн өр төлбөр	(29,768,117)	(907,239)	(24,021)	(3,295,589)	(33,994,966)
Хөрвөх чадварын цэвэр зөрүү	(10,994,945)	2,995,974	914,414	134,663	(6,949,894)

* Энд дурдсан мөнгөжсөн алт болон үнэт металл нь зөвхөн бодит үнэ цэнээр хэмжигдэж буй хөрөнгийг хамарна.

35 Бодит үнэ цэнийн тодруулга

Бодит үнэ цэнэ гэдэг нь хэмжилтийн өдрийн байдлаар зах зээлийн оролцогчдын хооронд хэвийн нөхцөлд хийгдсэн гүйлгээний хүрээнд хөрөнгийг борлуулснаар хүлээн авах үнэ, эсвэл өр төлбөрийг шилжүүлэхэд төлөх үнийн дүн юм. Идэвхитэй зах зээл дээр арилжаалагдаж буй үнэ нь хөрөнгийн бодит үнэ цэнийг хамгийн сайн илэрхийлдэг. Идэвхитэй зах зээл гэдэг нь тухайн хөрөнгө эсвэл өр төлбөртэй холбоотой хэлцлүүд идэвхитэй арилжаалагддаг, гүйлгээний давтамж болон хэмжээ нь хангалттай, үнийн мэдээллийг хялбар олж авч болохуйц зах зээлийг хэлнэ. Идэвхтэй зах зээлд арилжаалагддаг санхүүгийн хэрэгслийн бодит үнэ цэнийг тухайн хөрөнгө эсвэл өр төлбөрийн нэгжид ногдох арилжаалагдах үнэ болон аж ахуйн нэгжийн эзэмшиж буй тоо хэмжээг үржүүлсэн дүнгээр тодорхойлно. Зах зээлийн өдөр тутмын хэвийн арилжааны хэмжээ нь эзэмшиж буй нийт хэмжээг бүрэн шингээхэд хүрэлцэхгүй, эсвэл түүнийг нэг удаагийн хэлцлээр борлуулах нь арилжаалах үнэд нөлөөлөх боломжтой байсан ч дээрх хэмжилтийн арга хэрэглэгдэнэ.

Банк идэвхитэй зах зээл дээр арилжаалагддаггүй хөрөнгийн багцыг эзэмшиж байх тохиолдолд эдгээрийн бодит үнэ цэнэ нь санхүүгийн хэрэгсэл тус бүрээр бус харин хэмжилт хийх өдрөөрх тухайн багцын цэвэршүүлсэн дүнд суурилж хэмжигддэг. Банк нь хөрөнгийн бодит үнэ цэнийг багцын цэвэршүүлсэн дүнд суурилж хэмжихэд дараах тохиолдлууд хамаарна: Үүнд, а) Хөрөнгө оруулалтын бодлого болон эрсдэлийн удирдлагын баримт бичигт банк нь хөрөнгө, өр төлбөрийг багцалж, тухайн багц дах хөрөнгө өр, төлбөрийн цэвэршүүлсэн дүнд суурилах замаар эрсдэлийг удирдахаар заасан байх, б) Тухайн багц дах хөрөнгө, өр төлбөрийн цэвэр позицийн эрсдэлийн талаар удирдлагад мэдээлэл өгдөг байх, в) тухайн багц дах санхүүгийн хөрөнгө, өр төлбөрийн зах зээлийн эрсдэлд өртөх хугацаа нь ижил байх.

Удирдлага нь үүсмэл санхүүгийн хэрэгслийн бодит үнэ цэнийг тодорхойлоход ашигласан үнэлгээний аргууд нь бодит үнэ цэнийг зохистой бөгөөд найдвартайгаар илэрхийлж байна гэж үзэж байна.

Идэвхитэй зах зээл дээрх үнийн мэдээлэл байхгүй санхүүгийн хэрэгслийн хувьд банк нь бодит үнэ цэнийг хорогдуулсан мөнгөн урсгалын загвар, хамгийн сүүлийн үеийн мэдэгдэж буй хэлцлийн үнэ, зээлдэгч талын санхүүгийн чадварын үнэлгээ гэм мэт аргуудын аль тохиромжтойг сонгон тооцдог.

Хөрөнгийг бодит үнэ цэнээр нь үнэлж хэмжихдээ тухайн үнэлгээнд ашиглагдсан мэдээллийн ялгаатай байдлаас нь хамаарч тухайн хэмжилтийг гурван түвшинд ангилдаг. "Түвшин нэг" дэх хэмжилтийн суурь нь идэвхитэй зах зээл дээр арилжаалагдаж буй ижил төрлийн хөрөнгийн зах зээлийн үнэ байдаг бол "түвшин хоёр" дах хэмжилтийн суурь нь түвшин нэгд заасан үнэлгээний сууриас бусад хялбар олдох боломжтой, үнэлгээнд шууд болон шууд бусаар ашиглагдах материаллаг мэдээллийг агуулдаг. Харин "гуравдугаар түвшин"-д хамаарах хэмжилтийн суурь нь шууд олж авах боломжгүй, дотоод мэдээлэл болон үнэлгээ хийж буй этгээдийн мэргэжлийн дүгнэлтээс бүрдэнэ. Мөн тухайн хөрөнгийн бодит үнэ цэнийг хэмжихэд ашиглагдах хангалттай мэдээлэл байгаа хэдий ч энэ нь их хэмжээний тохируулга хийгдсэний дараа үнэлгээнд ашиглагдахаар байвал үүнийг "шатлал гурав"-т хамаарах үнэлгээний суурь гэж үздэг. Үнэлгээнд ашиглагдаж буй хувьсагч нь тухайн үнэлгээнд ач холбогдолтой эсэхийг тухайн хувьсагчийн бага зэргийн өөрчлөлт нь үнэлгээний дүнд хэрхэн нөлөөлж байгааг шалгадаг.

35 Бодит үнэ цэнийн тодруулга (Үргэлжлэл)

(а) Давтагдах бодит үнэ цэнийн хэмжилт

Давтагдах бодит үнэ цэнийн хэмжилт гэдэг нь тайлант хугацаа бүрийн эцэст санхүүгийн байдлын тайланд хүлээн зөвшөөрөхийг нягтлан бодох бүртгэлийн стандартаар шаарддаг эсвэл зөвшөөрдөг хэмжилтийг хэлнэ. 2025 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн байдлаар давтагдах бодит үнэ цэнийн хэмжилтийг ангилсан бодит үнэ цэнийн шатлалын түвшнийг доорх хүснэгтэд харууллаа:

Сая төгрөгөөр	2025 оны 12 дугаар сарын 31			
	Түвшин 1	Түвшин 2	Түвшин 3	Нийт дүн
БОДИТ ҮНЭ ЦЭНЭЭР ИЛЭРХИЙЛЭГДСЭН ХӨРӨНГӨ				
Бодит үнэ цэнээр хэмжигдэж буй санхүүгийн хөрөнгө болон мөнгөжсөн алт болон үнэт металл				
- АНУ-ын Засгийн газрын бонд	1,876,626	-	-	1,876,626
- Олон улсын төлбөр тооцооны банкны гаргасан бонд	1,322,675	-	-	1,322,675
- РАМП хөрөнгө оруулалтын дансны хөрөнгүүд	1,303,749	-	-	1,303,749
- ОУ-ын төлбөр тооцооны банкны хөрөнгө оруулалт	208,034	-	-	208,034
- АХБ-ны бонд	138,652	-	-	138,652
- Европын хөрөнгө оруулалтын банкны бонд	18,119	-	-	18,119
- Бусад өмчийн хөрөнгө оруулалт	-	-	6,533	6,533
- Бодит үнэ цэнээр хэмжигдэж буй мөнгөжсөн алт болон үнэт метал	3,911,491	-	-	3,911,491
- Санхүүгийн үүсмэл хэрэгсэл	-	259,852	-	259,852
- ЗГҮЦ	-	54,633	-	54,633
Санхүүгийн бус хөрөнгө				
- Үндсэн хөрөнгө	-	-	80,294	80,294
Хөрөнгийн давтагдах бодит үнэ цэнийн нийт хэмжилтийн дүн	8,779,346	314,485	86,827	9,180,658
БОДИТ ҮНЭ ЦЭНЭЭР ИЛЭРХИЙЛЭГДСЭН ӨР ТӨЛБӨР				
Санхүүгийн өр төлбөр				
- Үүсмэл санхүүгийн хэрэгсэл	-	(398,576)	-	(398,576)
Өр төлбөрийн давтагдах бодит үнэ цэнийн нийт хэмжилтийн дүн	-	(398,576)	-	(398,576)

35 Бодит үнэ цэнийн тодруулга (Үргэлжлэл)

2024 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн байдлаар давтагдах бодит үнэ цэнийн хэмжилтийг ангилсан бодит үнэ цэнийн шатлалын түвшнийг доорх хүснэгтэд харууллаа:

Сая төгрөгөөр	2024 оны 12 дугаар сарын 31 (дахин тайлагнасан)			
	Түвшин 1	Түвшин 2	Түвшин 3	Нийт дүн
БОДИТ ҮНЭ ЦЭНЭЭР ИЛЭРХИЙЛЭГДСЭН ХӨРӨНГӨ				
Бодит үнэ цэнээр хэмжигдэж буй санхүүгийн хөрөнгө болон мөнгөжсан алт болон үнэт металл				
- Олон улсын төлбөр тооцооны банкны гаргасан бонд	2,706,858	-	-	2,706,858
- РАМП хөрөнгө оруулалтын дансны хөрөнгүүд	1,193,924	-	-	1,193,924
- АНУ-ын Засгийн газрын бонд	451,274	-	-	451,274
- ОУ-ын төлбөр тооцооны банкны хөрөнгө оруулалт	190,404	-	-	190,404
- АХБ-ны бонд	20,092	-	-	20,092
- Европын хөрөнгө оруулалтын банкны бонд	16,860	-	-	16,860
- Бусад өмчийн хөрөнгө оруулалт	-	-	6,533	6,533
- Бодит үнэ цэнээр хэмжигдэж буй мөнгөжсөн алт болон үнэт металл	2,119,590	-	-	2,119,590
- Дотоодын банкуудад олгосон зээл	-	32,620	-	32,620
- Санхүүгийн үүсмэл хэрэгсэл	-	140,720	-	140,720
- Өрийн бичгээрх авлагууд	-	-	14,658	14,658
- ЗГҮЦ	-	55,720	-	55,720
Санхүүгийн бус хөрөнгө				
- Үндсэн хөрөнгө	-	-	84,996	84,996
Хөрөнгийн давтагдах бодит үнэ цэнийн нийт хэмжилтийн дүн	6,699,002	229,060	106,187	7,034,249
БОДИТ ҮНЭ ЦЭНЭЭР ИЛЭРХИЙЛЭГДСЭН ӨР ТӨЛБӨР				
Санхүүгийн өр төлбөр				
- Үүсмэл санхүүгийн хэрэгсэл	-	(227,933)	-	(227,933)
Өр төлбөрийн давтагдах бодит үнэ цэнийн нийт хэмжилтийн дүн	-	(227,933)	-	(227,933)

35 Бодит үнэ цэнийн тодруулга (Үргэлжлэл)

2024 оны 1 дүгээр сарын 1-ний өдрийн байдлаар давтагдах бодит үнэ цэнийн хэмжилтийг ангилсан бодит үнэ цэнийн шатлалын түвшнийг доорх хүснэгтэд харууллаа:

	2024 оны 1 дүгээр сарын 1 (дахин тайлагнасан)			
	Түвшин 1	Түвшин 2	Түвшин 3	Нийт дүн
БОДИТ ҮНЭ ЦЭНЭЭР ИЛЭРХИЙЛЭГДСЭН ХӨРӨНГӨ				
Бодит үнэ цэнээр хэмжигдэж буй санхүүгийн хөрөнгө болон хөрөнгөжсөн алт болон үнэт металл				
- Олон улсын төлбөр тооцооны банкны гаргасан бонд	1,936,811	-	-	1,936,811
- РАМП хөрөнгө оруулалтын дансны хөрөнгүүд	1,138,551	-	-	1,138,551
- АНУ-ын Засгийн газрын бонд	263,268	-	-	263,268
- ОУ-ын төлбөр тооцооны банкны хөрөнгө оруулалт	180,521	-	-	180,521
- АХБ-ны бонд	6,344	-	-	6,344
- Бусад өмчийн хөрөнгө оруулалт	-	-	6,533	6,533
- Бодит үнэ цэнээр хэмжигдэж буй хөрөнгөжсөн алт болон үнэт металл	1,848,701	-	-	1,848,701
- Дотоодын банкуудад олгосон зээл	-	118,394	-	118,394
- Санхүүгийн үүсмэл хэрэгсэл	-	126,364	-	126,364
- Өрийн бичгээрх авлагууд	-	-	28,438	28,438
- ЗГҮЦ	-	42,100	-	42,100
Санхүүгийн бус хөрөнгө				
- Үндсэн хөрөнгө	-	-	88,340	88,340
Хөрөнгийн давтагдах бодит үнэ цэнийн нийт хэмжилтийн дүн	5,374,196	286,858	123,311	5,784,365
БОДИТ ҮНЭ ЦЭНЭЭР ИЛЭРХИЙЛЭГДСЭН ӨР ТӨЛБӨР				
Санхүүгийн өр төлбөр				
- Үүсмэл санхүүгийн хэрэгсэл	-	(531,770)	-	(531,770)
Өр төлбөрийн давтагдах бодит үнэ цэнийн нийт хэмжилтийн дүн	-	(531,770)	-	(531,770)

35 Бодит үнэ цэнийн тодруулга (Үргэлжлэл)

Түвшин 2-т хамаарах бодит үнэ цэнийг хэмжихэд ашигласан өгөгдлийн тайлбар 2025 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдөр болон 2024 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн байдлаар:

Сая төгрөгөөр	Бодит үнэ цэнэ 2025	Бодит үнэ цэнэ 2024	Үнэлгээний аргачлал	Ашигласан өгөгдөл
Бодит үнэ цэнээр илэрхийлэгдсэн хөрөнгө				
-Засгийн газрын үнэт цаас	54,633	55,720	Хорогдуулсан мөнгөн урсгал	Бодлогын хүүнд суурилсан хямдруулалтын түвшин болон эргэн төлөлтийн хуваариарх мөнгөн урсгал.
- Санхүүгийн үүсмэл хэрэгсэл	259,852	140,720	Хорогдуулсан мөнгөн урсгал	Ам.долларт бодох хүүг СОФР, Z-спрэйд, СОФР болон бусад спрэйдэд суурилж тооцсон. Төгрөгт бодох хүүг Бодлогын хүү, 28 хоногтой төв банкны үнэт цаас болон репо хүүнд суурилж тооцсон. Ам.долларын хямдруулалтын хувь ам.долларын хүүгийн түшинд нийцүүлж Төгрөгийн хямдруулалтын хувь репо санхүүжилтийн хүүнд суурилж тооцсон.
- Дотоодын банкуудад олгосон зээл	-	32,620	Хорогдуулсан мөнгөн урсгал	Гэрээний эргэн төлөлтийн хуваарийн дагуу орж ирэх мөнгөн урсгалын таамаглал, хямдруулалтын хувийг банкуудад олгосон ипотекийн зээлийн хүүгийн дундажаар авсан.
Бодит үнэ цэнээр илэрхийлэгдсэн өр төлбөр				
- Санхүүгийн үүсмэл хэрэгсэл	(398,576)	(227,933)	Хорогдуулсан мөнгөн урсгал	Ам.долларт бодох хүүг СОФР, Z-спрэйд, СОФР болон бусад спрэйдэд суурилж тооцсон. Төгрөгт бодох хүүг бодлогын хүү, 28 хоногтой төв банкны үнэт цаас болон репо хүүнд суурилж тооцсон. Ам.долларын хямдруулалтын хувь ам.долларын хүүгийн түшинд нийцүүлж Төгрөгийн хямдруулалтын хувь репо санхүүжилтийн хүүнд суурилж тооцсон.
2-р түвшин дэх давтагдах бодит үнэ цэнийн нийт дансны үнэ	(84,091)	1,127		

35 Бодит үнэ цэнийн тодруулга (Үргэлжлэл)

Түвшин 3-т хамаарах бодит үнэ цэнийг хэмжихэд ашигласан өгөгдлийн тайлбар 2025 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдөр болон 2024 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн байдлаар:

<i>Сая төгрөгөөр</i>	Бодит үнэ цэнэ 2025 12 сарын 31	Бодит үнэ цэнэ 2024.12 сарын 31 (дахин тайлагнасан)	Бодит үнэ цэнэ 2024 1 сарын 1 (дахин тайлагнасан)	Үнэлгээний аргачлал	Ашигласан өгөгдөл
Бодит үнэ цэнээр илэрхийлэгдсэн хөрөнгө					
Санхүүгийн хөрөнгө					
- Өрийн бичиг	-	14,658	28,438	Хорогдуулсан мөнгөн урсгал	Өрийн бичиг гаргагчийн аудитлагдсан санхүүгийн тайлан, бодлогын хүүнд суурилсан дискаунт хүү болон холбогдох талын зээлийн эрсдэлд суурилсан зээлийн эрсдэлийн хүү, эргэн төлөлтийн хуваариарх мөнгөн урсгал
Санхүүгийн бус хөрөнгө					
- Үндсэн хөрөнгө	80,294	84,996	88,340	Зах зээлийн, Орлогын, болон Өртгийн арга	Тохируулсан/ хорогдуулсан/ залруулга хийгдсэн зах зээлийн үнэ, зах зээл дээрх түрээсийн орлогийн дискаунтчилсан мөнгөн урсгал болон ижил шинж чанар, хэрэглээ, борлуулах чадвартай хөрөнгийг дахин барих одоогийн өртөг
3-р түвшин дэх давтагдах бодит үнэ цэнийн дансны үнэ	80,294	99,654	116,778		

Доорх хүснэгтэд “түвшин 3”-т ангилагдсан санхүүгийн хөрөнгө, өр төлбөрийн мэдрэмтгий байдлыг харууллаа. Өөрөөр хэлбэл, бодит үнэ цэнийн үнэлгээнд ашиглагдаж буй өгөгдөлд бага хэмжээний өөрчлөлт ороход хөрөнгө, өр төлбөрийн бодит үнэ цэнэд гарах өөрчлөлт нь ашиг/алдагдал, нийт хөрөнгө, өр төлбөрийн хэмжээтэй харьцуулахад их хэмжээтэй байвал, эсвэл энэхүү бодит үнэ цэнийг бусад дэлгэрэнгүй орлогоор хэмжигдэхээр байвал тухайн хөрөнгө, өр төлбөрийн бодит үнэ цэнийг тухайн өгөгдөлд мэдрэг байна гэж үзнэ.

Удирдлага нь “түвшин 3”-т хамаарах үнэлгээний сууриар бодит үнэ цэнэ нь тодорхойлогдох хөрөнгө буюу банкны эзэмшиж буй өмчийн хэрэгслээрх хөрөнгө оруулалтын бодит үнэ цэнэ өөрчлөгдөхөд энэ нь банкны өөрийн хөрөнгөөс бусад санхүүгийн үзүүлэлтэд нөлөө үзүүлэхгүй гэж үзсэн. Тухайлбал, өмчийн хэрэгслээрх хөрөнгө оруулалтын бодит үнэ цэнэ 10%-аар өсөх/(буурах)-д тухайн хөрөнгө оруулалтын дүн 653 сая төгрөг (2024: 653 сая төгрөг)-өөр өсөх/(буурах)-өөр байна.

35 Бодит үнэ цэнийн тодруулга (Үргэлжлэл)

"Түвшин 3"-т ангилагдах хөрөнгийн бодит үнэ цэнийг тооцоход ашигласан өгөгдлийн өөрчлөлтөд тухайн хөрөнгийн үнэ цэнийн мэдрэг байдлыг 2025 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн байдлаар дор харууллаа:

Сая төгрөгөөр	Бодит үнэ цэнэ 2025 12 сарын 31	Ашигласан өгөгдөл	Өгөгдлийн хязгаар	Боломжит өөрчлөлт	Бодит үнэ цэнийн мэдрэг байдал
Бодит үнэ цэнээрх хөрөнгө					
Санхүүгийн бус хөрөнгө					
-Үндсэн хөрөнгө	80,294	Тохируулсан/хорогдуулсан/залруулга хийгдсэн зах зээлийн үнэ	0.5 - 5.0 сая төгрөг/мкв	± 10 %	±8,029

"Түвшин 3"-т ангилагдах хөрөнгийн бодит үнэ цэнийг тооцоход ашигласан өгөгдлийн өөрчлөлтөд тухайн хөрөнгийн үнэ цэнийн мэдрэг байдлыг 2024 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн байдлаар дор харууллаа:

Сая төгрөг	Бодит Үнэ Цэнэ 2024 12 сарын 31 (дахин тайлагнасан)	Ашигласан өгөгдөл	Өгөгдлийн хязгаар	Боломжит өөрчлөлт	Бодит үнэ цэнийн мэдрэг байдал
Бодит үнэ цэнээрх хөрөнгө					
Санхүүгийн хөрөнгө					
- Өрийн бичиг	14,658	Өрчийн бичиг гаргагчийн санхүүгийн тайлан, зах зээлийн хүү (бодлогын хүү+5%) болон төлбөрийн эргэн төлөлтийн дагуу мөнгөн урсгалын таамагласан дүн	Бодлогын хүү 10% + зээлийн эрсдэлийн нэмэгдэл 5%	± 10 %	±67
Санхүүгийн бус хөрөнгө					
-Үндсэн хөрөнгө	84,996	Тохируулсан/хорогдуулсан/залруулга хийгдсэн зах зээлийн үнэ	0.5 - 3.2 сая төгрөг/мкв	± 10 %	±8,499

35 Бодит үнэ цэнийн тодруулга (Үргэлжлэл)

“Түвшин 3”-т ангилагдах хөрөнгийн бодит үнэ цэнийг тооцоход ашигласан өгөгдлийн өөрчлөлтөд тухайн хөрөнгийн үнэ цэнийн мэдрэг байдлыг 2024 оны 1 дүгээр сарын 1-ний өдрийн байдлаар дор харууллаа:

Сая төгрөг	Бодит Үнэ Цэнэ 2024 1 сарын 1 (дахин тайлагнасан)	Ашигласан өгөгдөл	Өгөгдлийн хязгаар	Боломжит өөрчлөлт	Бодит үнэ цэнийн мэдрэг байдал
Бодит үнэ цэнээрх хөрөнгө					
Санхүүгийн хөрөнгө					
- Өрийн бичиг	28,438	Өрчийн бичиг гаргагчийн санхүүгийн тайлан, зах зээлийн хүү (бодлогын хүү+5%) болон төлбөрийн эргэн төлөлтийн дагуу мөнгөн урсгалын таамагласан дүн	Бодлогын хүү 10% + зээлийн эрсдэлийн нэмэгдэл 5%	± 10 %	±466
Санхүүгийн бус хөрөнгө					
-Үндсэн хөрөнгө	88,340	Тохируулсан/хорогдуулсан/ залруулга хийгдсэн зах зээлийн үнэ	0.5 - 3.2 сая төгрөг/мкв	± 10 %	±8,834

Бодит үнэ цэнийн шатлалын 3-р түвшинд хамаарах хэмжилтийн тайлант хугацаанд гарсан өөрчлөлтийн тохируулгыг санхүүгийн хэрэгслийн ангиллаар 2025 оны 12 сарын 31-ний өдөр болон 2024 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусгавар болох тайлант жилийн байдлаар доорх хүснэгтэд харууллаа:

Сая төгрөгөөр	2025	2024
Өрийн бичиг		
1 сарын 1-ний өдрийн бодит үнэ цэнэ	14,658	28,438
Тайлант жилийн ашиг, алдагдалд хүлээн зөвшөөрөгдсөн дүн	1,150	2,027
Төлөлт	(15,808)	(15,807)
12 сарын 31-ний өдрийн бодит үнэ цэнэ	-	14,658

Монголбанк
Санхүүгийн тайлангийн тодруулга – 2025 оны 12 дугаар сарын 31

35 Бодит үнэ цэнийн тодруулга (Үргэлжлэл)

(б) Бодит үнэ цэнээр хэмжигдээгүй боловч бодит үнэ цэнэ нь тодруулагдсан хөрөнгө ба өр төлбөр

Бодит үнэ цэнээр бүртгэгддэггүй хөрөнгүүдийг 2025 оны 12 дугаар сарын 31 болон 2024 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн байдлаар дээрх хэмжилтийн шатлалаар болон дансны үнээр доорх хүснэгтэд харууллаа:

Сая төгрөгөөр	2025 оны 12 дугаар сарын 31			2024 оны 12 дугаар сарын 31						
	Түвшин 1	Түвшин 2	Түвшин 3	Бодит үнэ цэнэ	Дансны үнэ	Түвшин 1	Түвшин 2	Түвшин 3	Бодит үнэ цэнэ	Дансны үнэ
	Санхүүгийн хөрөнгө	Түвшин 1	Түвшин 2	Түвшин 3	Бодит үнэ цэнэ	Дансны үнэ	Түвшин 1	Түвшин 2	Түвшин 3	Бодит үнэ цэнэ
Мөнгө ба түүнтэй адилтгах хөрөнгө	395,506	-	-	395,506	395,506	95,661	-	-	95,661	95,661
Санхүүгийн байгууллагад байршуулсан хөрөнгө	-	9,686,207	-	9,686,207	9,686,207	-	6,546,326	-	6,546,326	6,546,326
Дотоодын банкинд олгосон зээл	-	-	165,664	165,664	179,323	-	-	1,389,247	1,389,247	1,384,167
Өрийн хэрэгслээрх хөрөнгө оруулалт	-	4,431,967	-	4,431,967	4,543,034	-	3,687,095	-	3,687,095	3,794,533
Урвуу буцаан худалдан авах нөхцөлтэй хэлцэл	-	10,070,550	-	10,070,550	10,070,627	-	8,262,548	-	8,262,548	8,261,033
Бусад санхүүгийн хөрөнгө	-	20,974	-	20,974	20,974	-	9,021	-	9,021	9,019
Нийт дүн	395,506	24,209,698	165,664	24,770,868	24,895,671	95,661	18,504,990	1,389,247	19,989,898	20,090,739

Монголбанк
Санхүүгийн тайлангийн тодруулга – 2025 оны 12 дугаар сарын 31

35 Бодит үнэ цэнийн тодруулга (Үргэлжлэл)

Бодит үнэ цэнээр бүртгэгддэггүй өр төлбөрийг 2025 оны 12 дугаар сарын 31 болон 2024 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн байдлаар дээрх хэмжилтийн шатлалаар болон дансны үнээр доорх хүснэгтэд харууллаа:

Сая төгрөгөөр	2025 оны 12 дугаар сарын 31			2024 оны 12 дугаар сарын 31						
	Түвшин 1	Түвшин 2	Түвшин 3	Бодит үнэ цэнэ	Дансны үнэ	Түвшин 1	Түвшин 2	Түвшин 3	Бодит үнэ цэнэ	Дансны үнэ
Санхүүгийн өр төлбөр										
Гүйлгээнд гаргасан бэлэн мөнгө	1,244,350	-	-	1,244,350	1,244,350	1,222,179	-	-	1,222,179	1,222,179
Төв банкны үнэт цаас	-	10,973,332	-	10,973,332	10,973,332	-	11,511,780	-	11,511,780	11,511,780
Засгийн газарт өгөх өр төлбөр	-	6,402,201	-	6,402,201	6,402,201	-	6,843,279	-	6,843,279	6,843,279
Дотоодын банкуудын хөдгөллөмж	-	16,537,777	-	16,537,777	16,537,777	-	10,704,582	-	10,704,582	10,704,582
Гадаад өр төлбөр	-	3,576,465	-	3,576,465	3,669,062	-	3,396,078	-	3,396,078	3,378,085
Бусад санхүүгийн өр төлбөр	-	733,732	-	733,732	733,732	-	107,128	-	107,128	107,128
Нийт дүн	1,244,350	38,223,507	-	39,467,857	39,560,454	1,222,179	32,562,847	-	33,785,026	33,767,033

Дээрх хүснэгтийн "Түвшин 2" болон "Түвшин 3" баганад харгалзах хөрөнгө, өр төлбөрийн дүнг хорогдуулсан мөнгөн гүйлгээний аргыг ашиглан тооцож гаргасан бөгөөд идэвхитэй зах зээл дээр арилжаалагддаггүй, хөвөгч хүүтэй хэрэгслүүдийн хувьд бодит үнэ цэнэ нь дансны үнэтэйгээ ижил байна гэж үзсэн. Идэвхтэй зах зээлд үнэлгээ тогтоогдоогүй тогтмол хүүтэй санхүүгийн хэрэгслийн бодит үнэ цэнийг, ижил төстэй зээлийн эрсдэл болон үлдсэн хугацаатай шинэ санхүүгийн хэрэгслүүдэд хамаарах одоогийн зах зээлийн хүүгийн түвшинг ашиглан, ирээдүйд хүлээн авах хүлээгдэж буй мөнгөн урсгалыг хорогдуулах замаар тооцсон.

36 Санхүүгийн хэрэгслийн хэмжилтийн ангиллаарх тодруулга

Банк нь санхүүгийн хөрөнгийг эзэмшиж буй зорилгоос хамаарч дараах ангиллаар ангилдаг: (а) ашиг, алдагдлаарх бодит үнэ цэнэ (ААБҮЦ)-ээр хэмжигдэх санхүүгийн хөрөнгө, (б) бусад дэлгэрэнгүй орлогоорх бодит үнэ цэнэ (БДОБҮЦ)-ээр хэмжигдэх өрийн бичиг, (в) бусад дэлгэрэнгүй орлогоорх бодит үнэ цэнэ (БДОБҮЦ)-ээр хэмжигдэх өмчийн хэрэгсэл, (г) хорогдуулсан өртөг (ХӨ)-өөр бүртгэх санхүүгийн хөрөнгө. ААБҮЦ-ээр хүлээн зөвшөөрөх санхүүгийн хөрөнгийг 2 дэд ангилалд хуваадаг: (1) Зайлшгүй ААБҮЦ-ээр хэмжих, (2) анх хүлээн зөвшөөрөхөд эсвэл анх хүлээн зөвшөөрсний дараа ААБҮЦ-ээр хүлээн зөвшөөрөх хөрөнгө.

Доорх хүснэгтэд 2025 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн байдлаарх мөнгөжсөн алт болон үнэт металлыг багтаасан санхүүгийн хөрөнгийг хэмжилтийн ангиллаар харууллаа:

Сая төгрөгөөр	ХӨ	БДОБҮЦ- ээрх өрийн хэрэгсэл	БДОБҮЦ- ээрх өмчийн хэрэгсэл	ААБҮЦ (зайлшгүй)	ААБҮЦ (тодорхойлох)	Нийт дүн
Бодит үнэ цэнээрх санхүүгийн хөрөнгө, мөнгөжсөн алт болон үнэт металл						
Мөнгө болон түүнтэй адилтгах хөрөнгө	395,506	-	-	-	-	395,506
Санхүүгийн байгууллагад байршуулсан хөрөнгө	9,686,207	-	-	-	-	9,686,207
Дотоодын банкинд олгосон зээл	179,323	-	-	-	-	179,323
Бодит үнэ цэнээрх мөнгөжсөн алт болон үнэт металл	-	-	-	-	3,911,491	3,911,491
Өрийн хэрэгслээрх хөрөнгө оруулалт	4,543,034	4,867,855	-	-	-	9,410,889
Өмчийн хэрэгслээрх хөрөнгө оруулалт	-	-	6,533	-	-	6,533
Урвуу буцаан худалдан авах хэлцэл	10,070,627	-	-	-	-	10,070,627
Засгийн газрын үнэт цаас	-	54,633	-	-	-	54,633
Санхүүгийн үүсмэл хэрэгсэл	-	-	-	259,852	-	259,852
Бусад санхүүгийн хөрөнгө	20,974	-	-	-	-	20,974
Нийт БҮЦ-ээр хэмжигдэж буй санхүүгийн хөрөнгө, мөнгөжсөн алт болон үнэт металл	24,895,671	4,922,488	6,533	259,852	3,911,491	33,996,035

36 Санхүүгийн хэрэгслийн хэмжилтийн ангиллаарх тодруулга (Үргэлжлэл)

Доорх хүснэгтэнд 2024 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн байдлаарх мөнгөжсөн алт болон үнэт металлыг багтаасан санхүүгийн хөрөнгийг хэмжилтийн ангиллаар харууллаа:

Сая төгрөгөөр	ХӨ	БДОБҮЦ- ээрх өрийн хэрэгсэл	БДОБҮЦ- ээрх өмчийн хэрэгсэл	ААБҮЦ (зайлшгүй)	ААБҮЦ (тодорхойлох)	Нийт дүн
Бодит үнэ цэнээрх санхүүг хөрөнгө, мөнгөжсөн алт болон үнэт металл						
Мөнгө болон түүнтэй адилтгах хөрөнгө	95,661	-	-	-	-	95,661
Санхүүгийн байгууллагад байршуулсан хөрөнгө	6,546,326	-	-	-	-	6,546,326
Дотоодын банкинд олгосон зээл	1,389,247	-	-	32,620	-	1,421,867
Мөнгөжсөн алт болон үнэт металл	-	-	-	-	2,119,590	2,119,590
Өрийн хэрэгслээрх хөрөнгө оруулалт	3,794,533	4,579,412	-	-	-	8,373,945
Өмчийн хэрэгслээрх хөрөнгө оруулалт	-	-	6,533	-	-	6,533
Урвуу буцаан худалдан авах хэлцэл	8,261,033	-	-	-	-	8,261,033
Засгийн газрын үнэт цаас	-	55,720	-	-	-	55,720
Санхүүгийн үүсмэл хэрэгсэл	-	-	-	140,720	-	140,720
Бусад санхүүгийн хөрөнгө	9,021	-	-	14,656	-	23,677
Нийт БҮЦ-ээр хэмжигдэж буй санхүүгийн хөрөнгө, мөнгөжсөн алт болон үнэт металл	20,095,821	4,635,132	6,533	187,996	2,119,590	27,045,072

2025 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдөр болон 2024 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн байдлаар ашиг, алдагдлаарх бодит үнэ цэнээр хэмжигдэх ангилалд хамаарах үүсмэл хэрэгслээс бусад бүх санхүүгийн өр төлбөр хорогдуулсан өртгөөр бүртгэгдсэн.

37 Капитал хөрөнгийн удирдлага

Банкны өөрийн хөрөнгийн дүн нь нийт хөрөнгөөс нийт өр төлбөрийг хассаны дараа үлдэх дүнгээр тодорхойлогдоно. Банк нь эдийн засгийн хувьд хараат бус байж, үндсэн чиг үүргээ хэрэгжүүлэхийн тулд өөрийн хөрөнгийн хэмжээг зохих түвшинд хадгалахыг зорьдог бөгөөд энэ нь санхүүгийн байдлын тайлангийн өөрийн хөрөнгийн дүнтэй тэнцүү байна.

Төв банкны хувьд Банк нь гадны тогтоосон капитал хөрөнгийн шаардлагад хамаарахгүй. Монгол Улсын Төв банкны тухай хууль (Монголбанк)-д Банкны дүрмийн сангийн доод хэмжээ болон жилийн цэвэр орлогоос өөрийн хөрөнгөнд заавал хуваарилах доод хувийг тус тус тодорхойлсон байдаг.

Банкны дүрмийн сан нь 2025 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн байдлаар 60,000 сая төгрөг (2024: 60,000 сая төгрөг) байгаа нь хуульд заасан хамгийн бага дүн болох 5,000 сая төгрөгөөс их байна. Хуулинд зааснаар банк нь цэвэр орлогын 40%-аас доошгүй хувийг Ерөнхий нөөцийн санд хуваарилж болох бөгөөд үлдэх хувийг улсын төсөвт шилжүүлэх үүрэг хүлээдэг. 2025 болон 2024 оны тайлант жилийн хугацаанд Ерөнхий нөөц санд ямар нэгэн шилжүүлэлт хийгдээгүй.

37 Капитал хөрөнгийн удирдлага (Үргэлжлэл)

Монголбанк нь 2025 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн байдлаар 1,135,868 сая төгрөгийн ашигтай ажилласан (2024: 306,255 сая төгрөгийн ашигтай) ба өөрийн хөрөнгө нийт 4,804,774 сая төгрөг (2024: 5,955,058 сая төгрөг)-ийн сөрөг дүнтэй байна. Төв банкны тухай хуулийн 38-р зүйлд зааснаар Монголбанк нь өөрийн хөрөнгийн дутагдалд орвол алдагдлыг Засгийн газар үнэт цаас гаргаж хаах эсэх дээр УИХ шийдвэр гаргах үүрэг хүлээсэн байдаг. Иймд, Засгийн газраас Банкны өөрийн хөрөнгийн дутагдлыг нөхөх үүрэг хүлээхгүй ч Банк үйл ажиллагаагаа хэвийн үргэлжлүүлэх боломжгүйд хүрч, үндсэн чиг үүргээ гүйцэтгэх боломжгүй болсон гэж үзвэл, УИХ-аас дээр дурдсан байдлаар нөхөх боломжтой юм.

Энэхүү хуулийн 37-р зүйлд Монголбанкны дахин үнэлгээний сан нь дараах хэсгүүдээс бүрдэнэ хэмээн заажээ. Үүнд:

- Гадаад валютын ханшийн хэлбэлзлээс шалтгаалан алт болон гадаад валютаар илэрхийлэгдсэн хөрөнгө ба ер төлбөрийн дансны үнэд гарсан өөрчлөлтийн зөрүү;
- Үндсэн хөрөнгө (байшин, барилга гэх мэт) болон эрдэнэсийн сангийн дахин үнэлгээнээс үүдэлтэй зөрүү.

Энэхүү хуулийн 37-р зүйлд гадаад валютаар илэрхийлэгдсэн хөрөнгө ба ер төлбөр болон алтны ханшийн зөрүүнээс үүсэх дахин үнэлгээний цэвэр зөрүүг цэвэр орлогын тооцоонд хамааруулахгүй гэж заасан.

38 Тайлангийн дараах үйл явдал

Тайлант хугацаа дууссаны дараа эдгээр санхүүгийн тайлангуудыг гаргахаар батлагдсан өдрийг хүртэл гарсан эдгээр санхүүгийн тайлангуудад нөлөө үзүүлэхүйц үйл явдлын талаарх мэдээлэл удирдлагад байхгүй байна.

